

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 83

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 83

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 83

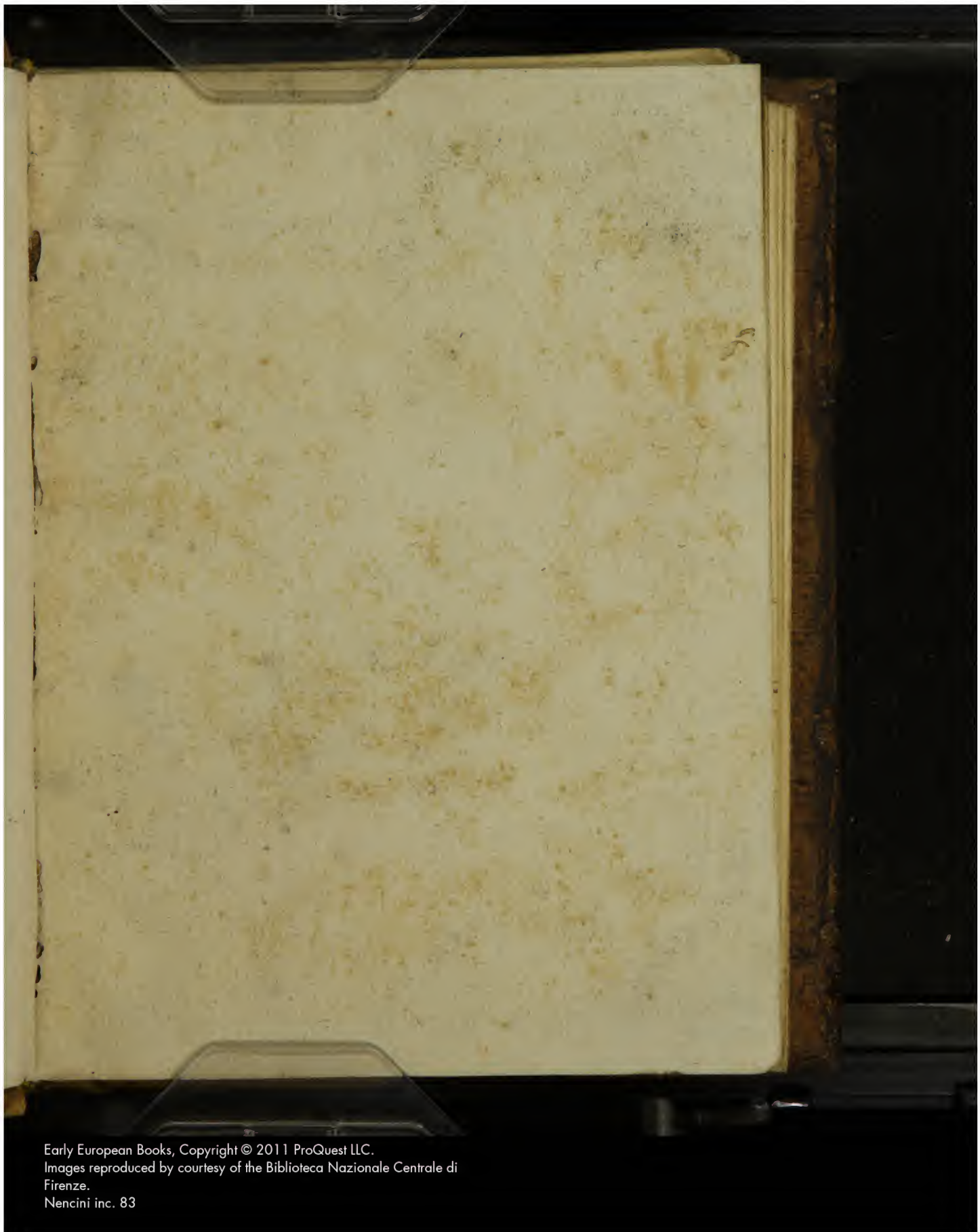
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 83

Nencini
Incun.
83
BIBLIOTECA NAZIONALE
CENTRALE - FIRENZE

Inc. Nenc 83

inc. Nenc
83

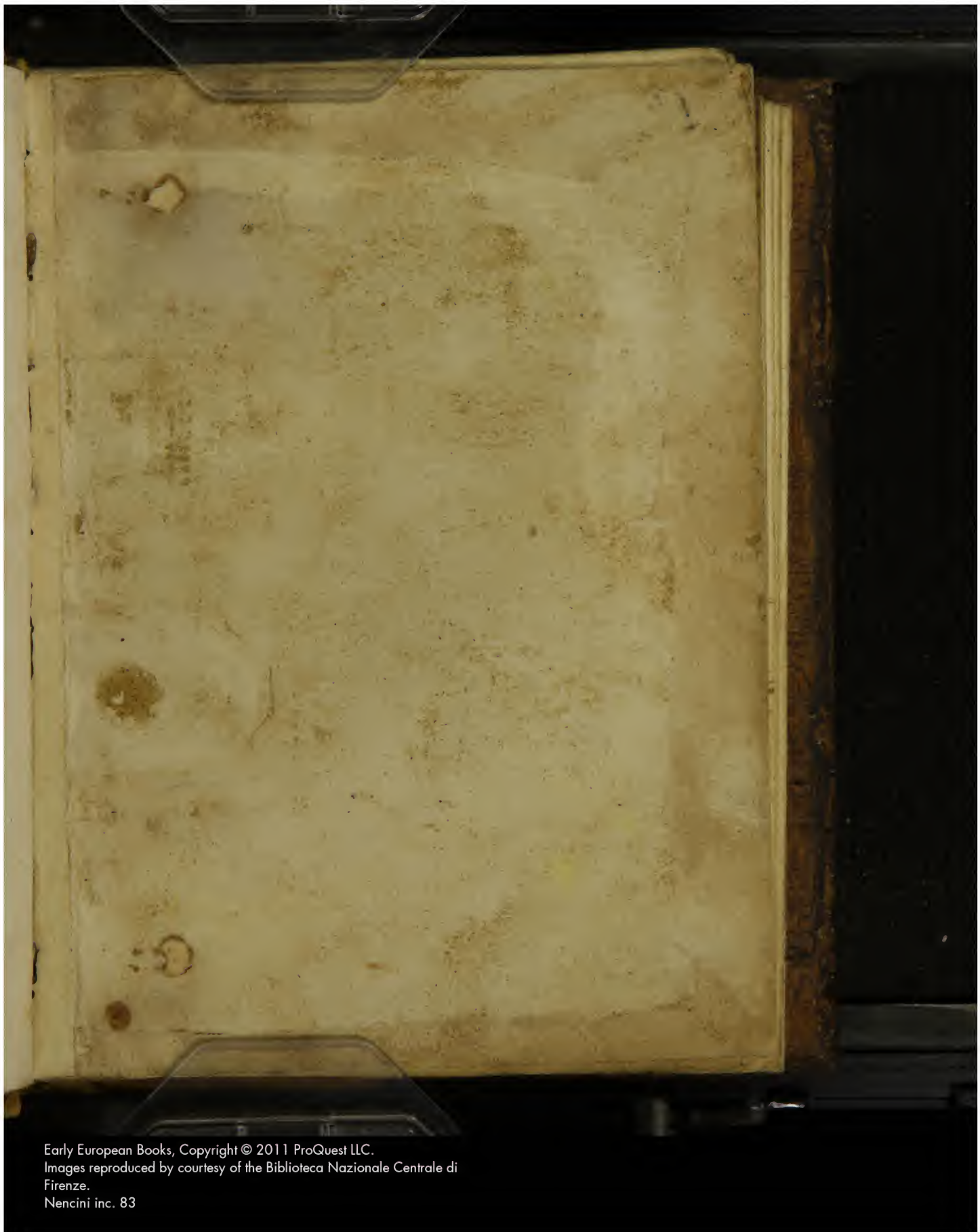
eser
Ine
8
BIBLIOTEC
CENTRAL

ser
Inc

8

BIBLIOTEC
CENTRAL

Hic manus & pedes apponuntur sicut **H**ic dicitur
Recurritur dicitur a plenis eius **H**ic dicitur **X**o. **H**ic dicitur
 pompis eius **H**ic dicitur **H**ic dicitur **H**ic dicitur
 sancti tunc in a te sing. abscedit **H**ic dicitur **H**ic dicitur
tange aures et nasum infantis cum spiritu et die v. r.
Hic dicitur **H**ic dicitur **H**ic dicitur **H**ic dicitur
 que meo in vitam etna **H**ic dicitur **H**ic dicitur
Exsuffla te in mundum hunc **H**ic dicitur
 dicitur in ihs cum tu dicitur **H**ic dicitur **H**ic dicitur
 cum iudicio dei **H**ic dicitur **H**ic dicitur
Hic line infantis cum oleo sicut **H**ic dicitur
Ego lino deo salutis in cruce ihs dno meo in vita etna
 - ero. **H**ic dicitur **H**ic dicitur
Etenim te iustissimam pietate tua dicitur dno ihs
 eterne de quibus luminis et veritatis die ihs
 tuu in tu dicitur cum illuminare lumine intergenit
 monda cum et ihs **H**ic dicitur **H**ic dicitur
 efficiat accendere ad gratiam baptismi tui tenet **H**ic dicitur
 consilium rectu dicitur **H**ic dicitur **H**ic dicitur
Exsuffla et infantis in fatis **H**ic dicitur
Exorcizo te in nomine ihs. dno in ihs **H**ic dicitur
 in nomine fantasma eradicare et effigere ab hac palma dei
 ihs et ihs ad templum suu sanctu vocare dignatus e
 dei viui et spūs sanctus habitet in eo **H**ic dicitur
 dicitur et in nomine ihs cum plij eius qui dicitur
 ihs iudicare seculu p igne **H**ic dicitur **Interroga de nomine ihs**
Signa dicitur **H**ic dicitur
Acape signu sicut **H**ic dicitur **H**ic dicitur
 hanc roscas et in oleu luce foras et ihs dicitur
 et ihs dicitur **H**ic dicitur **H**ic dicitur
 igne **H**ic dicitur **H**ic dicitur
 ihs dicitur **H**ic dicitur **H**ic dicitur
 ihs dicitur **H**ic dicitur **H**ic dicitur

Handwritten: *Et ego baptizo te in nomine p[er]is
et filij et sp[iritu]s sc[ilicet]i Amen*

Sequitur letania

O mnes sancti
O mnes sancti
O mnes sancti
Xpistissimi nos
Redemptores nostrorum
S Michael
S Gabriel
S Raphael
S Iohannes
S Petrus
S Paulus

S Andreas
S Stephanus
S Nazarius
S Celsus
S Probatius
S Gervasius
S Victor
S Hubertus
S Sylvester
S Fortunatus
S Tecla
S Petronia
S Agnes

S Vincentius
S Anthonius
S Ieronimus
S Benedictus
S Augustinus
S Ambrosius
S Desiderius

A Eximium xpi m. Nostri m. Eximium
Et miserere nobis k k k

O mnes sancti dei tui ihu xpi. Qui te regenerasti
ex aqua et spiritu sancto: quia dedit tibi remissionem omnium
peccatorum. Ipe te lavit in verbo et confirmavit salutem in cruce
ihu dno nro vitam eterna. **A**men. **Ad p. baptismum**

O mnes sancti dei qui regenerasti famulum tuum ex aqua
et spiritu sancto: quia dedit ei remissionem omnium peccatorum
tribue ei confirmacionem firmitatem ad agnoscedum dominum
nre salutem. **A**men. **Ad p. baptismum**

O Math. 18. petro querechi. Quoties peccabit in me
fuerit me. et dimittam ei. septies. **R**ed dicit iesus septem
non nobis. prius sed usque septuagies septies.

Ad magnam infirmitatem iudicantis pertinet. De his qui
carcent supplicio q. nunc doliuorum poatu +
gregori + dyal

Incipit interrogatoria siue confeſſionale p uenera
bilē fratrem Bartholomeū de chaimis d' medio
lano ordiſ minorū cōpoſitum ī loco ſancte ma
rie de angelis apud mediolanū ⁊ diſtinguitur ī
quattuor ptes principales. *Benedicta M. Zanichelli*

Cum ars artiſi ſit rēgim aīarū extra d' eta
et qua. **Cū ſit.** Et iter hūana exercitia
tāto ſit piculoſius ſi eo qd male fungat quāto
aīe p̄cioſiores ſūt oībus rebus et corporibus. īz
q. 2. **P**recipimus. 24. q. 3. ſi habes ⁊ de pe. ⁊
re. **Cū** ifirmitas. **P**rofecto cōſtat quanta dili
gentia et maturitate quāta ne itelligentia ⁊ di
ſcretionē opus hēat ſacerdos cui cōmiſſa ē audi
entia cōfeſſionū et cura aīarū. **Mā** ubi ē maius
periculū ibi cantius ē agendum. 42. di. **Q**uie
ſcamus et. c. ubi periculum. de elec. libro ſexto
Eſt enim talis confeſſor iudex ſpiritnalis ani
marum conſtitutus ⁊ iudiciaria poteſtas expo
ſtulat ut qd qd indicat debet diſcutiat ⁊ diſcer
nat. q. 4. **I**udicantē. ubi dicit. **I**udicantē opz
concta rimari. **Mā** graue nimis ē ſuper re in
certa certā dare ſententiam. xi. q. 3. **G**raue p
inde merito extra de pe. ⁊ re. omnis precipit
cuilibet confeſſori ut ſit diſcretus ⁊ cantus. ſ. ciz
ca qualitates ⁊ circūſtātiās peccatorū pqrēdas
et diſcutiēdas. alias cū exp̄ſſo piculo dānationis

A i

sui et sibi confitetur confessiones audit iuxta illud. **D.**
 i. 4. cecus si crediderit perdet animum in foveam. scilicet. barathram
 infernalem cadunt. Ad evitanda igitur huiusmodi pericula
 et discrimina precauenda et ne ignorantia sit alicui
 occasio delinquendi. Ego igitur ipse et prius ingenium fi
 duciam tamen bene in domino a quo est omne datum optimum et
 omne donum perfectum quod gratias suam dat omnibus affluens di
 midens singulis prout vult non ex presumptione aut au
 ditate laudis consequens sed zelo salutis fratrum ac per
 aliquam confessionem minus eruditorum instructionem inro
 gatorum putile proponere decrevi. Et licet plerique
 hactenus huiusmodi tractatus fecerint attamen cum di
 visiones gratiarum sint et opinionum et unicuique deus manifestatio
 spiritus ad utilitatem. i. cor. 12. precipiasque. i.
 pe. 4. ut unusquisque sicut accepit gratiam in aliter
 illam admistret sicut bonus dispensator multiformis
 gratie dei cogitans quod non sibi soli nascitur et quod
 torporis et negligentie arguitur a domino suus quod de
 talento sibi tradito lucrum reportare non curat cum
 scriptum sit exo. 23. et ecci. 33. Non appebis in
 tractu meo vacuum talentum quod bene libenter coico
 ut per hoc quod per aliorum salute laborem subeo qua
 si ad finem illud errogando tandem cum lucro re
 portare queam. Et ut opusculum istud cunctis red
 da gratum carum et auctenticum quantum potui re
 secatis superfluis necessaria tantummodo vel mul
 tum utilia breuiter descripsi et singularia feci in eo

stenta multiplici iuriū allegatiōib⁹ sacroꝝq⁹
doctoꝝ sententijs ⁊ attestatiōib⁹ corroborat⁹ su
dū. ut sic cōfesser erudit⁹ ac pratic⁹ quasi p me
moriali habeāt ⁊ ipitus et minus pratic⁹ p oc
curētū maiori delectatiōe cū oportuēit ad in
ziū originalia rēuē et matias facili⁹ inenire
ualeat. igit⁹ p euidētia dicēdoꝝ. 4. p ordinem
ānotāda sunt primū ē de cōfessoris ligādi atq⁹
soluēdi ptate fm ē de pēitētis solerti ad cōfēs
siōes admissiōe tū ē de circūstātijs peccatoꝝ
diligēti inuestigatiōe. quartus ē de pñie iniuri
etione et peccatoꝝ absolutiōe.

Incipit p̄ia p̄ hui⁹ opusculi d̄ptate cōfessoris.
Circa primū notādū qd nō sacerdos ⁊
si possit audire peccata cōfitearis i articulo
mortis nō tñ pōt eū absolue nā sol⁹ sacerdotib⁹
date sūt clauēs ecclesie ⁊ ptas ligādi ⁊ soluēdi.
cū. Jo. 20. do. dixit eis quoz r̄miseritis pecca
ta r̄mutū ē eis ⁊c. de his clauib⁹ habet⁹ di. 20.
q. 1. ⁊ i. 4. sen. di. 12. 2. i. q. 3. ubi ric. dicit
qd licet due sint clauēs quātū ad effect⁹ ⁊ rela
tiōes ad illos effect⁹ q sūt ligā ⁊ soluē clauderē
⁊ aperirē ē tñ una i radice nā potestas iudican
di i foro āimaz ex duob⁹ itegritatib⁹ scilicet ex po
testate discernēdi i cause examiatōe et ex pote
state diffiniēdi i cause determinatiōe. **Prima**

Az

potestas dicitur clavis sciencie cuius actus est discer
nere facta dicitur clavis potencie cuius actus est det
miare causas ligando vel absolvendo et ista clavis
est principalior et confessori penitus necessaria quia
prima ordinatur ad istam ideo de ea prius dicendum est

Primum Capitulum.

Primo igitur de confessoris habere clavem pote
tie ut possit absolvere penitentem scilicet cum non
possit absolvere eum nisi ligatus ad aliquod faciendum oportet
quod habeat iurisdictionem super eum et sic concluditur quod
nemo potest solvi nec ligari nisi confiteatur proprio
sacerdoti ex. de. pe. et re. ois et de pe. di. 6. c.
placuit et dicitur proprio sacerdos ois qui habet curam
alicuius ordinariam sive delegatam in foro anime scilicet stric
tius accipitur proprio sacerdos ille qui in suo ordina
rio et immediate habet hanc curam ut papa episcopus
et curatus poenitentialis quia aut dicit hosti ex. de offi.
archiepiscopi. c. 3. his tribus immediate quilibet anima chri
stiana subest videlicet pape qui curam habet. ois ge
neraliter et ubique episcopo proprio quod ad suam diocesim
et de his habet expressum in cle. dudum de sepul. et p
prio curato quod ad suam poenitentiam ut in c. ois d. pe. et
re. hi. nundum possunt ubique audire subditum suum et ab
solvere sive intra territorium suum sive ex. ff. de. offi.
pccati. l. 2. et de omni crimine ubique commissio scilicet etiam
alijs hoc ipsi committere et sufficit subdito si con
fiteatur alteri istorum trium cui sibi placuerit
vel etiam alii de licentia cuiuslibet eorum. ar. ex.

de here. Excoicamus. i. **Q**uia uera et i cle
dudū. Et regularit̃ idē de quocūq; alio sacer
dote ordiario q. hēt curā aiaz p electionē. uel
ēt ex officio sibi ānexo. q. sicut p̃t audire sub
ditū suū ita pōt ei līniam dare alteri cōfiteri f̃s
pe. de palu. i. 4. di. 17. **S**ec̃at ē de simplici de
legato et oī eo q. ex coissioē solū audit cōfessio
nes q. nō p̃t alī coittē audiētā cōfessionū. uñ
l̃s q. cōfiteri possit uicario curati. tñ ipe uica
rius ñ p̃t dare līniam illi qd̃ alī cōfiteat̃ f̃s pe
de palu. i. 4. di. 22. idē de archidiacono q. l̃s
sit index ordinari⁹ de cōsuetudinē ut notat arc.
di. 2. 4. c. plectis ñ tñ ē i foro cōscientie nisi sit
sacerdos et tūc q. audit ex coissioē ep̃i non p̃t
alteri cōmittere de offi. archid. **E**ñ satis. **L**e
gatus uero pape ē ordinarius i utroq; foro i p
uincia sibi decreta iō sicut in exterioribus dat
iudices legatos ita pōt dare penitētiarios. ex.
de offi. le. c. i. **S**ummus penitētiarius pape est
ordinarius i spiritualibus tñ. **U**nde habet peni
tētiarios suos sub se coadiutores et cōcedit līn
iam elligēdi cōfessores. **S**ecus de alijs simplici
bus penitētiarijs q. quāuis sint d̃legati pape et
ipe solus eos ponit ac possit oēs audire uñcūq;
ueniētes ñ tñ p̃nt sibi assumē coadiutores nec
dare līniam cōfessorē elligēdi. **A**rp̃bri ecclesie
maioris d̃r etiā ordiarius et pprius sacerdos et

et
In

BIBLIOTECA
CENTRALE

h̄r curā toti⁹ diocesis extra. de offi. aīpbrī. c.
offm̄. ubi glo. 7 do⁹. An. de bu. dñt qd qd d'ci
uitate 7 diocesis pōt sacram̄ta accipe ī maiori
eccl'a 7 qd pegrini 7 a foris uēiētes quā diu mo
rā trahūt ī ciuitate sūt eē cura epī loci 7 aīpbrī
7 si decedāt dñt ibi sepelli: 7 si alibi sepl'turā
elligāt quarta dēf epō de b'p pau. i. cle. dñdū.
de sepul. Aīpbrī rural' dī ordinari⁹ qz curā ge
rit pbrōz et laicoz plebanat⁹. Mā ī qualz ple
be dēt eē pleban⁹q 7 aīpbrī dī. Et notat dñs
An. de bu. ubi supra. c. ut singl'e. Sicari⁹ etiā
epī general' dī ordinari⁹ extra de offi. or. iter
cetera et de apel. Rōana. li. 6. 7 notat arch. ī
c. plectis. Id' d' deleg. pape gñrali. ar. extra d'
of. dele. c. lup qōnū. Id' archiepō dū uisitāt p
uitiā. Et tē credo qd possit cōmittē alē audī
fessionē subditi suffraganei sui ar. extra. d' of.
or. c. si. Qui āt dicat pprī⁹ sacerdos p̄latoz 7
curialiū. Regū 7 p̄cipū plene notat p̄ hōti.
ī supra. t. d' pe. 7 re. §. cui cōfiteđū sit. 7 ī p̄sa cō
fessio. iij. §. i. 3. se. Qr̄ nūc an pbr̄ pochiā cu
rat⁹ quātūcūqz simplex possit ī adiutoriū ipī⁹
assumere sibi lociū ad tps qm̄cūqz religiosus ē
aliū sine cuiuscūqz sui supioris licētia q bēat
ips inuare forte ī quadragesima ī sacramētis cō
ferēdis 7 ī offō. p̄dicādi Guil. i. cle. Religiosi
de priuile. dicit qd sic ex q. sibi cura cōm̄ta ē dū

mō sibi ostet de eius sufficiētia allegat notata
p̄ ino. d. c. l. i. p. cu. Tūa et de here. c. excoicam?
i. 8. Quia uēo 7 ex quo tales q̄ assumūf i soci
os s̄ rite ordiati ita possunt facē ipsi sicut cu
rati nec deficit eis nisi mēia. Si ergo curatus
paret eis matias poterūt exercē. i. 3. q. i. Ecce
7. c. addicim⁹. Et notat Jo. d. legna. 7 Jo. de
imola in. d. cle. Religiosi 7 archid. 24. di. plec
tis. et. i. 6. q. i. c. 2. Queritur iuxta predicta nū
quid de licentia propriū presbiteri parochialis
possit parochianus recipere penitentiam a reli
gioso seu alio presbitero non curato. Glosa in
d. cle. Religiosi sup 8. Et nota dicit quod nō
pōt recipere nisi ab alio curato extra de pe. et
re. omnis. ut ibi notat glo. sup uerbo sacerdoti
licet secus i alijs sacramtis. Pau. uēo d. laza.
hoc limitat esse ut q̄ proprius sacerdos sine
cōfessor non cōmittit seu delegat uices suas sed
solū licentiā cōcedit. secus si cū licentia ē cō
mittit uices suas q̄ tūc poterit poebianus reci
pere penitentiā a religioso 7 ē a p̄bitero non
curato 7 assignat rōnem diuersitatis q̄ in prio
casu uidet suo iure ille qui confert penitencias
inungere quod esse nō potest ex prorogatione
iurisdictionis cum iurisdictionē talem non ha
beat de officio dele. p. 7. g. Secūdo casu facit
ex iure alieno tanquā delegatus 7 gerēs uicē al

et
In

BIBLIOTEC
CENTRAL

teri? . iō pōt. facit sup̄a de here. c. fi. 7 d. fo.
cōpe. significasti 7 hec opinio nera nisi dicat qd
cura p̄ inferiorē ep̄o nō pōt delegari ut notat ar
chi. arguēdo de ellec. cū ex eo li. 6. quod nō ē
nez̄ i cōmissione sp̄etiali. certoz casuū vel ad
modicū tēpus fm. Jo. An. i d. c. cū ex eo i no
nēa ubi exponit modicū tēpus .i. p. tres septi
manas facit quod notat hosti. de. offi. uica. c.
clericos et. c. ad hec et notat i pisa. simonia.
4. 4. 4. cū paulo cōcor. Jo. de legna. et Jo. d
imo. in de. cle. Reliosi. Idē do. An. de. bu.
in. de. c. omnis. "

De habilitatione religiosoz ad cōfessiones pso
narum seculariū audiēdas .

In Otādus qd ad hoc ut religiosi possint au
dire cōfessiones psonaz seculariū excep
to articulo necessitatis oz qd sint habili
rati a pprio ep̄o d' cōsensu sui plati. i. qd d' eoz
licētia audiāt. iō. q. i. placuit et. c. pueit. et
ibi glo. et. arch. et dato qd aliq haberēt licētiā
a suo pprio sacerdote l' plato elligēdi sibi p̄fes
sorē quēcūqz ēt religiosus nō debs sine licētia
sui supiois audir̄ eoz ēt si bni? mōi lntiā hērēt
a papa qz uelle et nolle religiosi ē i mām supiois
sui. iz. q. i. nollo et. c. n. dicatis ar. a simli de
ellec. si religiosus li. 6. ubi dī qd electiōi de se
facte n̄ ds nec pōt assentiū sine licētia supioris

si tñ papa nō ī generali s; specificē et nomiati
elligēt aliquē religiosus ad aliqd offm psumēt
idustriā pſoe nocē ⁊ ellegissz illud sine ellegissz
p igitione sine p pdicatiōe sine p audienda cō
fess. l' p platiōe et tñc n̄ regret alteri? licētia
De habilitatiōe fratrum pdicatorz ⁊ minorū ad
cōfessiōes seculariū psonaz audiēdas .

Ad hoc qd fratres pdicatores ⁊ minores
possint audir cōfessiōes psonaz seculariū
oz qd magistri priores pñciales pdicatorz aut
eorz nicali ministri generales et pñciales ac
custodes ordis miorz ad pſentiā se offerāt plato
rū ī singul' cinitatibz ⁊ diocesibz ī qbus ipsoz
fratrum loca cōsistē dignoscūtur ⁊ ī cinitatibz et
diocesibz locis ipsis vicinis ī qbus loca huius
mōi nō habent ⁊c. pnt habet ī cle. dudū de se
pul. et si iuxta formā illius cle. dudū dicti p
lati pfactos fratres ad cōfessiones audiēdas el
legerit seu deputauerit audir poterūt si uero p
lati fratribus pdictis iuxta formā dicte cle. a
suis superioribz ellectis ⁊ presentatis absolute
huiusmōi licentiā exhibere recusauerit et tñc ip
sis ut cōfessiones sibi cōfiteri uolentiū libere li
citeqz audire et beneficiū absolutiōis possint ī
pendere auctoritate apostolica gratiose cōcedi
tur per huiusmōi tamē concessiōē non intēdit
papa fratribus ipsis ad confessiones taliter

en
Yn

BIBLIOTEC
CENTRAL

deputatis potestate ipendē āpliorē quā curatis
seu pochialibus suis ē a iure cōcessa nisi forte
eis ecclesiarij plati ubiorem i hac pte grās spe
tialē ducerēt faciendā ut ubi Jo. d. legna. ibidē
sup ūbo curatis seu pochialib⁹ dicit qd p uerba
curatis itelligunt plati collegioꝝ 7 cōuentuū l
archipbri in ecclesijs cathedralibus absente epō
extra de ma. 7 obe. Cū i ecclesijs 7. c. bis q de
offi. archipbri. c. offm ut sic hoc uerbū curatis
differat a seqnti. s. seu pochialib⁹. Idē zen. ibi
dē nō tñ post pdicti fratres deputari ad audiē
dū cōfessiones p puintias sed tñ p dictas dio
ceses. Sed qd si predicti frēs nō possunt p̄sen
tari iuxta formā in. d. cle. dudū cōtentā. puta
quia nō pōt habere copiā plati uel ē excōmuni
catus seu suspensus. dicit Idau. ibidē quod i p^o
casu debent petere licentiam a uicario episcopi
i spiritualibus si illum habet. ar. de tempo. or.
Cum nullus li. 6°. Si uero non habet uicarium
7 malitiose facit dicit qd forte ex licētia huius
constitutionis poterūt elligere Tutius tamē ē
adire papam uel superiores prelati 7 idem dicit
in fo casu quādo. s. foret excōmunicatus uel sus
p̄sus extra de cōces. preben. Quia diuersita
tē 7 notat Jo. de imo. i. cle. dudū 7 collec i. c.
ois d pe. 7 re glosa sup ūbo platoꝝ dicit qd ap
pellatiōe platoꝝ itelligunt epī 7 superiores per

illud qd dicit tex. de cinitatibus et diocesibus
con pau. ibidē q dicit quod p̄lati de iure cōi di
cuntur ep̄i q̄a de iure cōi hēnt iurisdictionē et
idē de eorū loca tenētibus de iure nel de cōsue
tudie. Alij s̄ p̄lati ex privilegio extra de cōsan.
et affi. c. i. fm Jo. mo. quod uerū ē qñ tales p̄
lati privilegiati hēnt iurisdictionē quali ep̄isco
palē in loco et nulli subsunt diocesano. de pri
uilegijs. Abbates li. 6. Et quo ad tales seu loca
taliū nō sufficēt licētia diocesani ut notat Cui
ubi supra. Et possunt p̄dicti prelati sine predi
cta sollēnitare p̄dictos religiosos ad cōfessiōes
acceptare cōmittēdo eis iurisdictionē suā ut no
tat i p̄sa. Cōfessio. 3. 4. 13. 7 i direc. c. t. q̄ ē
siñ i p̄ privilegio posset h̄ois cōmittē seu audiē
di licētiā daf ēt extra territoriū. f3. Cui. pau
Jo. d. legna. 7 Jo. d. imo. ubi supra id̄ collec.
de pe. 7 re. ois. q. 32. Glosa sup ūbo. accesserit
dicit qd dicti p̄lati licētiā audiēdi cōfessiōes se
mel datā n̄ p̄nt reuocare sine iusta cā d̄ re. iur.
li. 6. qd seml. imo ēt h̄nt ex privilegio clem̄tis
4. qd hec accessio morte ccedētis n̄ expirat sed
durat ēt p̄ mortē p̄latorū donec eccl̄ys p̄uisū fu
erit d̄ pastore ut ibidē notāt. G. 3ē. Jo d. leg.
7 Jo. de imo. glo. sup ūbo ipēdāt. q̄rit an fr̄es
sic electi dicāt curati et cludit finalr f3. Jo.
mo. qd n̄ id̄ pau. ibidē G. dicit qd n̄ s̄ p̄prie or

eser
Yn

BIBLIOTHECA
CENTRALE

dinarū nec p̄prie dele. s̄ ex. ordinarū q̄ i eis nō
cadat aliqua p̄latio 7 p̄ oīs nec ex pte cōfitei
us aliqua subiectio: 7 sic p̄t poti⁹ dici q̄dā ḡosa
pape ordiatō i fauorē aīaz ut notat. **Jo. d̄ios**
ibid. **Differūt. n. a curatis i b̄.** q̄ curati i quā
tū curati n̄ p̄nt audire nisi suos pochiāos t̄m:
alios n̄ sine licētia ep̄i l̄ curatorū illoz. 2. quia
p̄nt coittē alijs ut audiāt suos pochiāos ut su
pra dixi 7 notat sāba. i cle. dudū 3. q̄ curati 7
coz n̄icarū p̄nt audir cōfessōes subditoz suoz
itra diocesis 7 ex. fr̄es nō ellecti 7 p̄ntati fm
formā dicte cle. dudū. ex tali p̄ntatiōe 7 coissi
one p̄nt audire pochiāos oīnz curatorū illi⁹ dio
cesis t̄m ubi s̄ p̄ntati nec p̄nt b̄. alicui coittē
et p̄nt ēt absolūē solū itra diocesis d̄ peccatis
t̄m coissis et ex. diocesis et si secus fieret quan
vis eis cōfessi pp bonā fidē excusarēt q̄ ad deū
credētes eos h̄r p̄tātē t̄m quo ad eccl̄iā n̄ ēēt
absoluti et si cōstaret eis deberēt itez cōfitei ut
notat glo. sup̄ ubo. **Audi i. Cō. 3. pan. et. Jo.**
de imo. ibidē ubi dicūt ēt q̄ cōfessor extraordi
nari⁹ quales s̄ fr̄es exercēs iurisdictionē ēt i
foro cōscientie extra territoriū uel iudicēs i
tra territoriū ultra suam iurisdictionem nihil
agit. **Sed an possint fr̄es sic ellecti absolue**
re religiosos excēptos uel similes. Glosa super
uerbo uolētū. Rēspōdet sub dubio. Jo d̄ imo.

post qui. i. glo. ipēdāt cōcludit qd si sūt plati ex
cepti inferiores epis immediate subiecti pape a
iur bnt licētiā elligēdi sibi cōfessorē ex. d. pe.
7 re. ne p dilatiōe sec^o si bnt aliū supiorē ime
diatū qz tūc nisi licētiati sint ab eis qd possint
elligē cōfessorē nō poterūt absolui p istos 7 sūt
nec cūci subditi aliorū episcopoz. glo. sup ūbo li
cē querit an pochiāns possit cōfiteri istis religio
sis nō petita licētia a pprio sacerdote pochiāz
7 dicit qd sic 7 hoc inuit ūbus libē 7 est simile
qd habet de pēdis licet eps li. 6° 7 hoc tenē
dū licet cōtrariū sentiat Jo. mo. cū glo. qui. 3^e
Jo. d. le. 7 Jo. d. imo. id. 7 do. An. d. bu. i. c. ois
de pe et re. glo. sup ūbo ipri. querit an cōfessi
et absoluti ab istis religiosis habeāt necesse ita
to saltē semel i. āno cōfiteri pprio sacerdoti et
dicit qd nō nec cōstat dec. ois i. pri. d. pe. et re.
qz ibi loq^r d. illo q. alii nō ē cōfessus legitie.
secus āt hic qz legitie istis religiosis cōfessus ē 7
hoc iō tenēdū fm glo. et pan. Qui. 3^e Jo. d. le.
Jo. d. imo. et ste. ibidē cō. dñs An. de. bu. i. c.
ois de. pe. et re. et ric. i. 4. di. 17. ar. 3. q. 2.
s. an curatus tenet subdito dicēti se cōfessum
dictis fratrib⁹ seu alii eucharistiā ministrat die
qd sic fm ric. ubi supra nisi forte sacerdos babe
ret signa pbabilia qd ille nō diceret uerū quia
tūc nō tenet sibi eucharistiā ministrare nisi il
le sibi facit sufficiēter fidē qd ē cōfessus. non

obstat si dicat qd sacerdos nō debet dare eucha-
ristiā illi cui? cōfessio ignorat. qz cū eā cura et
bōa cōfessio imo tutori pōt cōmunicare eū q cō-
fessus ē sine licētia sua habēti pātē a supiore
sicut eū q cōfessus ē sibi l' ei? uicario qz cogni-
tio qz pōt habē sacerdos i foro pñe de cōfessio
subditi sui depēdet a subditi uolūtate et debet
curatus psumē qd melius cōfessus sit q cōfiteat il-
li quē papa uel ep̄s elegit cōfessorē p totū mūdū
uel diocesim ut s̄ dēi fr̄s cū sit iūsimle qd nō
elegerit nisi idoneos uirtū et doctrīa ex. de offi-
or. iter cet̄a quā q cōfessus ē sacerdoti electo de
licētia ipsius curati idē sco. d. 17. q. 1. i. 4. et
tho. i quodā quolibz cō. pe. 7 hosti. sec. tñ si ēēt
excomunicatus uel notorius peccator qz tūc nō
debēt sibi ministeri nisi cōstaret de absolutioe.
Glosa sup ūbo cōcessa querit an isti fratres sic
electi possint absolue a casibus ep̄is reseruatīs
et dicit qd nō sicut nec possunt curati. s̄ p ma-
iori declaratioe sciēdū qd circa hoc uarie sunt
opiniōes doctorū aliq ponūt plures et aliq pau-
tiores i p̄sa cōfessor. i. ponūt. 9. ēē casus ep̄is-
copales scilicet quattuor de iur. et. 4. de cōsuetu-
die et addit qd nichilominus possunt ep̄i i suis
ep̄iscopatibus casus alios reseruaf. put eis uide-
bitur expedire sicut etiā possunt cōstitutiōes fa-
cere et m̄to magis hic pōt cōciliū sinodale l' p

hic magis
caus opales.

uiciale a quoz lñys et fligiosi nō pñt absolue
ut i cle. Religiosi & prinilegys. Jo. An. extra
de pe. et re. Si epūs libro sexto glo. 3. enume
rat plures. s. blasfemiā dei et sanctorū extra d
cle. male. c. 2. Sortilegiū extra de sortile. c. 2
Mimoniū clādestie attractū uel cōtra iēdictū
ecclie ex. de clan. despon. Cū ibibitio 7 d ma
strac. atra iter ec. c. i. 7 fi. Oppōsiōe filioz bōi
cidiū. falsus testimoniū. falsificationē istrumti
piuriū. nēcessū; corruptionē monialiū. Cōitū cū
brutis 7 oia cria publica et enormia. Nec ille.
Hosti. i su. sua eodē ti. poit oēs pdictos casus
7 addit peccatū atra naturā 7 qdlibz enorme
qd genēal t ptiētaris sñuetudo rñuat epis. & s
durātis spe. i rep. suo pdictis addit alios. s. de
florātes uirgēs ui oppōsas uel seductas. Cōtra
bentē post uotū castitatis. Cōtrabētē post spō
salia iuramēto firmata. Fornicantē cum indea
uel saracena. Concipientē per adulterium 7 uir
credit esse suū. Procurantē abortum uel steri
litate in se uel in alio. Cognoscentē carnaliter
filiā suā spiritalē. Baptizantem uel tenentem
ad baptismū seu cōfirmationē proprium filium
extra casum necessitatis. Usurarios/parentes
uerberantem. Et tandem concludit. tot casus
ponere nil aliud est quam sacerdotum potesta
tem restringere que eis plenarie a christo data

Sen
Yn

BIBLIOTE
CENTRA

est. Unde dico sacerdotes oīa posse quo ad for
pñiale q̄ nō sūt i iure specialiter episcopis reser
uata nel supioribus 7 q̄ nō sūt ipsis sacerdotib⁹
directe nel p aliquā cōsequentia interdicta ar.
extra de iudi. At si et d̄ sen. ex. nup, idē idi
rec. ti. de pe. et re. q. 74. et sic uidet⁹ qd lx epī
possint sibi resuare certos casus q de iure ope
tunt inferioribus. nō tñ hoc possunt simpliciter
fm p̄dictos doc. &&. et direc. nisi i duobus casi
bus. primo directe ut cū aliqui fuerint legitime
deprehenſi quod merito fuerint tali potestate
priuandi. Po indirecte p aliquā consequentiam
ut cum aliquis casus emerſerit in quo p utili
tate communi expediat quod talē casum episco
pus retineat et aliter nō. 24. q. 2. de eccliaſti
cis. Sed nō expedit utilitati cōmuni tot casus
reseruare quia hoc esset inicere laqueos 7 uias
salutis ipedire. Adde terciū. s. quādo sic eēt cō
suetudo ut supra. Ex dictis p̄dictorū doc. 7 ex
cle. dudū. Jo. de legna. cludit quod fratres p̄
dicatores et minores pñtati p audientia cōfes
sionum ut supra possunt absolueſ ab oībus casi
bus peccatorū exceptis p̄cise q̄ i iure episcopis
reseruant⁹. Et licet epīs aliquos casus de cōsue
tudie sue dioc. nel ex suo bñplacito nel p oſtitu
tiones suas sinodales nel pñiales sibi resuarēt
poterunt tamen fratres ab eis absolvere. quod

probat sic. papa i. cle. dudū statuit qd fratres p
sentati iuxta formā ibi cōtētā habeāt eādē auc
toritatē absolnēdi circa cōfessiōs quā habēt de
iure curati nisi p̄lati uellēt plus eis cōferre Et
fm. & &. durā. nō obstat qd doc ponāt multos
casus episcopis reseruatos curati tam possunt
fm eū ab omnibus occultis absoluerē que i iure
nō sunt precise episcopis reseruata seu que non
sunt ipsis sacerdotib⁹ directe uel p aliquā con
sequentia interdicta ut supra. ergo 7 ipsi fra
tres. sed si quis pur uult defendē plures casus
posse episcopos ratiōabilit⁹ reseruare quo ad sa
cerdotes parochiales q sunt de foro episcopoz
7 eoz cōstitutionibus subiecti tamē hoc nō pos
sunt facere episcopi erga p̄dictos fratres q ex
cēpti sunt nec eoz ordinationibus subiecti ut
extra de excels. p̄la. Misericordia praua Cum g⁹ non
possint dicti fr̄es absolnē a casib⁹ reseruatis i iur
episcopis ut dicit⁹ in cle. illa ergo possunt ab
omnibus alijs ut puta reseruatis ex consuetudi
ne particulari loci uel sinodali cōstitutione quia
unū negādo aliud tacēdo cōcessit di. i. 4. qualis
nec possunt p̄lati dictā cōcessionē reuocare uel
defalcā nec directe negādo licētiā audiēdi qz
nihilomi⁹ hnt fr̄es p cle. dudū nec indirecte pro
hibēdo p̄chāos ne cōfiteātur eis. ex. d. p̄uul.
quāto 7. c. dile. nec p r̄tentionē multoz casuū qz
is i

fieret i fraudē legis quod fieri nō debz ex. de.
cōces. pben. c. cōstitutus sileat g°. hic. Jo. mo
q dicit qd si eps pōt artare ordinariā potesta
tē curatorz multo magis pōt artare extraordi
nariā ipsorū fratū qz quod p supiorē cōceditur
p iferiorē artari uel renocari nō pōt ut patet.
di. zi. Inferior ad cōstitutionē at cle. religios.
de. priuil. ubi dicit qd a casib⁹ ordinarijs reser
uatis quēquā absoluē nō psumāt. respōdet qd i
telligēda ē de casibus i iur resuatis sicut iten
dit illa cōstitutio. dudū nō aut p cōsuetudinē ul
statuta aliorū placez qz illa reuocet papa i .d.
cle. dudū. a qb⁹ possunt dicti frēs absoluē ⁊ p
cōsequēs ut uidef qd dicit p anticos l p mo
dernos de talib⁹ casib⁹ p epōs reseruatis. totus
reuocat p cōstitutionē. dudū simplicitē quātū ad
dictos frēs si enī cōstitutio posterior licet nō fa
ciat mitionē de priorī ipsas reuocat ut i. c. licet
de cōsti. li. 6°. multo magis reuocat dz dcā doc
torū si i cōtrauū pmlganf. hoc Jo. d. leg. idem
notaf i directe. li. i. ti. i. 4. §. 76. cōtra pdicta
s. qd frēs nō possint absoluē a casib⁹ p epōs re
suatis qmō de tmiat glo. ubi. s. idē tenz gut.
ibidē dūmō nō appareat de malicia. puta si oēs
casus ul maiorē partē nō resuatiōē sibi resua
rent uel alias idem tenet Paulus sce. laudem.
3am. ⁊ Jo. de. Imo. Et intelligitur ista reser
uatio casuū epalium de actibus exterioribus

eus effectu 7 nō de interioribus . quia igitur nō
ē clarū ut ex predictis patet 7 uarie sunt opi
niones doc. qui sint casibus episcopis reservati
7 an possint de die i diē casus p̄dictis fratribus
reservare tutius ē q̄ fratres faciāt sibi ab ep̄o
declarari quos casus sibi uult reservare. 7 tunc
nō se īpediant de reservatis de alijs uero faciāt
sibi generalit̄ liberā absoluēdi licētias cōcede
re . absolutio excommunicationis maioris . a iure
clarū ē q̄ ptinet ad episcopū extra . e . c . nup
et cōmutatio quorūlibz notorū . ex . e . c . i . excep
tis notatis apostolice sedi reservatis et notat.
Jo. An. i. c. si episcopus. de. pe. et re. li. 6. itē
relaxatio quorūdā iuramentorū pertinet ad epis
copus uide plene de hoc i spe. titulo de legatis
§. nūc ostēdēdus. §. 24. et tho. fa se. q. 89.
22. 9. et dñs. An. d. bu. ex. de spōsalibus p̄terea
an dispositio male ablatoz icertorū cōputetur
īter casus ep̄is de iur̄ reservatos .

Circa hoc p̄ maiori declaratione duo uidenda
s̄ primū ē q̄ dicāt icerta et dic q̄ oia ea q̄ q̄s
sibi retinere nō pōt siue q̄a p̄ rapinā furtū usurā
fraudē dānū illatū l̄ rē alienā inētā nō habitas
p̄ derelicta accepit l̄ q̄a rē aliquā illicite usur
pauit et p̄sone quarū bui⁹ mōi res s̄ ignorātur
l̄ si sciūtuz nō īuēiunt īp̄i nec heredes eorū.

Similit̄ dicunt icerta ea q̄ accepit iudex p̄te p̄
b 2

*que dicitur
ignari*

*Alia q. circa
male ablata*

*no.
13*

corruptiōe iustitie nel ēt p iudicādo 7 testis p
testificādo. Et bremē ubiqz turpitudō ē ex
pte dātis 7 accipiētis ex eo qd phibita ē ipsa
datio et acceptio 7 dz huiusmōi icerta errogari
paupibus ex. de. usu. cū tu. fm ē cuius auctori
tate seu dispositiōe habeāt bec errogari, hosti
i. c. cū sit. extra de indeis. 7 i summa de pe. et
re. §. ul. iuxta fi. sub. §. sed q forma. §. itē et
ubi tenet qd talis dispēsatio seu distributio ma
le ablataz icertoz sit unus de casibus ad epz
ptinētibus et qd de ei? licētia 7 auctoritate de
beat fieri idē tenet. Jo. an. i regula peccatū.
de. re. in. li. 6. 7 i. c. si epz. de. pe. 7 re. c. li.
licet alif postea dixerit i. c. religiosus ifra al
legato archi. nō i. c. nō sane. i. 4. q. 4. 7 i. c. re
ligiosus de testa li. 6. sollēniē tractat hūc arti
culū et late et clare tenet et cōclndit qd huius
mōi icerta poterūt liber distribui 7 errogari
paupibus absqz auctoritate siue sciētia epī nel
alteri? iudicis ecclesiastici. nā ubi certa psona
a testator deputata ē ipsamet debet exequi. i. z.
q. 2. de laciis. E. de epī. 7. cle. l. nulli. extra de
testa. Tua. et c. Jo. Imo. credit qd ille q reci
pit male ablata niuēmet pōt desribuē si nelit
ut ē planus tex. i. c. cū tu. de usuris. §. i. ubi
paupib? errogare. et hoc etiā clare innit glola
extra. de homici. Sicut dignū. §. eos. Non ob

stat decre. **C**ū sit. de inde. quā allegat hosti.
qm loq̄ de indeo nō christiāo cuius actus 7 di
spensatio q̄ ad paupes christiāos merito habe
tur suspecta ab ecclesia. **N**ō bene diciť. ibi fm
pudentiā dio cesani epi q̄ suspicio merito cessa
re dē in fideli xpiano. et sic inqt nō debito qd
ep̄s nō hz se i ntromittere de talibus nisi i defe
ctū. s. ubi nullus deputatus ē a testatore q̄ h.
exequat nec ipsemet qui hz incerta restituere p
se uult restituere. 7 sic habet itelligi opinio ho
sti. hoc ille. Lappus ab. cōcordare nitiť opini
ones di. qd i male ablati i certis i qb̄ trāsla
tū ē dñius nec cōpetit repetitio ut i. c. **N**ō sa
ne. i. 4. q. 4. hz locū opinio Arch. i his aut i q
bus dñium n̄ trāsfert̄ uel si trāsfert̄ opetit re
petitio. ut i. c. **T**rāsmissa de deci. hz locū opi
nio hosti. **J**o. An. i. c. **R**eligiosus de testam̄tis
li. 6. i nouela dicit qd utraqz opinio hz eq̄tarē.
opinio hosti. ad tollēdā fraudē quia facile est
cuiqz asserere 7 iurare se soluisse 7 sic multipli
citer paupes defraudare. **O**pinio uero Archi.
hz equitatē: quia ex quo debens icerta restituē
fideliter errogat paupib̄ pro ut disponit decre.
Eum tu de usuris unde n̄ apparet quare iste n̄
dēat eē absolut⁹ n̄ a peccato s̄ ab onē satisfaciē
di 7 s̄dit 7 ego h. i. 7 pur̄ faciētē bñ h̄z. p ab

*in lra
de lra*

soluto hoc ille **H**anc tñ distinctionē lapp^o ab,
cui uñ inherere. **J**ohānes Andreas destruit tex
tus. c. Sicut dignū extra d homicidio. §. **E**os
qui loquūt in rapina et sic i casu i quo cōpetit
repetito. **E**t tñ dicit textus qd distributio ibi
facta paupibus per eos qui extorserūt eis nō p
dest cū extarēt illi quib^o debebat fieri restitutō
ergo si illi n̄ extarēt uñ nelle. text^o qd sibi p̄fuis
set talis distributio. **D**ic igit^r idistictē sntiā az
chi. eē ueriorē. 7 hāc coiter tenēt doctores hāc
tenet **J**san. de laza. i cle. dudū. de sepul. §. **b**^o
modi sup. ū. a iure. 7 i. c. Religioso. de priuile
gijs. §. **Q**uib^o. **J**o. de imo. in. d. cle. dudū. **J**d
sāba. idē. **J**o. cal. idē. **R**ecupās d sancto. **S**i.
idē **M**athe^o de Roma i. d. cle. religiosi. **I**dem
Astē. i summa ti. de usu. ar. 6. §. **S**anctorita
te. **J**dē. pisanus. **R**estitutō. 6. §. fi. **J**dē **B**e
ricus boy. in. d. c. **E**ū sit. **C**ollectarius. i dcō
c. **E**ū tu. de usuris. **J**dē. **R**ic. in. 4. di. 14. az.
4. qō. ne. 4. **S**cotus ibidē. q. 2. **J**dē. **J**o. de le
gna. 7 **S**emi. i dcō caplo. **R**eligiosus. de testa
mētis libro sexto ubi recitans opi. doctorū cō
cluditur hoc idē quod tenet. **A**rchidiaconus 7
eius sequaces. **N**. qd ep̄s nullatenus pōt sibi re
seruare dispensationem male ablatorum incer
torum. absolutionem uero a peccato sic. **N**ec
reperitur aliquod i^o scriptum expresse p̄bibēs illi

qui bēt restituē i certa qui errogare possit ea
libere paupib⁹ p se ips dummō fideliter faciat
Nec pdesset auctoritas epi si male dispēsaret.
Qñ tñ repeziret eps dilcretus ac timens deū
qui uere essz pī paupum 7 qui largiter pprios
reddit⁹ eis dispēsaret tñc posset habēs incerta
distribuerē 7 hoc nō dico de necessitate sed de
cōgruitate 7 fateor talem caute facere qñ qs
teneat ad aliqd erogādū p male ablatīs in cer
tis 7 de hoc constat aut testō aut cāntiōe si il
lud errogaret de cōsciētia episcopi 7 licentia q
posset distributione facta de ea rationē exigē
Sed an episcopus nel quius alius possit remit
tere seu componere cum eo qui bēt restituere
male ablata incerta pro minori quantitate quā
sit peccunia restituenda pro ipsis male ablatīs
Pau. in cle. abusioibus de pe. 7 remissionib⁹
ñ. Ad hec sup uerbo male ablata incerta. **D**i
cit qd non qz receptio talis peccunie dēt fieri
nomine paupum 7 in eoz utilitatē conuerti 7
iō recipiens quicūqs sit ille nō poterit trāsigē
de offi. iur. c. si. li. 6. Saluo nisi sup hoc fors
prinilegiat⁹ a papa fm eū. Lapp⁹ hic. 7 Archi.
i4. q. 4. Nō sane. refferūt qd hosti dicebat qd
i his i qb⁹ ē morle peccatū f3 legē dininā ut i
furto 7 rapia i4. q. 4 pēale eps ñ poīt dispēsār

nec est papa ut aliqui dicunt quod minus peccet agat
et restitutio fiat extra de usuris. cum tu. i. q. 4.
Si quod. et. c. multi. et. e. c. q. 6. c. i. in his non in
quibus est mortale peccatum sed ius positivum. tunc
si est episcopus siue inferioribus interdicta dispensatio
nullus dispensare vel patiam prestare potest nisi
solus papa vel is cui specialiter commisit. Si non
non est interdicta tunc episcopus dispensare poterit. et nota
tur in Spec. tit. de lega. 8. **N**unc episcopus. in. do.
mens dixit. Ex dictis pauli. et lappi elicite. quod
positio facta per episcopos componentes cum heredibus usu
rariis super usuris et male ablatiis nil valeat nec
patrocinetur quantum ad deum eis quibus talis fit
dicta remissio. Optime facit regula peccatum. de
reg. iur. li. 6. et i. q. 6. Si res. et notat. Jo. de
imo. in. d. cle. Abusibus. hec vera quoniam episcopus re
mittit vel componit absque rationabili causa cum eo qui
habet restituere incerta et potest restituere sine
notabili detrimento sui et familie sue absque eo
quod cogatur medicare ut solus fieri cum usurariis ut
si debeant ducere per incertis dent centum libras. quinqua
gita et residuum remittit eis. **N**am tale remissio
vel compositio non credo valere in foro dei et conscientie
quia episcopi sunt positi dispensatores bonorum pauperum
non dissipatores. **S**ecundo autem si hoc fieret ex causa
rationabili ut cum quis non posset totum vel partem
eius quod debet pauperibus erogare sine notabili

at
4
oi
tuc
tio
nisi
io
nota
do
qo
pnu
tine
is fu
m. d
o. de
re
ro q
line
eo
ne
pua
os
te
m
fa
rs
li

detrimto sui ⁊ familie sue ⁊ siñ magna incursiõe
miserie tñc enī possz tāquā paupī ī toto l' ī pte
sibi relaxari seu distribuita tñ qo ille siñ dissi
mulatõe sit pat' totū qo pē errogā sicut tenet

De sciētia necessaria cuilibz cōfessori.

Capl's 2.

Secūdo cōfessor dēt hñ clauē sciētie q tñ
nō dñ pprie clauis s; potestas discernē
di in cāe examinatiõe ī foro cōsciētie et sic cla
uis sciētie nō est habitus sciētie nec actus sci
endi quāuis clauis eccl'e recipe nō debeat nisi
hñs sciētie habitū ueniētē leu sufficientē ad
executionē pōtatis illius s; Ric. in. 4. di. i. 8
ar. i. q. 3. q. ut dicit durā. in summa li. i. ti.
d' cōfe. q. 2. Cōfessor quotiens se igerit ad cōfess
siões audiēdas toties se offert ad rñdēdū d' q.
libet et iterdū de casibus iopinatis et alias in
auditis et de qōnibus ualde pplexis Ideo ops
qo sciat cognoscere quidquid dēt indicare. de
pe. et di. 6. c. i. Interest tñ iter cū qui spōie
et uoluntarie se igerit et offert ad cōfessiones
audiēdas: et iter cū qui inuitus et p sui obedi
entiā supioris coactus ad eas pmonet. Mā mul
to maior sciētia requiritur in primo quā ī fo.
Et prim' tenet ad oēs exactā dilligētiā et ipu
tabit ei ēt lenissia cl'pa. ar. ff. dep. l. i. §. sepe

de
In

BIBLIOTE
CENTRA

Secūds uero q. s. coactus p obediētiā cōfessio
nes audit nō tenet nisi i quātū scit uel pōt co
mode scire. ff. de reg. iu. l. Impossibiliū 7 suf
ficit qd hēat sciētiā et si nō eminētē saltē ope
tētē ut. s. sciat discernē iter leprā et leprā. i. i
ter peccatū et peccatū et sciat q sint peccata
capitalia et q mortalia saltē i cōi et q uenalia
ex genē. de qbus debet. 24 di. §. cris. Sō. Al
bert^{us} i. 4. addēs qd hec nesciēs credit qd peccz
mortalit^{er} cōfessiōes audiēdo. Et pl^{us} quā ipse pec
cat eū iſtitnēs seu iſtitutū miſtrare pmittēs
si sua iſterest talē phibē. adde fz duran. ubi su
pra qd cōfessor dēt ēt scire canones penitētia
les de quibus. i. pte. 4. nō tm pp hoc qd sciat
penitētiās iniungere cū hodie penitentie sint ar
bitrarie extra de pe. et re. c. **Q**uesitū. et. c. de
us qui. s. ēt ut p hoc sciat culpaz dīas agno
scere. opz ēt ut sciat discernere utrū ea que si
bi penitens exprimit sint peccata uel nō. puta
si bella principum sint iusta uel iniusta. Si ta
lie et exactiones iuste exigant^{ur} uel nō. Si nego
cia uel tract^{us} mercatorū liciti sit uel illiciti et
an teneāt ad restitutionē uel nō ut p hoc sciat
utrū cōfiteēte debeat phibē uel suspēdē a coio
ne aut licentiare. **N**ā cum pceptum sit cuili
bet adulto semel in anno cōmunicare si cōfessor
prohibeat a cōmunionē illū qui nō habet pecca

tum mortale qz forte indicat illicitū eē quod ē
licitū. uel ecōtra si licētiat ad cōmunionē nō li
centiandū qz indicat licitū quod est illicitū i
plet i eis illud. **Q.** i. 4. cecus si; ceco ducatū p
flet. abo ifoneā cadūt nisi forte pbabilis ignorā
tia excusaret puta si cōfessor iudicauerit p3 opi
nionē alicuius doctoris auctētici 7 famosi cui i
nitit. **S.**ecus si cōtra opinionē cōmunē doctor
is iudicauerit p3 opinionē alicuius doctoris mi
nus auctētici. **T.**eneſ etiam ſcire cōfessor ca
ſus in quibus oportet cōfeſſionē iterari de qui
bus parte ſecunda. c. i. iſra dicitur. **h.**ec ille **P.**o
teſt addi qd etiā periculolum eſt audire cōfeſſi
ones nō habēti cōpetentē notitiā caſuū pape 7
epiſcopoz ut i cle. **R.**eligioſi de priuilegijs ex
pdictis claret qd cōfessor q nec p ſe ſcit nec i p
dcis caſib3 dubitare nouit cū piculo aie ſue 7 ſi
bi cōfiteſtis cōfeſſiōes audit qz ſciēter tali ipſo
cōfiteſ eius criminis princeps efficitur 7 e3 con
feſſio i ualida redditur niſi dēno homini ſciēti
confiteat. **P.**roide **A.**uguſtinus de penitētijs di
ſtictiōe prima. **Q.**uem penitet. ait. **Q.**ui cōfiteri
uult peccata ſua ut ineniat gratiā querat ſacer
dotem ſcientes ligare 7 ſolnē ne ſi negligēa ci
ca ſe extiterit negligat ab eo qui eū miſericor
diter mouet 7 petit. etcetera. **E.**t ſi tāta igno
rantia in cōfessore reperiretur qd nescis ſaltē

ea q̄ dicta sunt supra i principio credo qd n̄ ex
cusaret a peccato si acceptaret huiusmōi offm̄
cū sui piculo ⁊ aliorū ēt si iniūgeret ei p obe
diētiā nisi forte ibi n̄ iuēiret uita ⁊ sciētiā ma
gis idone⁹ qui uellet ⁊ posset h̄ facē quo casu
ē minus idone⁹ ⁊ i p̄dictis nō instructus. si fa
cit ex caritate pōt se ingerere. nā quod nō ē li
citū necessitas licitū facit extra de re. iū. **Qd**
non ē p̄uide tñ faceret confessor ip̄tus si hoc
casu de p̄bēdēs penitētē grauib⁹ inolutū cōsulat
ei qd data op̄tūitate itē de illis cōfiteat p̄ito
uel saltē ab eo cōsciliū postulet. **Sed** qd si cō
fessori occurrat aliquid i cōfessione de quo du
bitet pp̄ uarietate opinionū doctorū. **An** sit li
citū uel illicitū sicut ē in nō soluēdo decimas
ubi non est consuetudo nec ecclesia petit qz ali
qui doctores dicūt tales excusari. aliq nō. ⁊ no
tat Jo. Andreas i. c. i. de deci. li. 6. **De** ēptōe
iurū locorū. **Ianne**. **Qd**is florētie. ⁊ **Impre**
stitorū **De**ñ. qz quidā dicūt hanc ēptionē esse li
citū quidā illicitā. dic fm. iū. qd i his casib⁹ ⁊
similib⁹ cōfessor n̄ d̄s p̄cipitare sn̄ias de mortali
nec cōdēnare contrariū facientes seu cōtrariā
opinionē tenentes nec pp̄ h̄ d̄s absolutiōes de
negare s̄s terrorē icutitē exponēdo eis picl's cō
sulē semp qd tuti⁹ ē. s. ut ab h̄ mōi se abstineāt

Incipit fa pars principalis huius operis. de pe
nitētis ad cōfessionē admissione.

Circa fm notādus qd cōfessor peccatorē
ueniētē ad cōfessionē beīgne dulcī 7 ca
ritatiue recipere debet. 26. q. 7. p. totū. et ut se
cure prudēter et discrete pcedat qz in pcessu
audiētē cōfessionis pēitētis sepius occurrūt ali
qua pp q cōfessor cognoscit se nō debē nec pōs
se de iure ipsius cōfiterē absoluerē dē aī omnia
de huiusmōi iueſtigare dilligēter ne si pōt andi
entiā peccatorū cōfiteris aliquod tale ipedimē
tus iueniēs uelit eū reculare seu sibi absolutio
nez denegare molesle ferat et merito de ipso cō
fessore possit cōqueri quia ut quidā ait turpius
eiciē quā nō admittit hōspes.

Octo sunt casus quos ponit hosti i summa i qui
bus pōt qd alteri cōfiteri quā pprio sacerdoti.
Capitulus. primū:

Primo igit fm hō. i summa debz cōfessor
iueſtigare a penitēte cuius patrie 7 epa
tus sine iurisdictionis sit et si nō sine iurisdictione
nis ē s3 aliene remittat eū nisi i casibus i quibus
licet alteri cōfiteri quā proprio sacerdoti sine
eius licētia quos idē penit hosti. i summa. ti. d.
pe. et. re. 8. cui cōſtituēdū et sunt octo quorū.

Primum ē qñ p̄prius sacerdos ē oīo indiscretus
⁊ ignar⁹ ut qz nescit discernere iter peccatū et
peccatū nā q uult cōfiteri debz q̄rere sacerdotē
qui sciāt solū et ligare de pe. di. 6. qui uult et
c. si sacerdos et de hoc satis p arch. et licet tu
ti⁹ sit i hoc casu petere licētiā a p̄prio sacerdo
te uel ab ei⁹ supior tñ nō uidet̄ necessariū cuz
ratiōe ignorāte p̄prij sacerdotia iplo iur̄ cceda
tur licētia cōfitēdi alii ut i. c. placuit de. pe. di
6. facit ad hoc glo. e. di. 8. quod aut. et de f̄g
in. idultū li. 6. cū suis cōcordā. et multo ma
gis sine licētia pōt alteri cōfiteri si p̄prius sa
cerdos ē sollicitator ad malū uel p̄n⁹ ad pecca
tū qd̄ qz debz cōfiteri l̄ excōfessiōe iūneret picu
lū cōfitēti uel cōfessori uel si ēēt reuelator cō
fessiōis. ēt si dormiēs somniādo r̄uelaret ut ali
qb⁹ accidit de quo i simili i cle. i. de homic. uel
si sit peccatū cōmissus cōtra ipsius sacerdotem
l̄ cōtra suos cōiunctos l̄ cōiunctas nō dz subdict⁹ si
bi cōfiteri sed petere licētiā ab eo ex. de. pe.
⁊ re ois cō. pe. tho. alla. Inno. et. 8. et licet
qdā itelligat hoc uerū solū qñ cā p̄p quā aliq
uult alieno cōfiteri nō p̄cedit ex defectu p̄prij sa
cerdotis tñ quod prius dictū ē melius uidet̄ in
distincte siue causa p̄cedat ex defectu p̄prij sa
cerdotis siue non. Et dz sacerdos credere petē
ti ⁊ alleganti saltē in genere iustam causam qz

nō ē uerisimile qđ cū fallacijs uadat qđ ad peni-
tētiā ut dicit glo. i. c. placuit de pe. di. 6. et si
sacerdos maliciose licētiā iusta de causa petitiā
dare recusat, glo. i. d. c. oīs. sup. ūbo. obtineat,
dicit qđ pōt postea ire ad aliū. ar. de regula. c.
licet. l. uadat ad eius^lsupiorē si pōt ut illū com-
pellat l. ipe det licētiā. ar. d. iur. patro. c. nul-
lus. 7 de pe. 7 re. c. fi. i. fine. dicit tñ hosti. qđ
si periculū nō ē i mora. tūc hoc casu tuti⁹ ē p
licētia supiorē adi^r si aut piculū ē i mora statim
pōt libē aliū sacerdotē adi^r 7 hoc referunt. Jo
An. 7 dñs **An.** de. bu. sup. dicta glo. c. oīs. quod
si nō posset i pdictis casibus 7 similib⁹ aliū sacer-
dotē habē cui cōfiteat^r quā ppiū 7 necessitas
imineat uel eligat sine cōfessione maiori 7 soli
deo cōfiteat^r. n^l cōfiteat^r ppio sacerdoti i ge-
nē de oibus alijs subticēdo omnino peccata et
circūstācias ex qbus uerisimilit^r posset piculus
imiē uel ex eis malū aliqd^r puēire **Deus** enim
sic ordiat opa sua qđ nō uult ēē causa mali. hoc
tenēt. Inno. hosti. Jo. **An.** dñs **An.** de. bu. et
oēs moderni cōmunī. Si aut ppius sacerdos
ess^z ligatus ecclesiastica cēsura puta qđ ē here-
tic⁹ excoīcat⁹ scismatic⁹ i^rdict⁹ l^r suspē⁹ q⁹ ad se
7 q⁹ ad alios. cū oēs t^res bita notitia d^r p^rdcis
i diuīs officijs 7 sacramtoz pceptiōe sint regu-
lariter cuitandi potest subditus t^rem propri-
um sacerdotem iuste respuere nec debet sibi

cōfiteri sed debs ad superiorē recurrere ut sibi
det licētiā alienū adire uel sibi alias pūdeat
de remedio oportūo quod si nō pōt licētiā ob
tinere nec sibi aliē pūdeat dicit tho .i.4.di.
i7.q5.idē ē iudiciū quod de illo q nō habet co
piā sacerdotis secūndus ē cū quis trāstulit domi
ciliū de una parochia ad aliā q statim efficitur
pochianus illi⁹ ecclesie ad quā se trāstulit . Et
subiect⁹ illi curato i oibus que ad ius pochiale
ptinēt pterqz i decimis pdialibus q regularit^r
illi ecclesie debēt dari i cuius pochia pdia sunt
sita. ex .de paro.c.fi.7.i6.q.1. si quis laicus
Et hoc uerū si se trāstulit animo remanēdi et
ex toto q statim q explicatis sarcinulis
suis i domicilio conducto receptus ē effect⁹ ē
de foro illius alias sola possessio nō cōstituit do
miciliū ut notat hosti. i summa.ti. de poch. §
qz itelligat^r 7 archidi. i3.q.2. §. qd g^o i. fi. at
tam si quis p ānū moraret^r i aliqua pochia licet
nō se trāstulisset animo remanēdi bene efficere
tur tunc de foro illius ut notat. Inno. i. c. ois
de pe. 7 re. si uero i diuersis equalit^r quis degit
pochys uel locis utriusqz pochianus intelligit^r
7 poterit recipere sacramēta utrobiz tempore
quo ibi morat^r puta si estiuale tempore moretur
i una. hiemali uero i alia secus tam si appareat
quod horz domiciliū sit principalius . Tutius

bi
rat
ob
di.
co
omi
trus
Et
uale
ari
funt
acus
i et
pilis
e
do
b. &
i. an
acer
ere
ois
gnt
gr
pre
m
at
as

tam esset si talis de licentia sui episcopi elligat
sibi confiteri et notat hosti, ubi supra. terti^o ca
sus e quando q^o e uagabundus nullibi habes nec
querens domiciliu sed hinc inde circue^s. talis eni
pot ubiq^{ue} confiteri cuilibz sacerdoti executione
ordinis sacerdotalis habeti nedum quo ad cele
brandu sed etia quo ad soluenduz et liganduz ut
notat hoc infra i fi. 2. casus az. ff. de iudi. l. be
res absens. **M**a et uagabundus criminofus ubiq^{ue}
puniri pot. **E**. ubi de crimine agi oportet. l. i.
et extra de rap. c. 1. et monachus uagabundus
ubiq^{ue} capi pot. i 2. q. 2. **A**bbates id e q^o de ua
gabundis e et de mercatorib^{us} q^{ui} nusqua^m bet domi
ciliu s^{ed} semp secut^{ur} nudinas. negotiatores uo 7
uiatores ro^gante 7 pegrini si sine licentia p^{ro}p^{ri}u
curati it^{er} ar^{ri}piat uel pegrinent^{ur} no possunt p^{er}i
tentiā seu ecclesiastica sacramēta ab alio sacer
dote scipe nisi i necessitate constituti. s. piculi
mortis uel nisi alicubi morā traxerit p^{er} annū seu
paulomin^{us} ut infra casu. 6. si uo cur^{us} eius licentia
recesserit tūc distigue q^{ui} in negotiatoribus et
uiatoribus requirit^{ur} licentia expresa 7 explicita
ad hoc ut possint confiteri 7 cōmunicā alias nō
poterit nisi ut supra. **R**omipete uo 7 pegrinā
tes ad loca sancta si de licentia p^{ro}p^{ri}u sacerdotis
it^{er} ar^{ri}puerit sine pegrina^{ti}ōis i signia ab eo ac
cepint eo ipso uidet^{ur} eis tacite dedisse licentias

E i

cui maluerit cōfiteri de oibus peccatis. q̄ com
serit i nia uel p obliuionē omiserint cōfiteri
ante recessus aut ēt sciēter. fm. ūū. Cō. Inno
i. c. Ois de pe. 7. re. subdens. Credimus ēt ta
libus data ēē licētiā recipiēdi ecclesiastica sa
cramēta a quo maluerit. a casibus uero ep̄o re
seruatis si peginatiōis isignia ab eo receperit
uel alias de eius licētia iter arripuerit eo. ip̄o
ut supra uidet̄ eis ip̄licite data licētia cōfiteri
cui maluerit 7 absoluerē se faciēdi ēt de casib⁹
ad ep̄iscopū ptinētib⁹ sicut 7 de ptinētib⁹ ad
p̄obialē dictū ē. Quartus casus ē cū q̄s pp̄rio
domicilio relicto nauigat uel iter facit q̄iens
quo se trāserat quia pōt ubiq̄s cōfiteri quous
q̄s alicubi habeat cū talis dicat̄ ēē sine domici
lio. ff. adminici. l. labeo. i. p̄i. 7. l. eius. §. cel
sus. 7 notat. ric. i. 4. di. 17. ar. 3. q. i. quātus ē
ratiōe delicti. 9. q̄n q̄s delinquit i aliēa p̄obia
extra de rap. c. i. 7. 6. q. 3. placuit quod itelli
ge uerū i foro iudiciali f. 3. ric. ubi supra. 16. q.
i. c. 4. 7. collec. i. c. Ois de pe. et. re. puta cū q̄s
ē excōmunicatus i loco delicti ut fieri solet in
furtis et similibus. nā tunc nō pōt absolui a p
prio sacerdote sed ad excōmunicatōrē mittēdus
ē absoluedus. ut i iuribus supra allegatis. Se
cus autem in foro penitētiā quia delinquens
in p̄obia alterius ratione domicilij po

terit bene absolui a p[ro]prio sacerdote nedū a
peccatis s[ed] et ab excōmunicatiōe iuris cōmunis
seu sinodalis aut p[ro]vincialis quā cōtraxerat in
aliā diocesi poterit a p[ro]prio episcopo absolui
nisi fuerit pape reservata ut notat collec. i. c.
excōmunicatis. de. officio. leg. et hāc sentētiā
tenet abbas. si. extra ne. cle. vel mo. sup specula
7 de sen. ex. nup. 7. i. direc. li. i. ti. d[icitur]. pe. 7 re
missionib[us]. §. 99. f[or]m archidiaconū sex[us] casus
ē ratione studi[um]. nā ut dicit Inno. i. d. c. omnis
scolares 7 alij icole ānales et mercenarij debēt
cōfiteri sacerdoti parochie quā icolunt p[er] ānus
ar. ff. de indi. l. si longius. §. i. i. 6. q. i. questi
ubi dicit[ur] quod ibi debēt solvere decimas p[ro]p[ri]as
quia ibi recipiūt ecclesiastica sacramenta p[er]
āni circulū. alij dicit[ur] quod idē ē etiā si ad mi
nus tempus conducant domos. ar. extra de
decim. ad apostolice maxime si sine fraude p[ro]duc
tio vel bitatio progare[re] ultra natiuitatē dñi
vel pasca q[ui] tunc ex p[re]cepto. decre. ¶ **Q**uis sem
per debēt cōfiteri et cōmunicare: et hoc quod
dicit Inno. de scolaribus n[on] est de scolarib[us]
laicis. secus antes de clericis q[ui]a ut dicit hostiē
sis i suma ii. de paro. §. Quis intelligatur. et
notat archidiacon[us]. i. 3. questione. 2. §. q[ui] 8. i
fi. si clericus staret p[er] 30. ānos i studio sine līnia p[ro]
lati sui nūquā contrahit dōciliū s[ed] si de e[ius] līnia se

E z

trāstulerit statim efficiat de foro 7 iurisdictione il
lius epi ad quē trāsit 7 si nō ppetua tñ tēpora
li. in oibns igit pmissis tutius ē fm Inno. qd 7
uiatres 7 alij semp apprio sacēdote licētiā ha
beant specialē. Imo nō licet clericis sine laicis
pficisci sine licētia epi. de cō. di. 4. nō opz 2.
7 ibi p glosas. 7 Arc. 7 ex. de no. 7 no. redēp. c
Dagne. Idē i direc. ubi supra. §. 86. **Septi**
casus ē rōne necessitatis qz in articulo mortis
constitutus sine occasione infirmitatis sine alteri
piculi belli maris 7 huiusmōi i absentia ppiū
sacerdotis cuilibz simplici sacerdoti catholico
dūmō cēsura ecclesiastica nō ligato cōfiteri pōt
7 ab eo absolui ab oī peccato 7 excoīcatōe sine
a iur sine ab hoīe ex. de sep. pochiaō 7 notat
Ric. i 4. di. i 8. ar. 9. q. i. nisi spēl r aliq sit sta
tutū ut i excoīcationibus pcessus curie. Quan
do tñ pē epi copia haberi nō dē se simplex sacer
dos de casibz reſeruatis ēt i hoc articulo itro
mittere f3. Inno. Et hoc ēt casu absolūēs ab
excoīcatōe lupicri reſeruata iniūget absoluto
qd ipd imēto cessāte quā cito cōmode pōsit se
illi rēplētet a q. fuerat absolūēd mādatū e. hu
milē sup h. receptur ex de sen. ex. ea noscīt.
al. reiciat i eādē sentētiā. ut i. c. eos. c. ti. li.
6. **Sec** at de casibz reſeruatis epi. qz ex q. semel

absolutus ē nō expedit qđ itez epō remittatur
absolūēdus d' necessitate sed d' bene esse. Adde
qd' ēt talis ī piculo mortis cōstitutus pōt cōfitei
laico deficiēte sacerdote s3 n̄ pōt ab eo absolui
Ideo enaso piculo teneſiteꝝ cōfiteri eadē pec
cata numero sacerdoti cū eius copiā hūerit ut
notat Tho. i. 4°. di. 17. Octauus casus est si sa
cerdos n̄ p̄prius ponat spem ī rati habitatione
p̄priū sacerdotis. hoc tñ coīter nō teneſ qđ ī ta
libus n̄ h̄s locū rati habitio. ff. de re. iu. l. ac
legittimi et. e. t. c. act' legittimi et. c. rati habi
tationē. li. 6. et ibi p' dīnū et Jo. An. et sic ha
bes octo casus ī qb' pōt qđ cōfiteri alteri quas
p̄prio sacerdoti. Nō tamē pōt cōfiteri cuilibz sa
cerdoti s3 his tñ q' hēnt executionē ordinis sa
cerdotalis 7 ad cōfessiōes s̄ hilitati l3 n̄ sint
curati. habilitati dico a p̄prio epō si s̄ sacer
dotes seculares uel ab eo de cōsensu sui plati si
s̄ religiosi. 24. di. c. plectis. 7 ibi. Arch. Sō.
Tho. ubi su. et durā. ī suma pte illa ti. de cōfess.
q. x. ī articulo tñ necessitatis pōt absolūē ut
supra dixi. casu. 7. quilibz simplex sacerdos ēt
ad cōfessiōes nō habilitat' s̄m Rai. qz qd' ē illici
tū necessitas fecit lici tñ. Sō. Sō. i. 4. di. 19.
ar. 3. q. i. Et collec. i. c. oīs de pe. 7. re. Con
sulūt ēt Rai. et hosti. et cōmuniter moderni
qd' ī oī casu quo quis p̄t audire alienū pochia

nū dz audiens de bñ eē cōfiteāi inūgē qd se
repsentet pprio sacerdoti. ar. ex. de sen. ex. de
cetero. 7. c. ea nōscitur. 7. c. quod de his.

Capitulum 2.

Secundo dz cōfessor penitentē iterrogat
si se ad cōfessionē pparauit 7 cōsciētias
suā quantū potuit dilligēter exaiant. Si repit
ipreparatū 7 nō bene dispositū remittat eū sua
dendo ut se dilligēter pparet 7 pcpue si ops o
fiteri generaliter uel de multo tps et n sit pi
culū i mora instruendo eū qd ad hec ut facili
rāminisci possit oīm peccatorū suorū. **P**rimo di
scētāt uitas suas discurrendo diūsas etates su
as. s. pueritie. **A**dolescētie. uirilitatis et senec
tutis. **S**co cōsideret diuersos stat⁹. s. uirginalē. ui
dualē et mrimonialē. **T**ertio diuersas fortūas
prospitatis aduersitatis sanitatis 7 ifirmitatis
Quarto diuersa officia et exercitia que plerū
qz exercitauit. **Q**uinto diuersas societates cū q
b⁹ ouersat⁹ ē. **S**exto diūsa loca cinitates castia
uillas 7 domos i qb⁹ fuit. **S**eptio cōsideret di
uersas culpas qb⁹ deū offendit. **C**orde cōsentie
do ore loqndo et ope adimplēdo. si nō ppat⁹
et bñ dispositū inuenerit l n adsit tps ad pre
pandū ex corde tamē doleat de huiusmōi negli
gētia procedat inērogādo de casib⁹ imediate se

quentib⁹ ut sciat si tenet iterare cōfessiōes p̄cedentes uel non.

Sex s̄ casus i qbus tenet q̄ iterare cōfessiōes dno ex pte cōfessoris ⁊ quatuor ex pte cōfite⁹

Prim⁹ casus ē si cōfessori defuit p̄t̄s ab solnēdi qd̄ pōt cōtingē dupliciter s̄ durā. i. summa. ti. de cōfess. q. 26. Aut qz cōfessor h̄ p̄t̄ē artatas quo ad aliqd̄ peccatū cōfessū ut si cōfite⁹ cōfite⁹ aliqd̄ peccatū cōfessiōes sibi refuānt ep̄s ⁊ tñ de facto ipse cōfessor ab illo absoluit hoc enim casu cōfessus illi sacerdoti cū de hoc sibi cōfiterit tenebit̄ item cōfiteri sup̄iori illud idē peccatū numero a quo nō potuit absolui. Alia aut a qb⁹ potuit absolui a p̄prio sacerdote sup̄iori iterare nō tenet. Nec h̄ casu d̄r cōfessio dimisa qz ex quo oia peccata sua itegre cōfessus ē p̄ sacerdoti absolnēs. ⁊ p̄ficiat qd̄ iceptū erat. ⁊ notat. Ric. i. 4. di. 17. ar. 2. q. 8. ubi dicit qz d̄r p̄cedē absolūo sup̄ioris aliq tñ cōf. aut qz cōfessor nullā h̄ p̄t̄ē absolnēdi ordinarīā seu d̄legatā puta qz n̄ erat sacerdos l̄ sp̄ntare⁹ uel irregularis uel carēs u. erat iurū aut excoīcat⁹ aut suspēl⁹ ab off. ⁊ h̄ mōi nā absolūt⁹ a tali cū ei cōfiterit de h̄ tenet̄ iterare ead̄ peccata cōfiteri qz realr̄ n̄ erat absolūt⁹ quānis ignorātia p̄babili durāte q̄ ad deū excuset̄ fm do. id. ino. i. c. dudū ⁊ d̄ellec. Et sic distigui

Aut impedimētū sacerdotis absoluētis ē iuris.
diuini ut qz nō fuit baptizatus seu nō fuit sacer
dos ordinatus 7 hoc casu absolutus a tñi hoc
agnito tenet iterū cōfiteri fm Ric. ubi supra
articulo. 3. q. 3. nec i hoc papa posset dispēsa
re ut dicit pz. de palu. ibidē. q. 6. Aut ē iuris
humani seu positui ut si ē excoīcatūs suspēsus
7 huiusmōi 7 tñc si impedimētū ē notoriū ut qz
publice uerberauit clericū uel manifeste ē itru
sus carēs titulo ecclesie curate nec ē a supiore
cōfirmatus 7 cōseqñter nō hz ullā potestātē sup
pochianos illius ecclesie tali cōfessus tenet ite
rum alteri cōfiteri. Si uero impedimētū ē occul
tum cōfiteā tñ scit illud confitendo illi peccat
mortaliter coīcādo ei i diuinis 7 iterū tenet cō
fiteri. Si uero nescit illud qz 7 sibi 7 alijs est
occultū puta qz pēssit clericū nullo uidente.
hec ē ignorātia facti q̄ excusat ideo hoc casu n̄
tenet iterare quāuis p̄ea illud impedimētū fue
rit detectū. Secus si hoc nesciret ignorātia iu
ris puta scit illū excoīcatum 7 tamē credit ab
illo posse absolui. Hoc. n. casu nō excusat. Eō
Ric. i. 4. di. i 8. ar. 7. q. i. ubi dicit qz p̄ia opi
nio circa hoc nimis dura uī. s. qz abolutiōes 7
ceteri actus legitimi quos aliq exercēt dū co
rū latet excoīcatio sint irriti 7 ianes indicādi
p̄ quā eorū excoīcatio fuerit detecta. ¶ Hō se

cūda opinio mitior ē 7 rōnabilior q̄ dicit abso
lutionē occulte excoicati tenere ēt si p̄ea de
recta fuerit. **R.** de sentētia fm̄ q̄ publice puta
bať liber q̄ rata ē. 7 extra de iure patro. Cōsul
tationibus 7 extra de excep. Exceptionē. i. glo
sa 7 de cle. ex. mi. Apostolice. **Mō** ob extra de
sen. 7 re. iud. ad pbādū qz ibi loq̄r d̄ publice ex
coicato. **I**de pe. de palu. ubi supra. **Dñs An.** d̄
bu. i. d. c. dudū. 2. dicit qd̄ p̄ia opinio tutior ē
7 ideo tenenda. fm̄ cū. **S**ecundus casus ē pp̄
ignorantiā cōfessoris puta qz nescit ligare nec
soluē seu discernere. inter mortale 7 veniale 7
cōsequenter nec rite absolueret 7 sic ille qui scie
talē esse cōfessorem 7 aliū querere negligit cus
possit teneretur eadē peccata numero cōfiteri al
teri idoneo confessori. de pr. di. 6. **Q**ui uult 7
notat **Ric. i.** 4. ubi supra ar. 2. q. 2. **T**ertius ē
ex pte pēitētis cū trib⁹ se. s. qñ scienter 7 ad
uertēter tacuit l̄ omisit peccatū aliq̄ mortle
l̄ de quo credidit seu pbabiliter dubitauit ut
fuerit mortale seu ēt omiserit scienter eius
necessariā circumstantiā de qbus ifra pte. 3. ti
tulo. 2. qz his calibus sic cōfiteōdo fm̄ doc. pec
cat mortaliter et nō solū si tacuit sciēter s̄ ēt
si omisit ex obliuioē seu ignorātia affectata
nel crassa puta qd̄ de peccatis āre cogitat̄ noluit
nec adhibuit debitā diligētiā p̄ ut de lege coi

6° conf

3° conf

humana pmittit fragilitas. Si tñ talis cōfessorē
nō mutat 7 cōfessor hz memoriā alioꝝ peccatoꝝ
sufficit illud idē peccatū numero qđ omisit 7
fictionē cōfiteri ei 7 reliqua i genere. Si uero
mutat cōfessorē uel ēt si cōfitef eide sed cōfes
sor nō hz memoriā alioꝝ peccatoꝝ tñc tenet
eia iterare ut notat durā. ubi supra. **Cō. Ric.**
i. 4. di. 17. ar. 2. q. 6. Sec^o at si ignorātia p
babili aliqd ēt mortale omisit qz tñc nō tenet
iterare nisi qđ omisit fm eos. **Quartus casus ē**
qn penitēs penitētiā sibi iniūctā scienter 7
deliberate absqz legitima cā omisit seu nō cō
pleuit qz tñc tenet iterare cōfessionē si pñie ob
lit^r ē 7 ultra hoc peccat mortaliter fm sco. in
4. di. 14. q. 1. 7 Ric. ibidē di. 18. ar. 1. q. 4. Et
hoc uerū de pñia iniūctā p mortalibus sec^o aūt
si p uenialibus tñ. fm **Tho. 7** omittēs pñiā
sibi iniūctā ēt p mortalibus si recordat^r semp
pōt pficē pficiēdo nō tenet iterare. pēpue qñ
nō ē sibi pfixus terminus quē nō posset trāsgre
di lz forte ei sit declaratū ifra qđ ipa dēat cā
facere uel suplere si omisit. **Quintus casus**
ē cū qs fiete ad cōfessionē uadit 7 sine cōfessi
one puta qz nō delet de peccatis oibus uel nō i
tēdit insutuz abstinere ab eis seu ēt non iten
dit facere id ad quod ex pcepto itenetur puta
coicare i pasca circa hñc casū tñ sē uarie opio

7. amb

5. amb

nes dec. Tho. i. 4. di. i. 7. dicit qd b. can. n. op
 iterare confessionē qz sicut i baptismo ficta accese
 des lz tē n. recipiat rē sacramti tñ recedēte fi
 ctōe recip sic 7 d. pñia cō. pe. 7 Ric. i. 4. di. i. 7
 az. z. q. 8. Id. Jo. 7. d. ar. alij oīa d. pe. di. 3
 ff. plures 7. 8. his auctoritatib⁹ 7 c. fi. 7 ibi p
 arch. q. 13 qd tal oīo tenet iterare confessiones 7
 bec opio n. nior tutior 7 color quā tenet 7 ap
 pbāt Rai. 7 hosti. i. su. ti. de pe. 7 re. Inno. ex
 tra i. c. Maiores de bap. durā. i. su. e. ti. q. 26
 Id. Eō. Rob. uic. Eco. 7 Tho. i. 4. di. i. 7 i di
 rec. li. i. ti. de pe. 7 re. Id. dici p. cordia qd i
 tm us illa cōf. ficta nec os illā lpeit ita iquā
 tū durat effect⁹ illi⁹ expñsionis uocalis q. ē p. sa
 cramenti. Al. nō. Jo. distigne ubi supra i. 3. cān.
 Sextus casus ē ut cū tpe quo cōfessus fuit erat
 excoicatus qz siue sciret se excoicatū siue igno
 raret p. habiliter l. et oblitus fuisset tenet itera
 re cōfessiones cū hoc postea nouerit qz ligatus
 excoicatiōe siue maiori siue miori n. potuit ab
 solui a peccatis cū excoicatus nō sit capax sa
 cramentorū ecclesie extra de cl. ex. mī. si cele
 brat 7 sic illa absolutio fuit nulla. Et lz ignorā
 tia p. habilis p. fuerit cū a culpa 7 a pena irregula
 ritatis n. tñ facit cū n. ēē excoicatū. ar. e. ti.
 aplice 7. 38. di. cū itaqz Eō. Ric. i. 4. di. i. 8. az
 9. q. 4. p. d. pal. ibi d. q. 6. 7 durā. i. su. ubi supra

Tertio interrogz eū cōfessor. utrū nonerit
se ab aliq. iudice eē excoīcatū. uel utrū
īciderit in aliquā excoīcatiōez iuris coīs papa
lē seu epālem uel ēt ī sentētiā alicuius cōstituti
onis sinodalis uel prouincialis p̄ticulariter īue
stigando de aliquibz casibus excōnū secundus
conditionē p̄sone et precipue de cōstitutionibz
illius diocesis uel prouincie. uel etiā a legatis
factis. Et si repit eū excoīcatum. Primo 7 āte
oīa absoluat eū ab excoīcatione si auctoritatem
hēt sin aut remittat eum ad habentem uel si ta
lis penitens foret ī articulo mortis posset tūc
absolui ut supra pte fa. c. i. §. penul. et fi.

Quarto debet cōfessor interrogare penitētē
cuius uite sit et scientie. Cuius status et
cōuersationis cuius artis uel officij. Si m̄rimo
nō ligatus uel non. Si religioni quoquomō sit
obligat⁹ uel astrictus. si ex suba licite acq̄sita
nīnat uel nō. si alicui aliqd d̄z ex cōtractu l̄ ma
leficio seu ex legato p̄decessorū suorū aut alias
quouis mō. si sic 7 transactū ē t̄ps solutiois faci
ende nō admittat eū ad cōfessionē nisi pri⁹ satis
fecerit si pōt. uel saltē a creditoribus suis dila
tationē obtinuerit cū alias nō possit debite cōfite
ri nec peccatū remitti ut dicit Aug. 14. q. 6. si
res et de reg. iū. Nō dimittit li. 6. et hoc exp̄s

se ts. Ric. i q. di. i4. ar. 4. q. 4. 7 Sco^o ibid. q.
2. 7 Thomas fa fe. q. 62: 7 quāvis sit fidedi
gna psona i h^o. n̄ ē ei credēdū 7 si pur ei credē
dū ēēt n̄ tñ absolui dē donec cōstet de restitu
tione actu cōpleta. p̄cipue si alias p̄misit cōfes
sori suo satisfacē 7 n̄ satisfecit. Si uero nihil
dē alieni et si i p̄cessu cōfessionis occurrat aliqd
necessario satisfaciēdū sit disposit^o ad cōfiliū si
ue iudiciū cōfessoris debite satisfacē deo et pxi
mo tāⁱ rebus quā i fama et moribus admittat
eū faciēs genuflecti ad pedes e^o et ipe semp se
deat extrā snerio nec ei^o faciē respiciat siue sit
uir siue mulier ne plusquā o^z erubescētie eis fa
ciat et dicat ei q^o cōfiteat^r p se ips^o sua peccata p
ut nonit. Ipse at cōfessor dū peccator sua expo
nit peccata dilligēter attēdat nec molestet eū
iterim iterrogādo nisi necessitas urgeat ut si
aliqd dicat ita inolute q^o nō bñ itelligēt tūc fa
ciat a cōfite^r bñ declarari ut sciat qd sit actus?
Et si dep̄hēdat calum ad se nō p̄tinere uel cōfi
tētē ad aliquā restitutōez obligari uel sup pec
cato qd exponit aliquā spālē p̄uisionē oportet
fieri statim ei dicat ne i p̄cessu obliuiscat^r. Et si
militer iterroget de circūstācijs peccator^o si a
cōfite^r siue eis peccatū dicat ut i fra dice^r pte
3. tit. secundo et iuxta granitatē peccator^o 7

cōdictōnē confitētū quo ad arguendū peccata
cōfessor prudēt se habeat et nō piformiter ad
omnes. sed cū simplicib⁹ se dulciter habeat eos
diligenter de modo cōfiteīdi instruēdo rudes et
rusticos ne eorū peccata enormia reputēt leuia
durius increpādo sapiētes et eruditos urbani⁹ cor
ripiēdo induratos et insensatos acutē arguēdo
et quantū fieri pōt uerbis et exēplis ad cōpūc
tōes iducēdo et terrorē extremi iudicij eis in
ciēdo mulieres blādis ūbis et mollib⁹ nō alliciē
do s⁹ poti⁹ seueris et rigidis corripiēdo et quas
citi⁹ pōt fieri supfluis colloquij pētuis resecā
tis de ipsis se expediēdo cōtra quoldā q̄ quottī
die i cōfessorio cū eis cōfabulant⁹ et eis longas
faciūt p̄dicatiōes pp̄ q̄ et ip̄i multū tēpus am
mittūt et alijs sepi⁹ occasionē scādali tribuūt .

Incipit . tertia pars hui⁹ opusculi de circūstan
tiarū peccatorū interrogatiōe .

Quia tertiū prīcipale sciēdū quod non
sufficit cōfessorē solū audire ea que sibi
a peccatorū dicunt⁹ et de alijs ip̄ius nō interroga
re nisi p̄sona cōfiteēs sit i his bene perita et ti
morata ut sciat se sufficiēter cōfiteri q̄ raro
cōtingit modernis tēporibus cum pauci circa
hoc debitā diligētias adhibeant et multi sunt

adeo simplices quod nisi iterrogē nūquā vere
cōfitebunt et quod maius ē multi q fm seculū
fatiētes cēsent i pertinentibus ad cōfessionem
ignorantes penitus reperiūtur, ex quo cōcludi
tur quod postquā penitens cōfessus ē p se ipm
ea que nouit debet cōfessor ipius iterrogār de
his q̄ ommissit aut minus plene dixit. **Unde** Au
gustinus de pe. di. 6. c. i. dicit de cōfessore lo
quēs si dilligēs iquisitor subtilis investigator la
piēter et quasi aslute iterroget a peccatōr que
forsit ā ignorat uel puerēcūdia uellet occultār
cognito autē crimie uarietates ei? nō dubitet
iuestigare et locū et tps etc. ad hoc ex. de pe. 7
re. c. ois. 8. sacerdos et hoc oīra multos cōfes
sores ignaros q simpliciē audiūt ea q̄ peccator
cōfiteri uoluerit et postea fm audita et cōfessa
pēitētiā i iūgnūtur qd ē a debito suo ualet de
ficē et se et cōfiteē parit i dānationē pēpitar
p salubri igitur cōfessoris iſtructione quattuor
i hac parte uideamus et p titulos distinguam?
primū ē de modo iterrogandi quē cōfessor ha
bet tenere fm de quibus circūstātijs necessa
rio habet iterrogare. **Tertiū** super quibus com
muniter debeat penitēte examinare. **Quar**
tum est quod de pertinentibus specialiter ad
statum uel officium cōfiteentia debet iquirere

De modo interrogandi quē cōfessor debet tenere
Titulus primus.

Quo ad primū dico qđ cōfessor audiēdo peccata cōfiteſtis ſtudere dñs p poſſe in principio a cōfiteſte reoueſ uerecūdiā nō expūn- do ſtatim magnitudinē ſeu gravitatē peccatoꝝ eius ſed diſſimulādo trāſeat uſq; ad finē cōfeſſionis et tunc expōat ei eoꝝ magnitudinē et gravitatē īcipiēs a mioribus terrore icutiedo ⁊ ad cōtrictionē puocādo et ſi pēitēs ex ignorātia aliquid ōmiſerit ipe ſuppleat interrogādo eū ut iſra i capitulis ſe ad pſicularia deſcēdendo pl⁹ et min⁹ ſm ſtatū et cōdictionē cōfitentium nā ut dicit thomas i. 4. i interrogacionib⁹ tria debz cōfeſſor obſeruare. primo qđ quilibz iter rogeſ de peccatis que cōſueuerūt i hominibus illius ſtatus et cōdictionis cōmūter repiri ut iſra. ti. 4. habet. idēo multū expedit qđ a pſicipio cōfeſſionis iterrogeſ penitēs de eius ſtatu cōdictione ⁊c. ut ſupra pte ſa p totū. Secūdo qđ iterroget a remotis de peccatis et igenere et nō explicit ne forte ſi ſtatī ad ſpeciē peccati quā ignorabat deſcēdat illud peccatū adſcat ⁊ ſic quodāmo ad ilind iducat exēpli gratia. ſi cōfiteſ ſe cōmiſiſſe peccatū carnale nō ſtatī qrat ſi ſe māibus poluit et huiusmōi ſed ſolū iterro

ge t de mō seu cū qb^o 7 huiusmōi. **T**ertio. qd in
peccatis carnalib^o nō descēdat nimis ad pticu
lares circūstātias nō necessarias qz h^o possz ēē
ocasio tēptatiōis i utroqz uel saltē scādali ipi
us cōfessoris si aliquñ cōfite^r referret alijs qd iter
rogasset eū sic et sic. **S**i igit^r uir cōfite^r se po
luisse mulierē extra uas debitū nō qrat cōfessor
i qua pte corporis 7 qūo sufficit ei qd bēat ulti
mā speciem peccati.
De quib^o circūstātijs necessario bz interrogatō^r
cōfessor titulus secundus.

Quo ad fm qz nō solū cōfessor dz interro
gare cōfite^r de mortalibus sz et de cir
cūstātijs ut i. c. **D**is de pēitēijs 7 remissionib^o
Q. **S**acerdos. **P**rimo uidendū de numero eaz.
Secūdo q sit necessitate cōfessionis. **A**d primū
dicēdū qz circūstātie quib^o peccatū aggrauatur
uel alleniat fm tūlū s^t. septē 7 cōtinent^r i hoc
n. **Q**uis. qz. ubi. qb^o. cur. qūo. qñ. **R**atio aut
istius numeri ē qz septē sunt cōditiones singu
lares uel proprietates quibus aggrauat^r uel alle
nial^r peccatū ut supra 7 circūstātie sunt cōditio
nes singulares actūū humanoz. **P**rima circū
stātia cōsideratur ex pte finis. 7 talis d^r **E**ur
qz inter omnes circūstāntias est principalis.
D i

ubi nota qd duplex ē finis. s. opatōis 7 itētōis
exēpli grā. Forma domus ē finis opatōis dom⁹
7 bitatio ē finis itētōis. sic a simili finis opa
tionis boīs n̄ ē finis q dīr circūstātia s3 finis i
tentionis q qñs ex malo actu bonū itēdit 7 eo
trario. 7 hic finis dīr circūstātia. **Mā** a fine in
tentionis i moralib⁹ act⁹ spēs recipit. nū **Am**.
itentio opi tuo finē ipōit fa circūstātia. **o**side
rať ex pte opis. s. qd. nec **o**siderať quātū ad
substātiā facti. s. qd occidit l furat⁹ ē l fornica
tus s3 quātū cōdictionē facti. i. pprietatē qua
litatē 7 quātitatē facti. puta qd occidit p̄m
cognouit uirginē uel maritatā 7 sic h circūstā
tia nō **o**siderať put ē suba actus s3 put ē cōd
itio actus. **Mā** qdā act⁹ sť idē i specie nature q
differūt i specie moris sicut fornicatio 7 **o**cubi
tus iugalis. **T**ertia circūstātia ē. qd. q **o**side
rať ex pte agētis p̄cipalis 7 n̄ solū respicit
substātiā psone agētis s3 magis cōditionē uel p
prietatē psone. s. c⁹ sit officij pōtatis uel sexus
7 huiusmōi. **R**ō ē qz ex cōditiōib⁹ psone uariať
suba actus eo quod aliqd competit uni quod
non competit aliq. **Q**uarta circūstancia
est. qbus. s. auxilijs 7 cōsiderať ex pte agētis
iūstrumētalis s̄m philosophū tercio ethicorum
sed loco instrumenti **T**ulius ponit quibus auxi
lijs eo quod omnia auxilia sunt quasi iūstrumēta

actionis quibus agens utitur ad finem suum. Quinta circumstantia consideratur ex parte speciei vel qualitatis operis. Tripliciter primo ex parte modi et sic est quinta circumstantia quando utrum. scilicet leniter vel fortiter quis percussit. secundo ex parte loci. et sic est sexta circumstantia peccatus aggravans. ubi utrum. scilicet in loco secreto vel publico vel sacro. Tertio ex parte temporis et sic est. septima circumstantia. quando utrum. scilicet peccaverit tempore orationi dedicato. scilicet tempore festorum et ieiuniorum hec Thomas quarto scriptio. sententiarum. di. 16. et Ric. ibidem et originaliter li. 3. ethicorum. c. 3. Sed per maiorem evidentiam predictorum sciendum est quod dicte circumstantie tripliciter se habent ad actum peccati. Quoniam eis circumstantia nec speciem peccati variat nec peccatum aggravat ut puta accipere rem alienam manu dextra vel sinistra de mane aut de sero. Quoniam circumstantia speciem peccati variat et aggravat siue actus cui circumstantia advenit ex suo genere sit in differens sicut cum aliquis lenat festucam e terra in contemptum alterius. Siue actus sit bonus ex genere sicut cum quis dat elemosinam propter gloriam humanam. siue actus sit malus ex genere ut cum aliquis furatur rem sacram cuius ratio est quod circumstantia addita actui habet. et addit repugnantiam spiritalem ad rationem exempli gratia peccatum fornicationis in bono consistit quod

hō accedit ad nō suā. si āt addat̃ hec circūstan
tia qđ illa ad quā accedit sit uxor alius pecca
tū fornicatōis trāsferet̃ aliud gen^o peccati. s. ad
u^o tū qđ ē grani^o peccatū quā sit fornicatō 7 ita
ubicūq; ē alia 7 alia repugnātia act^o ad rōes 7
alia 7 alia deformitas act^o ibi ē alia 7 alia spe
cies peccati 7 maior peccati granitas ut patuit
p exēp^o n̄ supra positū. Qñz circūstātia n̄ uari
at spēs peccati s; aggrauat peccatū c^o rō ē q; n̄
ipōrtat p^orio 7 p se repugnātiā ad rōnem s; ex
suppositiōe illius q; p^orio 7 p se ipōrtat repugnā
tiā ad rōes exēpli grā. Accipe multū l^o pax de
se l^o ex se n̄ dicit nec ipōrtat repugnātiā aliquā
ad rōnē 7 iō n̄ ipōrtat ex se aliquā deformitatē
nec rōe bōi ul^o malī s; solū ex suppositiōe p^oimi
q; s. alienū accepit 7 sic multū de alieno acci
pere ē grani^o peccatū quā pax accipe n̄ tñ est
peccatū alterius spēi a p^orio nec ille q; furat^o m^o
tū facit duo peccata s; unū granius tñ q; furat^o
parū ut supra Quartū uō mēbrū n̄ p^o ēē. s. q; q;
circūstācia spēs peccati uariis 7 n̄ aggrauet pec
catū. b. Tho. ubi supra et. i. 2. q. 73. i. corpo
re qōnis ar. 7. Ad f3 q; erat uidēdū. s. q; cir
cūstācie sint de necessitate cōfessiōis. et dico bñ
ter q; i cōfessiōe circūstāciarū aliqd ē impossibili
tatis. aliqd iperfectionis. Augd perfectionis

Aliquid necessitatis aliqd maioris securitatis
7 utilitatis primo enī omnes peccatorū circū
stātiās cōfiteri ē īpossibile cui⁹ ratio ē qz cū sin
gulares circūstātie peccatorū sūt quasi īfinite
sz nullus obligat̃ ad cōfiteḡdū ea q̃ ī īfinitū pos
sunt pcedē quia de talib⁹ nō ē ars neqz sciētia
g⁹ nullus tenet̃ omnes cōfiteri. 2o cōfiteri circū
stātiās q̃ alleniāt peccatū ē īpfectiōis nisi cōfes
sor de eis iquirat ul' cōfiteḡs timeat si eas nō cōfi
teat̃ cōfessorē pp hoc occasionē pturbatiōes uel
scādali accipeḡ uel nisi ī tantū diminnāt pecca
tū qd si nō dicant̃ uideat̃ mortale qd erat uēia
le sicut pp ifirmitatē cōmedē carnes ī quadra
gesima. 3tio cōfiteri aliquas circūstātiās q̃ aliā
speciē peccati nō tribuūt uel si tribuūt nō ta
mē speciē peccati mortalis ē pfectiōis sicut est
cōfessio uēialiū. quarto cōfiteri aliquas circūstā
tiās q̃ ad aliā speciē peccati mortalis trabunt
ut coire cū muliere aliēa cōiugata uirgine l' deo
dicata. ē necessitatis. Unde quilibz de necessita
te tenet̃ diceḡ 7 cōfiteri genus 7 speciē peccati
mortalis. quinto cōfiteri circūstātiās ī eadē etiā
spetie peccatū notabili⁹ aggrauātes. fm. Spe
cu. ē maioris securitatis 7 utilitatis. Ratio qz
peccati quātitas sciri nō pōt nisi scitis illis q̃
ei⁹ aggrauāt quātitatē 7 sic uideḡ nō sufficere
illi qui cētum marcas argēti uel gregē onium

furat⁹ fuit dice^r ego feci furtus eius b^o ita bñ
possit uerificari si accepisset unū solum dēariū
similit^r nō uide^r suffice^r illi q^o gladio p^rimus
uulnerauit dicere ego p^russi p^rimū sed debz
cōfiteri quātitatē peccati nō solū i specie sed p^r
cise ut fm quātitatē culpe quātitas pene taxe
tur a sacerdote. Tu dic q^o his nō obstātibus
solū circumstātie trabētes i aliā speciē sunt de
necessitate cōfessionis nec oportet confessorem
scire totā peccati quātitatē q^o nec ipse peccator
scire pōt s^z sufficit q^o cognoscat quātitatē q^o ex
specie peccati cōsurgit nec os fm totā quātitatē
pci penā taxat fm Alex. 4. pte su. q. 266. 7
tho. ubi supra 7 So. i. 4. di. 17. 7 pe. de tatan
ibidē. ar. 4. q. 2. 7 i cor. q. et hec est cōmunis
opinio theologoz. quā etiā tenēt multi canoni
ste ut notat collec. de p^r. 7 re. Dis et be. circū
stātie p^rinētes de necessitate ad cōfessōrē 7 aliā
speciē. peccati trabētes possunt esse octo,

*Circa An
admittit de*

Prima ē conditio rei seu p^rsone ut si peccatum
fornicationis ē cōmissum iⁿterroge^r utrū cum
religiosa seu deo dicata q^o sic est sacrilegiū. si
cum coniugata ē adulteriū si cum cōsanguinea
nel affine ē incestus. Secūda ē modus peccā
di. q^o si cognouit mulierē alienam modo iⁿnatu
rali ex tali mō ultra p^rincipale peccatū fornica
tiōis nel adulteriū inducitur alia speties peccati

mortalis. s. sodomia. tertio ē locus qñ scilicet
peccatū cōmittit i loco sacro seu diuino cultui
deputato tūc enī iducitur alia species peccati
mortalis scilicet sacrilegiū de quo supra. quarta
ē tēpus cū enī cōmittit peccatū mortale i fe
sto iducit alia species peccati mortalis qz ultra
ppriā deformitatē sue materie ex hoc qd cōmit
tit i festo habet aliā deformitatē specialem in
pugnāte tertio pcepto decalogi de sanctificatio
ne sabati. quo pbihef omne opus seruale 7 op⁹
peccati est opus seruale magis quā opus manua
le ideo de eius precepti transgressionē oportet
specialit^r cōfiteri 7 notat. **N**icolaus de lira.
exo. 20. Sed an idem sit quando peccatū com
mittitur i die ieiunij pcepti ab ecclesia. **D**idetur
qd sic. de con. 4. **N**ihil enī potest. **R**ic. i. 4.
di. i4. ar. 3. q. 6. dicit qd triplex ē ieiuniū pri
mū ē ab iniquitatib⁹ abstinē 7 hoc p quodcūqz
peccatū mortle frāgit fm ē actus uirtutis ab
stinētie 7 h^o frāgit p gulā q ē peccatū mortle
fciū ē ieiuniū istutū ab ecclia 7 h^o ut pdixit frā
git p glāz q ē mortle peccatū i quātū n̄ icludit
illd^r qd ē necessariū ad actū uirtutis abstinētie sz
quātū ad illd^r qd adi^r ex statuto ecclie frāgit de
dendo plus quam semel p cibos interdictos ieiun
nantibus 7 etiam perueniendo nimis notabi
liter horam comedendi ut infra. q. 8. bec il.

424^r ē ieiuniū

Quia ē numer⁹ qz quotiēs qz cōmittit aliqd
illicitū puta furtū totiēs peccat mortali⁹ cum
sint diuersi act⁹ et i singulis actib⁹ ē peccatus
mortale essentialit⁹ ideo de necessitate oz expli
cite cōfiteri circūstātiās numeri. **S**exta ē qua
litas .i. si peccatū ē secretū uel publicū . et ad
quot pūit eius noticia quia ex hoc iducit⁹ alia
spēs peccati mortali⁹ q ē scādālū **S**eptia ē iduc
tio uidelicet si i peccato quod cōmisit euz pxi
mo ipse fuit pīcipalis causa pūcādo suadēdo
et huiusmōi qz ultra principale peccatus cōmi
sit homicidiū spirituale multo grau⁹ quā cor
porale octaua ē accidēs qz sepīus qz cōmittitur
multa peccata pp aliud peccatū qz cōmittit⁹ q
rit puta intermittēdo nūcios uel lecū ducēdo
locios 7 hui⁹ mōi . 7 sic habes circūstātiās pec
catorū mortaliū necessario cōfiteādas q. s. trabūt
i aliā speciē seu gen⁹ peccati mortalis 7 de his
specialit⁹ debz cōfessor interrogār nō solū quātus
ad peccata opis s3 etiā cordis seu uolūtatis cū
sint diūsa peccata nō solū . materialit⁹ uerū ē
formalit⁹ si cōpētur uolūtas interior ad op⁹ exte
rius put s3 sepata puta qz un⁹ peccat uolūtate
tū ali⁹ uolūtate 7 ope ut notat bo. i 4. di. 42
ar. i. q. i. si igit⁹ qz cōfite⁹ solū mēte mulierem
delibātōe cōcupiuisse interrogād⁹ ē. **S**exta mulierē
solutā uel nuptā . uel uirginē . quo tēp⁹ 7c. quia

hec oia faciunt illud peccatū esse diuise spēi sed
quod horū sit grauius an peccatū uolūtatīs tñ
an opīs. **¶** Ibi supra. q. 2. dicit qd si uterque
peccantiū ex equali amor mouet et qd i utroq
sit plēa uolūtas pōt dici qd unū peccatū dī al
tero graui⁹ tripl⁹. Aut rōne maioris cōtēptus
dei apt rōne maioris libidinis seu delectatiois
Aut rōne maioris dānificatiōis. Quātū ad pri
mus nō dicit⁹ mai⁹ peccatū uolūtatīs quā opīs
qā uolūtas plēa ad peccatū sic per se adeo aū
tit sicut cum ē cum ope cōiuncta. Quātū nēo
ad secundū dicit⁹ grauius maxime quantum ad
peccatum carnale quo qdem hō peccat in se ipō
Similiter quantum ad terciū. s. ad dānifica
tiōē quā addit supra peccatus uolūtatīs 7 gra
ui⁹ dicit⁹ maxime erga peccatū quo quis peccat
in proximum.

¶ Super qbus cōmuniter debet cōfessor penitētē
interrogare. **Titulus tertius.**

Quo ad terciū notā qd postqz peccator
p se ipz expoluit oīa peccata sua q noui
ter dī cōfessor diligētē aduertē qd dixerit et
qd supleri oporteat 7 de his q non dixit uel mi
nus plene dixit debet ipsum interrogare plus
et minus in totus uel in ptem secundum ordinē
infra notatum et pnt requirit. Status 7 cōditio

afitentis nec tamē fm. & b. debet esse minus
scurpulosus circa iterrogatiōes si forte aliquā
omittat aut ppter occupationē. aut ppter ob
liuionē uel simplicitatē dū tamē crassa ignorā
tia uel supina nō laboret aut negligētia dissolu
ta uix enī aut nunquā attingit qd cōfessor quan
tūqz discret⁹ omnia q̄ circa b. a doctorib⁹ dicū
tur obseruare possit.

Ordo iterrogādi: **P**rimo de articulis fidei
2.º de sacramētis ecclie **T**ertio de decē pceptis
de calogi **Q**uarto de peccatis mortalibus **Q**ui
to de misericordie operibus.

De articulis fidei. **C**apitulū. primū.

Circa articulos fidei iterroget cōfessor cō
fitentē utrū sciat simbolū apostolorū. s. **C**redo
i deū. 7c. 7 competenter itelligat adeo qd in
eis nullū habeat cōceptus errorē. opz enī quē
libet adultū eos credere diuersimode tamē **S**im
plicitate credere omnes articulos ē fidei diminu
te 7 hoc nō sufficit nūc alicui q̄ habet usus ra
tiois scilicet i generali credere redēptorē 7 remu
neratorē. adeo enī noticia quorūdā articulorū
māifesta ē qd null⁹ habens usus ratiōis ignoret
nisi oio negligat 7 atēnat dei cultū 7 salutē p
priā explicite aut 7 disti cte credere oīs articu
los nō ē d. generali fidei necessitate nisi forte

illis q fides alijs explicat tenet ut doctoribus
predicatorib⁹ p^latis 7 curatis credē aut quosdā
iplicite 7 quosdā explicite ē fidei ad salutē ne
cessarie ēt omniū simpliciu tenentēni ēt qūq;
simplices explicite credere articulos quos mā
festāt eis nō solū p^ldicatio sed etiā ecclesiastic⁹
usus 7 cōsuetudo sicut ē de unitate 7 ternitate
quā possunt nosce ab ipso actu cōsignationis cō
signāt eni se. **I**n nomine patris 7 filij 7 spiri
tus sancti idē de nativitate passione, resurrec
tiōe 7 peccatorū remissōne quos cognosce^r pos
sunt ex ipis sollemnitatib⁹ quas ecclesia celebrat
7 ex actibus sacerdotum. ideo ad horum cogni
tionē nullus ratiōe utēs excipit nec ignorātia
excusat. **A**rticulos vero nō ita manifestos tenē
tur tamē credē iplicite iplicite aut credē no
co ut i generali credāt univēsalit^r oia q credit
sacrosancta mater ecclesia ita qd i particulari
a nullo dissentiat nec aliquē articuloz discre
pat 7 i tantū valet hec fides iplicita fm quos
dā ut refert **I**nno. ex. de su. l. 7. fi. catho. c.
i. sup. n. credimus qd si aliquis eā habet. s. qd
credat qdqd credit ecclia 7 ratiōe naturali mo
tus aliqd de fide falso opinatur puta quod pa
ter sit maior l^r prior filio vel quod tres p^lone
sint tres res a se invicē distātes qd p^l hoc nō ē
hereticus nec peccat dūmodo hunc errorem nō

defendat hoc notat. Bonauentura i ticio di .24
Tocordat Ricard^o ibidē 7 Thomas fa fe qōe
z. Si psona cōfiteus sit rudis q̄ de dictis arti
culis paruum aut nullā habeat noticiā cōfessor
iterroget eus. Strum ex corde doleat de pteri
ta negligētia 7 pponat fm capacitātē suam il
los adiscere simul 7, pater noster. si nesciret et
ipse expōat ei uulgarit dictos articulos si pōt
de pr. 7 re, deus qui. Itē iterroget utrū ex cor
de credat omnia q̄ credit sancta ecclesia 7 utrū
doleat si cōtra dictos articulos 7 fidē catholi
cam hacten^o mēte uel uerbo iciderit i aliquem
errore ut qd n̄ sit alia uita pter istā 7 bui^o mōi

De septē ecclesie sacramtis. C. z.

Primo cōfessor iterroget. Strū sciat sa
cramēta ecclesie p̄cipue que sunt cōmu
niter necessaria. Sidelicet Baptismus, cōfirma
tio sine Crisma. P̄sētētia. Eucharistia, 7 ex
trēa unctio. de sacramto ordinis 7 matrimoni
alibi dicef. P̄rio utrū sciat 7 credat baptismū
necessariū fore ad salutē 7 p̄ ipsius debite susci
piēti remitti omnia peccata tam respectu pene
quā culpe fm doctores in quarto sen. di. 4. Se
cundo utrū sciat 7 credat crisma seu confirma
tionem ad salutem necessariam quia et si non

simplicit̃ nibiloins cōtēptus eius dānabilis est
fm. pe. et Tho. i. 4. di. 7. Cō. Ric. ibidē. ar.
4. q. i. d. qd tūc cōtēptor qd reputari dē qñ bita
sufficiēti oportūitate recipiēdi illud tēnit aut
notabilē negligit. Idē Sco. ibidē utrū ipse
sit crīmat. Tercio utrū sciat et credat pēitē
tiā et cōfessionē peccatorū ad salutē necessariā
nec aliter posse deo recōciliari p^o baptisimū exi
stētē i peccato mortali. utrū quotiens peccata
memorie occurrūt habuerit cōfessionē de eis 7
ppositū cōfiteīdi actu l' affectu. Mā ad b^o tene
at peccat mortalit̃ f3. Tho. i. 4. di. 17. cō. a^o
sy. i. c. oīs de pe. et re. utrū exis in peccato
mortali statī actualit̃ cōfessus ē bita copia sacer
dotis idōei qz ad hoc tene saltē i his cāib^o prio
rōe piculi ut si piculū mortis imineat puta bel
li uel maris l' cū mulier ē i ptu l' cū qd ē i alio
quouis mortis articulo cōstitutus. Secūdo rōe
sacramti puta cū quis nult ordinē sacrū recipere
celebrare uel coiccare qd nemo dē psumē nō cōfessus
copia sacerdotis idōei oblata 7 necessitate
nō urgēte. terciō rōe simli. s. scietie ut cōfiteī
ētia sibi dictat qd statī dēat cōfiteri. Quarto
rōe dnbj ut si h3 cāns a q^o solus papa l' e^o peni
tētiarius p^o absolue et mō h3 copiā eorū et du
bitat ne illā i futurū habeat. Mā his quattuor

ut qd bñ cōfiteī
q^o solus in peccato
mortali teneat qd
sacramti cōfiteī

casib⁹ existēs i mortali statū cōfiteri tenet^r et si
differat peccat mortaliter ut notat tho. i. 4.
di. 17. **Cō. Ric.** ibidē. ar. 3. q. 6. ubi addit idē
ēē rōne voti vel statuti que qñs obligāt religio
sos Quarto utrū sciat 7 credat sacramētū sacra
tissime eucharistie oibus ad salutē necessariū
p^o annos discretōis q quo ad hoc sūt i feia āni.
12. 7 i masculo. 14. **Et** utrū credat i trāsforma
ri panē i corpus 7 uinū i sanguinē diuina pōtate
7 qd sub utraqz specie sit tot⁹ 7 iteger christus
essentialiter et pñtialiter quo ad diuinitatē et
humanitatē ut habet^r de cō. di. 2. panis et. c.
oia **Sciz** sumpfit illud singulis ānis semel cum
debita ppatōe et legitima cōfessioe pūta ut te
net^r ex. de pe. et. 2e. ois. **Quito** utrū credat ex
tremā iūctionē necessariā ad salutē adultis i ar
ticulo mortis ex ifirmitate seu senio cōstitutis.
Et si ipse i dicto articulo cōstitut⁹ eā petiēt. par
uulis aut^r seu occidēdis vel lenit^r ifirmatib⁹ n dē
dari et notat **Ric.** i 4. di. 23. ar. 7. q. 4.

Circa iterrogatōes. x. pceptoz decalogi nota
p declaratōe dicēdoz hāc regulā theologicā
qd ois trāsgressio dictoz pceptoz ē peccatum
mortale pcpue qñ ē cōtra pcepta negatiua. p
ceptū primum de colen^o deum .

Primū pceptū ē. **N**ō cole deū. h. pcep
to pbiβē oīs idolatria siue adora tio c^o
eliqz creature siue simlācri l' iāginis rei natura
lis ut dicit **N**ic. de li. exo. 20. ibi. **N**ō hēbis
deos alienos corā me 7 n̄ facies 7c. **P**ri^o igit
cōfessor iterroget cōfite tē si adorauit aliquam
creatūrā p deo puta diabolū solē lunā uel stel
las arborē uel herbā 7 huiusmōi qz mortale est
7 pbiβitū. 26. q. 4. **N**ō l3 **S**i fecit uel fieri fe
cit seu pcurauit fieri aliquod maleficiū seu ar
lias q̄ semp fiūt cū inocatōe demonū occulta. l'
māifesta mortale ē sē p 7 pbiβitū de utero. i 8.
26. q. 4. **N**ō l3 7. c. **N**ec mirū. **S**i fecit uel fi
eri pcurauit aliquā icātationē cū sacramtis l'
sacramtalib⁹ ecclesie ut aqua baptismali, oleo
sancto et huiusmōi ob sanitatē uel aliā cās mor
tale ē grauissimū. **S**i diuinauit uel pcurauit fi
eri diuinationē ad inueniēdū furta uel ad sciē
dum aliquid sibi uel suis euenturum que fit tri
plici ter. **S**ecundum **T**homas secunda secunde
questione. 94. et habetur. nigesimalexta questi
one quarta caplo. i. ē mortale et pbiβitū. nige
simalexta gōe qnta. **N**ec mirū id dico si h^o iue
stiganit p inspectionem astrolabij. **S**i didicit
artē notoriā l' ea usus ē ad sciēdū aliqua d' arte
nigromātie qz utrūqz pbiβitum est et mortale

3 paphy

Si ex cōstellationibus 7 planetis sub quib⁹ q̄s
natus ē indicavit deteriāte 7 certitudinalit̄ fu
tura hoīus opa pcedere, 7 ex talib⁹ hoīes cogi
ad malū vel bonū hereticū ē 7 p̄hibitū. z 6. q.
z. Illud. 7. c. Illos 7. e. c. q. 4. nō lz. id̄ Tho.
ubi supra, ar. 4. Si obfauit cursus, lune aut
stellaz p domo faciēda vel pp segetes. vel ar
bores plātādas vel cōiugia sociāda p̄hibitū ē 7
6. q. 4. Nō lz. Si tñ utat cōsideratiōe astroz
ad p̄noscēdū futura q̄ ex celestib⁹ corporib⁹ cre
ant̄ puta siccitates 7 pluuias nō ē illicitū fm
Tho. ubi supra 7 notat Arch. z 6. q. 4. Si q̄s
cleric⁹. lz ēt rusticis p̄nētos 7 dispōnes lune cō
siderare t̄ps seminādi 7 medicis t̄p̄a potionū
7 minutionū ut notat glo. i. d. c. Nō lz. Si ob
seruanit t̄p̄a mēses dies egiptioz vel horas ad
aliqud ichoādū vel nō vel icolligēdo herbas me
dicinales q̄ p̄hibitū ē. z 6. q. 7. n̄ obfuetis 7
c. se. Secus si ligna icidat. Si i calēdis Ja
nuarij quasi p bono augurio aliquid donauit q̄ p
hibitū ē. 37. di. legāt. 7. d. c. n̄ obseruētis. id̄
si tali die aliquid plus noui fecit pp nouū ānū q̄
p̄hibet. z 6. q. 7. Si q̄s. si i calēdis oct̄s uaca
nit lauro aut uiriditate arboz domos cixit, h
enī obfauitio paganorū ē. c. cā. q. c. Nō lz. Si
uāitates sup̄sas obfauit puta suspēdēdo car

bonas natiuitatis dñi cōtra grādinē uel accipi
endo i malū signū līm calcare cū añ domū suā
trāsīt redire ad lectū si qd dñ se calciat si renu
tauerit redire ad domū si exiens pedē offende
rit 7 huiusmōi q oia tāquā supstitiosa 7 pestife
ra phibent. 26. q. 2. **I**llud. si ex effusioe olei
de lucerna uel garritu aliquarū antiū uel magni
tudie 7 p̄tinatōe uēteꝝ existimat aliqd boni
uel mali uēteꝝ supstitiosū ē 7 uanū. notat Tho
fa se. q. 94. ar. 7. si obfauit somnia 7 ex his
q somniat? uult de futuris et occultis diuinare
et p̄ntia supstitiosus ē et mortale notat Tho
ibidē. ar. 6. si sortib? diuinatorijs et cōsultorijs
usus ē et qño qz mortale ē et phibitū. 26. q.
4. **S**ortes. et trib? c. seqn. **E**x lenitate at uti
talib? n̄r uēiale uti n̄o sorte diuisoria n̄r p̄c
catū extra eodē. c. si. si usus ē breuib? sibi fa
ciēdo uel portādo uel qd fierent pcurādo qz coi
ter sunt supstitiosa et illicita. nā si ibi ē aliqd
p̄tinēs ad inocatōes demonū uel si aliqd falsi
tatis p̄tineāt l' aliqd illicitū sub ignotis noib?
seu bebraicis lateat m̄ifeste ibi ē supstitio p
hibita. Si n̄o s̄t ūba diuina et bōa cauēdū ē ne
ibi imisceāt cū uerbis sacris aliqua uana puta
aliq caracteres p̄ter signū crucis. aut qd spes
bēat i mō glandi aut scribendi puta in carta

E. i

nō nata uel i uno tēp magis quā i alio ul' i uno
loco magis quā alio uel p unā psonā magis quā
p aliā puta qd scribāt a ieiuno uel tēp misse uel
in ecclesia uel p uirginē uel i fine dicat qdūqz
portauerit sup se istd breue n piclitabit i igne
uel i aqua 7c. **H**ec enī oia supstitiosa sunt 7 il
licita fm. iū. 7 **E**ho. ubi supra. ut etiā notat
Arch. 26. q. 4. nō l3 **Q**ui at talib' credūt scri
būt. portāt. seu docēt. graniter peccant. 26. q.
7. **N**ō obfuetis. nisi adeo fuerit simplices qd
ignorātia debeat eos excusare q tñ eos nō ex
cusat cū sup hoc fuerit moniti 7 instructi. **P**or
tare tñ sup se reliqas sanctorū symbolū uel oīo
nez dñicā uel uerba euāgelij ex denotōe seu fi
ducia dei 7 sanctorū sine pdictis supstitutionibus
n ē rephandū sed tñ phibendū pp piculū sim
plicium. **E**t qui habet huiusmodi breuia supsti
tiosa uel libros nigromantie uel artis notorie
seu icantationū 7 huiusmodi non absoluat nisi
eos cōburat igni. **S**i fecit uel fieri procurauit
aliquā icantationē seu maleficiū ut supra natu
rā pferat sanitatē ul' ifirmitatē seu aliqd simi
le quod ouenit soli deo sine hoc faciat ūbis 7 i
pccationib' siue psignationibus ligaturis aut ali
is qbus uis remedijs que medicorū disciplina cō
demnat illicitū est 7 prohibitum. de utero. i8.

726. q. 2. illud et si hoc fecit sciēs prohibētū
mortalit̄ peccauit et tales dicūt inimici. xpi. e
c. q. 4. puenit si nō ex simplicitate ignorant̄ fe
cit credēs bonas ēē orōnes l̄ ūba n̄r ueniale ne
utro tñ casu absolnēd⁹ ē nisi uelit i futūz absti
nere nec iō qz qñqs maleficiatqz incantatores
egris medelā p̄bet et sanis egritudinē inittit
p̄nt seu qz qñs q̄ diuini p̄dicūt futura eneniūt
credēdū est eos i his aliqd. pprie ūtutis ac ptā
tis h̄i sed p̄missus dei sit q̄ oīa iusto iudicio fa
cit ut ip̄i qui hoc audiūt uel uidēt p̄bent̄ qua
li fide uel deuotione sint erga deus. 26. q. 4.
nec mir⁹. et de n̄ro. 13. c. si aliqd fecit uel fieri
p̄curauit turpe aut alicui comedere uel bibere
aliqd nociū dedit puta m̄r uiro uel alteri ut
amaret̄ ab eo aut ecōtra n̄r ut aliqs odiret uxō
rē suā qz n̄ possit eā cognoscere peccauit mor
talit̄ extra de homic. si aliquis 7 sciat̄ qd dede
rit uel fecerit et si p̄t tollē maleficiū tollat qz
meritoriū ē opa diaboli destruē itētōe curādi
maleficiatū s̄z hosti. et **Sco. i. 4. di. 34. ar.**
2. q. 1. si credidit aliquā creaturā i meli⁹ aut de
teri⁹ posse mutari aut trāsformari i aliquā spēm
l̄ similitudinē puta i gattas qz t̄ez trāsformatōez
realit̄ s̄i ē impossibile nisi a solo cr̄ator 7 q̄ ali⁹
credit ē ifideli defior. 26. q. 4. epi et notat
E. 2

Aug⁹. i. 2. de. ci. dei. c. i. 2. Apparēter ūo bñ pē
fieri ūtute demonū. ps de samuele. d. c. nec mi
rū idē **T**ho. prima pte. q. ii. 4. si credidit quas
dā mulieres ad ludū cū diana uel berodiade et
ī mira multitudie mulierū nocturnis horis ire
uel deferri sup baculū unctū seu sup quasdā be
stias et multa terraz spacia ptrāsire et h⁹ mōi
nā h oia erronea sūt et oio falsa 7 talia fāasma
ta a maligno spiritu mētib⁹ ifideliū irrogant^r.
z 6. q. 4. epi. ubi de h⁹ plene. **Cō.** **T**ho. i. pte. q.
ii. 4. ar. 4. si credidit pdictas mulieres sine la
mias intrare hostia clausa 7 surgē seu inficē p
uulos 7 qñz vulnerari a pātribus eoz falsū ē
7 erroneū s; demon h⁹ facit p; Augustinū. 7
Jeronimū. sicut filios iob infecit. iob. p. 10 et
septē uiros sarī. **T**ob. septio. id. tbo. ubi supra
Si blasfemauit deū dicēdo deū n ēē iustū uel
oia iuste n disponē s; ēē acceptatorē psonaz 7
n uidē q fiūt aut nō curat de actib⁹ hoīus uel
pātorē seu ī merito pūire 7 flagellaī aut non
posse illud uel illud facere. 7 huiusmodi. **Q**uod
libet hoz semp ē mortale cū aduertit 7 itelli
git qd dicit. **S**i blasfemauit deū uel aliquē san
ctū l male dixit puta maledict⁹ sit de⁹ 7 sanct⁹
enim 7 huiusmōi sicut qñz fit ex ira semper est
mortale cum aduertit ipsa uerba. **S**i nō doluit

de offensionibus dei 7 de eius contēptu si plus
dilexit corpus p̄prium uel aliam creaturā uel
nummos quā deū sapit idolatriam.

Preceptum fm de nō assumēdo nom̄ dei in u a
num .

Secūduz preceptum ē nō assumes nomen
dei inuauus. Contra hoc preceptus facit
oīs q̄ false iurat uel sine causa. primo igiŕ ofeſ
sor iſterrogare poteſt ſi confitēs periurauit ſeu
false iurauit i iudicio uel extra ſemp̄ peccauit
mortaliter ſi hoc fecit ſciēter ſiue ſpōte ſiue co
acte ſiue iocoſe ſiue ēt ex lapſu ligae dum tam̄
aduertēter. Secus ſi nō. aduertit ut notat. Tho
fa fe. q. 98. ar. 3. 7 Ricbi. 22. q. i. hēm. Si
induxit uel exigit ab aliquo iuramētus quē ſciē
bat uel credebat falſus iuramētū 7 recipiēs iu
ramētū erat pſona priuata. peccauit mortaliter
22. q. 4. Ille. Si uero nō credebat ipſum
iuraſ falſus licet ēt nesciret cū iuramētū uerum
uideſ tū ueniale. Sed ſi exigēs iuramētū ſic
pſona publica ut index et ratione publice inſti
tie iuxta ordinē iudiciariū cogebat exigere pōt
ſine peccato et tenetur ſecūduz. Alexandrum
de al in tertia parte di. 32. et. Thomas
ubi ſupra. Si iurauit aliquid certitudi
naliter de quo dubitabat an ueritas ſic ſe ha

beret mortalit̃ peccauit ꝑcipue ī dubio q̃ picu
lo se exposuit ꝑiurādī. z. iterroget ꝑfessor si īo
cosa leuitate uel icante sicut solet fieri ī omu
ni sermone quādoq̃ iurauit aliqd licitū idiffe
rēs seu nulliꝝ īportātie ut de cūdo cras ad uil
lam uel de ordendo 7 bibēdo 7 huiusmōi nēiale
ē. z. 4. di. 8. **E**riminis. Si uero iurauit ēt licitū
aliqd sed idilcrete 7 male. i. sine necessitate. nē
utilitate 7 hoc deliberate 7 ex ꝑposito morta
le ē ut ibi 7 extra eo **T**ua nos. i. Optime ci
ca hoc distinguit **B**ona. 3. sen. di. 39. ar. i. q.
3. **N**ō refer qualicūq̃ modo iureꝝ siue ꝑ deus
siue ꝑ sancta dei euāgelia uel ꝑ sacras reliq̃as
siue iureꝝ ꝑ fidem meaz uel ꝑmitto coras deo
q̃ idem īportāt uel parū differūt. ut notat **I**n
no. extra. e. **E**t si christus. **C**ō. rap. 7 archi. 22
q. i. **N**ō ē 7. e. c. q. 4. **I**uramtus 7 durā. i. su.
c. titu. q. 69. 7 se. **E**t quotiēs sic deliberate 7
ex ꝑposito iurauit totiēs mortalit̃ peccauit nī
si uno ipetu et cōtextu uerboꝝ continuato plu
rie iurauerit q̃ tūc uidet̃ unus solus peccatum
ff. ad. l. aquil. l. **I**llud. **E**t. ff. de priua. delict.
l. 2. 7 quod ibi notat̃. **F**acit ad hoc q̃ dicit̃ de
reg. iur. i. regula delictus. ꝑ **J**ohānē **A**ndream
ī mercurial. ubi tenet q̃ ꝑcutiēs clēricū pluri
es uno contextu 7 impetu non incidit nisi unaz
excomanicationis sententiā. **S**i iurauit alicui

aliquid sic esse vel non esse et huiusmodi intendens vali-
ter quia verba sonant quod si hoc dolose egit et infrau-
dit mortaliter peccavit. **zz. q. 4.** Quacumque arte
Secus si simpliciter et sine dolo iuravit vel coactus
ab eo cui iuramentum prestare de iure non tenetur tunc
enim non peccat quod deus accipit iuramentum secundum inten-
tionem iurantis sine dolo ut ibi. **7. c. hoc videtur. c.**
causa. 7. q. ubi hoc notat **glo. 7. Arch.** Concor-
dat alexander. de al. 7. thomas ubi supra si iura-
vit aliquando pro caput aut corpus christi aut per
alia eius membra et refferat verba ad divinam natu-
ram mortaliter peccat si non ad personam filii et iuret
cum reverentia pro eius membris ut pro sanctum corpus
eius non videtur peccatum si pro causa licita. scilicet pro ne-
cessitate vel utilitate. Si vero pro modum opro-
briosus iuravit ut pro membris domini quod in aliis homini-
bus turpia censentur et in honesta sic faciunt multi vi-
baldi quod passi et assidue pro ea iurant mortaliter pec-
cavit **fs. 6. 7. e. blasphemie. zz. q. i. q. 3.** pro capillum
h. idem notat archiepiscopus. si iuravit pro creaturas reffe-
retur ad eas principaliter aliquid numis mortaliter pec-
cavit si non pro eas ita iuravit ut ad earum creato-
rem tamen iuramentum referat nequaquam peccavit et notat
Archiepiscopus ubi. **s. si** iuravit aliquid temere. id est quod dicit sui
natura sit mor. per quod finem agat iterum solu-
tis etne peccavit mortaliter iuramentum. **zz. di. 8. c. 18**
et notat archiepiscopus **zz. q. 4. i. mal'** quoniam non solum iuramentum

uergit i priorē exitū quod attingit . 6 . modis
Primo cū iuratur aliquid quod i se ē mortale sō
cū iuratur aliquid quod i se ē ueniale tertio cū iu
rat idifferēs aliquid qd ex circūstātia efficiē
mortale uel ueniale **Q**uarto cōiuramentum ex
cludit opus ex caritate faciendū **Q**uinto cū ex
cludit opus de genere bonorū **S**exto cum exclu
dit opus idifferēs pia itentione p deo aut pro
proximo faciendum i primis at tribus quilibet
sic iurās auctoritate ppria pōt cōtrauēire sed
ipōnēda ē ei penitētia p temerario iuramento.
Reliqua uero tria nō sunt obligatoria nec pro
trāsgressione eorū ipōnēda ē penitētia tanquas
p mortali. **A**uctoritate tamē ppria nō expedit
cōtrauenire tū ppter reuerentiā sacramentū
tū ppter scandalus simplicium nisi ppter ur
gētē necessitatē alias debz haberi absolutio
sen relaxatio a supior. hec **A**rch. nbi supra. c. se
Si iuravit aliquid secretū tenere quod tracta
tus ē i cōcilio uel aliud qd sit piculosus reuela
re nā si aduertēter reuelauerit peccauit morta
lit' ipe 7 q eū suauit ad reuelādū sciēs ēē secre
tū cō. ric. i. 4. di. zi. ar. 4. q. 4. si iuravit ser
uare statuta alicui' loci l' ciuitatis iusta trāsgre
diēdo sciēs peccauit mortalit' si tū aliqd statū
tū ē abrogatū p contrariā consuetudinē qz quotti
die p oēs fit contrariū 7 mltō tēporē n uidet' per

ius si nō seruet illud. di. 4. §. leges. cō. ūñ.
si pmissit cū iuramēto se facturū aliquid licitū ad
honorē dei & sanctorū & nō itēdebat fuare mor
talit̄ peccauit si aut̄ itēdebat fuare s̄z ueniēte
t̄mino q̄. debeat iplē pmissus nō adiplenit cū
tū poss̄ licet cū icōmoditate sua peccauit mor
talit̄ idē ē si iurādo aliquid pmissit homini q̄ da
ret ad certū t̄minū q̄ si nō iplenit cum posset
elapso t̄mīo peccauit mortalit̄ nisi ille cū p
misit ate t̄minū relaxaret iuramētū qd̄ facere
pōt extra. e. c. i. 7. c. sicut si pmissus cedat so
lus i utilitate ei? sec? si tal̄ pmissio scernat ho
norē dei & sanctorū seu utilitatē cōmunē & alteri
us sc̄i ut notat plene dñs An. d̄ bu. extra de
spō. p̄terea 7 Jo. d̄ io. i cle. ex graui d̄ usuris
si aut̄ q̄ pmissit nō potuit iplere excusat̄ p tūc
a peccato quoq̄z pōit. si aliquid in metu ue ca
usa iurauit fuaf̄ teneť fm ray. extra eo si ūo
7 extra q̄z met? causa ad audiētiā uide ibi cla
ri? si iurauit ex ipetu aliquid sup̄ quo si plene de
liberasset nō iurasset seruaf̄ teneť si ē licitū se
cūdū. §. §. ad hoc. i 7. q. 4. sunt qui

De dispēatione iuramētorū.

Quis at̄ possit iuramēto absolue & dispēare no
tat dñs. An. de bu. ubi supra. 7 specu. i. tit. de
legato. §. nūc oñdēdū. §. 24. 7 durā. i. su. e.
titulo. q. 66.

De admiratione.

Tertio iterum roget confessor si adiuravit aliquem
per invocationem divini nominis vel per reversionem ali
cuius rei sacre quia secundum Thomas. secundum secundam. questionem. 90. articulum. 1.
si hoc facit alicui non sibi subdito per modum coac
tionis intendens eum obligare ad aliquid faciendum
sicut obligaret se ipse iurando illicitum est et mor
tale quia usque patet potestatem in alium quam non habet. Si
vero hoc facit erga subditos astringens eos tali
genere adiurationis licita est eo casu quo liceret
eis precipere alias non. et tunc adiuratus tenetur illud
dicere vel facere alias peccaret mortaliter. adiu
rare vero aliquem predicto modo per modum deprec
ationis non necessitatis talis adiuratio licita est re
spectu quorumlibet si fiat ex causa. Si adiuravit
demonibus ad aliquid sciendum vel obtinendum ab eis
per modum precis est illicitus et mortalis secundum Thomas.
ubi supra. articulum. 2. nisi fieret ex familiari consilio
spiritus sancti vel ex quadam simplicitate querendo
ab obsessis a diabolo. Adiurare autem eos per modum
coactionis ne nobis noceant licitum est luce. x.
Si adiuravit creaturas irrationales ne diabolus
eis utatur ad nocendum nobis talis adiuratio per
modum compulsionis sicut fit ab exorcistis licita
est secundum Thomas. ubi supra. Si autem ut diabolus oper
etur aliquid in eis non licet et mortale est si in catile
nis fabulis seu in narrationibus turpibus et ama

torijs miscuit sciēter, deū uel sanctos mortale ē

De transgressione uotoꝝ.

Quarto loco iter roget confessor si transgressus est seu omisit implere aliquod uotū licitū ⁊ si ad uertēter cū posset semper ē mortale ⁊ totiens quotiēs transgressus ē. Secus si ex obliuioe uel impossibilitate si uouit se aliquod malus facturū ut uindictas uel aliqd bonū nō facturū sine maioris pfectus impeditiū ut nō ingredi religionē ⁊ huiusmōi mortale ē ne seruare tenet imo auctoritate ppria cōtrauenire potest si minus tādauit implere quod uouerat ppter quod omnino excidit a memoria uel uēit in status nō ualēdi implere cui bene prius potuisset mortale uideatur. Idem quotiēs dimisit propositū implendi cum tamen posset. Et secundū. §. si uouit absolute ⁊ sine temperis prefixione. tenet statim implere cū potest, alias si sub cōdictioe uel cuius tēporis prefixione. nō tenet nisi extrāte adiotione uel die determinato nisi ex hoc immineret periculū nō ualēdi implere. puta is qui uouerat intrare religionē si ex mora timet impedimētus tenetur nō deferre secundū Tho. in quarto. Si uouit aliquid licitum se facturum pp malus fines grauitur peccat ⁊ nō tenet uotus. §. 3. Ric

i. 4. di. 38. ar. i. q. i. si existēs pprie potesta
tis fecit notū abstinentie pegrinationis ⁊ dubi
tat neq̃ possit iplere nel nō ⁊ sine dispēsatione
nel cōmutatione sen cōsilio sui supioris uel cōf
soris cū de facili possit habere recursus ad alte
rus ipsorū frāgit mortale uidet̃.

De uotis subditorū.

Si existēs sub alteri⁹ potestate puta uxor. ipu
bea pupill⁹ ⁊ fons nouerit abstinentiā uel pegrī
nationē ⁊ huiusmōi sine cōsensu potestatē habē
tius nō tenet̃ nisi tacite uel expresse ratificet̃
per eos puta p uirū/patrem/tutores ⁊ dominus
nec isti peccant renocando nota subdictorum
nec subiecti peccant nō iplēdo uota. 33. q. 4.
ncluit ⁊ c. manifestū ⁊ c. bec. imago ⁊ qd̃ dic
tū ē de uotis itelligit̃ et de iuramētis fm. v. v.
⁊ i talib⁹ uir ⁊ uxor nō sūt ad iparia iudicandi
exce pto uoto ultramarino de quo extra de uo. ⁊
uo. redēp. c. magne. imo pl⁹ q̃ notū qd̃ āte ma
trimōius tractū emiserat uxor l̃ cui uir semel
cōsenserat sine peccato ex ista cā pōt et r̃uocare
ut i iurib⁹ p̃allegatis cō. ric. ubi supra. ar. 4. q.
i. ⁊ Anno. ex. e. scriptur̃ ubi dic. idē ē de pube
rib⁹ qd̃ de i puerib⁹ dūmodo ipsi puberes sub
patria potestate sint cōstituti nisi partes cōsenti
ant exp̃sse l̃ tacite. cō. p̃dictis do. an. d̃. bu. i.
d. c. scriptur̃ cū limitatiōe tamē. di. qd̃ forte

nō ēēt malū dicere qđ p̄ nota filij 7 uir uxō/
ris nota 7 everso irritare p̄nt īquātū deroze
tur patrie pt̄ati nel maritali sen singali . ideo
secus si aliqs p̄dictorū uoueret dicere psalteriū
uel aliqd huiusmōi quod posset facere sine lesio
ne 7 p̄iudicio iurū p̄dictorū . **Con. bugo. d. c.**
Manifestū credit tñ **Inno.** qđ ēt impubes si do
li capax sit 7 fecerit notū abstinētie l' pegrina
tiōis uel aliqd h' mōi qđ d' illud iplere p' quā pa
triā exinerit pt̄atē qz se obligauit deo qđ po
tuit sicut 7 p' delictū se obligare pōt diabolo
ut extra de delic. pue. c. i. **Cū** talib' tamē ē fa
cilit' dispēsandū uel cōmutādū. **Cō. Jo. An. 7**
dñs An. de bu. i d. c. scripture idē dicit **Arch.**
27. q. i. c. nuptiarū d' uxōr q' ad p̄ceptū uiri fre
git notū abstinētie . s. qđ eo mortuo tenet exeq
notū suū. **Et** idē d' aliqs sub alii' pt̄ate cōstitu
tis qz . s. eorū nota renocata sen irritata a supi
ore cessāte p̄hibitōe tenet ea fnare ar. i4. q.
6. nos sanctorū. **Con. bug. 7 Inno.** idem in
direc. l. z. ti. z. z. §. i6. 7 se si fecit aliquod' uo
tū stultum ut de nō pectinādo caput ī sabbato
7 huiusmodi ēt si p' bonore sanctorū fecerit h'
mōi nota poti' s' deridēda quā obfūada qz sili
tudinē quādā hēnt cū idolatria 7 notat **Tho.**
sa se. q. 22. idē durā. i su. e. ti. q. i. 7 Archi.

vid

propter quod
ad votum
32

iz. q. 2. **Q**ui bōa si fecit notū sub aditōe gene
rali vel speciali 7 aditio aduenerit notū seruā
tenet. si ūo nō aduenerit n̄ tenet nisi talit̄ no
uens se obligare oīo itēdebat ēt si itētū suū n̄
cōsequef fm Ric. ubi supra ar. i. q. 2. **C**ō. ino.
No. **A**n. et dñs **A**n. de bu. i. c. **S**cripture. c. t.
ubi plene de h̄o p doc. si existēs i aliquo piculo
sen āgustia emisit aliqd notū puta mulier i pta
uel qs ali⁹ i mari sen alibi qz si habuit delibera
tā itētionē obligādi se obligatus ē. fm. ūū. ar.
17. q. 4. ff q opes. secus si subito et idelitate
extra eo. litteraturā. nisi postmodū ratificetur
fz durā. i. sū. c. ti. q. i. lz igit̄ licitū qs mēte p
ponat uel uoneat n̄ tñ propositū uel notū com
plere tenetur nisi deliberatio precesserit. **M**as
fm **T**hōmā secunda se. q. 28. ar. i. ad notū
tria de necessitate requiruntur **P**rimo delibera
tio. **S**ecundo propositum voluntatis. **T**ertio p
missio in qua perficitur ratio uoti. **A**bbas in. d
c. **L**itteraturam dicit qz in uoto pnt attendi
tria scilicet. **I**nitium **C**onfirmatio 7 **C**onsuma
tio initiaf enī uotum cum propositū i mente se
minatur 7 cognoscit homo illd̄ esse bonū quod
proponit non tamen aliquid deliberat ideo ex
hoc nō obligat̄ quo ad deū nec quo ad ecclesiā
Cōfirmatur cū super pposito figitur et firmat̄

deliberatio ⁊ ex hoc obligat quo ad deū. Cōsu-
mat cū ppositū deliberatū ore nō alio actu ex
trinseco exprimit. ⁊ hoc obligat quo ad deū ⁊
quo ad ecclesiā notat. Jo. An. et dñs An. ibi
dem in dubio cōsulat cōfessor quod tutius ē. De
noto religiōis uide infra hac eadē parte ti. 4. c.
i. ⁊ ij.

De dispensatione notor.

Circa dispensationē notorū sūm hostiensem
tene p regula quod quicūq; aliq; nouet
uel pmittit aliquid facē quo facto uel aliqd nō
facē quo nō facto cedit i detrimētū salutis aīe l
corporis uel peccatū mortale incurrit nō ē seruā
dum notū nec iuramētus nec pactū nec cōsuetudo
nec lex nec pceptū nec aliquod aliud uinculus
firmitatis. 22. q. 4. §. fi. ⁊ c. inter cetera. ⁊
extra de iur. iur. c. quanto. Si nō notū ē llicitū
auctoritate supioris ⁊ ex cā pōt dispēsari seu cō-
mutari ex. c. i. ubi. p. q. ep̄s l eo supior pōt
oia nota ex cā dispēsari l cōmutari i meli⁹ pē ea
que sunt ei expresse pbibita ⁊ pape resuata que
sunt quattuor prius ē notū cōtinētie seu castita-
tis q. sol⁹ papa pōt dispēsari ex magna cā ⁊ pp
mai⁹ bonū ut dicūt hosti. ⁊ alia. d. c. i. pē tū ep̄s
dispēsari sī noto dñ pētēdo dēbitū cōglē f. 3. al.

*Quattuor nota
dispensandi.*

Secundū ē notū ultra marinū extra. e. ex mul
ta. Tertiū ē notū de nūlītādo limia apostolo
rū petri et Pauli. Quartū ē notū sancti Jaco
bi. h. duo refuānt pape de cōsuetudie curie. Ce
teri nō plati et p̄fessores epō iferiores l. a pec
cato t̄āgressiōis notoz possint absolue cū nō
sit de casibus refuatis. Nota tñ de iure coi nō
pnt disp̄sare nec cōmutare et sic de cōsuetu
dine fuat ut dicit hosti. exceptis tñ platis re
ligiosis. Mā oē notū quod qs fecerit i seculo
si igrediēs religionē actualit̄ seu b̄tūalit̄ iten
dit illi āplius n̄ teneri cōmutat̄ i notū religio
nis et ipō igressu liberaf. extra eo. scripture. si
nō actualit̄ seu b̄tūaliter itēdit igrediēdo reli
gionē ē obligari ad illā remāet obligatus. tñ
p̄quā deuenerit hoc ad notitiā plati sui ips ab
illis absolue poterit p̄cipue si t̄p̄ p̄fessionis e
platus hoc ignorabat. fm Ric. i. 4. di. 38. ar
8. q. 2. in religiōe nō religiosus n̄ pōt aliqd mī
nimū ex q. nil mali admiratōis uel scādali nēi
re possz puta orōnē et b̄mōi. Et si al nouerit
n̄ dz sine plati licētia exeq. Qd̄ si de licētia p
lati aliqd nouerit n̄r qbusdā q. b. cān ip̄e idē
platus cū eo disp̄sare n̄ poterit sz ei superior
bñ hoc poterit secūdū Ric. ubi supra. ar. 4. q.

3. In his coiter. Con. doc. Casu igitur quo notum
dispensari seu commutari debeat, confessor multa ha-
c considerare. Primum casus licitus ut cum quis nouit absti-
nentiā vel peregrinationē et est senex debilis vel infirmus
uel eius absentia est multum danosa rei puta
uel occasio alicuius magni mali uel multum uerisimili-
ter redemptio seu commutatio notum melior et deo
gratior uideatur quam uoti adimpletio et quod sine causa ratio-
nabili dispensat licet quo ad ecclesiam teneat tamen quod
ad deum et in iudicio anime dispensans sibi damnationem
acquit 9. q. 3. Aliorum extra. e. si est idem in diebus
et tunc. Secundo considerare de qualitate persone uo-
uentis. hoc igitur dico quod si notum est peregrinationis et
nouens est religiosus commutari potest in uigilias et ieiunia
si nouens est diues et debilis potest commutari in
elemosinam. Et si nouens elemosinam est pauper et
fortis potest commutari in itinerationem et ieiunium
ut notat dominus An. de bu. extra. e. c. i. Tertio
de considerare maiorem utilitatem. Expedi enim
utilitatem rei publice preferre utilitati priuate.
Vel secundum hoc. An. ibidem licet nouens sit for-
tis et ieiunare et peregrinari possit potest tamen et uult
beneficere ecclesiam hospitale puellas dotare uel
pauperes reficere et uestire taliter. et tanta possit
esse redemptio quod erit magis utilis et grata deo pro
inde dantur. 4. de peccata tua elemosinis redime.

Quarto d3 cōfesso: cōsiderare facultates nouē
tis laborē 7 expēlas itineris. ad locū tñ pegri
nationis mittēda ē oblatio quā nouēs ibi erat
factur⁹. f3 Rat. 7 durā. isa. e. ti. f3 b° p̄t itelli
gi de honestate nō de necessitate f3. nñ. tene
primā opv. q̄ uerior ex tli. n. p̄licitatōe agsi
tñ iā fuēat i illi loco seu eckie ut notat Inno.
zab. 7 ab. sv ex. de cē. ex pte. Tollē āt uotum
absq3 cā l' ulla cōmutatōe n' uī posse fiēi nec ēt
sine auctoritate supioris quātūcūq3 sit cā posse
differri si habēi pōt extra eo. n' ē ubi h' notat
Bar. 7 hosti. 7 notāt i direc. li. z. ti. zz.

Tertiū pceptū ē de obseruatōe festi.

Tertiū pceptū ē. Sabbata sanctifices. d
h° ēt dī exo. zo. dē mro ut diē sabbati
sanctifices. h° lege pcepto p̄cipit tps aliqd' uaca
tionis deo deputādū 7 i deteriate. 7 hoc mō p̄
cipit dies dñica tps gratie sicut dies septia tps
legis mosaice qz tal' uacatio f3 tps aliqd' ideter
miatū ē pceptū morale legis nature. f3 ūo qz
p̄cipit aliqd' tps uacatōis deteriatū uacatio di
ei dñice tps gratie ē morale disciplin. i. mora
le ex iſtitutiōe diuina p misteriu eckie iō' circa
h° tps ecclesia pōt dispēsare necessitate nel pie
tate exigēte f3 alex. de al. tñ pte su. di. 33.
ar. ultio. q. z. nota qz feria diei dñice icipit a

uespa usqz ad sequētē uespaz, e, Oēs. i. a sero
diei naturalis pcedētis usqz ad occasū solis ip
sius die dñice ut notat **Mico.** d. li. exodi. 20,
Idē de alijs festis ab ecclesia pceptis ē tñ fm
quosdā attēdēda cōsuetudo regionū circa festo
rū initū 7 finē extra, e. **Q**m. ē igit cēssādū di
ebus festiuis ab oī ope fuili qd duob' mōis acci
piť. p'rio mō accipit op' fuile p peccato. **Jo.**
8. Qui facit peccatū fu' ē peccati 7 lz oī t'pē
peccatū sit dānabile eo maxime ē dānabile cū
sit t'pē deteriato uacationi diuine qz q tali t'pē
peccat duob' peccatis peccat uno actu n rōne
act' 7 rōe reat' sicut q de florādo iterficiť ūgi
nē dupliciť peccat uno actu iterficiēdo. s. 7 su
p'ran. **Fz Alex.** ubi su. alio mō b' pcepto phibeť
op' fuile put deteriat' ab ecclia ex. e. oēs poſit
igit cōfessor sup b' pcepto sic formať interroga
tōes, p' si fecit dieb' cānīcis ul' alijs festis pcep
tis ab ecclia aliq' op' mecāicū uel māuale l' agri
culturā 7 b' mōi qz peccauit mō' excusat' tñ a
peccato. 3. p' ex necessitate q n possit differri
ut si iacētib' legetib' i agris aut fenis i pratis
imiet tēpestas uel pluuia q corrūpāt uel defio
ret seu grā uīdēmiāz uel messū ob necessitates
boīuz uel ē piculū boīū aut uēiūt inundatōes
aquaz 7 b' mōi ex. de fer. c. fi. 7 **Alex.** ubi. su.
Hac de cā excusant ēt minutores 7 fabri si p'ri

ripaliſſe pp neceſſitatē et nō pp cupiditatē hoc
faciūt. **I**de de carnificibus et picernis q i die
bus feſtis pparāt ea q debēt uedere i craſtinz
i mercato nel ſtationibus ſuis et reliq q prepāt
uictualia diebus feſtis et die pcedēti n poterāt
omode ppare. **E**xcuſari ē uidēt hi qz dñis ſuis
cōpellūſ opari dieb⁹ feſtis ſi iuſto metu i ducti
hoc faciūt. **I**deo de uiatoribus merciū ad nūdi
nas uel loca remota qz ſine graui icōmodo nō
poſſent diebus feſtinis ceſſare ab itinerādo. **D**e
barberijs aut ferratoribus equorū n̄ idē. ſ. qz
excuaſant opando i feſtis ſi p̄cipaliſſe pp neceſ
ſitatē eorū qbus h⁹mōi opas ipēdunt faciāt. ſe
cus ſi p̄in⁹ ppter queſtū aut cupiditatē. **E**t il
li ē qui de talibus eos regunt excuaſant ſi ali
ter n poterāt ſibi cōmode puidere. **U**iatores ē
7 curſores ſi itinerent i feſtis nō c̄redo cōdem
nandos ſiue hoc faciāt pro pecunia ſiue nō. h
n̄. **I**de duran. in. ſu. e. ti. q. 4. **E**ntes aut ad
mercata q ſiūt in feſtis ſi eunt p aliqua ſua ne
ceſſitate nō credo qz peccēt mortaliter ſz. n̄.
Secus ſi cōſuetudinarie ſeu lucrādi cupiditate
ſicut ſolēt multi mercatores facere q prop̄ fre
q̄ntādas nūdinas 7 huiusmōi mercata ē a diui
nis i feſtis ſe ſubtrahūt. **M**ercata nō q̄p uictu
alib⁹ 7 quottidiāis neceſſitatib⁹ ſiunt ut tabne

7 hospitia nō uident̃ eē illicita si pp̃ necessitas
tē egētū principalit̃ fiat nō ppt̃ lucrū nec pp̃
hoc. ōmittat̃ diuina. idē de aromatorijs si urgē
te necessitate puta infirmorū 7 aliorū qbus sine
scādalo nō subueniri nō possit laborēt seu uen-
dāt nō tñ pp̃ hoc aptas apothecas teneē debēt
idē de tigentib⁹ lanā uel pānos p̃cipue i tictu-
ra guadi si i festo laborāt ne tictura piclites
deteriores. 7 breuē omnia officia 7 exercitia
q̃ humana necessitas exigit exercei ut coq̃re
panē 7 alia cibaria p̃paraē scribē 7 huiusmōi i
festis licite fieri possunt multo magis omnia
spiritualia ut notat arch. de co. di. 3. c. ieiūia
2. excusat pietas. nā ex pietate licet causas de-
bilitū 7 miserabiliū psonarū i die dominico trac-
tare 7 alia pia opa facē ex. e. c. i. si. unde di-
cit durā i su. e. ti. q. 7. qd̃ exceptis dieb⁹ domi-
nicis 7 maiorib⁹ solēpnitatib⁹ chusti possunt p-
elia arari ari pauperū 7 alia eorū opa fieri. ex.
e. licet p̃cipue si sic se habz asuetudo regionis
quā licet episcop⁹ loci 7 nō reprobāt 7 talis sit
paupertas pauperū qd̃ hoc exigere uideat̃. cō. iū
i p̃cipuis uero festiuitatib⁹ si nō sit p̃hibitū qd̃
ēt cōsuetudini loci contrariū secūdū durā. ibi
dem licet aliquid circa hedificationes ecclesia-
rus locorū sacrorū hospitaliū uel circa edifica-
tionem domorum religiosorum et ministrorum

ecclesiarum pauperum praesertim eorum qui redditus non habent ut si oporteat portare lapides adduci ligna et huiusmodi quae alias uix uel nunquam commode fieri possent. non tamen propter hoc omittatur diuina nec per totam diem laboraret. cō. 66. et Alex. de al. ubi supra ubi addit hoc licere maxime si interueniat dispensatio illorum quibus credita est tertio excusat operis paruitas ut modica itineratio et modica opera hominis quae molēdia ad uentum seu ad aquam exercēt et mouentur secus autem de alijs molēdinis et sic existēs dñs uel pater fa. seu patronus fecit fieri aut promisit fieri a subditis suis aliquod opus. In diebus festiuis exceptis praedictis tribus casibus peccauit mortaliter ipse et subditi nisi insto metu qui cadere posset in periculum uirum fecissent uel nisi aliter quam ab eo uictum et necessaria acquirere possent per sustentationem naturae propriae ac suorum ex. de reg. iur. q. 9. non est. i. q. i. remissionē. si per totum diem festi uacauit uocationibus et aucupijs quia licet de se non sint mortalia ex circumstantia tamen possunt fieri mortalia. si uacauit ludis et choreis et alijs uanitatibus seculi in die festo. nam ibi occurrunt sepe mortalia uide infra in peccato gulae. si diebus festiuis fuit deditus ebrietatibus et comestationibus superfluis quia si ex certa scientia nimium se in gurgitauerit uel biberit mortaliter peccauit Et notat. Archidiaconus. di. 4. c. Qua

no

dragesima, si dieb⁹ festiuis fuit ad spectacula il
licita puta astilludia ul' torneamēta q² uidetur
peccasse mort² ex quo ea facere ē mortale 7 p
hibitū fm. 66. quacūq³ itētione fiāt 7 sobrie
fm ric. i. 4. di. 24. ar. 2. q. 3. 7 quia quodlib⁹
mortale dieb⁹ festis omissus duplicat⁹ fm alex.
nbi supra 7 nic. de. li. exo. 20. iō de huiusmōi ē
cōfiteū i specie. si dieb⁹ dominicis 7 alijs dieb⁹
festiuis nō uacauit oratiōi q² ad hoc tenet⁹ fm
doctores ex hoc pcepto decalogi mēto ut diē
sabbati sanctifices cōcordat raymund⁹ 7 duran
dus i suma eodē titulo. q. 4. Si i festis pceptis
ut supra audiuit missas itegrā sicut tenet⁹ de
cōsecratione distinctione prima. omnes fideles
7 capitulo. missas. Mas si omisit ex cōtemptu
uel cupiditate lucrādi uel alia rationabili cau
sa puta eundi ad solacia uel cōiunia seu etiā ex
negligentia uel ignorātia crassa peccauit mor
talit⁹ totiēs quotiēs omisit audire totā nel ēt
notabilē ptē sec⁹ si omisit ex causa rationabi
li uel etiam si ex causa minus iusta quandoque
ante finem misse discessit ut in dicto capitulo.
Missas. Idem Archi. in dicto. c. Omnes.
dūmodo sine scādalo alioz discedat. qd² aut q³
audiat missas i pochia sua i festis nō. ē de pce
pto. n̄ obstat decre. ut diebus ex. de. poch. quia

antiquissima consuetudine illi decretali derogatus ē
quā romanus pon. scit et tollerat. Unde audiēs
missas alibi quā ī ppria poebiali ecclesia nō cō
stituit trāsgressor ut nolūt. Inno. Gos. 7 glo. i.
c. i. de treu. 7 pa. 7 alit sentit essz aliquē inice
re fere oibus cbristianis quod nō ē uerisimile fo
re de mte pape. quod autē qd audiat missas a
cubinario, simoniaco 7 huiusmōi ex q. plati su
p hoc nō puidēt nō uidētur cōfiteētes stimulādi
nisi sint adeo notarij qd nulla possint tēguerla
tiōe celari aut aliq. iure suffragio excusari. Si
ad missas pexit ieiun. 7 studuit audir. cā cū de
notiōe reuerētia et attētiōe absqz lenitate et
grātilatiōe ut teneē. si cū potuit ī festis ad pdi
cationē ire curauit qz si ex cōtēptu uel ignania
accusata iū noluit d. facili ibi mortle ēē potuit

De Ieiunijs.

de Ieiunijs.

Ieiunia

Si obseruant idicta ab ecclesia ieiunia p totum
āni circulū scilicet. quadragesimā. quattuor tēpo
ra 7 uigilias festiuitatū. Natiuitatis dñi. pentē
Assumptionis beate .v. Marie. iohannis bap
omniū apostolorū pter quā philippi. et Jac. 7
Jo. euā. omniū sanctorū et beati laurētij et ea
q epī indicunt in suis ep̄copatibus de .con. 3.
c. i. et. di. 4. e. ieiunia ad hec enim omnia ie
iunia qlibet postest annum. zi. tenetur sub
precepto iure positum et quilibet omittens

ea ieiunā ex contemptu nō sine ratiōabili causa
mortalit̃ peccat sec⁹ si ex causa ratiōabili fran
git ieiuniū credēs p̃babilit̃ qd si legis latoz
adess̃ eū i tali casu obligari nollet nec talis
trāsgressor ē p̃cepti f̃z tho. i. 4. di. i4. ar. i. q. 4
7 fa fe. q. i47. idē archi. 77. di. utinā 7 de cō
di. 3. c. i. solūnt enī ieiuniū tm̃ tria. p̃rio soluit
illud p̃zalis s̃estio. 2. carniū refectio. 3. nimis
notabilis boī p̃uētio f̃z tho. ubi supra. ibi enī
ēt dicit qd nō solūnt ieiuniū nūnū aqua 7 electra
cō. ric. ibidē. ar. 39. 6. ex his patet qd multi
excusant̃ a ieiūio iusta d̃ causa q̃ d̃r etas isra.
anū. 21. infirmitas debilitas ciboꝝ p̃cūria paup
tas p̃griatio 7 hui⁹ mōi. de his tm̃ uide p̃leius
i direc. e. ti. 7 tho. ubi supra 7 i p̃isa. 7 qñ cau
sa nō ieiunādi ē euīdēs pōt licite q̃libz p̃ se ip̃m
ieiuniū ōmitere. sec⁹ si nō sit causa euīdēs nisi
cū de facili nō pōt quis ad supiorē recurrere p̃
disp̃satiōe. 7 incipit dies quo ad ieiuniū a me
dia nocte ut habet̃ i p̃isa. **C.** cōmunicā. quo
nō ad esus carniū post cenā diei iouis siue alē
ius diei usqz ad m̃ae t̃c̃ij diei p̃phēdēdo duas
noctes 7 unū diē. d̃. cō. di. 3. d̃ esu f̃m hosti. 7
bar. ex. de fer. qñ s̃z f̃m Jo. consuetudo habz 7
ēt lex civilis. ff. d̃ fre. l. more qz sicut q. ad in
dicia dies incipit a media nocte 7 t̃minat̃ i aliā
mediā noctē sic q. ad esus carniū ut ibi qd̃ n̄

*q̃ dicit̃ iustū
ta nō p̃m̃d̃*

el
43

BIBLIC
CENT

neri⁹ ut notat^r i direc. li. 4. ti. 31. iterroge^r de
ide si pluries i die ieiunij cedit sine dispensatiōe
uel causa legitima fregit enī ieiuniū ⁊ peccauit
mortaliter nō tam dī q̄s pluries ceder^r licet sa
mat aliqua q̄ de se nō sūt p̄cipalit^r ordinata ad
māducandus seu nutriēdus s̄s ad alium usum
puta minū aquā electuaria q̄ licet aliquo modo
nutriāt nō tam hic ē eorū p̄cipalis usus nisi
fieret i fraudē ut eis quasi alijs cibis uterē^r i
magna quātitate ad famem extinguedā fm tho
ubi supra cō. Inno. extra. e. supra rubrica ubi
dicit q̄s circa ieiunia ab ecclesia i dicta potest
statui q̄s bis i die comedatur. Sed parū come
dat^r i prima uice sicut faciūt cisterciēses nec frā
gūt ieiunius ecclesie idē de seruiorib⁹ nobiliū
⁊ religiosorū ⁊ lectoribus mēse eorū quia licet
prelibēt aliquid modicum ante boram nō fran
gūt ieiuniū fm. ff. et do. an. de bu. i. c. cōsi
lium. e. ti. plenus ibi si. i diebus ieiunij absti
nuit a cibis p̄bitis. Nam si comedit illis
diebus probibita cibaria ieiunius secundum tho
mam ubi supra ubi dicit q̄s carnes uniuersalit^r
iterdicūtur i omni ieiunio ecclesie Idē de ouis
caseo et alijs lacticinjs i ieiunio quadragesima
li i alijs aut ieiunis de ouis et lacticinjs diūse
cōsuetudines sūt apud diuersos quas q̄sque seruare

cibi p̄bitis i
p̄re ieiunij

Vigilia sollemnitas debet secundū mores eorū iter quos ouersat s̄s
corpus nō ē de p̄p̄o

Ex p̄p̄o autē q̄s ieiunare totā quadragesimā de q̄s dī. vij.
c. nō liceat etc. nō op̄. etc. placuit. Itē de. 4. q̄. 1. q̄. 1. q̄. 1. q̄. 1.
statuim⁹. Itē i vigilia natiuitatis dñi. c. 1. de obsequiis. ieiunij
Itē i vigilia p̄sentis. 76. di. c. nō. Itē i vigilia assumpcionis m̄rie
c. 1. de obsequiis. ieiunij. Itē i vigilia ap̄torū. p̄p̄i. philippi et
iacob. q̄s dñi p̄re paschali. c. 1. de obsequiis. ieiunij. Itē i vigilia
natiuitatis dñi. c. 1. de obsequiis. ieiunij. Itē i vigilia p̄sentis. c. 1. de obsequiis. ieiunij.
Vigilia 10. baptis. i ieiuniale ē p̄p̄o. q̄s dñi. c. 1. de obsequiis. ieiunij.

eundē tho. ibidē. **Idē** Archi. de. cō. di. 3. roga
tiones i si. si i diebus ieiunij notabiliter anticipa
uit horā comedēdi line legitima causa solute
ieiunij fm tho. ubi supra 7 cōsequēter peccauit
mortaliter. 24. di. 8. criminis ad si. hora enī co
medēdi cōgrua i diebus ieiuniorū ē circa horā
nonā si tamē p modicū tēpus ante comedaſ pu
ta hora. 6. nō pp hoc frangit ieiunius maxime
cū i mltis locis iā inualuerit cōsuetudo qd illa
hora edaſ secus si hora. 3. qd sederet line le
gittia cā. fm ric. i. 4. di. i4. ar. 3. q. 8. tardaſ
āt pōt nonā nō ē peccatū nisi fieret ex supsti
tiōe si i die ieiunij peccauit mortaliter pax pſuit
ad salutē nō tñ trāsgressus ē pp h. statutū siue
pceptū ecclie l legis positie et qd ius positū n
attēdit itētione faciētis s3 ipm actū f3 tho. i
4. di. i4. ar. 4. q. i. cō. ric. ubi. 8. q. 6. si ieiu
nā. ex debito uoti l pcepti aliqd de sezo cedit
nā si cedit panē aut fructū p mōs cibi 7 ad nutri
edū l ē t affectiōes i mag. quātitate fregit ieiū
niū secus si modicū qd affectiōnū l ē t fructuum
supsit p mōs medecie ne. s. nūnū stomachū dila
nēt bibē āt añ. pradiū uel p. t n frāgit ieiūniū
f3 cōez opiniōē doc. si alicubi exñs tēpor ieiū
niū ieiūniū f3 morē 7 cōsuetudinē citatis l loci
ubi erat put tēbaſ. i2. di. c. illa ubi beat. Am.
bēo aug. cū d. h. cōsulēti ait tu quā ecclia neneris
e. morē f. si cuiquā n uis ēē scā. nec qnquā tibi

Ex q^o textu innit q^o mediolanēses at suū car
nis priniū ex. corū fitoriū se repiētes tenent
se ceteris i ieiūio sformare a quarta feria cine
rū usq^z ad suā quadragesimā. nō obstat q^o archi
ibidē fm hug. dicit. q^o. c. illa ē siliū nō pcepti
nisi cū ex ōmissione talis sūetudinis scādalu
orief q^z fateor hoc uerū q^o dicit de ieiūio pti
cularit obfuoato i una cinitate uel loco sūetu
dine idicto 7 nō i alia. sicut erat ieiūiū quod
rome tēpore beati Ambro. obfuoabat a matro
nis romanis 7 nō mediolai. 7 de tali ieiūio in
uno loco pticulari sūetudie idicto 7 nō i alio
loq^t dictū .c. illa q^o ē siliū qñ pōt sine scāda
lo fieri. s. i casu nostro loquimur de ieiūio ge
neralit ab ecclesia i dicto 7 pcepto. s. xl. de s.
di. 4. c. quadragesima quā q pōt 7 nō ieiūat to
tū post añū. 21. mortal^r peccat 7 sic eludi^r q^o
mediolanēses ex. fitoriū suū existētes morta
lit peccāt sise ceteris nō sformāt ut. s. i ieiūio
quadragesimali. s. col. c. i. d. obf. ie. i sili cān
q. iz. qd d^r subardis simil^r peccāt ex sūetudie
patue pprie sedētes carnes die sabbati uel alio
tpr si alibi sedāt ubi nō ē talis sūetu^o q nō in
patria sua nō sūenerūt sedere si mli uel alibi
ubi est sūetu se repiāt comedēdo carnes non
peccant. de con. di. 4. q^z dies. 7 notat. guil. in
cle. dignū de cel. mis. 7 i direc. v. s. c. ti in fi

Quartum ē de honore parentum.

Quartum pceptū ē. habzas i honore pen
res Honor q hic pcpit filijs exhibē pē
tibus sed Alex. de al. i tertia pte su. di. 34. i
pri. consistit i duob⁹. s. i reuerētia 7 subuēctione
In reuerētia tripliciter scz In effectū 7 i sig⁹ in
subuēctione scz corporali etiaz tripliciter honor
consistit sciz i solatio uerborū in fuitio opoz
i exhibitōe necessariorū Nō circa hoc pceptum
pnt sic formari interrogatōes. Prmo si obeduit
parētibz i oib⁹ q pertinet ad necessitatē eoz
7 dispōez seu utilitatē rei familiaris. nā ad h⁹
tē ex pcepto fz Alex. ubi supra alias mortali⁹
peccat si otumaci⁹ iobediēs fuit si obeduit eis
i his q pertinet ad disciplinā bonoz mox. Nā
ad h⁹ tenet qd intelligit uerz Alex. ubi supra d^r
his q st ad salutē necessaria In minimis tū ē
licitis ex negligētia n obedire ueniale ē. si dil
lexit eos cordiali⁹ ut tenet. Nā alias peccauit
7 si aliqn deliberate optauit eis mortē quoq⁹
respectu mortali⁹ peccauit. Si uerba obpbrio
sa uel cōtūeliosa eis itulit irrisit maledixit uel
blasfemauit uinos aut defūctos mortali⁹ pecca
uit si eos sig⁹ uel facto notabili⁹ ibōrauit l. de s
pexit mo⁹ peccauit. si eos sciēt ad irā notabili⁹

si itēdit adire hereditatē ⁊ si uires hereditatis
hoc patiāť legitima tñ filio refuata Ad no/
ta ūo psonalia n̄ tenet nisi p̄ ea sibi iniūxerit
i ultia uolūtate tñc enī oīo tenet ipe fili⁹ et si
n̄ acceptauit alias hereditate p̄inabit ut ibi ⁊
dicto. c. si heredes p̄ dñs An. de bu.

Preceptū quintū ē de non occidendo.

Quintū preceptū ē. nō occides. ubi nota
qđ trib⁹ mōis cōmittit homicidiū corpa
le. s. uolūtate casu ⁊ necessitate. Homicidium
ūo uolūtariū ē quadrupliciť cōmittit. s. facto
dcō cōsilio ⁊ p̄cepto. 40. di. si qđ uiduā. ⁊ f3 b.
p̄nt sic formari i terrogatōes. p̄io spōte māu p̄
p̄ia occidit aliquē ⁊ si patrē uel m̄res filiū uel
fratrē seu extrāeū ⁊ qua de cā qđ peccauit mor
taliť. di. l. si qđ uolūtarie si p̄ filiā l̄ f̄r sororē
fornicatē occidit mortl̄r peccauit. Si uir uxore
pp adulteriū uel uxor n̄rū pp odiū seu amorē
adulteri occidit mortaliť peccauit si m̄r gra
uida q̄sinit abortiū p̄ medicīas uel labores n̄os
uel aliť qđ peccauit mortaliť i p̄a ⁊ q̄cūqđ p̄sōa
ei ad b̄. cōsulēs l̄ coop̄as ēt si n̄ sequat̄ effect⁹ si
ūo sequat̄ effect⁹ ⁊ puēpiū iā erat forātū qđ fit
i mascl̄o f3 aug. sup io. c. z. i. 46. dieb⁹ i feia
ūo i 20. ut no. 4. di. i p̄i. ⁊ bēť. z. sē. di. 31. fc

et
4

BIBLIC
CENT

homicidii cōmittit p eā p coopātē uel cōsulē
tē. z. q. 4. Cōsulisti. et. 32. q. 2. Quod nō si
mater uel nutrix suffocauit filiū quē tē iuxta
se i lecto iadūtēter opprimēs cū mortale uī si
pp e^o culpā uel negligētiā notabilē extra d his
q. oc. fi. c. fi. iō monēdi sūt pētes ne filios tenel
los secū i uno lecto collocēt. z. q. 4. Cōsulisti
i tex. et. glo. Cō. do. An. d. bu. d. c. fi. ubi dicit
qō si casū pcedit culpa grauis puta qz i medio
filiū posuerūt iponit pētētia. 7. annoz. 40.
di. Si qua si uero pcessit culpa leuis ut qz i eo
dē lecto sūt tñ a lōge pōt ipōi pētētia triū an
noz ut ibi. si nō nulla pcessit de inr n sūt pūiē
di sūt ad cantellā pp ābiguū pōt ipōi aliqua pe
nitētia arbitraria. b ille. si pcurauit nenēa ste
rilitatis aut aliqd alicui mulieri fecit l ad po
tādū dederit ut n possit generare aut acipe ul
nasci soboles peccauit mortalit et dī homicidia
ex. d. homi. si aliqs. et do. An. de bu. ibidē 7. z
q. 4. cōsulisti. glo. fi. si dedit mala medicamīa
turpis amoris cā alicui n ut occideret 7 tñ mori
f. mortle ē et pūit ac si occidissz qz dedit opā
rei illicite. et notat do. An. de bu. i. d. c. si ali
qs. si occidit aliqs a cān pōt itētiōē dādo opā
rei illicite ut i ludo noxiō sicut ad saxa et hui^o
mōi l et rei licite sūt n adhibē. d. bitā dilligētiā

ut phiciendo tegulas de tecto nō clamādo n̄ ex
cusatā mortali extra eo. Jo. 7. c. fi. et ibi dñs
An. de bu. Idē Ale. de al. 3. pte su. sup hoc p
cepto. Si mulier grāvida dedit cās abortui ē
p̄t̄ itentōez ut qz nimis corizauit uel alias ni
mis lasciniēdo aut grāuib⁹ onerib⁹ se submitte
do ul' idiscrete laborādo n̄ uī excusari a morta
li extra de his q. fi. oc. c. de infantibus. Si ex
necessitate euitabili uel ēt ienitabili ad quē de
uenit ex culpa sua puta qz adulter aprehēsus a
uiro occidit ipsuz utz ut euaderet mortē uter
qz peccauit mo⁹. utqz 7 iputatur culpa homi
cidij. extra de. testi. Sicut. 7 de. homi. Sicut di
gnū. si n̄ subuēit cū potuit existēti i arti. extre
me necessitatis re⁹ ē homi. 26. di. pasce. si mu
tillauit uel mēbz aliqd alicui intile reddidit
uulnerauit l' al' pcussit ex iniuria n̄ hñs ex offō
mo⁹ peccauit. Idē si iniuste 7 sine leggitia cā
aliqz carcerauit l' p uiolētiā retinuit 7 ad resti
tutōez dāni tenet ut. i. p̄cepto. 7. si ūbo. f. mā
dādo cōsulēdo ratificādo l' icitādo coopai⁹ ē ad
mortē alic⁹ mutillatōnē uel aliā corpālē lesiōez
nel dixit seu fecit aliqd pp qz seq̄ret aliquod p
dictoz 7 mala itentōe mortali⁹ peccauit. Ro.
i. digni s̄ morte 7c. di. l. si qz uiduā. 7 ibi Ar
chi. d' offō. dele. c. i. ubi glo. plene de b. 7 ultra
S i

peccatū i oibus p̄dictis tenet q̄libet agēs man
dās cōsulēs coopans 7 iducēs ad oē damnū 7 i
terē exo. zi. 7 extra de iur. 7 dam. da. c. p.
7. c. null⁹ de reg. in. li. 6. si sciens nenensosa 7
h⁹mōi nēdidit ad occidēdū mortale ē si occidit
uel m̄tillauit aliquē i loco sacro sacrilegiū cō
misit 7 ecclesias uiolauit. i. 7. q. 4. sicut si p̄ ui
olētias ē officialis malefactorem uel debitore
eduxerit de loco sacro uel capē fecerit morta
liē peccauit et talis pūit sicut p̄ crīe lese maie
statis ut i cle. i. de p̄. et re. duobus cābus ex
ceptis si fecit uel fieri fecit tornamēta currē
ad braniū et huiusmōi ubi sit piculū uite sp̄i
tualis uel corporalis mortaliē peccauit similē
oēs qui h⁹mōi spectaculis delectant.

Receptū sextū ē de p̄bibiōe mechie.

Sextū p̄ceptū ē. Non mechaberis hoc p̄
cepto ut dicūt doctores nostri p̄bibet
ois cōbitus q̄ ē p̄ter legē m̄imōi 7 q̄ h⁹ semp
ē mortāl i oibus speciebus suis. 36. q. 1. Nō tā
quā necessariū cōfiteādis d̄s cōfessor de ipsis oī
bus iterrogare n̄ tñ oēs de oibus ne q̄ discat
peccatū quod nescit s̄ a lōge proat cōuenit enili
bet cōfiteāi prudēter semp 7 honeste. Et cū ulti
mā peccati spēs habuēit uli⁹ n̄ p̄cedat ad alias

particulares circūflātiās nō necessarias pp pi
culū enitādū qz ecclesiastici, 13. dñ. q tetigerit
picē coignabit ad ea primo igit iterroget si so
lut⁹ cognouit solutā tūc diciť fornicatio 7 de
bet iterrogať si talis soluta ē meretrix uel sua
sua uel alteri⁹ l uidua 7 si iduxit eā 7 q. modo
7 si tēnit eā p cōcubina 7 si secrete aut publice
qz tūc tibi ē scādalū pximoz necessario cōfite
dus si deflorauit uirginē pter matrimoniū dici
tur stuprū 7 si adhuc iduxit eā forte pmitten
do ipas i uxorē accipere necesse bēt eductor in
foro iudiciali de adulter. c. 1. ipas accipē in
uxorē aut eā dotare iuxta facultatē ipsius 7 c
dictionē puellē. si uero deflorauit eā uolūtariā
sine aliquo tractatu de cōtrahēdo matrimoniū
cū ea nō tenet ad hoc i foro iudiciali fm. uñ.
13. ab. sy. dicit ibidē qd ēt hoc casu tenent su
pra. Si cognouit uxorē alius uel existēs ipse
uxorat⁹ cognouit solutā hoc enī diciť adulteri
um 7 ē duplex adulteriū si uterqz ē cōiugatus
si itulit uolētā alicui puta qz uolēter abduxit
puellā a domo pentū. hoc. n. diciť rapt⁹ siue ra
puerit eā cōtra uolūtātē suā siue ēt cōtra uolūta
tē pentū. 7 cōstitiť nō solū d uirgie 13 ēt de ui
dua 7 scimōiali. 36. q. 2. raptōres nō tam dici
tur raptor fm canones q pprā sponas rapue
rit. uide pisa. capitu. raptor. 2. Si cognouit
G Z

cōsanguineā suā. uel cōsanguineā uxoris sue usq; ad quartū gradū cōsanguinitatis uel affinitatis iclusue dī icesit⁹. Idē dico de muliē q̄ pmittit se cognosci a cōsanguineo uel affine niri sui. Si cū moniali rē hūit agē uel cū ea q̄ p̄fessa ē castitatē hoc dī sacrilegiū. Idē dico si mulier cū clerico uel religioso 7 huiusmōi se cōmiserit carnaliter. Si cognouit comatrē uel eā quā tenuit ad baptisimū dī icesus ul' sacrilegiū Idē si ecōuerso. Si peccauit cōtra naturā uolūtariē pollutionē p̄curādo p̄ semetip̄m uocat peccūm ī mūdiciē uel molliciei siue hoc p̄curauerit p̄p̄rijs maibus uel alijs modis. de mō eis nō ē curandū. Si mascul⁹ cū masculo turpitudinē opatus ē uel femina cū femina uel uir cū muliē extra uas debitū dī sodomia uel sodomiticū uiciū de quo Apo⁹. Ro. i. Si cum brutis opatus est nephas 7 icū qbus dicit bestialitas.

Preceptum septimū ē de furto.

Septimū p̄ceptū ē. Nō furtū facies. Q^o p̄cepto p̄hibet̄ oīs atrectatio rei aliene et retentio iniusta fm Nic. de li. exo 20. uel dic fm Alex. de al. i. tria pte su. di. 37. sup hoc p̄cepto qd furtū dī dupl'r p̄prie. s. 7 īpretatine et utriq; hoc p̄cepto p̄hibet̄. Furtū p̄prie dī atrectatio rei aliene ignorante dño cōtra suam

uoluntate 7 sic sub prohibitione furti prohibetur etiam
rapina 7 ufa. **F**urtū interpretatur dicitur omnis
illicita rerū possessio, et hoc multipliciter cōit
titur, ut infra. primo igitur interpretatur si abstulit rē
alienā ignorāte uel invito domino nō solū ab ex
traneo s3 et si fili⁹ a parētib⁹ uxor a uiro scilicet
a domino nā furtū ē si fuerit qd notabile ul' ēt
licet fuerit qd minimū habuit tū uoluntatem
maiora subtrahēdi. i4. q. 6. c. si. et consequēter
utroq3 casu ē mortale fm tho. fa fe. q. 66. Et
ultra hoc tenetur ad restitutionē dominis rerū ul'
heredib⁹ eorū, alias si ipsi nō supsunt de f' paupe
rib⁹ de ufu. cū tu si rē sibi mutuata retinuit
uel alias rē alienā pūctas ad manus suas nō re
stituit furtū committit nisi ille tantūde de suo cer
titudinalit' haberet qd nō ul' restitue 7 ex b. nō
sequ' aliqd malū uel scādālū **S**co. i. 4. dī. i4.
clari⁹. Si usus ē re depōita l' cōmodata ad aliū
usus quā fuerit depōita uel cōmodata sū licē
tia deponētis uel cōmodātis furtū cōmissit et
tenetur d' oī utilitate quā ide hit nisi pbabilit' p
sumat dominū rei ēē cōtētū. ff. de cōd. fur. l.
Qui furtū 7. ff. como. l. si ut certo host. 7 **S**of
si usus ē pignore ad sui utilitates cōtra uolūta
tem domini furtū cōmissit et ē mortale. ff. de.
fur. l. si pignore. **I**dem thomas fa fe. q. 78.

Si aliquid iuenit quod non credit haberi per de-
lictum et animo retinendi tulit furtum commisit. Fin
Alex. ubi supra, secus si iuenit thesaurum qui dici-
tur pecunia ab ignotis dominis uetustiori tem-
pore abscondita. co. glo. i. 4. q. 4. Si quid et in pri-
mo casu si non repitur cui sit facta diligenti in-
spectione teneatur dari pauperibus. De rapina. Si
rapuit rem alienam uolens mortali peccauit et ad
restitutionem teneatur et ultra hoc si deinde potest de ini-
uria illata ueniam petere debet si pirata fuit de
predas per mare quoscunque indifferenter mortali-
ter peccauit et ad restitutionem teneatur et excommuni-
catus excommunicatione papali idem de eo qui depre-
dat est romipetas uel necessario ad usus curie
portantes ut habetur in excommunicationibus processus
curie. Si in bello iusto aliquid rapuit uel est iusto
sed contra edictum domini uel est de bonis subdito-
rum iniuste bellantium qui in tali bello non persistunt do-
minis consilium auxilium uel fauorem tales enim non sunt
expoliandi nec religiosi clerici uel conuersi pegeri-
ni mercatores rustici cunctes et redeuntes et in agri-
cultu existentes nec alia quibus arant et semina
portant et contra facies mortali peccant et ad resti-
tutionem teneatur. ex. de tre. et pa. Innouamus. 24
q. 3. si quis romipetas si aliquid rapuit in bello dubio
non ex his subditur monetur bellum ut sit alici cognati
stipendiarii et homini non excusatur a mortali et ad

restitutionē tenet .14. q. 4. dēiqs. et ibi etiam
Archi. subdit^o nō i dubio excusat^r ppter bonū
obediētie .xi. q. 3. qd g^o .23. q. i. quid culpa^r
hoc uerū fm **h**ay. si fecit qd potuit ut certifi
care^r Si abstulit aliqd ex naufragio sine de
ipsa naui uel littoze animo retinēdi furtū omī
sit. ff. de acq. re. do. l. qua ratioe. c. de fur. l. in
cū 7 tenet ad restitutionē. ff. de naufra. l. si qs
ex naufra. nec nulla cōsuetudie statuto l^r pcepto
excusat^r ab ea 7 ē ipso iur^e excōmunicat^o extra
d^r rap. excōmunicatiōi. ut i glo. si. si mala itē
tiōe ppria auctoritate obussit nullā locū l^r sege
tē alienā mortalit^r peccauit 7 ad restitutionem
tenet cetera de i. iu. 7 dā. da. si egressus. si nō
qs casu uel negligētia hoc fecerit l^r i foro cini
li teneat^r. ff. ad. l. acq. l. acqlia. i foro tam pēi
tētie nō tenet nisi ex dolo uel lata culpa hoc
fecerit. notat Inno. c. sicut dignū de hōic. idē
hosti. 7 dñs an. de bu. ibidē. si aliqd recipit a
clⁱcis de bonis ecclesie sine cā ratioabili ut p
aliqua p^rpitudie l^r p fraudes mias l^r iportūitatē
nimia grāu^r peccauit 7 restituē tenet l^r doc
idē d^r cōsanguineis clericorū qⁱ rēcipiūt ab eis de
hui^o mōi bōis nō qz idigēt l^r ut diten^r. i. z. q. 2.
mōem^o. de ufa. Si mutuauit pecuniā nūera
tā l^r aliqd eorū qⁱ usu consumunt^r ut frumentum
uinum oleum et huiusmōi cū itētiōe aliquid

recipiēdi ultra sortē mortaliſ peccauit ⁊ uſurā
cōmiſit extra de uſuris. cōſuluit. ubi dicūt doc
omniſ qd ē ad reſtitiōez teneſ. ꝑcipue ſi
uero uel ligno expſe uel tacite inuit debitori
ut ſibi ex hoc aliqd daret. ſi mutauit ſup pign^o
rei mobilis ut uestis eq ⁊ huiuſmōi hoc pacto
ut poſſit uti tali pignore uſqz quo peccunia red
dat. uſa ē ⁊ mortale. ſm thomā ⁊ extra. eo. c.
1. ſi mutauit ſup pign^o rei imobilis ut domus
agri ⁊ huiuſmōi ut iteris accipiat uſumfructus
pignoris donec alius peccuniā tēuerit mortale
ē ⁊ uſa ⁊ ad reſtitiōē teneſ extra de pigno
illos nos excipit caſus. c. ſalubrit de uſis. d. q.
iſra ſi pign^o rei mobilis pdidit leu detorſit
teneſ debitori de dolo lata culpa ⁊ leui. E. de
pignor. acti. l. 2. 4. ⁊ 4. q. hic otract^o celebra
tur gratia utriuſqz cō. ſpe. e. ti. 8. ſed qritur.
Si mutauit peccuniā ꝑcipaliſ cū ſpe. oſequē
di aliquod munus a lingua uel obſeqo qd peccu
nia extimari poſſit puta opa bouū iuūti uel ꝑ
ſone uel ut ꝑcureſ ſeu aduocet ꝑ eo uſa ē ⁊ ad
reſtitiōē teneſ ſm thomā ſa ſe. q. 78. i4.
q. 3. c. putāt ⁊ capitulo ꝑleziqz. **S**i depoſuit
peccuniā penes mercatores uel artifices ſine
aliquo pacto itendens tam ꝑcipe aliqd utili
tatis ad diſcretionē eius ⁊ qd i omni caſu ſaluū
habeat capitale ſuū uſa ē ⁊ reſtituere teneſ. ſe

cus si intendit vel et paciscit participare tam de
damno quam de lucro. ric. i. 4. di. 14. ar. 4. q. 4
aliter tam dicunt. **Jo. An.** 7 ab. 1p. de dona. in
ter ui. 7 uxore. c. p. uestras si i. eptione fructuum
tenere vel aliam rem propter prematuram solutio
nem emit minus iusto precio usque est. secus si pretium
minuit quia tempore quo res empti traditur ueris
simile creditur quod amplius non ualebit 7 forte mi
nus extra eo. **Manigati** Si nēdidit ad terminū
pannos merces armata 7 huiusmodi maiori precio
quam ualeant ratione dilatationis usque est. Si uero non
nēdidit plus iusto precio l3 aliquid plus lucrum uelit
ab eo quod uult emere ad credentiam quam ab eo quod sta
tim numerat pecuniam non est illicitum. si mutauit
alicui pecuniam ex pacto 7 intentione principali
ut sibi ipso remanet remanet usque est. i. 4. q. 3. c. i.
7 i. cle. ex grani. e. ti. si tutor existens uel cu
rator pupillorum seu procurator aut factor cuius
cunque pecuniam eorum dedit ad usum ad utilita
tem illorum ultra peccatum mortale commissum si illi
non possint uel nollit restituere ipsi tutor pro
curator uel curator 7 huiusmodi ad restitutiones te
netur secundum thomam. 7 **Inno.** i. c. Michael. ex eo
de licet aliqui dicant quod non tenent nisi quando princi
palis in cuius utilitatem conuersa est pecunia non fue
rit soluendo. **Hec** indubitater uera sunt de tutor
curatore 7 procuratore pro eo quod prestet auctori

talit̃ talib⁹ Idē si ipsi uel mat̃ pupilli exigunt
ufas ex tractib⁹ ufar̃s factis a patre ipsius
pupili secus de eo q nō p̃bet nisi nudū m̃steriū
ut s̃t famuli q de m̃dato dominorū dāt pecuni
am ad ufaz 7 a debitorib⁹ postmodū recipiūt
eā cū lucro tales enī nō tenent̃ restituē s̃z, nū
si nil ad eos puēit p̃fertis si illi domini alias p
se ipsos uel p alios 7 si nō p istos usuras exerce
rēt Idē pe. de palu. si nō sint factores stantes
ad dādū mutū ita q apud eos residet quasi
p̃cipalis auctoritas suorū dominorū uel magi
stroꝝ tūc sit p̃cipales q habuerūt lucrū ufari
um nil restituūt obligāt ipsi factores ex eo q
p̃stāt causas efficacē argumētū i. c. episcop⁹ de
p̃ben. li. 6. si mutauit alicui cōmunitati l̃ do
mino cū pacto q durāte debito nō teneat̃ sol
uere collectas sibi 7 ceteris legitime i ponē
das ufa ē ut uidet̃ tenere Jo. An. i. c. cōsuluit
de usuris et pe. d. ācha. e. ti. c. i. et collec. e. ti
post miserabilē .cō. Jo. de legna et Jo. cal. si
mutauit peccuniā alicui ea itētiōe uel pacto
ut molat ad molēdinum suum uel coquat ad
furnum suū uel uadat ad apotecā suā ad em
dum uel si ē doctor ut itret scolā suā et hui⁹
modi al̃s n̄ mutuatur⁹ ufaz omittit et si pp b⁹
eos dānificauit i aliq⁹ teneat̃ eis ad restitutionē
Si nō eos nō dānificauit nec grauanit i aliquo

qz nec cazi⁹ uēdidit nec pl⁹ ab eis quā alijs ac
cepit tūc qcgd cōmodi uel utilitatis p⁹ ocursu
molēdini furni apotece 7 hui⁹ mōi augmēto
secur⁹ ē tenet pauperib⁹ erogare. fm. Jo. an
i. reg. peccatū d^r reg. iu. li. 6. i mercu et 10. cal
i. c. navigati ex. de usuris Si posuit dēarios in
ipstitis uenetiay⁹ mōte florētie uel locis Hāue
qz si spōte posuit et accipit aliqd ultra sortem
ufa ē fm multos doc. famosos et excellētes li
cet aliq dicūt hui⁹ mōi ēē cōtract⁹ emptiōis red
dituū 13 prima opinio tutior ē et iūior uidef^r et
a plurib⁹ doc. tenet et ratiōes eoz quas allegāt
difficilliores s^t ad soluendū. et opinio dicētiū
qz s^t cōtract⁹ emptiōis admitti pōt p uera f^r
formā cōtract⁹ extrinsecā. s^t nō fm ueritatē 7
naturā cōtract⁹ Idē de eo q emit pdicta ipre
stita pponēs aliqd accipere ultra sortem quia
ufarius ē et lucrus de abitu restituē obligatur
f^r primā opinionē. qz tñ h⁹ ē uera doc. opinio
nō ē p^recipitāda sentētia s^t consulendū cuilibz ut
ab hui⁹ mōi abstineāt bita r^rstituāt uel paupib⁹
dēt^r si recepit aliqd ipignus puta domum pro
centum mutatis usque ad annum hoc pacto
quod si non soluit in termino statuto cadat in
commisum et pignus in uenditionem. Quia
si recipit mutans in primo anno usum fructus
domus non computando in sortem illicitum

ē 7 nfa. extra. e. c. i. 7 restituere teneſ illā pē
ſionē ſcilicet uſumfructū nec elapſo termino
domū ſibi retinē pōt qz contract⁹ nō tenz cum
nſari⁹ fuerit. ſec⁹ aliqb⁹ uidet⁹ ſi creditor nō
ſcipit uſus fructū dōus cū tūc ſupfluitas ualo
ris cadat i debitoris penā ſuppoſita utriuſqz bōa
fide qñ contract⁹ mutui celebrat⁹ fuit. ar. de arbi
dilecti. ſiſi creditor ea itēſione mutauerit qz
credebat debitorē penā incurzere qz ſic forte in
fraudē nſarū hñc caſus fōit ſanct⁹. Bernardi
nus i cōtractib⁹ ſuis. ſermōe. 42. ar. 2. c. 3. tu
dic huiſmōi pactū i utroqz caſu re pbari ut in
§. ſequēti ſi emit pignora a publicis nſarijs ex
lapſu tēporis pdita qz nō licuit cū nō ſit trāſla
tū dñim i nſariū. in 1. o. b. pactū. ſ. qd nifi ſolua
tur debitū iſra certū tēp⁹ pign⁹ pdaſ re pbaſ
i pignore. §. de pac. pigno. l. ſi. i cōtrariū uſ
qz ex hoc nō ſit iuria domino pignoris q ſe uo
lūtazie hoc pacto cū nſario abſtrixit. **N**ec p
hoc nſari⁹ efficiſ nō ſoluēdo qz p̄ci⁹ recipit
p pignore. et coitates et domini pmittūt fie
ri huiſmodi pacta imo uolūt ea firma haberi.
his nō obſtātib⁹ tene qd dixi ſupra qz tuti⁹ ē.
7 ueri⁹ uidet⁹ ſi gener iuſlinēs onera matrimo
nij accepit i pign⁹ a ſocero ſuo p dote filie li
citū ē ex. de nſis. ſalubrit⁹ nec teneſ fructus
pignoris computare i ſortem. ſed ad hoc ut

liceat nō cōputare ī sortē absq; usura os qd ista
onera mīmonij sint certa et sic fructus nō po
terūt excedē quātitatē oneris. Et qd dō sit p
missa simplicit. **N**ā si gener paciscere de reci
pienda dote ad certū terminū 7 iterim p̄cipet
fructus dicti fructus cōputarentur ī sortē qā in
teresse nō pōt deberi āte morā 7 mora non pōt
adesse durante termino fm dō. **An.** de bu. ibidē
ubi ēt dicit qd os qd dicti fructus subiciāt for
tune. **S**nde si gener non recipit pignus sed cau
tionē de solvēda dote certa die et interim ex
pacto recipit a focero certos denarios puta ad
rōnem. 4 pro cētenario ē usura. **N**ō obstat. c.
Salubrit qd loq; de fructu pignoris sub misso
divino iudicio. **I**dē Jo. **An.** et zamba. l. 3 paul⁹
de lara. cōtrariū sentiat. tū opilio prima tutior
et verior ē pro veriori defendi pōt secundū Jo
hanem de legna. **I**deo tenēda. **I**dem dicit dō.
An. ibidem de re pignozata cuius fructus sunt
certi quia forte illa res ē locata ad fictum vel
pensionem vel talis res ē domus quam gener lo
cat et recipit pensionem quia omnes istos fruc
tus gener tenet cōputare ī sortem. **S**uppo
sito tū pro vero eo quod dicūt **J**ohānes **An.** 7
dō. **An.** de bu. de cautione recepta loco pigno
ris mīter pōt et dē alimētari p patrē q. usq; dō
soluat 7 eq̄simū ē maritū sustinentē onera ma

trimōij debē alimēta recipē a sacro nō ut func
tus peccunie dotis soluēde s; ut uxorē nutriet
furmēto uino uestiūtis calciāmētis 7 alijs ne
cessarijs ad arbitriū bōi uiri ab utraq; pte ele
cti 7 sic abolef hoc casu ōnis ufa quāuis cū b;
ēt cationē uoluerit nā dicta alimēta cedūt ei
tāquā itezēē 7 sic pōt saluari opinio pauli. Si
mulier uidua pdiū uel aliud pign⁹ recipit ab
heredib⁹ mariti p dote restituēda q; non hnt
ūde soluāt tene⁹ fruct⁹ cōputare i sortē alias
nfaz cōmittit fm hosti. i. su. e. ti. Inno. 7 Jo
An. i. c. salubriter cessat eni ratio i ea q̄ excu
sabat uiruz cū socero sit⁹ cauta mulier ut non
recipiat pdiuz uel rē aliam i obligationē s; uel
faciat eā distrabi uel recipiat isolutū alioquin
fruct⁹ cputabunt i sortem ēē si statutū sit quod
soluto matrimonio quādiu heres mariti distu
lerit post annū trade⁹ dotē uxori relicte tenea
tur ei dare alimēta q; tale statutū fm Jo. de le
gna. 7 Jo. de. imo. sup cle. ex graui. de uis
post marheū. c. cludūt statutū nō ualere eo q;
soluto matrim⁹ cessat causa studiēdi onera ma
trimōij ad b⁹ facit q; notat ray. i. su. e. ti. 7 in
no. i. c. salubrit. imo. pl⁹ dicūt i. d. cle. ex gra
ui. s. q; talif statnētes icidūt i penā illi⁹ cle.
q; s. s. ex cōmunicati Frā. zāba. dicit q; tale
statutū cōsuetudo pōt tollerari ut debeātur ali

menta tãquã iterẽ p' morã heredis i soluẽdo
al' nõ. **P**reſupposito igiſ qd violẽter detineat
dos e' ab heredib' mariti nec põt se iunare p
uiã iustitie pp illoꝝ potetiã nel ipsius iopiam
uel forte ẽt qz beredes illi' nõ sine magno sui
detrimẽto restituẽ possent dotẽ q ẽ i peccunia
nec possessionẽ habẽt quã ei dent isolutũ 7 pp
hoc mulier pietate ducta ne nimis eos grauet
dimittit penes eos ad ipsi n cõderẽ illicitũ fo
re si interi nõ hñs unde aliundz honeste uiuat
recipiat ab eis aliimta n rõne mutui sz rõne in
teresse. **S**ecus at qñ hoc fieret ob utilitatẽ hẽ
dum. s. ut illi magis possẽt cũ illa peccunia lu
crari nel ob utilitatẽ ipsius mulieris ut cũ põt
dotẽ rehabere non curat ut ex itegro suo capi
tali lucrũ habeat nel cõsequatur aliimta taxata
a statuto salua dote.

Si proſonetta seu mediator usure extitit quoq:
mõ qz si hoc fecit idest mutuũ ad usurã quel
uit p aliquo absqz necessitate seu ratiõabili cã
uel etiã si necessitate cogente mutuũ ad usurã
tribuere renittentẽ iduxit mortalit' peccauit
ar. de homic. sicut dignũ. et si hoc principalit'
fecit p luc' usurã ultra mortẽ isolidũ restituẽ
tẽ si ita coopat' ẽ qd absqz eo illa usuria psta.
minie scã ẽt sec' at si pcurauit fĩ p idigente 7

ab illis q̄ pati s̄ dare, f̄s **S**iral. ob. **S**i dono
nel alio quocūqz mō lucratio habuit aliqd ab
usurario qz si t̄p̄ q̄ illud habuit usari⁹ erat non
soluēdo ad restitutionē tene⁹ sec⁹ si tūc erat sol
uēdo l3 p⁹ ea ipotēs sit effect⁹ ad soluendū nisi
forte talis res habita p̄ usā ad huc extaret ead⁹
spē tūc enī q̄ncūqz usurari⁹ effect⁹ fuerit n̄ sol
uēdo d3 restitui. f̄s opv. tenētū qd i usā n̄ trās
fert̄ dñiū, si uxor sciēt̄ cedit bibit l̄ iduit ali
qd de usuris uiri sui qz si uir n̄ ē soluēdo h3 tñ
aliqua q̄ n̄ s̄ ēpta nel habita de usuris 7 dos
uxoris fuit ibi p̄i⁹ quā p̄dicte usure tūc pōt 7
d3 mulieri dos solui dato ēt quod uir e⁹ n̄ bēat
sufficiētia ad soluēdas usas. **S**i ūo uxor bēat
dotē de usis l̄ uir nihil h3 nisi ēpta l̄ bita de
usis 7 dicte use primū ibi fuerit quā ipi⁹ dos tē
uxor obligat̄ restituē q̄qd p̄ uictu suo seu q̄ cū
qz alio mō accepit ide f̄s. **S**i. ob. et h⁹ neqz ni
si i casu dū cās expoliatoz agit utilit̄ 7 quous
qz iūlit̄iter credit p̄ficē. li aut̄ n̄ remāeat spes
ne correctōe uiri usarij uxor uictū sibi p̄curet
aliūde nel ab amicis l̄ ab alijs subuētiōe nel
elemosinā p⁹ ulādo aut m̄tib⁹ p̄p̄ijs laborā⁹ seu
res dom⁹ s̄uādo 7 licite augmētādo aut denū
tiet his q̄ p̄cedē p̄nt ut ep̄o qui uiz cōpellat
eā pascē de iusto. Vel si uir eius habeat plura

incerta ultra ea q̄ sufficiunt ad satisfaciendū certū
pvideat ep̄s ipsi mulieri. Si fili⁹ uel filia uel q̄s
ali⁹ de familia usarij uinit de usis t̄ alijs r̄stitu
tioni obligatis. q̄ fm **S**eral. ob. si usari⁹ ē sol
uendo 7 hēt alia ultra ea ad q̄ satisfacē tenetur
7 ff̄ sepata de illis pōt expendē seu uiuē. **S**i
u⁹ ibi ff̄ aliqua iuste acq̄sita sed ita mixta cum
ipse acq̄sitis q̄ discerni nō possūt adhuc de illis
uiuē pōt dum tñ in mēte habeat uiuē de iusto
Cōcordat **R**odo. Si aut̄ usurarius non ē solue
do q̄cqd cōsumit fili⁹ uel familiā in uictu 7 ne
stitū restituē obligant̄ q̄ reddunt eū ipotentē
ad satisfaciendū. Idē dico de familia raptoris
Exculari tñ possunt tales. Primo ppter pcura
tionē. idest cū cām expoliatoz agunt ut supra
dictū ē de uxore. Secundo propter recompen
sationē q̄. s. fili⁹ uel filia seu famulus tantum
lucratur i aliq̄. exercitio uel laborat i domo uti
liter q̄ pōt merito recōpensari cū expēsis sicut
etiā cōtingit in emptionibus usarioz 7 mercan
tys eoz. Tercio ppter restorationē scilicet si
proponit se restauratuz et ad hoc facultatē ha
bere pbabiliter credat nec aliūde cōmode uiuē
pōt. Quarto ppter ignorantia q̄ scilicet nescit
rem eē talē us usariā 7 huiusmōi nec cās habet
hoc sciendi si tñ postea cognouerit uidef̄ teneri
nisi filius esset ita puulus q̄ al's nutriri nō po
Wi

21
52

BIBLIO
CENT

terat ar. de cō. di. 4. discipulos. 7 de reg. iur. qd
nō ē. Quāto pp necessitatē ut cū filij atq; 7 filie
ī tali etate sēq; al; comode uiuē nō possūt. hoc
sanctus Bernardin⁹ ī restitutionibus suis fmōe
34. ar. 3. c. i. Si gener habuit dotē uxoris a so
cero usario q nō sufficit ad soluēdas usas. **Itā**
fm **vv**. si sciebat hoc gener uel ēt si ignorabat
ignorātia crassa nō debet dotē ab eo recipe 7 si
recepit restituē tenet. Secus si ignorantia non
crassa sed pbabili q. s. pbabiliē credebatur socer
nō esse usurariū aut pter dotē uxoris hēre suffi
cientia ad soluēdas usuras qā tūc reddē n tene
tur licet postmōm sciuerit ueritatē secundū eū.
Tutius ē q; postea sciens ueritatē nō recipiat
dotē aut si recepit restituat illis qbus socer te
nebat p̄cipue si certi sūt illi qā nullatenus potuit
secundū deū de alieno dotari. **Cōcordat Seral.**
ob. **Filia** nō usurarij q habuit dotē a patre eo tē
pore quo nō erat soluēdo licet ipsa hoc ignorāet
omnino tenetur restituere nec potest legitimā
retinere. **Quod** si maritus nō patit illā restitui
culpa erit uiri nō uxoris si tam illa pponat p
moriēte marito dotē restituere. si ecōuerso uir
nult dotem restitui 7 ipsa nō patitur peccatum
erit uxoris ita tam q; ipse non percipiat de bo
nis ipsius dotis 7 pponat restituere cū poterit
Si autē uterq; in nō satisfaciendo concordant

ambo i statu dominationis uiuunt. de reg. in.
Seccatu. li. 6. si uero pat tēpore quo dotauit
filiā remāebat potēs ad soluendas usuras 7 ge
ner 7 filia potuerūt secū dotē accipe nec tenē
tur restituere et si postea ipotēs fieret. Si co
operat⁹ ē seu quoquomodo causas efficaces ufe
pstitit ita qd sine eo nō fieret. **N**ā licet aliqui
ut. uū. dicāt talē nō teneri ad restitutionē nisi
quātū de usura puenit ad eū qd quod accipitur
ex usura nō ē omnino inuoluntariū. **A**lī tamen
quā plures dicunt qd tenetur insolidum etiam
si nil peruenit ad eus. **E**t hec opinio tutior ē
ideo cōsulenda. Si cooperatus ē seu causas effi
caces prestitit rapine furto aut uolente usurpa
tiōi uel damnificationi. **N**ā secūdu omnes doc
tores talis insolidū ad restitutionē tenet⁹ ut cō
tinet⁹ ēt uersibus immediate sequentib⁹. **I**ussio
consiliū. cōsensus. placitū. recurus. **P**articipas
mur⁹. nō obstat. nō manifestas. **I**ussio. **S**i
iussit alicui suo subdito ut fieret rapina furtum
7 huiusmodi 7 ex hoc eius precepto secut⁹ ē ef
fect⁹ dāni quod alias nō fuisset factus tenetur
isolidū restituere et si nil ad eus puenit. **I**dē si
nomine suo huiusmodi damnu datū ē 7 ipse post
modū ratū habuit. **C**ōsiliū. **S**i cōsultuit
alicui pdicta fieri ita qd ex suo cōsilio ē uel p
babiliter credit⁹ dānus datus qd al⁹ nō fuisset.

W z

datū tenet in solidum etiā si nil peruenit ad eus
si autem alias fuisset factū sine illo cōsilio sed
ppter illud aliqd plus factū est tenet i solidus
ad illud plus. Jo An. in regla nullius ex cōsilio
li. 6. melius distiguit. ¶ Consensus. ¶ Si cō
sensus p̄buit. s. cooperationis nō imētis tantum
Nā si sine ei⁹ cōsensu nō poterat damnū fieri
• nel iferri. tenet in solidū exēpli gratia si iduo
uel plures faciūt furtū uel rapinā uel iustum
bellū simul ita qd un⁹ nō fecisset sine alio. z. q.
.3. Qui cōsentit. z. q. i. Notū ibi faciētē 7 cō
sentiētes par pena cōstringit Secus si sine eo dā
nus illatū fuissz quia qlibet sine alio uel plures
sine alio fecissent tūc enī tenet solus de damno
quod ip̄e dedit uel eius causa datū ē. ¶ Salpo
Si adulādo laudauit aliquem raptorez ul' male
factorem quasi strenuus 7 ex hoc induxit eū ad
faciendū rapinam uel damnū quod alias nō fe
cisset tenet in solidū. Idē si detrahendo ul' uito
perando ut ad hoc inducat puta quia dicit ip̄m
pusilaminem 7 uilem quia non sattagit rapere
7 male agere 7 ex hoc ille mouet ad dānifican
dus. Recursus. ¶ Si recepit fures 7 rapto
res 7 tuet eos 7 ex hoc secunt damna nel etiam
res raptā cū querit dolose occultat ppter qd non
pōt repiri nec restitui. tenet i solidus leso ēt si
nil de rapia pūit ad eū aut p se nil dāni. itulit

Dec tho. al. pe. 7 Ri. i 4° di. i 4. **P**artici
pans **S**i participavit aliqd de rapina ul' fur
to cōsumēdo i nictu 7 uestitu seu alias dono rē
pīt tenet restituē ut supra. **S**i ūo huiusmōi rē
scienter et ob sui utilitatē emit mortāl' pecca
uit et restituē tenet eā dño cuius ē quē si non
repīt paupib' errogare tenetur uel p̄ciū eius si
forte iā cōsumpta ēēt. **I**dē si nō pbabiliter cre
debat talē rē iuste posse emē uel dubitabat seu
de hoc nihil cogitabat. **N**ā in oībus his casib'
tenetur rē itegre restituē dño ut supra nec pōt
retinē ei p̄ciū quod dedit uēditori pro ea. **I**dē
de oībus q' successiue p̄dicto mō emerēt eādē rē
ut plene hētur i su. p̄sa. **R**estitutio 3° et i re
sti. sancti Bernardini sermone 34. **M**utus
Si uidit furtū fieri 7 dolose tacuit uel scit ubi
ē res abscondita et non reuēllat ut ifra peccat
idē si potuit obsistē furto uel rapine et nō fecit
uel sciens rē raptā seu furtivā nō indicauit cū i
terrogaretur. **N**ā i his tribus casib' ultimis et
mutus q' dolose tacet cū posset ipedire et non
obstans q' posset obsistē et nō manifestās cū in
terrogat i iudicio si obstādo uel ueritatē dicen
do nō iminet piculū sui status uel proprie p̄so
ne fm sco. tenetur quilibet satisfacere leso siue
talī sit officialis siue priuata p̄sona ar. ad hoc
2. q. 3. **Q**uisq' et extra de fur. **Q**ui cum fure

Extra iudiciū nō idē dico quo ad officialē. Si
nō sit psona priuata q̄ ad hoc nō tenet ex offō
q̄uis peccet nō tñ tenet ad aliquā satisfactio
nē dānificato. Dicit tñ sco. i. 4.º quod q̄uis ad
alicuius offm̄ ptineat obuiare malis et dānis q̄
fiunt qñ hoc faciēdo uergeret i aliquo casu ad
malū rei publice puta magnū scādālū ul' enidēs
piculū psonę proprie tunc nō obuiās nō peccaret
nec ad satisfactiōnē teneret. ar. di. 40. ut cōsti
tueretur. al' s. secus ut supra. Si habuit seu acce
pit rem altius quoquomō extra illiº merā uolun
tatē puta p metū p iportunitatē p errorem uel ob
reuerentiā et huiusmodi. Mā i oibus p̄dictis ca
sibus tenet restituere ut habet in supplamento
Resti.º 7. Si habuit aliquid a psonis q̄ nō pote
rāt alienare ut a pupiº a filiofamil'is nō habēte
peculū castrēse uel quasi a muliere nō habēte
bona ppria a clerico religioso 7 huiusmodi quia
tenet restituere eis ad quos rei bite dominum
uel administratio ptinebat ut cōmuniter tenet
theo. in 4.º sen. di. 14.

De damnificatione rerū exteri orum.

Si aliquē dānificauit nō soluēdo i t̄mino qd te
nebat. Mā ratiōe more tenet creditori suo ad
oē dānū 7 itersse extra de fideius. pūit 7 c.
Cōstitutº de hoc itersse uide i su. pila. **Resti.º**
i.º. Si p usuris sibi solutis debitor notabiliter dā
nificatus ē 7 dāna passus ex solutiōe usurarū et

carētia ipsius pecunie solute puta q̄a oportuit
cū ab alio ad ulurā accipe l' pp b̄. res suas mul
to miori p̄cio q̄s ualerēt uēdē 7 huiusmōi teneſ
uſari⁹ ultra reſtitutionē uſarū ad oīa dāna q̄
debitor pp illā ſolutionē uſaz ptulit ſm Ray.
i ſu. Ric. Sco. 7. cal. Tho. fa fe. q. 78. diſtin
guit aut res recepta p uſura n̄ ē fructificās ut
peccūia triticū 7 hui⁹ mōi 7 teneſ ut ſupra. Aut
ē res fructificās ut ager dom⁹ 7 hui⁹ mōi teneſ
reſtituē rē cū fructib⁹ ex ea p̄ceptis. Si elect⁹
fuit aliqñ a cōmūitate ut p̄ſtātia l' collecta aut
aliqd' on⁹ iuſſū ad rōnē unius libre p cētenario
ſoluēdū iponeret unicuiqz de cōmūitate ſz lucrū
7 quātitatē cēſus ipſoz habita pri⁹ iſormatio
ne debita 7 ex certa ſcīa pl⁹ alicui ipſuit quā
debuit ut illi noceat l' ut alios idebite aleniet
min⁹ debito ipſuit. peccauit mortl'r 7 tenetur
leſis d' oib⁹ dānis ide ſecutis. az. d' iur. ſi cl' pa
ſi u⁹ assignata fuit. ei certa d' tēmiata ſūma puta
mille floſ diuidēda. cuilibz de ciuitate p rata
ſua pportioabilē ſm facultates ſuas reliquēdo
arbitrio cōſciētie ſue ita tñ q̄s pueniaſ ad dictā
ſūmā mille floſ nā hoc cau ſi itēdit alios graua
re 7 ſe et ſuos alieniaſ notabilē circa cōdignus
peccauit mortalit' et teneſ reſtituere ut ſupra
omne. damnum leſis inde ſecutum ſecundum
moual. in. ſuma ſi potes ſciri et diſcerni

ipm damnū alias tēnebī ad arbitriū boni niri
Idē dico de discussorib⁹ ⁊ extimatorib⁹ bono
rū ⁊ patrimonioꝝ alioꝝ q dolo odio ul̄ inuidia
plus uel min⁹ extimāt ⁊ pximū uel rē publicas
damnificāt. Itā ⁊ isti peccāt ⁊ restituē tenebī
ut supra. C. de discus. l. i. li. x. Idē de messo
rib⁹ agri hedificij fructi uel uini si dolo l̄ lata
cl̄pa iniq̄ metiant. ff. si messor fal. mo. di. l. si
messor. §. i. ⁊. z. Et generalit̄ ubiq̄qz qz dolo
se l̄ iniq̄ facit id ad qz assumpt⁹ ē a iudice ul̄ a
partib⁹ ut cū notari⁹ assumpt⁹ ad cōputacionē
litteraz male cōputat uel medic⁹ pperā refert
de qualitate uulneꝝ et huiusmōi. Itā omnes te
nent̄ restituere ut supra si uero p̄dci collectaz
distributores extimatores et huiusmōi habita
sufficiēti diligētia ad sciēdū facultates et lu
cra psonaz et ea q habēt extimare uel metiri
bona fide taxāt uel extimāt etc. uidētur excu
sari a peccato et obligatione satisfactiōis licet
alieni plus debito taxauerit. ar. 23. q. 4. de oc
cidēdis. si i peditit fruct⁹ puenturos alicuius
agri uel uince arbores et semina effodiēdo ant
ezradicādo uel alias deuastādo tenebī ad quātū
extimant̄ fruct⁹ i illo dubio ualitur. Thomas
i 4. si officiū uel beneficiū quod qz ias conse
cutus erat et possidebat iuste pcurauit sibi
auferri tenebī ad omne dānū et ad restitutionē

equalē. Secus si iuste puta qd ille mēf priuari
ex defectu suo qd tūc i illo tenet fm thomam,
7 Ric. i. 4. di. i4. ar. 4. q. 4. Si impedit ali
quē a consecutione alicui? officij beneficij ecclie
aut cuiuscūqz muneris puta cum aliqz uolebat
oīa sua bona nel ptē ei legare nel donare 7 i pē
disuasit 7 impediuit ne hoc fieret. Nā si hoc fecit
animo 7 itētiōe dānificādi illuz licet nō tenere
tur restituere tātz quātū illi ualeret beneficiū
eo qd nō ē equalis ualoris habere bonū i actu
7 esse ppe habere tenet tamē ad iteresse ipi dā
nificato ad arbitriū boni uiri. Si nō hoc fecit
ut utilitari sine uel amici eius magis puideret
quā illi. fm Ric. ubi supra et sco. e. di. q. 2. nō
tenet ad aliqd qd nulli erat ius acquisitū et ne
mini facit iniuriā qui utit iure suo. Enilibz enī
licet poti? pcurare sibi et amicis suis aliquid
dari nel legari quā alijs pēcipue cū idigēt con.
pe. de palu. si quoquomō abstulit sacrū de sa
cro ut calices pamēta et huiusmōi de ecclesia
aut rē sacrā de loco nō sacro aut res nō sacram
de loco sacro. sacrilegiū cōmisit et restituē te
net. i7. q. 4. quisqz. de bellis iniustis et uspa
tiōe dominior. collectis et pedagijs uide ifra p
te. ca. ti. 4. c. 3. de fpi lucro et p ludū aleaz
acqsito uide. ifra auaritia de cābjs illicitis et
societatibz uidē pre. 3. ti. 4. c. xi de bitis p simo

niā 7 bōis ecclesiasticis male cōsumptis ibidē, c.
i6. 7 se. De dānis 7 fraudib⁹ i strabēdo multī
plicit̃ factis ibidē, c. xi. de dānis p animalia .
feras 7 huiusmōi illatis ibidē, c. i3. De dam
nificatiōe corpōz q̃ quadruplici t̃tingē pōt
scilicet, p̃ occisionem p mutilationem p uul
nerationē aut ūberationē, p carcerationē aut
uolētā detētionē. Iō circa hoc pōt sic i t̃roga
ri. ¶ Si occidit aliquē hominē libez cū libez
corp⁹ nō recipiat extimationē 7 dānū illatū sit
ex cōmissione fiet extimatio i t̃eressē etiā extri
seci, ff. de actio. ep. l. Julian⁹. 7 sic homicidia
tenebit̃ ad mercedes medicorū 7 alias expēsas i
curatiōe factis tenebit̃ etiā alere filios aut pro
prios 7 paupes quos opib⁹ manū suarū occis⁹
sustētabat uel aliē subueniebat. Ex his elicit̃
q̃ si occisus rei. pub. erat necessari⁹ 7 ex eius
morte res publica dānus passa ē occisor tenebit̃
ei ad cōdignā satisfactionē. si uero occisus erat
fui⁹ nō liber idē dicendū quod de rebus alijs
ut fiat extimatio fm ualorē fui, ff. ad. l. acql.
l. z. bec Ric. 7 sco. i. 4. di. i4. cō. 6. v. i spe. ti
de iur. 4. seq̃. si damnificauit aliquē mutillā
do ei manū l̃ pedē 7 eiusmōi. Nā ut dicit, sco.
ubi supra. q. 3. p huiusmōi nō ē statuta pēa in
ecclesia nisi peccūiaria q̃ debz cōrespōdere non
solū ad expēsas medicorū i curatiōe illi⁹ s̃ etiā

ad satisfactionē dāni 7 īpediti lucri p toto tē
pore quo usur⁹ erat illo mēbro quo abscissus ē
habēdo cōsiderationē ad artificiū seu exercitiū
atq; idustriā boīs mutillati. Et uidet^r plus pō
derāda mutillatio paupis quā diuitis si multū
Idigebat mēbro absciso ad necessariū uictū. Te
net^r ē tūcator dīnes alere a se truncatū si ali
monīs eget 7 satisfacē cōsanguineis illi⁹ quos dā
nificauit puta^r si ille cui ē man⁹ abscisa alebat
patrē et matrem filios et alios qd nūc facē nō
pōt carētia mēbri abscisi ppter a talis abscisor
ad equalia tenetur ad arbitriū boni uiri Con
cordat Ric. ubi supra. Nō tamen fiet extima
tio cicatricū nec diformiter corporis extra. de
iur. c. i. Si dānificauit aliquē uulnerādo uel
ūberādo tenet^r ad expēsas medicoz et ad ope
ras quas tali pēssioe amisit extra de iur. si ri
xati. Et originalit^r sumit^r exo. zi. Concordat
Ric. ubi supra si aliquē dānificauit iuste car
cerādo seu detinēdo. Nā tenet^r ad satisfactiōes
iuriarū ad iudiciū sapiētis Et ultra hoc tenet^r
pēssor seu iurie illator p aīa occisi orare ele
mosinas facere et aliquam pegrinationē assumē
i quantū pōt et ceteris pēssis seu lesis pro in
iuria ueniam petere et sibi eos reconciliare.

De damno spiritali et morum.

Circa hoc Sco. ubi supra dicit qd i bonis natu/
ralibus aie nec mox pot qd directe aliud dan/
ficare sz bene idirecte duplr .vel i acqstis vi/
tutibus q p uicia corumpuntur vel i acqredis qua/
ru acqstio multiplici impeditur. s. Inducendo
renocando scadalizando et seducendo . Et io hoc
ordie pcedatur ierogando. Si iduxit aliquem ad
peccatu suadendo consulendo vel picipiendo hoc e
mortale et quia sic fuit occasio pditionis illius
et abstulit uirtutes et gram ab ei aia iuxta illud
Aug. Si fratri tuo male psuades occidis. s. illu
quo ad aiam de pe. di. i. noli. Ideo secundu sco
tenetur restituere danu mo sibi possibili indu/
cendo eu efficaciter ad penitentiã 7 uirtuosos
mores uerbis orationibus et huiusmodi si reno/
cauit aliquem a meliori bono puta a religiõe. Nã
fm sco. ubi supra q. z. si retraxit aliquem iam p
fessum tenet agẽ ut redeat ad religionẽ et si no
lit rediẽ tenet aliud eq idoneu religiõi pcurare
qd si nec hoc pot tenet ipse itrare si sit psona
idonea et habil ad itrãdu. Si nõ rtraxit aliqz
dispositu ad rligionẽ ne itraet si tenet ad tãtã
fstitutionẽ religioni ad quantã teneret i primo
casu qa inest multu iter hre et ppe eẽ sz tene
tur ad aliquale restitutionẽ alteri equalẽtis ad
igressu religiõis. Et istud itelligo uerz qn ipm
retraxit itentiõe danificandi religionẽ. Secus
autẽ si itetione utilitati proprie siue spiritali

sine temporali cōsulēdi nō suggerēs aliquid fcs
nec ī fraudem quia tñc nō tenet ad aliquid reli
gioni sed tenet psonē quā retraxit ut ī pñasio
nibus ⁊ alijs bonis spiritalib⁹ ad bona equalē
tia bonis illis quib⁹ illud retrahēdo damnifica
uit Concordat. Ric. ubi supra. q. 4. Idē uidet
dicendū de pñfesso tacite quod de expresse pñf
so. Nā talis obligat religioni saltem ī genere
Si autē quis anertēret aliquē a religiōis īgres
su nō simplicitē sed ab ea ubi dissolute nūit itē
dens pñdere saluti illius ī nullo tenet. ar. 23
q. 4. de occidēdis. Si aliquē damnificauit ei
malo ex. suo scandalū pñbendo sicut sepe faciūt
mali pñati subditos suos pōpis lasiūys ⁊ alijs
malis moribus suis. Mulieres suis superfluis ⁊
nanis ornamētis fucis et tripndijs et quicūqz
alijs publice peccātes. Tales enī grauitē peccant
pñpue cum credūt alios ī diuersa uicia pñf eo
rum malū exēplū ruxē nec curāt aliqd ⁊ tenen
tur satisfacere publice bonis exēplis et morib⁹
quantū possunt. Nō tamē propter hoc tenētur
ad aliquā publicam penitētias secundū Albertū
Si damnificauit aliquē secundo puta uirginem
de hoc supra precepto. 6. ⁊. exo. 22.

Preceptū octauū est de pñbitionē falsi testimōij

Octauū pceptū ē. Nō falsus testimōiū dices

Quo precepto secundū Augustinus prohibet ge-
neraliter omne mendaciū perniciosum iocosus si-
ue officiosus ex libidine mortali dictū. de quo
sapiētie p^o. dicit^r. Os q^o mentis occidit aīam.
Mendaciū uero officiosus et iocosus ex libidine
ueniali dictū nō prohibet sicut nec in alijs pre-
ceptis prohibet culpa uēialis. Dicit tamen Au-
gustinus q^o nullo casu mētiēdū est quia difficile
ē scire an procedat a radice mortalis libidinis
ul' uenialis. Potuerūt g^o sic fieri interrogatiōes
circa hoc preceptū. Si dixit falsus testimonium
cōtra aliquē i iudicio mortaliter peccauit secū-
dus thomam secūda secūde .q. 70. Et ultra pec-
catū mortale tenet leso de omni dāno. i. 4. q. 6
Si res. 7. 2. q. i. notū. Idē certū affuit illud
de quo dubitauit et ē periur^o i utroq^{ue} casu. nō ta-
mē tenet significare se falsus dixisse pp piculū
ex quo ille punit^r ē. Si extra iudiciū dixit mē-
datiū pnitiosus contra bonorē dei ueritatē fidei
ul' i notabile dānū pximi spirituale l' tēporale
puta dixit fornicationē nō ēē peccatū. Surā et
huiusmōi seu negauit q^o ipse ul' ali^{us} debz al^{ius} da-
re et ipse nonit mortalit^r peccauit. Si i iudicio in-
terrogat^r a iudice suo iuridice mendaciū dixit
seu iūtatē tacuit mortl^e ē fm Aug. et Alexādri
de al. sup hoc pcepto. si i p^odicatiōe studiose mēti-
t^r ē mortale ē sec^o si ex surīptiōe si scient^r mēda-

ciū dixit i confessione mortale ē, s. de necessario
confitēdis, si dixit iudiciū iocosum, i. cā solaciū l'
officiosus, i. ad cōsequēdā iñ aliquā utilitatē spi
ritualē uel tēporalē sine alteri⁹ nociūto uenia
le ē tā in uero pfecto quā ipfecto f3. Alex. ubi
supra. Si testimoniū tulit p pecunia mortl'r
peccauit 7 tenet ei restituē q dedit nisi dederit
ad corūpendū eū, i4. q. 4. nō sane potest tamē
accipere itereffe ut si pdit opas pp hoc, si assidui
tate 7 mala cōsuetudie mētiaf ēt iocose f3 hosti
i su, titu⁹ de pe, 7. r. 4. Que irogatiōes. mor
tl'e ē. de detractiōe cōsequēter he irogationes
possunt fieri, si iposuit al'i fl'o aliqd crimie ūbo
cā tilena l' libello famoso p se l' p aliū mortl'r
peccauit 7 tenet ad restitutionē fame f3 Ray.
recognoscēdo errorē suū 7 declarā illa corona
qb⁹ detraxit 7 i alijs locis i qb⁹ sentit illū ifa
matū se fl'z dixisse nisi ex hoc ifamat⁹, magis i
famaret l' imieret ei igēs piculū uite n' aliqd
magñū iouēiens seqret 7 ultra hoc tenet ifama
to ueniā postulat si nouit ifamatū ab eo 7 tenet
eo opōer de i iuria 7 hoc p se si audet l' p aliū
si n' audet, si crim' al'i⁹ uerz s3 occltū maifesta
uit mortl'r peccauit 7 tenet ei ad restitutionem
fame i quātū pōt siñ piculo ut supra l' nisi illud
crim' pri⁹ occltū postea per aliam uia fuerit pu
blicatū si crimē occltū al'i⁹ māifestauit n' itē
tiōe diffamādi l' al' nocēdi s3 ex quadā leuitate

ul' loquacitate nō uidef' mortale nisi p accūs ex
illa manifestatiōe seqret' ei' ifamatio: ut qz au
diētes ide de eo scādalizati sūt. **Sō. tho. fa. se.**
q. 73. Si ad peccūm alteri' qd narravit addidit
aliqd notabile ultra peccatū tenet' ad r'stitutio
nē fame si illud iporat ifamiā. Si narravit cri
mē alii' corā alijs n̄ exp'sse asserēdo nec tanqz
certū dicēdo s; put audiuit r'fferē nil addēdo
ls peccet 7 piculosū sit talia audita referre n̄ tñ
tētur ad restitutionē fame fm sco. i 4°. **S; si b.**
fiēt intētiōe mala. s. ledēdi pximū ul' infamādi
nō uidef' posse excusari a mortali. Si accusat' i
iudicio de crimie qd cōmisit sed occulto negauit
se illd cōmisisse et sic idirecte crim iposuit accu
satori 7 calūniā oñdēs eū i hoc eē mendacē fm
Sco. ubi supra n̄ tenet' retractā negationē suā
qua negauit in publico neqz crimē tētur tñ resti
tuē famā accusanti dicēs sic n̄ bēatis eū p calū
niator credendū ē qd hūerit bonā intētiōē et
huiusmōi. Si accusauit i iudicio l' denūciauit p
lato crimē neqz alteri' nō zelo iustitie sed odio
mortal'r peccauit. Si uō ei uel ēt alijs psonis q
possint peccāti pdesse 7 puidē denūciauit ēt si
crim sit occultū n̄ peccauit imo merit' ē. **zz. q**
4. hoc uidef'. Si bōa fca ab alijs dixit facta ma
la itentiōe pp odiū peccauit mortal'r. Idē si ta
cet ea odij cā cū sit necessarium dicē ad liberan

dū pximū et hoc uerū p̄sertim ī foro cōsciētie d̄
sen. exco. quāto 7 īfra dilecto li. 6. Si cū dele
ctatiōe absqz īsistētia audiuit detractores uel ī
duxit eos ad detrahendū pp odium ei⁹ cui de/
trahit n̄ minus peccat q̄s detrahēs. Si nō pec/
catū ei nō placuit sed ex timorē uel negligentia
et huiusmōi nō straxit ueniale tm̄ uidetur nisi
ei ex officio incubuit fm̄ thomam 2a 2e. q. 73.
Preceptū nonū de nō cōcupiscēdo uxore pximi

Nonū p̄ceptū ē. Nō cōcupisces uxore alie
nā. Hic notā tū qd̄ q̄uis peccatū uolun
tatis et opis unū peccm̄ sint ī radice. s. ī libidine
et itētiōe duo tm̄ sūt ī effectu deordiatōis fm̄
Alex. de al. pte tertia sup hoc p̄cepto. Ideo si/
cut sexto p̄cepto de calogi prohibet actus exte
rior mechie. Ita hoc prohibetur actus iterior
cōcupie put ē ī cōsensu ratiois nō autē prout
ē ī primo motu scilicet suggestiōe uel delecta/
tione prohibet simpliciter sed fm̄ quid. pōt g.
sic iterrogari. Si cōcupiuit aliquādo cōmittere
aliquod peccatus carnale cum muliere aliena.
Mā si deliberate et cum cōsensu ratiois ad hoc
cōsensit mortaliter peccauit ē si nullus effec/
tus secutus sit. Mathei. 4. Qui uideit mulierē
ad cōcupiscēdū eā iā mechatur ē eā ī corde suo
Idē ē si cōcupiuit peccat cū masculo, 7 q̄ ut ī
Ii

qt. Amb. itētio opi nom īponit seq̃ q̃d qualis ē
cōcupiscētia talis sit spēs peccati. exēpli grā.
Si cōcupiuit cōmisceri carnaliter cū soluta uir
gie stuprū cōmisit. si cōiugatā adulteriū. si mo/
nialē sacrilegiū. si cōsanguineā incestū p̃pterea
de singulis huiusmōi cōcupiscētijz deliberate et
cū consensu rationis factis oz specificē cōfiteri
cū debitis circūstātijz. **N**ā totiēs peccauit mor/
taliter quotiēs cōcupiuit fornicari cū aliqua ut
supra factis aliqbus iternallis. **S**z si n̄setur cō/
tinne ī talibz deluderijz p̃ spaciū t̃p̃is erit solū
unū peccm mortale sz tanto grauius quāto diui/
ti⁹ ī eo pseuerat. **I**dē si mutat cogitationes de
ūa p̃sona ad aliā uel de ūa spetie ad aliam spēm
cū eadē p̃sona semp de nouo peccat mortal^r uide
si cētū muliēs uidēt unam post aliā et singula
tim eas deliberate carnaliter cōcupisceret cen/
ties mortaliter peccaret. sz si ūa cogitatioē eaf
appeteret unū solū peccatū ēēt bēns in se tot
peccatoz deformitatē. si p̃stitit cōsensum solū
ī delectatioē cōgitationis carnalis lz nō itendēt
ullo pacto puenire ad actū mortaliter peccauit
fm om̃s theologos cōiter. et notat ī suma. li. 1.
pte. 8. ti. de luxu. q. 20. **S**i oblectat⁹ ē morose
ī cogitatioibus carnalibus absqz tñ cōsensu 7 d̃
libatioē rōnis. nā ī hoc ē naria opio doc. **M**i.
d̃ li. **M**athei. 4. sup illud. **Q**ui uideēt 7c. dicit

hoc ēē ueniale peccatū. Idē tho. Sōa nō fo
sen. di. 24. ponēs duplicē cōsensu expōsuz. s. 7
īterptatū dicit qd nō solū ē peccatū mortale
qñ rō cōsentit expresse s; ē qñ hō cōsentit non
expōsse dū negligit īprimē delectationē adūtēs
piculū frētē cogitatiōis nā ipē sibi ē cā disci
mis qd nō pōt ēē absq; cōcepta pprie salutis 7
cōsequē mortale Cō. pe. Alex. nō de al' ī fo. q.
2. expōsse asit delectationē carnalē morosam
esse mortale peccatum

Decimū 7 ultimū pceptū d nō cōcupiscē. 2ē pxi
d **D**ecimū pceptū ē nō cōcupiscēs 2ē alienā
hoc pcepto phibēt oīs cōcupiscētia rei
aliene pariformi ē ut dictū ē ī pcedēti pcepto d
cōcupiscētia carnali iō sic poterit īterrogari si
cōcupiuit deliberate habere nō mō licito rē alie
nā 7 quid 7 quomō ut habeat species peccati q
necessaria ē cōfiteri cū debitis circūstātīs ut su
pra pcpue si ē qd notabile qd desiderauit habe
re illicite ē p modū illicitū mortale ē et eiusdē
speciei peccatū ut si desiderauit occulte tollē ē
furtū si uolēt rapē rapina ē. si rē sacrā ē sacri
legiū et sic de alijs nō tamē tenet restituē. Si
cū aliquā abstulit aliqd alicui nē dānificauit ī
mimo desiderauit tollere qd magnū mortalitē
peccauit ītēpe cōtigit mercatorib; 7 artificib;
q pl' se decipē cupiūt quā actu decipiant.

¶ z

De uicijs capitalib⁹ ⁊ eorū specieb⁹. Capi. tciū

Hec p fundamēto nota fm Alex. de al.
fa pte sume. q. 34. ar. i. qd circa bec ui
cia pōt homo duob⁹ modis corde peccar mort
lit. primo mō cū aduertēter ⁊ deliberate cū cō
sensu ratiōis delectat cogitat sup eo qd ē pecca
ti mortalis puta fornicatiōis homicidij rapine
furti ⁊ huiusmōi qres delectationē peccati co
gitati. **N**ā hoc ē mortale licet nō itēdat actu il
lud omittere ⁊ ē eiusdē speciei cui⁹ ē illud qd ūsa
tur i mte. fo mō peccat qs mortalit⁹ cū cogitā
do id qd ē mortlīs culpe illud appetit actu p
petrar ⁊ si nūquā sequat⁹ effect⁹. **N**ā i hoc uo
lūtas pfecto rputat⁹. poterūt g⁹ sic fieri info
gatiōes ⁊ primo circa supbiā. q ē initiū omnis
peccati ecclesiastici. x. ⁊ fs Greg. habet quat
tuor species. Si bona naturalia spiritualia ul
tēporalia q habet sibi attribuit ⁊ nō a deo hīe
recognoscit. Si bona ipa a deo recognoscēs me
ritis suis pncipalit⁹ recepisse existimanit. si ea
bōa q nō habuit sibi attribuit l plus quā habu
it si reputauit l reputari appetiuit se cetis me
liore alios atēnēs. nā i his quattuor spēb⁹ sēp
ē mortale al ē uēiale si existianit se dignū bo
noī l dignitate ⁊ mte deliberata appetiuit oī
ptulit seu ope pcurauit pncipalit⁹ ppē bonorē

formai. hōi
supbiā

supbiā
ecc. x.

ap
lare
t cr
buit
ope
norē
nē m
te sua
one et
piculo
mortalit
pie del
mortalit
tali al
ter ⁊ sci
et i reb
riole sen
m d trū
ēē mēta
deo et ci
poralib⁹
ductionē
dei bñfici
pōt aliqd
tū igrati
ma pape

uel utilitatē tēporalē mortaliter peccauit. Si
appetinit dignitatē l' offm̄ eccl'asticū seu secu
lare ad quod ē idign⁹ 7 ieptus ut qā ē ignorās
l' crimiosus mortl'e uī. si appetiuit seu q̄siuit ad
huiusmōi puenire et cōtrafaciēdo p̄ceptis dei si
oportuisset mortale ē. Si quoquo mō q̄siuit ho
norē i aliqua re ita iordiate qd ibi cōstituerit fi
nē mortale ē al' uēiale uidet̄. si p̄sumēs d' uirtu
te sua 7 supra uires suas tēptauit ea. q̄ n̄ ueni
unt ei⁹ cōditiōi arti uel scie qā si hoc fecit cum
piculo exp̄ssō corpali seu spiritali sui uē al' ei⁹
mortl'r peccauit. si alteri⁹ facta dubia i malas
ptē deliberate iudicauit sine iudicijs manifestis
mortl'r peccauit si deliberate iudicauit de mor
tali al' uēiali⁹ si iudicauit de ueniali. si prinaci
ter 7 sciēter cōtēdit aduersus altē cōtra uirtatē
et i reb⁹ alicui⁹ iportātie mortale uidet̄. Si cu
riose scrutatus ē ea q̄ s̄t supra capacitatē suas
ut d' tritatie p̄destinatiōe 7 hui⁹ mōi qz qñqz pōt
ēē mortale pp̄ piculū. si ex cōtēptu nō obediuit
deo et ceteris supioribus suis spiritalib⁹ et tē
poralibus i p̄ceptis iustis q̄ prinēt ad eoz iūis
dictionē mortl'r peccauit. si uillipēdit recepta
dei bñficia uel murmurauit d' eis seu i eoz cōtē
ptū aliqd peccatū cōmisit qā mortale ē 7 pecca
tū i gratitudis. si deuiauit uel recessit ab obedi
etiā pape 7 sancte romāe eccl'ie adherēs alicui

atipape scismatico uel alicui secte rephate mor-
tale ē ⁊ excoicatio. Si tñ ēēnt duo electi ⁊ q
libet eoz credeēt se papā ēē et sic credereēt a
suis sequacib⁹ nent eoz posset dici scismatic⁹ ⁊
cñt excusarēt populi si dispositi forēt illi adhe-
rere quē p certo scirēt esse ūm papā et ualent
gesta p utrūqz i locis ubi tollerant 24. q. i. c.
i. i glo. fi. ⁊ e. q. c. d. decis i glo. fa. Si fuit ni-
mis ptinax i sentētjs suis discrepans a cōi iudi-
cio ceteroz ē piculosū et pōt qñqz ēē mortale
qñqz uēiale s; si discordauit se ab alijs i his q
ordinant ad dei bonorē uel pximoz utilitatē
p eo qd male afficiūt ad eos uel ut p ceteris oñ
dat se sapientiorē mortale ē. Si irreuerēter se
habuit ad ecclesie sacramta et alia diuina et de-
risit ea mortale ē. si cōtēpsit uel derisit bonos
uiros et simplices uel deo fuisse uolentes ut sic
eos retrahēt mortaliter peccauit. si irrisit ali-
quē itendēs ex hoc iuriā eius uilificationē et
notabilē pturbationē mortaliter peccauit. sec⁹
si ex lenitate aut causa ioci.

De Inanigloria.

Inauis gloria ē iordiatu hñane laudis
appetitus ⁊ ex genē suo ē uēiale. pōt tñ
ēē mortale dupl'r. s. rōne finis pp quē la⁹ appe-
titus et rōne opis i quo laus qrit. poterit g. d.
ea sic interrogari. prio si opa sua de genere bo

noꝝ ut ieiunia eſias ⁊ oratiões et huiusmōi fecit
pꝛincipaliꝛ ad laudē humanā nel pp lucrū sicut
pbarisei q deuorabāt domos uiduaz simulātes
lōgā orationē. **M**athei. 23. mortale ē. si q̄siuit
gloriā ⁊ laudē ex ope peccati mortalis pecca
uit mortaliꝛ si hoc egit mte deliberata idē si se
laudauit de ope mortl̄is peccati si gloriā q̄siuit
de ope idifferēti ut habet diuitias ⁊ uestes pre
tiosas ē uēiale dūmō de se nō sint ita iordiate
q̄ pbeāt occasionē scādali idē si se iactauit de
huiusmōi ope idifferēti. si ita inordiate appeti
uit laudē ⁊ gloriā q̄ ppter eā cōsequēdā patꝛ ex
titit etiā cōtra dei p̄cepta facere mortaliꝛ pec
cauit si adinēit nouitās uestiū ornatuū uanita
tū et huiusmōi grauiꝛ peccauit et si fuit cā in
ducēdi aliquantū malā consuetudinē omnia pec
cata idē secutura imputabantur ei. si bedificia
sumptuosa et picturis curiosa ultra cōdecētias
cū p̄p̄iis insignis ad eiꝝ gloriā pꝛincipaliꝛ fieri
fecit ibi finē suū cōstituēs mortale ēt uideꝛ.
Si ulus ē uestimētis p̄ciosis ul' m̄l'r usa ē uesti
bꝛ rechamatis et caudatis plāulis altis coronis
capitis fucis ⁊ alijs ornatibꝛ ad ostētationē ⁊ i
anē gloriā mortale ē si adeo in eis oblectata ē
ut nō curaret ppter hoc tꝛāsgredi mandata dei
uel ecclesie nec de ruīa p̄ximi ⁊ si sciret eū inde
scandalizari si uero ut placeat uiro suo uel ne

cōtēpnat ab alijs seu ex lenitate talib⁹ usa ē de
se nō uidet⁹ mortale nisi sit ibi notabilis exceſ
sus ut uerisimilit⁹ possit ēē occasio ruine alijs .
Si adhibuit nimiam diligētiam et studiū et cōsum
psit multū tēpus ad ornādū se uel si excessit in
portatura uestiū quo ad numerū quo ad p̄ciosi
tatē quo ad formā nō fm morē patrie ultra sta
tū et cōdictionē suā pōt ibi defacili ēē mortale
si simulauit sanctitatē habere p̄ opa exteriora
cū mal⁹ sit si hoc fecit ad cōsequēdā ibi consti
tuēs finē uel itēdēs aliqd quod sit contra ho
norē dei seu utilitatē p̄ximi ut disseminare er
rores adipisci idigne ecclesiasticā dignitatem
decipere p̄ximū spiritualit⁹ uel tēpalit⁹ puta ut ci
ti⁹ ei den⁹ elemosine quasi uero sancto ut faci
unt ceretani et multi q̄stuarij i his omnib⁹ mor
taliter peccauit et hi restitūē tenēt fm Inno
Si laudauit uel iactauit se alios cōtemnēdo ut
pharise⁹ publicanū mortale uidet⁹ si laudes bo
minū l⁹ reuerētie sibi exhibite deliberate ei pla
cuerūt p̄cipalit⁹ ad p̄pria gl̄iā mortale uidet⁹
De Inuidia .

Inuidia ex supbia ori⁹ et ē odiū felicitatis
aliene seu tristitia de alijs bōis et ex
suo genē ē peccatū mortale q̄ directe strariat⁹
caritati q̄ nō emulat⁹ . i . cor . is pōt tamen esse ue

de
ces
is.
nam
it in
dosi
a sta
reale
riona
comiti
a bo
re et
caum
a ut di
ut faci
p^o mei
Juno
edo ut
dra bo
ei pla
uider

elicit
et ex
ariat
te ne

niale cū consistit i primo motu absqz consensu rōnis
7 s^z greg. habet. 4. filias q̄ sunt **Odiū** Exalta
tio i adūsis **Tristitia** i p̄speris. susurratio et .
Detraction pōt addi 7 blasfemia. poterūt g^o sic
p ordinē irogatiōes fieri si inidet alicui puta
p̄lat^o de maiori p̄latiōe 7 dignitate official^r exi
stēti idigniori 7 meliori officio **Doctor** alteri
doctori de maiori sciētia uel cōcursu **Scolaris**
alīi scolari de accutōri igēio. mercator alteri
mercatori de maiori credito ciuis alteri ciui de
maiori honore 7 r̄putatiōe artifex alīi de artī
ficijs cōcursu lucro 7 huiusmōi mulier alīi mulie
ri de marito pulchritudie filijs 7 ornāntis. In
his omnib⁹ si adest consensu rōnis ē mortale q̄a
cōtra caritatē p̄ximi cū doleat de ei⁹ bono si
tū doleāt de bono tēpali alteri⁹ q̄a uidit illud
redū dare i detrimētū anime sue uel cōmunitatis
talis dolor nō ē peccatū. si odinit deū qz flagl^r
lanit eū l^r ipediuit mala desideria ei⁹ n^r q̄a p
hibuit peccata carnalia 7 huiusmōi mortale est
si odinit p̄ximū optās et aliqd^r notabile malus
mte delibata mortl^e ē siue malū sit spūale cor
pale l^r tēpale si nō malū ei optauit nō ut malū
s^z pp bonū ei⁹ puta ifirmitatē paup̄tatē 7 hui⁹
modi ut. s. bon⁹ efficiat^r uel saltē ne peior fiat 7
alījs nocere neq̄at hoc nō ē odiū. Si odinit unū
uel plures 7 quāto tēpe i odio p̄seuerauit. Mas

quoties odiū mti ei⁹ de iimico ocurrit ⁊ ipe no
no cōsensu rōnis i illud cōsensit totiēs mortaliē
peccauit nō tñ debet petē ueniā ab illo quem
odinit si odiū secretū fuit si exultauit aīo deli
berato de malo et dāno seu de quauis adūitate
pximi ex inuidia mortale ē si cōstat⁹ ē ex inui
dia de bono et pspitate pximi mortale est si
adest rōnis cōsensus Detractiōe uide supra pce
pto octauo si dixit blasfemiā i spiritū sanctum
de qua habet mathei .13. q nō reittit⁹ nec i hoc
seculo nec i futuro qz mittit⁹ ex malicia Et bz
sex species quaz pīa ē inuidētia fratne gracie
fa ipugnatio iūitatis agnite .s. cū qz stradicit
iūitati fidei quā mouit tēcia psumptio de ipuni
tate cū .s. qz peccat assidue et tñ psumit dei
punitionē euadē .4. ē obstinētia mti .s. in pec
catis cōmissis quita despatio .s. cū qz credit deū
nolle l n posse ei pcē et pēitēti l nolle saluare
eū .6. ipēitētia final cū .s. qz firmiter propōit
non penitere i futurum.

De Ira.

Ira q orit⁹ ex inuidia fm Aug. ē ulciscē
di libido et ex suo genē ē mortale pec
catū qz straziat caritati q nō irritat⁹ nec cogi
tat malū .i. cor. 13. ⁊ hoc uerū qñ ē a uoluntate
deliberata cōsensu ratiōis ⁊ habet filias sex
secundum Gregorium .s. Rixā. Timorem
mentis. Contumelia. Clamorē Indignationē

no
ne
em
eli
are
ma
si
pe
cum
hoc
e
bs
ane
licit
puni
dei
pec
deu
are
pōit

licē
pec
ogi
are
ex
m
ne

7 blasfemiā de quibus per ordinē sic interrogari pōt
Si per aliquā iniuriā dānū illatū et nocumētū i
se et i suos commissū appetinit deliberate iudicā
seu punitiōes offēsoris q. q. mō et per se hādo et ab
alio hac sola itētiōe ut se iudicet et satisfaciāt
aio suo irato mor. ē. Si nō sit sine cōsēsu rōnis
et qd mīmū nēiale ē ut q. etidie accidit curā fa
milie gerētib⁹ si ex ira rixā fecit cū alq. pēntiē
do iuicē nā si b. fit aio nocēdi et iniuriādi seu iū
dicādi i adultis mor. ē. Sec⁹ si aio se defēdēdū
tū cū moderamēte iculpāre tutelle si tūc mē
tis iflat⁹ varios mōs se iudicādi excogitavit et
his multū mētē iplēcavit pōt esse mortale et ve
niale fm pēssus si dixit alteri uerba contumelio
sa animo iniuriādi dicēdo ei defectū culpe. s. fuz
adulter uel homicidya et huiusmōi et defectū pene
s. iustice fuz stracte cecē et similia hoc tū pro
prie dicit⁹ iuiciū uel defect⁹ idigētie. s. i pperā
do iniuriōse beneficiū qd ei contulit. **I**nā i his
oib⁹ mortale est si ex linore odijs scilicet causa
de honorādi et ulciscēdi fm thomā fa fe. q. 27
articulo 1o Si dixit uerba iniuriōsa sen cōtume
liosa familie sue discipulis uel sibi subditis cor
rectiōis causa nō ē peccatū nisi excedat uel ni
si diceret aliqd inde seqnē eis ifamia uel scāda
lum uel quod esset quid notabile falsum nam
tunc esset mortle uel ueniale fm excessum.

Verūtn. si platus subdito p̄ filio uir uxori ma
 gister discipulo dñs suo. dicit ūba contumeliosa
 ex correctiōe et excedit modū fm Aug. non te
 neſ petē ueniā a talib⁹. 86. di. Quando et. c.
 Faciētis. si nō odio et timore iudicte uel mltū
 iuriōse dicerēt tenent ueniā petē et recōcilia
 re lesū priuate uel publice f3 qđ contumelia il
 lata fuit fm Ray. Si tñ post cōtumeliā q iū
 riā recepit domestice et familiariter ouersatur
 cū eo q sibi cōtumeliā itulit cū ex hoc uideat
 remisisse iuriā et recōciliatū fore nō tenet iū
 riās ueniā petē f3 durā i su. si extra nocē exal
 tauit oīa aliquē ordiate clamādo seu ofuse o
 tra eū cōniciādo peccauit pl⁹ 7 minus f3 quāti
 tatē excessus. Si ex indignatiōe quā hūit erga
 aliqz rputās se ab eo idebite iuriatū subtraxit
 ei signa caritatis extrinseca 7 oñdit ei signa ex
 p̄ssua rācoris iñioris mortl̄r peccauit qā cōtra
 caritatē egit. Rā ut dicūt theologi ex iniurijs
 illatis quoq. m̄. tria solēt oriri lesio. primū ē rā
 cor ieffectū. f3 rācoris signū i effectū. tertiu ē
 actio cōtra iniuriatē. primū. s. rancorē qlibet
 tenet statī dittere ēt si nō roget. fm tenet di
 mittē et ueniā cōcedē uaciter eā petēti. i. pato
 em̄dar f3 facultatē suā. Et iū aut n̄ tenet dittere
 nisi facta satisfactiōe nec tenet de necessitate
 salutis ille cui irrogata ē iniuria querere amici
 tiam seu reconciliationem iniuriantis. ne ei si

83
 7
 et iniurijs

ma
ofa
te
.c.
tū
ilia
a il
q in
atur
deat
tū
exal
tū
quā
erga
rapit
na ex
cōtra
urys
ē rā
tū ē
liber
di
oto
tū
ace
cia
si

occafio mali puta q̄a ex hoc iniuriās fup̄biret &
audaciā fūmēt talia faciēdi nifi ī cān. f. cū cre
deret p̄babilit̄ q̄o p̄ hoc liberaret animā ei⁹ a
mortali odio licet ēt iniuriato fubtrahē fē ab
eius familiaritate p̄ maiori fui pace fed ei loq̄
lā omnino tenē fūe obuiādo ei alias diūtere
aut t̄fōno uultu eū refpicē ⁊ huiufmōi nūquā li
cet q̄a fūnt īdicia odij mortalis. fi blaffemauit
aliquē aīo deliberato nō bono fine f̄ ut eueni
ret illi talis blaffemia ī manū ei⁹ mortale ē. fi
ūo ex fubito motu ire nō deliberate nēiale eft
ficut atigit quottidie pentib⁹ maledicē filijs. fi
maledixit creaturas irrationales. nā fi fecit ī
detestationē creatoris & ī damnū domini earuz
mortale ē alias nēiale. fi blaffemauit aīmas p
entū fuoz defunctorū & ēt aliozū uidef mortā
le. Idē fi ex ira fe ipm maledixit. fi blaffema
nit diabolū. fi partialis fuit. Quelfus nel Sibi
lin⁹ et ita obftiato animo nel partiali q̄o appe
tuit damnū exiliū ul' exterminū atrarie ptis
p̄ fas et nephas patus ēt ī his q̄ fūnt peccati fe
q̄ ptē fuā mortalit̄ peccauit ⁊ ē ī ftatu damna
tiōis et fi ūbo figno nel facto ptialē fe oftendit
mortali⁹ peccauit. **De accidia.**

Accidia que f̄s Damascū ē triftitia aggra
nās animū hominis ut nihil ei agere li
beat ex ira ori⁹. et fm genus fuum ē mortē

fm tho. si ē ex rationis cōsensu i his q̄ pp deum
cuilibz iminēt faciēda puta cū aliqz cōsentit in
fugā bonorē 7 detestationē bōi diuini carne cō
tra spiritū oīo pualēte si tamē ē absqz rōnis cō
sensu. Deniale ē 7 fm greg. 31. mor. Accidia. bz
6. filias. s. malitiā. Rācorē. Pusillimitatē des
pationē Torporē 7 mētis uagationē. **N**ō pote
rit sic interrogari si ita cōtristat⁹ ē 7 attediat⁹ qd
habuerit i horzore bona diuina 7 spiritualia seu
opa uirtuosa ad q̄ tenet ex dei pcepto ul' eccle
sie sue alii⁹ sui supioris. **N**ā hoc ē mortale si af
fuerit cōsensus ratiōis. si adeo cōtristat⁹ est qd
nollet ēē creat⁹ nec mūdo nat⁹ ul' ēē sicut aīal
irracionabile l' uelet mori qualicūqz siue bene
siue male puz qd exiret hic nā quodlibz hōz est
mortale ut supra si ita cōtristat⁹ ē de aliquo cāu
adūso puta de morte amici qd pēitet cū benefe
cisse ul' ppōit āmodo a bono desisterē mortale ē
Si cōtristat⁹ ē ex cōsideratiōe bonoz q̄ habent
aliū qb⁹ ipse priuat⁹ ē 7 pp hec dōa sibi adeo da
ta uilipēdēs deuēit i tediū bene opandī morta
le ē si ē ex cōsensu rōnis alias nō si ita cōtristat⁹
ē de aliquo cāu adūso qd icurzerit pp hoc ifirmi
tatē pdiderit somnū diuiserit cibū ul' huiusmōi
uidef mortale si i hoc potuit se iuuā 7 uoluit i
religis nō qd nō sunt pcepti uel ēt si sint pcepti
sed absqz cōsensu rationis. Deniale est huius

modi tristitia. Si cōtēpsit seu idignāt sustinuit
corrigētes eū uel ad bona spiritualia idacē no,
lentē ut pp hoc cū odio hēat mortale ē. si sub
traxit se ab his bonis q̄ de facili poterat opari
timor̄ deficiēdi ut a ieiunjs et huiusmōi coiter
ē ueniale nisi alias tenēf. Si stetit ociosus nil
boni opans 7 tp̄us pdens ueniale uidetf fm se
nisi ocio addat aliud uitū quod sepe accidit.
Si ex uagatiōe m̄tis fuit somnolētus distract⁹
et igetus i orōne pdicatiōe 7 officijs diuinis 7
ēt extra diuina cogitauit uana 7 intilia. hoc cō
mūiter ueniale ē nisi addat aliud speciale pec
catū uel si uoluntarie seu negligentia accurata
euaget p totū offm̄ ad quod tenet ex p̄cepto.

De auaricia.

Auaricia q̄ fm Tuliū ē iordiat⁹ appeti
tus h̄ndi tripliciter amittitf. s. iuste ac
grēdo. Tenaciter retinēdo et iordinate amādo
Et i his tribus auaricia ē pccm̄ mortale cū cō
trariat caritati dei uel pximi ut si pp amores
diuitiaz q̄s nō uereat facē cōtra amorē dei uel
pximi. uel cū amor 7 appetitus tēporalium bo
noz ē ita iordiat⁹ ut cōstituat in eis ultimus
finis. alias ē ueniale fm tho. 2a 2e. q. i8. 7 fm
greg. 31. mor̄. Ex ea. 7. peccata oriūf. scilicet
Obduratio. Inquietudo. uolentia. Fallacia.
Periurium. Fraus. et proditio. Sed q̄a plura

de ptinētibus ad auariciā tacta s̄ supra p̄cepto
7° et ultio. et ifra. c. se. de opibus misericordie
paucā q̄ r̄stāt nec alibi poita. hic b̄uit ānotabo

Illicita acq̄sitio.

Si ex imoderato appetitu lucri h̄ncide disc̄ur/
rens maiorē sollicitudinē adhibuit circa tēpo
ralia q̄s saluti necessaria mortale ē. **S**i ex aua
ritia p̄didit ciuitatē cast̄z siue terrā auferens
ab eo cui⁹ s̄ et p̄ditorie al̄i tradēdo q̄ ibi ius
non h̄t mortl̄r peccauit et tenet de oib⁹ dānis
ide secutis. **S**i tradidit dñm suū uel amicū in
manib⁹ inimici occidēdū detinēdū uel ipedien
dū a negotijs suis mortl̄r peccauit 7 tē ad ōe
iteresse. **S**i pecunias uel alia bōa dñi sui l̄ ami
ci p̄curat deueniē ad man⁹ inimicorū uel mali
ciosē p̄ducit eū alicubi ut spoliē mortl̄e ē 7 te
net ut supra. **S**i secreta dñi uel amici sui iuste
reuellat peccat mortl̄r. 13. di. **M**erui sec⁹ si se
creta iūqua cōiuratiōes uel tractat⁹ oīra rē pu.
uel i aliorū piculū notabile et necumētū p̄didit
ex caritate f̄z **R**i. i 4°. di. zi. tho. **A**lex. 7 sco.
ibidē. **S**i nō f̄uauit fidē p̄missas pacta 7 cōuen
tiones licitas mortaliter peccauit 7 tē ad iter
esse. **N**ā ē hosti. f̄uanda ē fides dū f̄uat ab eo
23. q. i. **N**oli. **S**i nā sigilla corripit n̄ sigillū
littē clausē ap̄iēdo fregit mortale ē. ex. d̄ fide
isru. **I**nt̄ dilectos 7 de of. dele. **S**ū oli 2°. idē

uidef si solū legit litteras alteri⁹ clausas nisi
poneret spes i ratihabitione dirigētis nel eius
cui dirigāf si aliqd illicite et turpit⁹ acq̄sinit ut
p ludū taxilloz cartaz et huiusmōi fortūe lu
q̄os mortale ē si ex cupidie lusit et si nō ducat⁹
i cōsuetudinē fz ff. et tēf restituē ut ifra. nā
talis lud⁹ p̄bit⁹ ē. ff. de alea p totū i auct⁹.
de san. epi. §. interdici⁹ et ex. de ui. et ho cle
Clerici officia 7. 24. di. ep̄a si uero nō lusit ex
cupidie sz causa recreatiōis p escuētō 7 poculē
to tñ nec ultra unū ducatū ēt si ludēs fuerit
multū dines nec ludēs sit cleric⁹ nec ludat⁹ tem
por⁹ luct⁹ nec extra legē ludit. i. cū doleo nec lu
dē nollētē puoce bis oib⁹ acurrētib⁹ talis lud⁹
alee n̄ uidef p̄bitus fz durā. i. su. cū. ri. i. 4
di. i. 4. ar. 4. q. 8. ubi dicit hec omnia regri i lu
do scachoz ad hoc ut liceat hoc excepto qd lu
d⁹ scachoz nō ē et p̄bitus clericis si tali lu
do aliqd acq̄sinit ab his q aliēare nō possunt ut
ff. furiosi prodigi. miores. 24. ānis 7 p̄cipue pu
illi m̄teap̄i surdi muti 7 ceci 7 q ppetuo mor
bo laborāt fui ēptitū qz qdqd habēte ē domio
rus religiosi q et si qz habeāt ad usuz suū uel p
administrationē illa tñ dōare nō possunt 7 mul
to m̄us illicite alienare extra de dōa. c. **Setex**
cō. Jo. An. de. offi. uic. cū i generali. cl̄ici quā
tū ad res ecclesie. 16. q. i. quoniā filij familias

k i

et
yr

BIBLIO
CENTI

nō emācipati nisi peculiū castrense ul' quasi hē
ant uxores nisi hēant res pprias ut patrēalia. q
igit' ab his p ludū acq̄sierit restituē oīo tenet
tutorib' uel curatoribus uel p̄latis aut dominis
eorū fm oēs doc. nisi forte sit qd minimū. si lu
dēdo uicit p fraudes puta utēdo falsis taxillis
uel alit' decipiēdo restituē tenet d' iure diuino
ei q amisit uel b̄nti curā eius fm tho. fa fe. q.
32. ar. 7. si ei quē attraxit ad ludū p uim uel
nimiā ip̄ortunitatē aliqd uicit sine attraxit in
p̄cipio ludi sine i medio cū ille uellet ludū di
mittē tenet ei restituē fm tho. ubi supra. **Si**
acq̄sinit sen uicit p ludū alee ubi uiuit sub legi
bus ip̄ialibus uel etiā municipalibus p̄hibenti
bus huiusmodi ludū et mandantibus qd possit
repeti quod p̄ditū est ut supra et seruantur quo
ad utrūq; tūc licet circa hoc s̄t uarie opi. doc.
Arzo. tū 7 glosa. 7 **Archi.** i. c. **Ep̄s.** 34. di. 7 ex
tra de ui. 7 hō. cle. **Elerici** officia. dicūt qd ta
li iure durāte i suo robore sic acq̄situm ē simpli
cit' restituēdū ei q p̄didit. **Cō.** botti. i su. de pe.
7 re. ubi dicit qd fere oīs doc. sic tenēt hanc
opi. tenēt ēt tho. 7 **Ric.** i 4. di. 14. si uō acq̄si
uit sen lucrat' ē i hui' mōi ludis sine fraude ab
eo q pōt alienare 7 q uolūtariē lusit 7 in locis
ubi homines legibus ip̄erialibus non sunt astric
ti nec ibi sint alie leges municipales .i. statuta

pife
lucra
ubiq;
4. di.
ti. **Arzo.**
tineri
do. **Arzo.**
Quod
Alg. uō
ex ludo
sit de lu
prima q
secundū
ut p̄dixi
porū p
dus nec
cessariū
cōsuetud
ficia. **Arzo.**
i i loco
net' resti
nō tū pō
tenet ill
sulerē
ubi etis
cro occ
affirmā

piiformiter talē ludū phibētia uel si sint p dis
suetudinē abrogate sunt sicut hodie ī italia fer
ubiqs abrogate sunt leges iperiales. fm **Sco.** i
4. di. i4. tūc nō tenet restituē ei nec pōt repe
ti. **Nō** tñ poterit tale lucrū cū tuta cōsciētia re
tineri sed pōt 7 debz paupib⁹ erogari ut notat
do⁹. **An.** de bu. i. c. Quia pluriqz de imū. ec.
Quod aliq itelligūt esse de necessitate pcepti.
Alj ūo solū de honestate cōsiliū nisi forte quātū
ex ludo factus est locuplectior 7 sibi reman
sit de lucro facta cōpensatiōe pdicti 7 lucri.
prima opinio ē securior iō semp cōsulēda ē pre
sertim quātū ad id quod sibi remāsit de lucro
ut p dixi 7 deide alia paulatī 7 p īternalla tem
porū put melius poterit. **Nō** tñ ad hoc cogen
dus nec nollēti hoc facere qa nō credit sibi ne
cessariū ad salutē absolutio denegāda ē 7 sic d
cōsuetudie obfua^t f3. **Jo.** **An.** i d. c. clerici of
ficia. **Si** attract⁹ ad ludū uicit ei q attraxit cū
7 i loco ubi phibit⁹ ē talis lud⁹ ut supra nō te
net restituē illi q amisit qz nō ē dign⁹ recipere
nō tñ pōt licite tenē t^lz iūr positio durāte sed
tene^t illud i elias dā^r f3. tho. fa fe. q. 32. idē
cōsulerē ē t^lz iūr positio nō durāte l^z ē t^lz si uicit
ubi t^lz lud⁹ nō ē phibit⁹ si sup aliqua re uel fa
cto occurrēte aliqñ opposuit se alteri⁹ opinioni
affirmās sic u^l sic esse u^l tale quid nētūz fore

k z

infra certos dies 7 alio strariū assente ueniūt
inice ut ille cuius opio nēa repiret. c. ducatos
ab altēo lucraret. **T**ale lucrū ē turpe et illicitū
tū pcedēs ex auaritia et nū hīc similitudinem
aliquā ad ludū ex eo qđ subicit futuro enēti
n tū tenet necio restituē s3 d3 d cōsilio paupi
bus erogari. ar. i4. q. 4. **N**ō sane. si q̄sinit lu
crum p aliqua turpitudine puta mētricio ultra
mortale peccatū lucrū d3 paupibus erogari. n
tū d3 necessitate s3 de cōsilio fm tbo. fa fe. q.
32. **I**dē uidet d3 acq̄sito ex adulterio fm **M**o
nal. i su. licet qđā dicāt qđ d3 dari ei i cuius in
iuriā datū ē. i. marito si uxor ei? adulterū cōmi
sit uel ecōtrario. s3 primū ueri edo. **S**i acq̄sūt
aliqud p torneamēta l3 mortali? peccauit et de
beat acq̄sitū erogare paupibus n tū ad b. d. ne
cessitate tenet s3 **R**i. i 4. di. 24. ar. 2. si die
bus festinis lucratus ē scribēdo uel aliud manu
ale faciēdo. **M**ā ultra peccatū d3 illud lucrum
paupibus erogari ut qđā dicūt s3 b. uidet poti?
d3 cōsilio q̄s d3 pcepto. si t̄p̄e messin l' uidemias
emit bladū uinū l' fruct? ut alio t̄p̄e uēdat cari
us n exns talis rei negociator nec ulla alia ne
cessitate l' utilitate pēsata s3 ut agreget ita qđ
ceci cogāt ab eo emē et ip̄e possit ad libitū uē
dē mortl? peccauit nō tū tenet huiusmōi lucrū
restituere certis psonis sed debet pauperibus

e rregari fm Ray. sed hoc uerū ē de cōsilio fm
¶. nisi ex tali ēptione aliq forent dānificati.
qđ pbabiliter extimari uideť quādo notabilem
quātitatē respectu loci emisset. Idē de his qui
emūt monetas uel alias res ut carissimā iducāt.

Iniusta retentio.

Si sciēter et aīo retinendi retinet ea q̄ restituē
tēť mortale ē. si bēna supflua quo ad sustenta
tionē nē ipsi et familie sue et nō subueit p̄cio
idigēti cui iminēt pbabilia signa extreme neces
sitatis mortaliť peccauit fm Ric. in 4. di. 14.

Si bēt supflūū quo ad naturā et decētiā stat⁹
sui et nō subueit bñti cōem idigentiā artā 7 ex
tremā nec dispoit al' eq̄ bene dispensat bōa sua
mortaliter peccauit et si nō pōt oibus cetis pa
ribus magis idigentib⁹ subueire tenet fm eūdē

Con. Eco. ibidem et latius de hoc loquitur. **S**i
alias i qbus potuit nō fuit liberalis erga panpe
res et idigentes uel subueire tardauit seu exaf
pauit eos uel ēt nimis sumptuosa seu deliciosa
sine urgēti cā q̄stnātibus et male utētib⁹ elemo
sinas mīstrauit peccatū ueniale est. si cōducens
aliquē opariū i opus uel mīsteriū quodcūqz no
tabiliter p̄uo p̄cio cōduxit uel mercedē opis ei
dať multū distulit cū potuit seu d' cōuēto p̄cio
defalcavit aut loco pecūie d'bite sibi res dedit
quas oportuit eū uedē cū pdita i oib⁹ his ultra

peccatum tenet ad omne dānū quod pertulit .

Inordinata affectio.

Si appetitu cōpleto appetiuit alienū ita iordi-
nate qd si facultas adēet ope cōpleret ēt cū dei
offensa mortale ē. **S**i iuste acq̃sita ita iordiate
diligat ut eis ibereat. ut fini cuius signū ē si nē
ea pderet patus ē facē ostra dei uel ecclesie pre-
ceptū mortale ē cū pponat creaturā creatori.
alias uēiale ē. **S**i pdigaliter expendit substan-
tiā suā i bedificijs sūptuosis eq̃taturis cōuiuijs
deliciosis et frequentibus ornamētis 7 hui⁹ mōi
mortale ē si fuerit notabilis excessus ultra cōdi-
tionē status sui alias i modico ē ueniale .

Adicto d̃ q̃nque peccatis spiritalibus nūc dicē
dū de duobus carnalibus. Et pri⁹ d̃ **G**ula.

Gula q̃ fm Aug. ē imoderata cibi 7 potus
auiditas ex suo gnē uēiale ē. 7 f3 gre. hēt
7. filias. s. Scurilitatē multiloquū. Ineptā leti-
tiā. Debetudinē m̃tis. Inmundiciā. Castrimar-
giā 7 Ebrietatē. et peccat p eā. 4. modis i hoc
ūsu otēptis. **P**re ppere. laute nimis ardēt stu-
diose. d̃ qbus sic pōt iterrogari. **P**ri⁹ si horas
comedēdi sine cā rōnabili p̃ueit ueniale ē exce-
pto i dieb⁹ ieiunij p̃cepti tūc enī notabl̃r horas
p̃ueniṛ sine cā mortle ē d̃ cō. di. i. solēt. cō. **R**i
i 4. di. i4. ar. 3. q. 8. si comedit uel bibit nimis

laute excédēs mēsurā suē cōplexiōis i quātita
te cibi ⁊ pot⁹ nā si hoc facit pp appetitū uēia
le ē si ūo aduertēt ⁊ ex certa sciētia se nimiū i
gurgitat sicut a plerisq; fit i carnis priuio mor
tale ē ⁊ notat archi. i. c. **Q**uadragesima. di. 4.
si nimis ardēt ⁊ festinātez cōedit si hoc facit
solo appetitu cibi necessarij licet habeat delecta
tionē ⁊ uoluptatē i cibo uēiale ē s; si ex hoc pa
tus ess; trāsgredi pceptū dei n; ecclesie puta
absq; necessitate solū ieiuniū uel cōedē carnes
tēpore phibito ut satisfaceret gule delectationi
mortale ē. nō eni usus ciborū sed cōcupiscentia
i uicio ē. **S**i nimis studiose cibaria ⁊ uina
p̄ciola quesuit ⁊ pparauit ut cū uarijs saporibus
⁊ diuersis modis. **N**ā si circa hoc posuit fi
nem suū nō parcēdo expensis ultra cōdictionē
suas nec laboribus aliorū ut satisfaciat delecta
tioni gule mortale ē alias uēiale si ppter gulā
sciēter usus ē cibo notabiliter nocuo ex q. ueri
similiter credidit incurzere magnā lesionem cor
poris mortlē uidet si comedit carnes i quadra
gesima uel alijs ecclesie ieiunijs uel sextis fe
rijs aut sabato p totū annū nō urgēte causa ifir
mitatis uel de cōsilio medici peccauit mortl;.
Si bibit usq; ad ebrietatē aduertēs nimietatē
uel potentiam uini sufficientem ad inebrian
dum uel de hoc dubitans probabiliter peccauit

mortalit̃ fm̃ tbo. fa fe q. 140. Idē si ebrietas
sit frequēs uel assidua. 24. di. criminis si iduxit
adūtēter aliquē ut se iebriaret sollicitādo eus
ad bibēdū uel ponēdo sal i uino ad būc finem
mortalit̃ peccauit si ēt cā medicie corporalis i
hebrauit aliq̃s uel psuasit ad hoc mortalit̃ pec
cauit extra de pe. 7 re cū ifirmitas si iduxit l̃
psuasit aliquē ut absq̃s rōnabili cā frāgeret ieiū
niū ecclesie mortalit̃ peccauit. Si tabernas si
ne rōnabili cā uel cōmūia dissoluta frequētauit
de facili pōt ibi ēē mor. si ex nimia replectiōe
prupit i uerba ociosa 7 senzilia seu iania. uēia
le ē. si habuit iēptā letitiā. i. lasciniā carnis de
mōstrauit i mēte p gesta corpis extrīseca iordi
nata ut solet fieri i iocis 7 choreis q̃ semp sunt
cū mortali i. 4. casib⁹ primo cū fiūt ex libidie
fo cū fiūt i ecclesijs 7 locis deo dicatis q̃ qua
si sacrilegiū ē tertio cū fiūt a clericis l̃ religio
sis cū mulierib⁹ rōne scādali quarto cū fiūt cū
tāta iani gloria q̃ ibi cōstituiť finis quito quā
do tales chorizātes nō curāt de scandalo pximi
i ductiuo ēt ad lasciniā mortl̃s culpe. Adde fm̃
ṽv. chorizantē de cōsuetudie licet non faciat
corrupta itētiōne peccare mortalit̃ si ex nimia
replectiōe accidit ei i somnis imūditia seu po
lutio p̃ter itētiōnē uemale ē. si ūo hac itētiōe
principalit̃ se repleuit ut. s. haberet polutionē

siue i' sōmnis siue i uigi. mortali' peccauit ēt
si causa sanitatis fecerit pōt tam polutio cōtin
gere i nīgilia absqz mortali si contingat sine p
curatiōe preter uoluntatē .

De Luxuria.

Luxuria q̄ ex gula sepe orit̄ ē i ordiatns
appetit̄ declaratiōis uenerēe 7 ex suo
genē ē mortale qz cōtra illud p̄ceptū ē . Nō me
chaberis exo. 20. 7 septē modis distiguit̄ p̄i
m^o mod^o ē cū concupiscētia carnis cōsistit solū i p̄i
mo motu 7 hoc ē uēiale secūd^o ē cū sequit̄ cōsen
sus i delectatiōē lz nō iop^o 7 hoc ē mor. Etius
cū cōsenti' ēt iopus siue ad actū uēiat siue nō 7
sic iterū ē mortale quart^o ē cū concupiscētia te
net̄ nō solū corde sz ēt pascit̄ visu. matei. 4. q
uiderit 7 de his oibus dictū ē supra p̄ceptis. 6
7 9°. 7 sic hoc restat iterrogat̄ solū de duobus
ultimis. s. de colloquio lasciuio 7 tactu si quoq.
mō uerbis 7 colloquijs lasciuis p̄curauit iduce' r
mulierē ad quodcūqz peccatū carnal' siue cōtatio
nib^o siue alias mortl'r peccauit si litteras scripsit
misit portauit l' recepit p̄uocātes ad lasciuias
adūtē' mortl'r peccauit si fecit cōtatiōes ul' sone
tos cātauit l' legit sen audiuit cū delectatione
hui^o mōi ūba lasciuia f̄pia 7 inhōesta ad p̄uocādū
se l' alios ad lasciuā mortl'e ē si recepit ēlēmū

uel misit ex amor libidinoso mortali^r peccauit
si associavit aliquē quē nouit ire ad peccādū ul'
turpiter agēdū seu ad faciēdū serenatas uel ma
tutinas mort^l peccauit. **Adē** uidet^r si associa
uit aliquas mulieres ad choreas ⁊ alia specta
cula illicita ⁊ phibita si fuit mediator iter ali
quos ad huiusmōi turpia cōplenda uel posuit ali
quos mediatores iter se ⁊ alios i huiusmōi tur
pib⁹ mort^l peccauit si osculat⁹ ē uel āplexat⁹
uel alias tetigit aliquā mulierē nō suā uel etiā
masculū cū libidinosa delectatiōe mort^l pec
cauit et si nō psequat^r ult^rius ad actū turpē fm
tho. fa. q. 144. cō. i oib⁹ p^rdictis omnes theo
logi nā ex quo cōsensu i delectationē carnalē ē
peccatū mortale seq^r qd qd homo agit ex cō
sensu talis delectatiōis ad hoc ut eā nutriat ul'
teneat ut sūt aspect⁹ tract⁹ āplexus ⁊ libidiosa
oscula uel qd ē huiusmōi totū ē peccatū mor
tale. ⁊ si uno tēpore cōtinent^r habentur p uno
peccato solū s; tātō grāuius quāto plura huius
mōi occurrūt si uero diuersis tēporib⁹ uel iter
uallis fiāt sūt diūsa peccata iō i huiusmōi iter
rogādū ē singillatim de necessarijs circūstātjs. s.
ubi cōmissus ē peccatū. qñ quoties.
De septē operibus misericordie spiritualib⁹ que
in hoc uersū cōtinent^r.

Jesus. **C**onsule castiga solam remitte fer ora. Si consuluit
et docuit ignorante precipue ad salutem necessarium, ut pre-
cepta dei et ecclesie articulos fidei et huiusmodi
Nam ad hoc videtur teneri saltem quod ad familiam suam
quantum potest bono modo. Si ipse predicta neglexit ad-
scire et ad predicationem ire precipue existens idiota
mortale videtur. Nam talium ignorantia neminem excu-
sat. i. q. 4. c. notandum. Si fuit negligens ad cor-
rectionem fratrum cum teneretur, scilicet de peccato occulto
mortali et sparet inde emendationem fratribus. nam eo cau-
omittendo eam omnino mortaliter peccauit, secus au-
tem tardauit per maiorem oportunitatem. si in suauit-
ordine euangelicum in fratrum correctione aut corri-
gendo nimis asperum vel loco et tempore indebito pot-
est mortale et veniale iuxta excessum. si tempore in-
firmitatis neglexit procurare sibi familie sue sa-
cramenta ecclesie. et si quis absque eis ex sua negligen-
tia vel dilatione defunctus est precipue plures line-
baptismo mortale videtur. Si fuit durus et tardus
iniurias remittens quando debuit, vide supra Iram. Si
quantum licuit tollerauit malos et persequentes na-
tura et conditione rudes moribus et conuersatione
insolentes. Nam in hoc consistit omnis perfectio. Iaco-
bi primo.

Si orauit pro salute omnium putat tenere. Nam quilibet
de necessitate debet orare pro salute propria fratris Eri-
so. 2. pro iustis ut in dei gratia perseuerent et saluentur.

es
yr

BIBLIO
CENTI

Iac. prio orate p inuicem, saluemini. **T**ertio p peccatoribus etiā inimicis ppr̃s ut cōuertant nā qlibet i cōi saltē tenet orar p inimicis. **S**athei septio alias q excludēt eos a cōmuni oratione mortalit̃ peccaret secūdū doctores. **Q**uarto p defunctis q s̃t i purgator io ut a penis citius liberent̃. et cum beatīs uisione dīnina fruantur. z. **S**acha. iz.

De septē opibus mīficordie corporalibus q in hoc uersu continentur.

Sisro. poto. cibo. redimo. tego. colligo. condo
Pro horz declaratiōe sciendū qd̃ hec mīficordie opa s̃t oibus tāqz obligatoria et cadūt sub p̃cepto d̃ dilectiōe pximi. ad cui? p̃cepti dilectionē ptinet ut n̄ diligamus tm̄ ūbo neqz liguis s̃z ope et ūitate. p̃rie. **Jo. 3.** et qd̃ un? qsqz alēi faciat qd̃ sibi ab alēo uult fieri. **Mathei. 3.** q cunqz uultis etc. **S**ed qm̄ hoc p̃ceptus ē affirmatiuū iō licet obliget semp n̄ tñ ad semp sed pro loco et t̃pre iuxta qd̃ exigit rō et ordo caritatis q uult qd̃ exponat corp? p aia pximi et sub stātia p ei? salute corporali. **P**otit g? sic iterrogari. **P**rio si exposuit corp? p aia pximi ēēntis i piculo dānationis exēpli grā cū seducere a fide ab hēticis seu ifidelibus si potuit eum a tali piculo liberare sine piculo p̃prie aie licet cum periculo p̃prie uite corporalis et non fecit mortalit̃ peccauit. **S**m tho. et alios doctōes

Si aliquis scierit aliquem in extrema necessitate po-
situm ab omnibus derelictum dolens sitire clamare anxi-
ari auxilium postulare et a nemine subveniri ut sepe
solet evenire tempore pestis propter quod ipse mente fragi-
lis in tanta anxietate positus et dissipatus impatienter
tollerat. Nam hoc casum cum in similibus non tamen de corpore
sed et de eius anima dubitet quilibet tale hominem de-
relinquens nec subveniens et si talis esset suus inimicus
capitalis homicida est. 86. di. Nasce. et mortali-
ter peccat cum non diligat proximum suum sicut seipsum Si
scierit vel viderit aliquem in extrema infirmitate
corporali degentem ab omnibus derelictum non tamen despa-
tum et non ei succurrerit ore dulci et consolando et cor-
pore obsequium quantum potuit prestando mortali-
ter peccavit et si talis fuerit inimicus capitalis prout mi-
serice exo. 23. preceptum est. Si videris asinum odien-
tis te. id est corpus inimici tui iacere sub onere. scilicet in-
firmitatis non pertransibis sed sublevaris cum eo.

Quo ad substantiam.

Secundo si cum potuit non visitavit infirmos vel tribu-
latores subveniendo eis temporalibus subsidij vel providen-
do eis de medicis et medicinis cum indigerent. Nam
ad hoc tenetur quilibet pro posse iuxta modum hic inferius
annotatum. Et quod de substantia non potest subvenire stu-
deat vel dulcibus verbis eos consolari. Nam quicquid me-
lius est verbum quam datum. ecclesiastici. 18. si pauper
esuriens et sitiens cibum et potum ministraverit. nam

pauper famus
86. di.

ex
52

BIBLIO
CENTI

ad hoc tenet quilibet cum potest etiam si talis pauper foret eius inimicus. **Ro.** 12. si esurit inimicus tuus cibum illi si sitit potum da illi. et **Isa.** 48. precipit frange esurienti panem tuum et nomen patris intelligit omnis cibum. sed significat dicit tuum non alienum quia elemosinam de alterius substantia facere nil aliud est quam peccatum peccato addere et deum ad deteriora provocare puer. **Quod** tamen non attendunt multi qui potius sinunt res in domo putrescere quam velint egenis dispensare si nudum cum potuit uestimento cooprire nam **Luc.** 3. dicitur. Qui habet duas tunicas det unam non habenti secundum **Iero.** per una tunica intelligitur uestimentum quod est habenti et eius familie necessarium per alia vero tunica intelliguntur cetera que sibi et eius familie sunt superflua, et de his precipit **Isa.** 48. pauperem nudum uestiri ibi, cum uideris nudus operi eum et carnem tuam ne despexeris quod preceptum male servant qui multiplices vestes et multifaricas pretiosas tenet in scrineis clausas nec curant si pauperes laceratis uestibus frigore cruciuntur contra quos clamat beatus **Ambrosius.** 47. dicitur. sicuti nudorum est uestimentum quod tu recludis et tunica quam in conclavi conservas. **Si** peregrinos in domum propriam hospitio collegit. **Ita** ad hoc multipliciter inducimur ex. sanctorum. **Genesis.** 19. **Iob.** 31. prout apud hebreos. 13. ait Hospitalitatem nolite obliuisci. Quia tamen hodie multi

fo
ci
frā
nia
ele
quā
pro
m po
egit
oput
is de
liget
tertia
liber
Pla
modis
cepi
faria
cuiat
icetur
di.
ru
nos i
hoc
tis.
triali
muli

trutani ceretani ⁊ latrunculi discurrunt animadu
tendū est diligēter ne quandoq3 recipiat hōspi
cio lūpus pro agno ⁊ p peregrino fur uel latro
nam ut inquit. **Jer**onimus. nō minoris criminis
est posse decipi quam decipere. **S**i captiuos ⁊
pro debitis carceratos in opes redemit magnū
est opus misericordie duodecima questione fa
Cum redēptor. ⁊ precipue euz iniuste ⁊ sine cul
pa retinent. **C**ontra multos crudeles exactores
qui cū non possunt propter inopiam debitorum
suorum sua debita exigere. delectant eoz cru
ciatū et corporali afflictione eos etiā pro mini
mo in carceribus tenētes et omnibus bonis suis
spoliātes. quod ē ualde detestabile ⁊ grane pec
catum. nec licet quacunq3 causa debitori inopi
auferre uestimēta adorso seu a lecto et quibus
necessario ipse utitur et uxor et filij eius. exo.
nigesimo fo nec stra hoc ualet ulla lex uel con
suetudo quia foret contra legē dei. **F**acit ad
hoc extra. de solutionib⁹. **O**doard⁹. ⁊ ibi p doc
tores. **S**i sepulturā mortuis exhibuit p̄cipue
cū nemo alius adesset qui hoc faceret ut quādo
que solet cōtingere tēpore pestis. **H**as ⁊ hoc
numerat iter⁹ opera misericordie. **N**ūc aut
ut sciatur quādo quis ex precepto teneatur sub
uenire et elemosinam facere indigēti duo cōside
randa sūt. s. facultas habētis et miseria indigētis.

Si igitur quod habet aliquid superfluum ultra id quod est ne-
cessarium sustentationi nature proprie ac familie sue
7. si bene existet in extrema necessitate. s. quoniam app-
ent probabiliter signa extrema necessitatis future et
hoc ipse novit mortaliter peccat secundum the. Ric. 7. du-
ra in 4 di. 14. et benzi. in quolibet. De necessario
non ad sustentationem naturae proprie 7 familie sue. s.
fine quo non potest vivere ipse et ipsius familia. non
tenet elinam secundum the. Ric. et duram. ubi supra quod
esset contra ordinem caritatis et consequenter pecca-
tus nisi quod daret alicui persone utiliori ecclesie 7
rei publice quam se vel familiam suam et ideo subtrahit
sibi de necessario vite ut illi vitam conservet.
Ad hoc tamen non tenet ex precepto. Si quod habet aliquid
superfluum naturae sustentationi necessarium tamen decetie
stat de tali necessario tenet ex precepto dare
elemosinam et subvenire proximo non tamen existenti in
extrema necessitate sed et existenti in arta si imineat
signa probabiliter extreme egestatis ut videtur inuere
illud. 1. Jo. 3. qui habuerit substantiam huius seculi
7 viderit fratrem suum necessitatem habere 7 claudit
viscera sua ab eo quoniam caritas dei manet in illo quod
videtur sonare non solum de extrema sed et de notabili
et veracodina necessitate p. luc. xi. dicitur. quod
super est date elemosinam et hoc tenet Ric. 7 duras.
secundum the. fa. fe. q. 32. dicit hoc esse non de precepto
sed de consilio cuius dicitur non videtur bene tutum sed

posset forte saluari quādo dār elemosinā de tali
necessario cōdecētie pprjū status ppter ei⁹ ca
rentiā cederet ei ad magnū dānum 7 piculū cor
poris 7 anime. Si hēt aliqd supflūū utrique ne
cessitati. s. nature 7 pprjū status cōdecētie 7
nō subuenit magnas necessitates 7 misērias pati
ētibus 7 si nō extremas nec multum artas sibi
notas secundū duram peccatum ē.

De interrogacionibus ptinētib⁹ specialiter ad
statum officiū uel cōditionē cuiuslibet cōfiteētis
Titulus quartus. Et primo ab Impuberib⁹ 7 pu
berib⁹ utriusqz sexus Capitulum primum.

De notādū pro itelligētia dicēdoz i hoc
caplō qd tā puer qz puella possūt peccār
mortalz a septēnio supra cū tē sint doli capaces
ut notāt doc. extra de delic. pne. c. i. Si g⁹ inf
rogari pōt de ifrascriptis non tñ qlibet de omni
bus sed prout etas sexus uel cōfiteētis cōditio re
q̄sierit. Primo si scit formā cōfiteendi. s. cōfiteor
deo oīpotenti 7c. p̄r n̄r Ave maria. x. precepta
decalogi 7 simbolū apostolorū 7 credit ea que in
eo cōtinent 7 si nescit doceat ea uel saltē iūgat
qd̄ adiscat. Deinde dicto cōfiteor ut supra. cō
fessor iūroget cū a quāto t̄p̄re citra nō ē confes
sus 7 si cōfessus ē integre singulis ānis sicut tene
tur qlibet a septēnio supra 7 si fecit penitentiā

Li

sibi iuncta. deinde iducat eum ad confitendum per se ipsum
omnia peccata sua quae recolit comisisse a confessione
precedenti citra quo facto confessor supplendo quod
omni sit interroget. Si audiuit missam integram
in festis preceptis sicut tenetur de cum, di. i. Omnis. 7
c. Missas 7 si ibi stetit honeste reuerens 7 sine stre
pitu sicut decet. Si tamen prohibetur esset a superiore suo
ut a patre vel matre ut sepe contingit puellis nubili
bus excusatur a peccato ex quo per eum non remansit sed
quod eum vel eam sine rationabili causa prohibuit mortaliter
peccavit. Si ad predicationes 7 divina officia cum
potuit liber peccavit 7 si non iducatur in futurum quantum
est possibile quia nil potest talibus utiliter suaderi. Si
tempus festi fere totum occupavit in ludis iocis 7 va
nis quia peccatum est 7 contra doctrinam apostoli. cor. 3.
Si placitavit in ecclesiis 7 locis sacris vel ibi ali
quid dishoneste egit quia prohibetur est de immu. ec. decet.
li. 6. 7 in cle. Franchi. de cele. mis. Si excommunicatus
fuit puta quia percussit clericum. Nam si hoc fecit
aio irato vel iniuriandi a septennio supra excommuni
catus est extra. e. c. i. 7 si iniuria levis est 7 modica
poterit absolui ab episcopo suo extra. e. Perue
nit. Et similiter si fuerit gravis sed ante puberta
tem est si post pubertatem de hoc postulet absolui
extra. e. c. fi. Si vero fuit gravis vel enormis
7 post pubertatem 7 qui percussit est masculus ab
solutio pape reservatur. Si vero femina percusserit

absolui poterit ab episcopo i districte extra. e.
mulieres 7. c. ea noscitur 7 c. Quāvis si sciēti pti
cipavit cū excommunicatis qā si pti cipavit i cri
mie l' postquā monit⁹ fuit ne pti ciparet l' pti ci
pavit i sacramētis seu divinis l' ē t i stēptū ec
clesiastice discipline mortaliter peccavit ut no
tat tho. 7 Ric. i. 4. di. i 8. al' pti cipatio simplex
ē veniale ul' nullū peccatum in multis casibus.
Sup his tamē qdā inouata sunt p conciliū basile
um. vide i supplemto. Cleric⁹. 3. i. fi. Si fuit
aliquādo excommunicat⁹ a iudice puta p cōtuma
cia furto dāno itecto 7 huiusmōi. Nā regulari
ter absolui oz ab excommunicatore facta pri⁹ sa
tisfactiōe si pōt. Si igressus ē aliqd monasteri
um sciēs ēē phibitū 7 igrediētes ēē excommuni
catos nā talis nō poterit absolui nisi de auctori
tate episcopi si monasteriū ē sub eius cura. Si
vero mōasteriū ē ordinis sancte clare absolutio
reservatur pape. Si ē ordinis pdicatoz requi
ritur auctoritas generalis eiusdem ordinis.
Si vero ignoranter intravit 7 nō mala itētiōe vi
detur excusari nec fuerit ignorātia crassa vel su
pina. de constitutionibus. De animarum. libro
sexto. Sed si intravit causa male agendi licet
habuerit iustam causam ignorandi credo quod i
cidit f3 pe. de palu. Si iuravit piuravit vel sci
ēter mentiri consuevit vide sub pcepto. 2. 7. 8.

¶ z

Si blasfemauit deum sanctos uel aliam creaturam
Nā hoc ēt i impubere potest ēē mortale ut di
cit greg. i 4° dialogorū Si nouit notū abstinē
tie 7 pegrinationis 7 huiusmōi de hoc habetur
supra pcepto. 2°. **S**i qs notū cōtinētie uel re
ligiōis emisit ante ānos pubertatis licet si bēt
usus ratiōis quātū ē i se obliget ex uoto suo po
terit tamē reuocari a patre uel tutore si uero
ānos pubertatis excedat obligat nec poterit re
uocari. Ps tho. Fa. Fe. q. ultia idē dico si puber
spōte itrat monasteriū qa nō poterit exire. 20.
q. 1. sicut ēt. q. 2. puella. si nō ipubes itrat per
se 7 auctoritate ppria pōt extrahi a parētibus
uel tutor. d. c. **P**uella. 7 si pat 7 mat discrepa
rēt i uolūtate 7 un⁹ uelet reuocare alē nō quid
agendū sit uide. dominū. An. de bu. plene i. c
si qs de regula. si nō ab alio ponit i mōasterio
7 ipē nō assentit pōt egredi qñ uoluerit. 20. q. i
puelle 7. q. 3. c. psens. si nō assentit nec ipē pōt
exir nec parētes reuocāt ante etatē legiptimā
qa qd semel placuit āpli⁹ displicere nō pōt. sed
quācito puenerit ad legiptimā etatē pōt egredi
d. c. psens 7 extra de regula cū sim⁹ nisi faciat
pfeccionē tacitā l' exp̄ssas de. r̄gula. c. i. li. 6.
hec omnia notat gio. 20. q. i. i pri. et dominus
An. de bu. ubi supra. si alias q. quomō sit r̄ligio
ni obligat⁹. pfeccionē tacitā l' exp̄ssas i gener uel

i specie uide hic ifra. e. ti. c. 2. si parētes honora
uit 7 i eoz necessitatib⁹ seu ifirmitatib⁹ fuit 7
subuenit p̄cipue cū ip̄e lucrosus foret 7 ip̄i indi
gerēt nā ad hoc tenet uide supra precepto .4.
Si p̄tib⁹ obediuit. nā f̄z alex. de al i fcia pte
su. sup 4. p̄cepto fili⁹ tenet obedire patri i omni
bus p̄babiliter p̄tinētib⁹ ad necessitatē uel utilita
tē rei familiaris 7 disciplinā bonoz mox scilicet
ad salutē necessariorū. In ceteris nō tenet 7 sic
itelligit illud coll. 3. **F**ilij obedite p̄tib⁹ ur̄is
p̄ oia. si fuit iobediēs 7 otamax p̄ceptorī seu ma
gistro suo l' alias fuit i scolis isolēs rixosus 7 cō
tumeliosus erga magistrū uel socios pōt ēē mor
tale 7 ueniale f̄z quātitatē excessus. **S**i fuit sup
bus 7 maliciosus 7 iōtēplisit correctiōes magi
stri uel maiorū ut hodie faciūt multi. **S**i fuit ma
lorū reportator cōtra illud ecclesiastici. 19. audi
sti uerbū aduersus p̄ximū tuū moriā apud te. si
detraxit seu detractores libēter audiuit uide su
pra. **P**recepto. 2. **S**i iudus 7 gulosus seu i uic
tu iordinatus fuit supra **G**ula si iocose aliquan
do iportune molestauit aliquē lapideā niuē 7 bu
iusmodi p̄biciēdo. **N**ā tales ludi nō sūt sine cul
pa 7 piculo extra de homic. exhibita. si studuit
sciēt̄is p̄bicitis uel libris illicitis 7 ihonestis 7
qbus. **S**i lusit ad carticellas aleas 7 huiusmodi
fortune ludos uide supra. **A**uaricia si percussit

¶ 7.

nel vulneravit aliquē aut quoquomodo a cāu aut
volūtariē occidit de b. su. pcepto. 4. **S**i semet
ips mortis piculo temē exposuit puta natādo ī
locis piculosis cū natate sciret l. eqtādo seu cur
rere faciēdo equos brauos 7 huiusmōi imortale
uidef. **S**i aliquē furtū fecit seu bona pentū aut
fratrū suorū occēte distraxit seu alias dilapida
uit 7 male cōsumpsit nā si ē notabile qd abstulit
mortalitē peccauit 7 eis ad rstitutionē tenet nī
si pat ei remitteret. **S**i aliquē abstulit fructū pēi
pue ī magna quātitate ī agris uineis seu pōerīs
aliorū cōtra eorū uolūtātē. aut alias pp huiusmōi
auferēdos dānū itulit notabile puta sepes frāgē
do 7 huiusmōi nā furtū cōmisit mortalitē pecca
uit 7 ad rstitutionē tenet. **S**ec^o si qd modici ua
loris abstulit nec aīo dānificādi p. **T**ho. si nēa
tor extitit 7 exposuit se piculo mortis l. magnū
tēpus festi ī b. expēdit seu sata aliorū deuastauit
pōt ēē mortale 7 tenet ad rstitutionē si ē qd
notabile nisi pbabilitē crederet illos pmissuros.
Si quoquomō carnalitē peccauit pse ipm aut cū
alijs marib⁹ uel feminis 7 q^o mō. **N**ā ī hoc etas
ātipat extra de despō. ipu. c. de illis. **I**n huius
mōi tñ et ī seqntib⁹ cōfessor prudēt se bēat ne in
nocēs qd ignorat adiscat nec tamē oculis clau
sis ptrascat cū ī his hec etas soleat multipliciter
involui. si cum meretrice peccauit publica uel

nō publica mortaliſ ſemp peccauit. 31. q 4. me
retrices. Si uenbina tenuit ul' t3 7 ſi publice uel
occulte ſemp ē i peccato mortali iō nō ē absol
uēd' niſi pri' eā licētiēt penit' ab eo. Si fuit ali
quādo philocaptus de aliqua muliere nūbili cōiu
gata aut uidua uel de plurib' 7 quāto tēpore 7
ſi pſecut' ē eā p plateas ſepius habitationē ei'
circuiēdo nā ſine eius ſcādalo 7 alioꝝ mortaliter
peccauit totiēs quotiēs hoc fecit. Si i eccleſia
quaſi p plateas poſt eā deambulādo ipudice reſ
pexit. ſeu alias actitauit publice 7 p̄cipue tēpo
re miſſarū 7 diuinorū officiorū qd cedit ad maxi
mū dei cōtemptū mortaliter peccauit ut ſupra.
Si eā uerbis. litteris aut nuncijs. ſeu pollicitati
onibus ad eius cōſenſum induxit. mortaliter pec
cauit ut ſupra. Si nocturnis uel diurnis tēpo
ribus ſolus uel comitatus ſine armis uel cum ar
mis cōtra p̄hibitionē dominorū iuit 7 hac inten
tione fecit ſerenatas cū ſono uel cātn 7 cū ſcāda
lo ei' uel alioꝝ mortaliſ peccauit ut ſupra. Si
aliquādo ppter hoc cōcepit odiū erga aliquem
qui eandē diligeret 7 ſollicitaret quā 7 ipſe 7
ſi queſiuit ipſum offendere 7 qualiter mortaliſ
peccauit ut ſupra. Si hac de cauſa piculo mor
tis ſe uel aliū aliquādo expoſuit eando p loca pe
riculoſa. aut ubi ſi repertus fuiſſet de facili occi
ſus fuiſſet. **E**t forte etiam occasio mortis

mulieris extitisset: mortalit̃ peccanit ut supra.
Si aliquñ cū ea, de ipudicis colloquū habuit castas, honestas 7 religiosas psonas detestādo aut ēt eius uir sibi exosus reddē studēdo mortalit̃ peccanit ut supra. **S**i ut eā ad peccatū carnis iclinaret se falso iactanit l̃ ēt uere se aliq̃s carnaliter cognouisse l̃ aliqd hui⁹mōi ibonestū egisse mortalit̃ peccanit; 7 ad r̃stitutionē fame tenet si psonā nominauit falsas calūniā ei iponēdo ut supra p̃cepto. 8. **S**i ut eā ad tactus oicula 7 amplexus facili⁹ iducēt l̃ se ab eo carnalit̃ cognosci pmittēt spōsalia cū ea cōtraxit uel cōtrabē pollicitus ē ultra mortale peccatū tenet ut supra p̃cepto. 6. 7 i. c. se. **E**t durā. dicit **O**is occupātia actus affatus l̃ aspect⁹ 7 hui⁹smōi hac de cā intētiōne deliberata fact⁹ mortale ē ut p̃ supra in peccato luxurie in fine. ubi etiā hñtur plura d̃q̃bus si uidebit̃ poterit hic int̃rogari 7 supra p̃cepto. 6. 7. 9. **S**i donaria hac intētiōne corrupta dedit uel accipit ultra mortale debet sic accepta de cōsilio dare paupibus q̃a ē turpe lucrū. **S**i ppter hoc fecit expēsas in uiuīs feris 7 hui⁹mōi mortalit̃ peccanit. **S**i ut habili⁹ cū mulierib⁹ posset leg se aliquñ ueste trāsformānit mortalit̃ peccanit 7 p̃cipue ueste muliebri q̃a p̃bitū ē. 30. di. si qua mulier. **S**i nō ueste mōa c̃bali l̃ r̃ligiosa p̃bibe⁹ siml̃r 7 graniter puniri

debet extra de ui. 7 ho cleri. **E**n decorē. Et si ^{2m}
habuit i sociū religiosus s̄b seculari habitu trās-
formatū excomūicat⁹ ē ipe cū eo extra ne cle-
l. mo. ut piculosa. li. 6. Si cōsuevit gironagari so-
lus l. comitat⁹ p plateas aliqua lasciuia itētiōe
puta oblectādi se ex aspectu mulierū l. icitādi l.
attrahēdi ad sui cōcupiscētiā q. quomō eas nuti-
bus aut ūbis qā i his oībus 7 hui⁹ mōi semp est
mortale ut supra f̄s durā. Si cōsuevit inf̄ natos
7 lasciuos iuuenes p̄aciter se habē 7 facilliter
de alijs oblectare 7 alias isolē se habē 7 soci-
is cōtumelias iferre 7 ad malū icitare uel aiare
qā mortale peccatū ē si hac itētiōe delibera-
ta uel ex cōsuetudine fiāt. Si puella nubilis fue-
rit ultra multa de p̄dictis q̄ ēē ad ei⁹ statū cōdi-
tionē ptinēt pōt irogari si aliquādo iuit ad
spectacula uel choreas aut ad maiuma. i. cātile-
nas q̄ solēt fieri i lōbardia i plateis 7 n̄ys publi-
cis cū magna isolētia 7 lasciuia 7 qua itētiōe
ad hui⁹smōi iuit 7 si cātilenis nom̄ dei l. sancto-
rū iē miscuit uel aliud turpe seu ihonestū egit.
nā si sit doli capax 7 h⁹ corrupta itētiōe fecerit
mortali⁹ peccauit si usa sit fucis aut alijs nāis
ornatib⁹ 7 illicitis. de h⁹ ifra. c. se. si bēt prias
tōsurā uel quattuor or. mi. iroget⁹ qñ ordinat⁹
fuit. nā āte septēniū si lx extra de p̄bē. Sup i.
ordinata. 7. nota Jo. An. i. c. si eo. de Rap.

sup uerbo. **E**tate, hoc tamē nō tenet ad horas
cāonicas ut notat glosa i cle. **S**trani d' cele. mis.
Sed si uult clericali pūilegio gaudere oz d'ferre
rasurā i modū corōe tōsurā 7 habitū honestū ut
ibi 7 i cle. **Q**uoniā, de ui. 7 ho. cle. **E**t **S**emi. e
ti. **C**lerici, 2° li. 6. dicit. **N**ec sufficere uidetur
portare unū sine altero. **S**i ē beneficiat⁹. **N**ā si
ē septēnis aut maior idone⁹ reputat⁹ pmoueri, 7
i beneficio simplici ititullari ut notat i dicto. c.
Sup iordinata, 7 i dicto. c. si eo 7 ibi p **Jo An.**
7 p **Archi.** **Q**uod uerū ē si rite beneficiū habuit
7 mō debito nec simoniace 7 cū itentione cleri
cādi alias nō. **A**nte uero septēniū nō debz pmo
ueri qa tūc ihabilis ē ad ordines minores puer
Ad beneficiū uero curatū puer ihabilis reputat⁹
i. q. 4. **S**ueri 7 ad canoniā 7 pbedā extra de p
ben. c. fi. 7 multo magis ad psonatū uel dignita
tē. **A**d pensionē uero q dat⁹ ppter patrociniū de
fensionē puer nō ē idoneus 7 notat domi. **An.** d
bn. i dicto. c. **S**up iordinata. **T**aliter tamē bene
ficiat⁹ 7 si beneficiū sit simplex rurale 7 nō cō
petēs tenet dicere horas canonicas extra d' ce
le. mis. c. i. 7 ibi p glo. 7 doc. **I**dē notat. **Jo.** de
legna. 7 **Jo.** de imo i cle. i. e ti. ubi ēt dicūt qd i
minorib⁹ beneficiat⁹ absēs occasiōe studiū l' al' ex
cā rōnabil' excusat⁹ ab horis dicēdis si tū i eccle
sia faciat dici p aliū ab. **sv.** sēt it otrariū. idcō, c

i. 7 si nō dicit p se horas nec p aliu dici faciat
ultra peccatū tenet ad fructu pceptorū resti
tutionē fm Archi. 44. di. c. i. 7 notat gemi. c.
fi. de rescriptis. li. 6.

P A cōiugatis 7 curā rei familiaris hñtibz. c. 3.
p Ro declaratiōe i dicēdoz circa cōiugatos.
Sciēdū qd. iz. sē q n solū ipediūt. s. ēt diri
mūt māmōiū iā tractū nt i his nñib' stinet'.
Error. Conditio. Dotū. Cognatio. Crimen.
Eulē. Disputas. Dis. Ordo. ligamē. Honestas.
Si sis affinis. Si forte coire nequibz.

Nec sociāda netāt. cōnubia innecta retractant.
Duo uero sē q ipediūt sed n dirimūt. de qbz
extāt Verū. Ecclesie netitū. nec n tēp' feriatū
Impediūt fieri: pmitūt scā teneri. Vbi nota qd
ex pdictis ipediūtis q. rūdā trāsgressō obligat
ad mortē ut sē ea qb' māmōiū strabi phibe f.
Quedā sē quoz trāsgressio n solum obligat ad
mortē s. ēt i pō scō maioris excois uincto plec
tit. ut i cle. Eos. d' cōsan. 7 affi. ubi notat qd sci
ent' strahētes māmōiū i gradib' phitis. s. cō
sanguinitatis l' affinitatis cū moiali cū pfectis
tacite l' expse rligionē approbatā l' cū clerico in
sacris ostituto i pō scō excoimicationē icurrunt
nec pñt absolui nisi pri' abiūicē sepeñt. **E**t
oēs pñcipes cōsulētes sciēt cōsentiētes auxiliātes
ul fauentes in hoc eandē sentētiā icurrunt ut

21
52

BIBLIO
CENTI

ibi. **P**oterūt igit̃ circa hoc fieri interrogationes
pl² 7 min²a qb² videbit̃. **P**rimo si contraxit scien
ter matrimoniū ī aliquo casu phibitio q̃a morta
le peccatū ē² ut supra nisi ignorātia facti p̃babi
lis n̄ affectata excusaret puta q̃a contrahētes igno
rabāt se consanguineos vel affines. **S**ec² de ignorā
tia iuris puta q̃a sciebāt iter eos gradū s̃z nō pu
tabāt gradū esse phibitū. **E**t si alter eorū tm̄ h²
sciebat ille solus erit ligat² ut notat glo. ī d. cle.
Eos. **E**t ut breuiter habeat̃ aliqualis notitia de
dictis impedimētis aliqd̃ dicet̃ de singulis. **E**r
ror. **N**ō ois tamē error ipedit matrimoniū sed
error 7 p̃sone 7 additionis nec isti de sui natura
dirimūt matrimoniū s̃z ex constitutione ecclesiasti
ce secundū Ric. in. 4°. di. 30. **E**xemplū: persone
cū. s. q̃s contrahit cū maria credēs esse catherinam
error uero fortune vel qualitatis nō ipedit. **E**o
ditio. **E**t itelligit̃ de additione seruili exēpli gra
tia. cū q̃s contrahit cum ancilla credēs se contrahere
cū libera vel ecōuerso. **S**ecus si seruus contrahat
cū serua quā credit liberā q̃a matrimoniū tenet
7 multo fort² t̃z si contrahit fu² cū libera credēs
ēē fuā s̃z ray. tho. 7 **I**nno Docū si solēnit² notū
emisit castitatis aut religionis p̃ p̃fessionē exp̃ssā
l² tacitā factā alicui d² r̃lionib² app̃bātis t̃le nō
cū solēne ipedit matrimoniū contrahēdū 7 dirimit
p² contrac. ut i. c. q̃s nō. d² nō. 7 nō. redēp. l² 6. idē

si notū sollēniter emisit p̄ susceptionē sacri ordi
nis. **Nā** 7 hoc notū ipedit matrimoniū cōtrahen
dū 7 dirimit p̄ cōtractū ut i. c. **Rursus** extra qd
cle. l. no. 7 ultra hoc i utroq; cāu icurrit senten
tia excōis ut supra. **Si** cōtraxit matrimoniū post
notū simplex castitatis l̄ itrāde religionis tenet
matrimōiū ut i. c. **Quod** notū de regla. li. 6. 7
ibi glo. **Idē** **Semi**. ibidē 7 domin⁹ **An.** de bu. i. c.
Demini⁹ extra qd cle. uel no. f3 tñ **Ric.** i 4.
di. 38. ar. 7. q. i. prio talis peccat mortaliē cō
trahēdo. 2.º p̄ cōtractū matrimoniū cōsumādo qd
adhuc licitū ē sibi nō cōsumare si uult religiōes
itrare. cō. **Sco.** ibidē addēa qd peccat ē mortu
liter p̄ cōsumationē toties quoties debitū requi
rit l3 reddere teneat exact⁹ siue exigat exp̄sse
siue interpretatiue. **Nā** aliter nimis onerosus ēēt
uxori **Si** oporteret semp exp̄sse petere. **Con. tho.**
ibidē 7 hec uera itellige nisi fuerit dispēsatiū an
te cōtractū matrimoniū p papā decōtrahendo 7
exigēdo debitū uel post iā cōsumatū p copulam
de exigēdo quā dispēsationē potest ep̄s facere ut
notat **Jo. An.** 7 domin⁹ **An.** de bu. i. c. **Rursus**.
extra qd cleri. uel no. **Adde** ē qd q cōtraxit ma
trimōiū p̄ notū simplex de itranda religione si
uxor p̄moriat tenet itez religiōē igredi f3. **Jo.**
mo. 7 notat **Jo. A.** i. c. qd notū de no. 7 no. re
dē. li. 6. i none. 7 i mercu. 7 **Sā** ibidē 7 notat

21
52

BIBLIO
CENTE

glo. fi. 27. q. 1. **M**uptiarū. 7 Archi. ibi si habēs
notū simplex itradī religionē straxit matrimōi
um cū alia q̄ ēt bēt simile notū simplex. **M**ā l3
mortaliter peccauerit uterq3 cū matrimoniū te
net nō obstat qd̄ neut̄ possit debitū exigere qd̄
pōt uterq3 reddere. **I**mo si q3 ēt uouisset āte cō
tractū matrimoniū nūquā reddere. si uxore cōti
geret ducē t3 matrimoniū. nec tenet̄ fuare uo. ut
notat glo. 27. q. 1. de nūdis. 2° 7 Archi. in. c.
Quod notū. **C**ō. do. **A**n. de bu. i. c. dudū. de. cō
uer. cōiu. **C**ognatio triplex ē. s. spiri. carnalis
7 legalis. **Q**uelibet horū ipedit matrimoniū strā
hendū 7 dirimit iā stractū ut sequit̄. **C**ognatio
spiritualis q̄ ē p̄pinq̄itas pueniens ex sacramē
to regenerationis spiritualis 7 dicitur **C**ōpater
nitas 7 strabit̄ p̄ **C**athecismū baptismū 7 **C**on
firmationē q̄ ipediūt ac dirimūt matrimoniū ut
immediatē sequit̄ **C**athecismus q̄ ē instructio que
dam suscipiēde. p̄fitēde obseruādeq3 fidei cat̄ho
lice ueritatis ad quā fidē oēs tenent̄ ipedit tm̄
matrimoniū strahendū s3 nō dirimit iā stractū
ut i. c. p̄ cathecismū de cog. spi. li. 6. 7 ibi p̄ **A**r
chi. 7 **I**o. **A**n. **B**aptismus. **P**er baptismum
strabit̄ cognatio spiritualis triplici actu. s. bap
tizando. tenēdo 7 lenando. **P**rimo actu. s. bap̄ti
zando. **I**mpedit iter baptizantē f̄bicez l' aliū
niz 7 baptizatā puellā. **I**nt̄ baptizatē mulierem

220
m

7 b
bap
par
uxor
cā 7 n
bapti
tā. **I**n
satis p
nel ocm
bapti
satis p
p̄m̄ra
4. ar. 2
Qui ad
1. 30. q.
Imo. i.
aliq̄ strā
ratori
baptizā
fidei ut
m̄as cem
tenet̄ m
matrē rē
ti l' rē
m̄etia p
uel ocu
rum. **I**nt̄
biā teri

7 baptizati pueri. **I**nter baptizate uirum 7 matrem
baptizati l' baptizate. **I**nter baptizate mulierem 7
patrem baptizati uel baptizate. **I**nter baptizatum 7
uxorem uiri baptizatis prius cognitam. **I**nter baptiza
tam 7 uirum mulieris baptizatis prius cognitum. **I**nter
baptizatum 7 concubinam uiri baptizatis prius cogni
tam. **I**nter baptizatam 7 concubinarium mulieris bapti
zatis prius cognitum. **I**nter patrem baptizati 7 uxorem
uel concubinam baptizatis prius cognitam. **I**nter matrem
baptizati 7 uirum uel concubinarium mulieris bapti
zatis prius cognitum. Quod autem dixi contrahi co
pulationem per actum fornicarium tenet theobaldus in 4. di.
42. ar. 3. 4. 2. **A**d hunc. 32. q. 4. **I**n eo. ubi dicitur
Qui adheret meretrici unum corpus efficitur cum ea.
7. 30. q. 4. si quis unum. glo. uigolini hunc. idem tenet. 7.
Inno. i. c. Martinus. extra. de cognatione. spiritus. 7. licet
alij contrarium sentiunt. prius tamen optime adhibendum est tamquam
tutiori l' consilium papa. **I**nter baptizatum 7 filias
baptizatis. inter baptizatam 7 filios baptizatis indi
stincte ut supra. **S**ecundo ex baptismo contrahitur opor
tunitas tenendi. scilicet inter tenentem uirum 7 tunc puellam. **I**nter
tenentem mulierem 7 tunc puerum. **I**nter tenentem uirum 7
matrem tunc l' tunc. **I**nter tenentem mulierem 7 patrem tunc
l' tunc. **I**nter tunc puerum 7 uxorem uel concubinam
tenentis prius cognitam. **I**nter tunc puellam 7 uirum
uel concubinarium mulieris tenentis prius cogni
tum. **I**nter patrem tunc et uxorem uel concu
binam tenentis prius cognitam. inter matrem tunc et

uiz uel cōcubinariū mulieris tenētis pri^o cogni
tū siue masculus siue feīa teneat. Inter tentus
7 filias tenētis. Int^o tentā 7 filios tenētis idistī
cte ut supra. Tertio strabit^r pariformiter leuā
do sicut 7 tenēdo, 7 inter easdem psonas 7 licet
aliq doctores cōprehēdāt hos gradus breuius po
nendo aliq plures aliq pauciores. Nā dñs An.
de bu. in ca. Martin^o enumerat iz. 7 Jo. An. zo
ut ibi recitat dñs An. Ego aut^o hoc posui magis
specificice ad clariore intelligentiā. Et nota qd li
cet leuans aut tenēs ad baptismum nō tangeret
puerū de idustria sed solū pānos qbus inuolutus
ē nolēs strabere cōpaternitatē cōtrahit tam ut
notat Archi. Jo An. 7 Semi. in. c. f. de cogna
tiōe spi. li. 6. Idē de eo q accedit ad tenēdū s
nō respōdet. nec strabat qd tamē strabit ut no
tat collec. e. ti. **C**ōfirmatio. **C**ōfirmatio sacra
mētū. n. cōfirmatiōis duplici actu cognatio spiū
tual^r nō solū ipediēs s. ēt dirimēs strabit^r. s.
Cōfirmādo. 7 tenēdo. Quo ad primū actū stra
bit^r Inter cōfirmatē cōfirmatū uel cōfirmatā. In
ter cōfirmatē 7 pntes cōfirmati uel cōfirmate.
Inter cōfirmatū 7 filios uel filias cōfirmatis.
Inter cōfirmatā 7 filios similiter uel filias cōfir
matis. Inter cōfirmatū 7 uxore uel cōcubinā cō
firmatis pri^o cognitā. Int^o pntes cōfirmati l^o cō
firmate 7 uxore l^o cōcubinā cōfirmatis p^o cognitā

Et in his cluditur quo a confirmatē. de quo habe-
tur in. c. Medū. de cognat. l. i. li. 6. Quo ad se-
cūdum actū strabitur Inter tenētem uirū uel mu-
lierē et tentū puerū uel puellā. Inter tenētes et
parētes tēti uel tēte. Inter tētū et filia tenētis
Inter tentā et filios tenētis. Inter tētū et uxo-
rē et cōcubinā tenētis prius cognitā. Inter tentā et
uirū uel cōcubinariū mulieris tenētis prius cogni-
tū. Inter pētes tēti uel tēte et uxore uel cōcubi-
nā tenētis prius cognitā dato qd tenēs sit uir .
Inter pētes tēti uel tēte et uirū uel cōcubinari-
um mulieris tenētis prius cognitū. Cognatū natura-
le siue carnalis hēt. 3. spēs. s. Cōsanguinitatē.
Affinitatē et publicā honestatē. Cōsanguinitas
q̄ ē uiculiū duarū psonarū ab eodē stipite et stirpe
carnali opagine descēdētū hēt triplicē lineā pri-
ma ē ascēdētū q̄ sunt pat̄ mat̄. Au⁹. Aua pau⁹
pania et successiue usqz ad Adā. Secūda ē descē-
dētū q̄ sunt fili⁹ filia nepos neptis p̄nepos pro-
neptis et sic successiue usqz ad ultimū hominē Et
inter istos ascēdētes et descēdētes prohibitio de stra-
bēdo matrimoniū p̄z saniorē intellectum est perpe-
tua ut tenet. Iohannes. Andreas in apperatu ar-
boris de consan. et affi. Tercia est collateralū
qui sunt frater soror filius uel filia fratris uel
sororis. Et inter hos durat prohibitio usque ad
quartū gradū a stipite inclusiue remotū ut i. c.

¶ i

Nō dē de cōsan. 7 affi. 7 sufficit qd una ex pti
b^o trāscēderit quartū gradū lz alia nundū appli
cuerit ad illū sed fuerit i p^orio secūdo nel tercio
gradu. Mā quotto gradu remotior psona distat a
stipite. i. a cōmuni p^onte toto distat a quolibet
alio p aliā lineā descēdētī ab eodē ut in. c. **Q**d
dilectio. 7. c. fi. e. ti. Et ubi plene p glo. 7 doc.
De affinitate 7 plubica honestate dicet ifra su
is locis. Cognatio legalis que ē quedā civilis
ppinquitas legalit^r itroducta strabit p adoptio
nem 7 arrogationē 7 ipedit matrimoniū strabē
dū 7 dirimit iā cōtractū f^oz ueriorē sententiam
doc. extra. e. c. i. **T**riplici^r. **P**rimo iter patrē
adoptatē seu arrogatē 7 arrogatū seu adoptatū
filiū uel filiā nepotē uel neptē et hoc semp ipe
dit et dirimit qm pater adoptator nō pōt cōtra
bere cū filia adoptina uel nepte ē post emanci
pationē. 30. q. 3. **I**ta diligere. **S**ecūdo iter col
laterales. i. iter filios naturāles legitimōs 7 ad
optinos et hoc ipedit durāte adoptiōe et n̄ ultra
extra. e. c. unico et. 30. q. 3. post susceptū. Et
quāuis qdā dicāt iter pdictos hodie nullū ēē im
pedimentum tutior tamen sententia est quod su
pra dixi. **Q**uod etiam tenent hosti. et Guil. in
spe. e. ti. **F**ilij uero adoptini bene possunt lici
te matrimoniū cōtrahere iter se ut notat glo. i
d. c. unico. **C**ōcordat dñs Antoni^o de bu. cū glo.

7 doc. cōmunit̃ ibidē. s. qd adoptati iter se pos
sunt strabere. Tercio iter adoptatē et uxorem
adoptati 7 iter filiū adoptiū 7 uxore pris ad
optatis 7 hoc omni tēpore ipedit matrimonium
insti. de nup. §. i. 7 2. 7 notāt doc. moderni i
d. c. unico. Crimē Tria s̃t crīa q̃ nedū ipediunt
matrimoniu strabēdū s̃z ēt dirimūt iā stractū
ut i. c. Trāsmisse extra de eo q co cōsan. uxoris
sue Primū ē machinatio i mortē alīi cū effec
tu aio strabēdi matrimoniu cū cūge ei⁹ si uir
fuerit siue mulier occiderit uxorem alicuius ut
illū accipiat i uirum. **E**t itelligit̃ occidere
nedū pprio actu s̃z ēt cōsilio cōsensu auxilio fauo
re mādato ordinatiōe seu p̃cipatiōe quōcūque
dūmō secuta sit mors 7 talis machinatio ipedit
7 dirimit matrimoniu p se l̃z nō iteruenerit adul
teriū s̃z Inno. 7 hosti. Alij dicūt hoc uerū quan
do ambo machinati s̃t i mortē occisi secus autē
qn̄ alter tātū machinat⁹ ē i mortē qa tūc nō ipe
dit sine adulterio 7 hoc t̃z henri. Boyc. i. c. fi
extra de eo q duxit i ma. quā po. p adul. 7 Jo.
An. i. c. i. de ouersi. infi. i nouella 7 collec. ibi
dē. Ric. 7 Sco. i 4° di. 34. 7 hec uidef̃ opi. uir
or 7 cōior. s̃z ē fides p̃stita adultere qn̄. s. ligati
matmōio siue utqz siue alī sit ligat⁹ stāte legit⁹
matmōio pmittūt sibi. mutuo iurādo l̃ fidē p̃stā
do qd ma. strabēt p⁹ mortē cūgis siue cūgum.

¶ 2

Nā siue ante p̄dictā p̄missione siue post iterue
niat polutio adulterina ipedit 7 dirimit ut su.
31. q. 1. Si q̄s uiuēte 7 i. c. Sup eo 7. c. Cū ba
beret extra de eo q̄ dux. in ma. Tercium ē si de
facto sciēter straxerit matrimoniū 7 uiuēte alte
ro cōiuge secuta sit adulterina. cōmixtio iter il
los siue ante stractū siue post ut in. d. c. Cū ba
beret 7 in. c. Significasti 7. c. Veniēs. 7. c. fi.
e. ti. De nuda aut p̄missione cū adulterina polu
tione ā ipediat 7 dirimit uarie s̄t opi. uide ric.
in. 4. di. 3. q. 4. ar. 3. q. 4. Et Sco. ibi. Cult⁹ dispi
tas. s. q̄n fidelis strabit cū ifideli ut indeo l' pa
gano nō t̄s matrimoniū. Nā hoc ē phibitū de iu
re diuino. exo. 34. 7 de utero. 7. 28. q. 1. E.
ex his. 7. c. Cane Secus si fidelis cōtrahit cum
heretico q̄a l̄s peccet si sciēter strabat nō tamē
pp hoc ē matrimoniū dirimēdū. extra de dinor.
Quāto 7 p Ric. 7 theologos in. 4. di. 39. Te
nef tamē fidelis recedere ex p̄cepto ab heretico
uel ecōuerso si i notorio crimine heresis p̄sene
rat ut i. c. Quēadmōm de iure iurādo. Dis. siue
uolētia uel metus impedit matrimonium cōtra
hendū 7 dirimit iam contractum in. c. Cum lo
cum 7 in. c. Consultationi extra de spō. s̄z n̄ ois
uis 7 met⁹ ipedit 7 dirimit. Sbi nota q̄s duplex
ē coactio. s. Absoluta q̄ fit p̄ nim 7 ista excludit
totaliter cōsensum animi i quē non cadit coactio

Alia ē coactio cōditionata 7 ista fit p metū cū
s. timore alicui⁹ mali ab extra cōsentit et ab ira
7 sic n̄ cōsentit nec uult simpliciter s; pcedēte cā
ipellēte. Et iuxta b^o sciēdū qd Quedā sūt i qb⁹
n̄ exigūt nuda uolūtas alicui⁹ nec cū qualitate
libertatis 7 i hui⁹ mōi met⁹ ipso iure n̄ ificit qd
coacta uolūtas uolūtas est. i. 4. q. i. merito.

Quedā sūt i qb⁹ exigūt libera uolūtas cū quali
tate libertatis 7 tūc coacta uolūtas cū n̄ sit libe
ra ificit. i. 4. q. 6. Auctoritatē. 22. q. 4. In c.
7. 33. q. 4. Significasti, alias notificasti, 7 ibi
p glo. Cas⁹ aut i qb⁹ libera 7 directa uoluntas
exigūt. ponit glo. i. c. Abbas. extra. d^r his q uī
met⁹ ue cā fiūt. 7 i. d. c. Significasti. Quorū
prim⁹ ē mātmoniū ut i. c. cū locū. 7. c. Cōsul
tatiōi 7. c. Sēma. 7. c. si. supra. de spō. Nā in cā
mātmoniali qualiscūq; iust⁹ met⁹ q pōt cadē i
cōstātē uix ifueniat siue culpa strahētis siue nō
mātmoniū stractū n̄ tenet nec obligat⁹ ē q b^o
facit et si iurat. Aliq⁹ casus uide ibi. s. i. de.
c. Abbas. Que aut habeāt iducē iustū metū cre
ātē excusationē 7 cōsensu excludētē notat glo.
i. c. Cū dilectus. extra de his q uī metus ue cā
fi. sup. ubo nec metū mortis. Ordo. s. sacer.
nā existēs i sacris ut subdiacon⁹ 7 supra ipedit⁹
mātmoniū strahē 7 si straxit dirimi d^r. 32.
di. Si qd eoz 7. c. de illo 7 extra q cle. uel no

21
5r

BIBLIO
CENTE

c. i. 7. z. c. Rursus 7 p totū qd si de facto strahat excommunicat⁹ ē ut i cle. eos. de san. 7 affi. 7 fit irregularis ut i. c. z. ex. q cle. l. no. **O**reci tū i sacris constituti possunt uti ma. iā stracto s3 nō pnt apli⁹ strahere. **L**igamē nā qn qd alfi cō iugi ē alligat⁹ ē si solū p matrimōiū stractū p ūba de p̄senti ea unēte aliā accipe nō pōt ut i. c. l3 de spōsa duoz quānis ligat⁹ solū matrim⁹ p ūba de p̄senti stracto āte carnalē copulā possit religionē appbatā igredi ut i. c. uerz 7. c. publico de conuer. cōin. ē iuita. cōiuge remanēte i seclō q p⁹ p̄fessionē tacitā l⁹ exp̄ssas igressi 7 nō ante poterit cū alio uiro strahere. **S**i ūo p⁹ stractū matrimoniū ut supra alter singū se absentauit i regionē lōginquā remanēs nō pōt cū alio cōtrahere nisi pri⁹ certificat⁹ fuerit de morte alteri⁹ ut ex. de spō. c. i p̄sentiā. sec⁹ aut ē i spōsalib⁹ de futuro ut i. c. de illis. c. ti. **Q**uādo aut dicat⁹ certificat⁹ notat glo. i. c. qm̄ frēqnter. & si aut extra ut lit. nō cōte. sup ūbo p̄sumat⁹. **H**onestas s. publica ē p̄p̄q̄tas ex spōsalib⁹ pueniēs trabēs robur ab institutiōe ecclesie pp ei⁹ honestatē. s3 Ric. i. 4° di. 4i. cū enī aliq⁹ strahit spōsalia cū aliqua muliere ori⁹ ex illis spōsalib⁹ publice honestatis iustia ipediēs 7 dirimēs matrimoniū i priō genere usqz ad quartū gradū ut. s. nullus osanguine⁹ spōsi possit habere illā spōsas i uxore

nec aliqua de cōsan, spōse possit habere spōsum il
 lum i mxx usqz ad quartū gradū d' despō. ipu.
Cōtinebat. 7. c. iunēis 7. c. Ad' audiētā ex. de
 spō. Et hec nā s' si spōsa. sint pura. i. sine cōdic
 tiōe 7 certa l3 al' fuerit nulla ratiōe cōsanguini.
 affini. aut altius cui' cūqz ipedimēti dūmō non
 sint nēla rōne cōsensus nā tūc nullū ori' ipediū
 tū ut i. c. unico. e. ti. li. 6. i glo. 27. q. 2. si qz
 despōsauerit uxore 7 ibi glo. 7 Archi. si nō sit
 dubiū de cōsensu. s. an cōtrahētes vere cōsenserint
 bñ ori' publica honestas ex. de spō. Iunēis sup
 ūbo dubia 7 notat Ric. ubi su. Inno ex. eo. ad
 audiētā ubi ēt dīc. idē si frigid' cōtrahat cū ali
 qua monac' l' sacerdos nā ex eoz spōsa. ori' pu
 blica honestas ut su. 27. q. 2. Si qz hāc mātiaz
 bñ tētāt do. An. d' bu. i. d. c. Iunēis 7 Jo. an.
 i. c. i. de spō. ipu. li. 6. i nouella Si sis affinis.
Affinitas q̄ ē p̄ximitas p̄sonaz ex carnali copu
 la pueniēs oī carēs pentella f3 Sof. cōtrahit ex
 matrimoniali coitu 7 ēt fornicario 30. q. 4. c.
 Si quis unus trigesima secunda questione quar
 ta. c. In eo trigesima quinta questione tertia. c.
 Nec eam. 7. c. de incestuosis. 7. c. extraordina
 ria 7 durat usqz ad quartū gradū iclusiue solum
 mō i prio genē affinitatis exēpli grā. Jo. cōtra
 xit matrimōiū cū Maria oēs cōsanguineū Jobā
 nis s' affi. marie. i. eo. gradu i q. s' cōsan. ipi
 ad 4

iobant 7 oēs sanguinei marie sūt affi. Jobis in
eodē gradu i q. sūt sanguinei ipsi marie. Sanguini
nei aut utriusqz ptis int se ipsos nullā affinita
tē habēt ut ifra. c. Quod sup bis supra de san.
7 affi. Si forte coire neqz. Impotētia enī co
eūdi ē uiciū aīe ul corporis uel utriusqz quo qz
ipēdit alij carnalit cōmisceri. Et spēs huius impo
tētie pīcipaliter sūt due. Pīa ē naturalis ut i
potētia pueri l frigiditas lenis seu ē frigiditas
cōplexionis uel artatio mulieris. Et hec si ē per
petua ut i frigido nō solū ipedit matrimoniū cō
trahēdū sed ēt dirimit iā contractū 33. q. i. c. i. 7
e. laudabilē extra de frigi. 7 male. Si uero ē tē
poralis ut i puero tā diu ipedit quā diu i ē. De
naturali tamē ipotētia q ē in sene dicit glo. i. c.
Quod sedē. quod bene pōt cōtrahere ut in .l.
Sancimus. C. de nup. 7 27. q. i. nuptiar. Secū
da ē accidētalis ut castratio i uiro ul destructio
matricis aut alia iēptitudo in muliere ul cōmūe
impedimētū p maleficiū de quibus in iuribus su
pra allegatis habet. Ecclesie uetitū hoc uerbo
phibentur matrimonia clādestina de quibus habe
tur extra de clāde despō. c. 2. 7. c. Cū inhibitio
7 30. q. 4 aliter 7 oīa alia matrimonia cōtra ec
clesie interdīctum cōtracta Et licet cōtra facien
tes huic pīcepto peccet mortaliter tē tamē ma
trimoniū nec dirimitur. Nec nō tempus feriatū.

Obi nota qd matrimonia pibetur a pria domi
nica aduentus usqz post epiphaniā fz Ric. in
4. di. 32. ar. 4. q. i. Et a dominica lxx. usqz ad
octauā pasce iclusue. Et a tribus diebus ate ascēsi
ōe usqz ad octauā pent exclusue. 33. q. 4. n. o3
7 tribus. c. seqntibus et ex. d. ferijs. Capellan. bis
en tpris nō pibet consensu mrimōialis quo ad
strahendū mrimoniū seu spōsalia. Nam quocūq
tpre strahi possunt ut i d. c. Capellanus. Sz pbi
betur ois nuptialis sollēnitas et actus copl'e car
nalis i picipio et sic traductio sponse i domum
spōsi. Et trāsgrediēs quocūqz horū triū morta
liter peccat. Deide iroget si post nuda spōsalia
d futuro stracta straxit f. cū alia spōsalia etiā
de futuro nā peccauit mortalit' n tñ pp hoc solu
ta st prima etiā si secūda fuerit iuramēto firmata
nisi secuta fuerit carnalis copula ex. e. Is q 7 c.
Si inf. fz Ric. ubi supra 7 hosti. Idē do. An.
de bu. i. c. sicut ex lris. e. ti. Si prio straxit
spōsalia d fufo cū aliqua deide cū alia straxit
p ūba de p'senti. Nā lz p faz de p'senti soluta
sint pria de fufo ēt si fuerit iuramēto firmata
peccauit tñ mortal' extra. e. Si inf 7 c. Sicut
7 ibi p. d. An. de bu. Si post mrimoniū strac
tū p ūba de p'senti straxit cū alia ēt de p'senti
mortal' peccauit nec t3 fz mrimoniū etiā si
fuerit cōsumatū sed redire ops ad primum nisi

illa cū qua pri^o straxerat igressa fuerit rligiōe
apbatā 7 ibi pfecta l' nisi papa dispēsaret ex
cā rōnabili qd' facē pōt. ex. d'ouer. cōiu. ex pu.
Et ibi glo. do. An. d'bu. 7 doc. cōit. 7 i. c. ex pre
z^o. 7. d' diuor quāto. Ikic. i. 4°. di. z7. ar. 4. q. 3
7 cōit. oēs Si mat'moniū straxit cū d'bita itē
tiōe. s. pcreādi plē. fuādi fidē 7 strabēdi i sep
abile aic^z cōiunctionē nā si n' his bonis mat'mo.
strabi n' pōt. z7. q. z. oē. glo. ubi. ūū. tñ dicit
qo si aliqs strabit mat'mo. itētiōe adulfādi nī
bilōin^o ts mat'mo. nisi b^o. d' ducat i pactū. archi.
uō. i. d. c. oē. dicit qo lz strabaf mat'mo. sine i
tētiōe pl' l' si n' itētiōe fidē fuāde n' tñ cū itētiō
ne euitādi plē nec frāgēdi fidē mat'mo. ē. Sz
si directe strabaf cū itētiōe euitādi plē l' frā
gēdi fidē tē n' ē mat'mōiū. z7. q. z. solū 7 ex. d'
odi. ap. c. fi. i bono at sacramti sēp ai^o ē neces
sari^o qa si n' mutuo cōsensu mat'mōiū ēē n' pōt cū
cōsens^o sit d' substātia mat'monij. despō. tua nos.
7 c. cū. ap. **I**kic. ubi supra. di. 31. ar. z. q. i. op
tie distiguit. si sciēs se excōicatu maiori l' ēt mi
nori excōmūicatione straxit uidef mor. qa ex
cōio sepat a sacramtis. Idē uidef si exhs i mor
tali straxit ma. i ut^o qz iñ cāu ma. ts extra de
eo q duxit i ma. c. significasti 7 ab. sv. ibi. Si
post stractū ma. p ūba d' pseti an l' post cōsuma
tionē. cognouit aliquā cōsanguineā uxoris sue in
4° gradu l' cūiōri n' pōt absqz mortlī pcō debi
tū exigē ex. d' eo q cogno. cōs. uxo. sue. c. i. 7 fi.

nisi cū eo dispēseſſe ut notat Jo. an. i. c. z. c. trāſ
miſſe 7. c. tue. e. ti. 7. d. An. d. bu. ibi reddeſſe tñ
ſemp teneſſe ſi ſpōſexūs ſe nimīū relaxauit cum
ſpōſa ūbis laſciuiis 7 tactib⁹ ipudicis ſe ſuicē pro
uocādo qa i h⁹ mōi de facili pñt occurreſſe multa
mortalia ꝑcipue ſi fuerit uolūtas iordinata l. ſi
pp h⁹. iteruenerit polu. i. alio ipc⁹. Si cognouit
uxo. añ benedictionē nuptialē de qua habet. 33
di. c. fi. mor. ē ſz ūū ubi ē cōſuetū bñdictionē ad
hiberi niſi fieret cū diſpēſatione epi ex iuſta cā
idē dicit ſi omittat alie ſollēnitates circa matri
moniū cōſuete. cō. alla. gof. 7 uic. 7 notat col.
ex. d. ſpō. c. i. ubi ſubdit. Alber. tñ dīc. qd hoc
dictū ē niſi dux 7 h⁹ idē uidet ſentiſſe ino. 7 do.
An. de bu. ibidē nā cōſue. uī legis l. canōis obtinē
7 canō l. lex nō obligat ad mor. niſi ſtatueat ꝑcep
tū l. ꝑbi. d. ellec. generali. l. 6. ſi uir ſpōſā ador
nauit uestib⁹ 7 iocalib⁹ ꝑcioſis ſeu al. uaiſ 7 ſup
fluiſ ornamētis 7 qb⁹ 7 ſi traduxit ad domū cū
magnis expēſis 7 appatib⁹ ac ꝑōpiſ ultra cōdecē
tiā ſtat⁹ ſui nā peccauit ſz quātitatē exceſſ⁹ Si
d⁹bita itētiōe ſēp cognouit cōiu. nā ſi cā ſuſcipiē
de ꝑlie 7 dei gloriā educāde aut cā reddēdi de
bitū nullū ē ꝑccm̄ imo meritoriū ſz oēs docto
res de ꝑrio. i. thi. 4. nolo iuniores nubē filios ꝑ
creaſ 7 c. de. z. i. cor. ſeꝑrio dicit uxorī uir de
bitum reddat. 7 cetera. Si uero cauſa remedij
ſeu uitande fornicationis non ſolū in ſe ſed et i

So

no bu

cōiuge ueniale ē si sistat. i. līmites matrimōnū
s. actu l' habitu us qd cū alia nō facēt secus si
ita exit fines matrimōnū qd ēt si n̄ esset uxor
facēt idē tūc enī ē mortle f3 Ric. i. 4. di. 33.
ar. 3. q. 3. Cō. Tho. ibidē. s3 si cognouit eā cā
delectatiōis seu satāde libidis. Tūc si libido
pūeniat uolūtātē ex fragilitate seu infirmitate
carnis pūeniēs. Et ex h. querit cōiugalis delec
tatio sub deo tū ut. s. dei amor pponat illi delec
tationi h. ē ēt ueniale q̄uis n̄ fiat p̄dictis tri
bus de causis. Si nō pūenit libido a uoluptate
ut cū qd de idustria utit' calidis 7 icētūis l' cū
excitat in se ipso motus libidinis pp satietatem
delectatiōis h. ē p̄hibitū 7 illicitū. f3. Alex.
de al' t̄tia pte sūme di. 36. 7 sic uident' sentire
qd h. sit mortale. Cō. Ray. 7 hug. Si cognouit
cōiugē applicādo aīum 7 appetitū deliberatū ad
aliā mulierē mortale ē. Si cognouit uxorem pp
corporalē sanitatē p̄cipalit' n̄ excusat' a pecca
to f3 tho. in 4. di. 32. Si cognouit uxorem ex
tra nas naturale semp ē mortale. f3 alex. ubi
supra 7 oēs doc. qd sic ples generari non pōt.
32. q. 7. c. Adulterij. Si cognouit cōiugē inuase
pprio naturali s3 mō contra naturā puta late
raliter aut stans erectus uel cō m̄r supergredi
nirū aut nir ad eā accidit r̄trorsus more iūnto
rū. nā hoc f3. Alex. de al' ubi supra uidetur ēē
mortale et tanto granius quanto plus discedit

a modo naturali. **Alber.** nō et **Tho.** i. 4. di. 3i
dicūt qd nō semp ē mortale s; se quādoq; tamē
pōt esse signū mortalis concupiscētie qñ. s. nō suf
ficit eis modus & natura ordinat⁹ pōt dici. p cō
cordia opi. qd si cōiungas se carnalit⁹ cognoscāt s;
mō nō naturali fuato tñ debito uase et b. faci
āt nulla cā subsistēte sed causa solius uoluptatis
amplius sic q̄rēde mortali⁹ peccāt p̄cipue ī duo
bus ultimis modis. si uero subsit causa aliqua &
si nō omnino sufficiēs ut qā ali⁹ cōmisceri picu
lū ē abortus lz hoc casu melius foret abstinere
attamē excusari uident⁹ a mortali et forte ēt a
ueniali ī primis duob⁹ modis nisi sciēter extra se
mē effunderēt tūc enī esset mortale. **Sō.** Ray. &
glo. eius. Si tēpore mēstruorū debitū exegit ul
reddibit. **Si** utrūq; uidet⁹ mortale et p̄hibitū
leni. z. **Tūc.** n. s; biero. solēt generari fet⁹ lep
si et morbofi et notat **Arch.** di. 4. ad ei⁹ **Tū** dic
qd lz sup hoc uarie sint opi. tñ satis equa uidet⁹
opi. **Tho.** in. 4. di. 32. ubi dicit qd si fluxus mē
strualis ē inaturalis iordinat⁹ et quasi otinu⁹ nō
ē p̄hibitū exigere sed si ē naturalis p̄hibitum ē
mulieri petere. **Si** uero uir petat sciēter debet
eū p̄cibus auertere s; si ignorāter dz aliquā oc
casionē p̄cedere & ifirmitatē allare si tñ nullo
mō ul⁹ acquiescē dz reddē. **Alex.** tñ d. al. dicit b.
uer⁹ qñ time⁹ p̄babilit⁹ d. fornicatiōe uiri alias

nō. Idē dicēdū uidet si āte purificationē p^o p
iū exigīt l' reddīt. si debitū exegit ul' reddidit
tēpore pgnatiōis. nā si psumit uehemēt' d' picu
lo pt^o n' l' exegi nec reddi f'z Alex. cō ūn si i sol
lēnitatib^o 7 ieiunij^o debitū exegit l' reddidit. nā
hoc uidet phibitū. i. cor. 7. dic qd his tēporib^o
ex act^o n' peccat si reddat iuit^o Qui ūo exigit ali
qua ifirmitate l' scupla duct^o si n' stēptu tū tēpo
ris seu ecclesiastice exortatiōis excusat f'z tho. 7
alios cōmunit. glo. tū sup. c. i. 33. q. 4. dicit qd
his dieb^o cā saturāde libidinis iugē cognoscere
ē mortale l' alijs tēporib^o sic cognoscere sit solū
ueniale f'z eā uide ibi plene. Si alē alēi exigētū
debitū reddidit. nā uqz ad hoc tenet. i. cor. 7.
Sed uir n' solū tenet reddere uxori exp^ol^ose pētē
ti. l' ēt si tacite ul' p signa h^o appeat alias q alē i
absqz legitima cā denegauerit mortalit' peccat
f'z doc. Negare tū pōt licite alē alteri debitum
reddere p^o si ante duos mēses p^o tractum ma
trimoniū uir exigat debitū. 27. q. 2. Institutū
Idem tho. 7 al. 20 nō tenetur reddere alteri pu
blice in adulterio exnti l' occulte quia in utroqz
cā t^olia pdidit ius debitū exigēdi. Nec tenetur
reddē i loco sacro pp reuētā dei nec in publico
pp scādālū pximi. f'z alex. ubisupra. nec si pba
bilis timēt notabile nocumētū pprie psonē l' iu
gis l' plus i utero exntis. Negare āt debitum ex

ira
posse
cogno
altē d
altē i
l' redd
c. i. et
ca b. m
i. q. 2. 1
mō exco
rū excoi
dēt. Si
na p se n
lia lūa p
de b' sup
rū ea se l
d' ppet
sic p mī
mellā i
libero d
Si filio
factis tē
qz mort
magnis
rū ex an
canit. i.
diligent
rum ac

ira uel indignationē ut quādoq; attingit nō uidet
 posse excusari a mortali. Si q. quomōd' industria
 cognoscēdo iungē plē euitauit l' hac de cā alē
 alēi debitū negauit mortale ē. Si alē iungū ab
 alēo i adulterio publice cōmorāte debitū exegit
 l' reddebit mortale ē f3 cōem opi. doc. 32. q. i.
 c. i. et seqntib'. Si uero adulteriū ē occultū cir
 ca h' uarie s' opi. doc. uide ric. i. 4° di. 3 4. ar.
 i. q. 2. Ab habētib' curā familiarē. Si scit quoq;
 mō excoicatū a iure uel a iudice l' al' picipanit
 cū excoicat' pōt ēē mortle 7 uēiale ut li. c. pce
 dēti. Si uir uiuit de licito exercitio 7 d' substā
 tia p se nel p pdecessores suos licite acq̄lita fami
 liā suā pascit ant d' uis dotē uxoris hūit uide
 de h' supra pcepto 7° Si uir. ux. dilexit 7 d' bite
 cū ea sē hūit ut p̄cipit ap'. eph. 4. an. extrario
 d'spexit eā l' d' ea nis selotip' 7 suspiciol' fuit 7
 sic p mīmo ac sū rōnabili cā, ūberauit seu cōtu
 meliā itulit. Si se ab ea p multū tps absq; eius
 libero s'sensu 7 sū urgēti necessitate absentauit
 Si filios pcreatos 7 filias batizare 7 cōfirmare
 factis tēporib' debitis et ex dillatiōe nimia ali
 qs mortu' ē sū baptis. mor. ē. Si uir n̄ prouidit
 magnis necessitatib' uxoris filioꝝ ac alioꝝ suo
 rū ex auaricia p̄cipue i ifirmitare mortaliē pec
 canit. i. thi. 4. Qui suoz max. Si uir bonam
 diligentiam circa caram et regimē uxoris filio
 rum ac familie adhibuit ut arduose uiuant.

M
 24 bnt

51
52

BIBLIO
CENTI

7 ut dei mandata 7 ecclesie sciant 7 obfuēt pē
pue de cōfessione coione misse auditiōe uite bone
state 7 bui^{mōi}. Et si filios diligēt educavit ac
bonis moribus 7 doctrina quātū potuit informa
uit. Quod si circa hoc notabiliter defecit mortū
ē. Si ad choreas 7 ad alia uana spectacula uxo
rē. l. filias ire pmitit seu uanitates 7 ornat⁹ sup
fluos habē l. facere cōsensit qā ē picipes pecca
torū eaz. Ro. prio. Si dotē 7 eius bona ppria
abiqz eius libera uolūtate distrabit qā n̄ potest
extra de dona. inf. ui. 7 uxo. p. uestras 7 d. ēpt.
7 nen. Sernēit. Si decias piales 7 psonales
soluit. Itā ad hoc tenet i duob⁹ casib⁹. I. ubi ē
cōsuetudo l. idigētia ministroy dei qb⁹ f⁹ legem
dinā d⁹ sustētato f⁹ Alex. tertia pte. su. di.
44. ar. i. Si mulier dilexit uirū suū 7 si fuit ei
subiecta et obediēs in licitis ut tenet. eph. 4.
Mulieres uiris suis subdite sint sicut dño : qm̄
uir ē caput mulieris. 33. q. 4. ē crdo et quattu
or. cap. seqntib⁹. Si uxor uiro irreuerēs 7 male
respōdēs fuit l. cōtēdēdo cū puocauit ad iracun
diā l. ad dei et sanctoz blasphemā hoc mortale
uideri pcepit cū scit uiri pnitatē ad h⁹. Si ir
reuerēs fuit 7 discola erga soceros et cognatos
7 male tractauit eos seu uiro reddē studuit exo
les mortū uideri pcepit i h⁹ ultio. cān. Si uir
domiciliū trāsserētē seq noluit grauit peccauit:

Nā ad b. tenet nisi p. bilit dubitaret d. morte
sua vel q. nellet eā exponere ad scortū aut ire
nagabūd. de h. plene ex. de spō. de illis 7 de cō
iū. le. p. c. i. 7 ibi domin. An. de bu. 7 alij doc.
Si dotē ex usuris habuit nel de bonis niri male
acq. sitis cōsumpsit tenet ut supra pcepto. 7. **S**i
ex nris sterilis illicite opas dedit ut acciperet filios
puta p. medicinas 7 remedia supstitiosa malefi
corū 7 bulusmōi mortalit. peccauit ut supra pcep
to prio. **S**i ex adulterio filiū genuit nel alienū p
tū sibi supposuit. **N**ā i prio casu ultra mortale
peccatū tenet ipsi uiro satisfacere de oib. expē
lis factis illi filio putatino nel ei. beredibus si
uir sit defunct. In fo uero casu. **S**i de niri con
sensu alienū supposuit absoluta ē mulier s. si eo
ignorāte fecit tenet ut i prio casu nō tamē tene
tur mulier quoquomō crimē suū ruelare uiro nec
ēt filio secūdn. **S**co. in 4. di. i. q. 2. Et ibi alle
gat optimas ratiōes. **S**i uolūtarie nel culpa sua
se dispendit aut aborsum pcurauit seu ē infātu
los in lecto tenuit q. nō licet nel ibi culpa sua
aut negligentia oppressit de hoc uide supra pre
cepto. 4. **S**i cum potuit noluit lactare filios pro
prios 7 nutrit. peccauit 7 cōtraria cōsuetudo pra
ua cōsuetudo uocat. di. 4. ad ei. **S**i se depillauit
seu usa ē fucis 7 alijs figmētis crinib. tortis cris
pis aut mortuis bōbice nō cir. dorsū odoriferis

Ni

planulis altis 7 huiusmōi qā i his pōt esse mor-
tale aut ueniale secūdū intentionē 7 excessus si
utit̃ uestibus ex forma sua illicitis uel inhone-
stis puta recchamatis a pte incis̃is aptis scola-
tis multū caudatis 7 huiusmōi. Si nimīā dilige-
tiā 7 studiū adhibuit ad se ornādū 7 multo tēpo-
re se 7 alios pp hoc occupauit 7 p̃cipue i festis.
illicitū ē. Circa p̃dicta ut meli⁹ possit discerni
ornat⁹ illicitus a licito distignēdū ē. Inter orna-
tū fucatiōis 7 ornatū uestiū 7 huiusmōi nā fuca-
tio cū sit species fictionis seu adulfina fictio nō
pōt esse sine peccato. fm Aug. in. c. Fucare de
fate. ut. c. d. 4. nō tamē semp ē peccatum mortale fm
tho. 2a 2e. q. i. 69. q. 1 7 notat inno. i. c. i. extra
ne cle. uel mo. Sed solū qñ sit p lasciniā ul in-
dei cōtēptū. Nā aliud ē fucis faciei pulcritudi-
nē non habitā fingere qd nō lz. Aliud ex aliqua
cā. extrinseca pueniēte turpitudinē occultare pu-
ta ex ifirmitate 7 huiusmōi qd licitū ē qā fz apo-
stolū. i. cor. 12. Que putam⁹ ignobiliora esse mē-
bra his honorē abū dātiorē circūdam⁹. Ornatus
nō uestiū 7 huiusmōi de se nō ē illicit⁹ fz Alex.
de al sup 20. seu ubi dicit qd lz fz nobilitatē p-
sene 7 cōuetudinē t̃re 7 dignitatē officij se orna-
re uestib⁹ p̃ciosis ita tñ qd absit libido i uolūta-
te 7 scādālū i extiori ope his p̃suppositis p nō
fūdāmto pōt dici qd huiusmōi ornat⁹ ēt. n̄ nuptis

fucare 7 tingere
fate. ut. c. d. 4.
subior p̃alidur
app̃at f. m.
f. d. 1. c. 1.

mulierib⁹ ē mortale si fit ad cōplacēdū uiroz
aspectib⁹ 7 ad occupandū. Unde crisostom⁹ inqt.
Si se mulier decorauerit 7 ad se uisus hominū p
curauerit extremā nūctā sustinebit. Si nō sit ex
quadā leui uanitate 7 iactātia ut qā si bñ idate
fuerit nobiliores forte reputet̃ ialtē ē uēiale pec
catū. In iungatis aut idē dico si ex p̃dictis cāis
se ornēt qā similiter peccant. Sed si ornent se
hac intētiōe ut placeāt uiris suis ne p eaz⁹ oc
ptū labāt in adulteriū nō ē peccatū. i. cor. 7.
Quia tñ circa hanc materiā uarie s̃t doc: opi. p
inde aug⁹ ad possido scribēs sic iqt nolo ut de or
namētis auri uel uestis pperā habeas i. p̃hibēdo
sentētiā nisi i eos q ne iungari s̃t nec cōiungari
cupiētes cogitare dē qualiter placeāt deo illi aut
q s̃t mūdi cogitāt q s̃t mūdi. s. quō placeāt 7 ui
ri uxorib⁹ 7 mulieres maritis. Et hec oīa notat.
Jo. an. in mercu. i. reglā 7 q̃ fuit de regu. i. li. 6
Si uxor nīs iclta 7 negligēs fuit i bis q̃ ad ei⁹
f̃gim̃ p̃tinēt cir. filioz 7 failie ac rex dom⁹ gub
nationē 7 cōsuationē. 7 si p̃uidit eis iuxta me
rita q̃tūlibz tā i sanitate quā i isir. 7 contra. Si
ex cōsuetu. bz maledicē filios 7 eos q mediato
res fuerūt ut copularet̃ tali uiro p̃cū ē ut su.
p̃cepto. 2. Si uir seu m̃l̃r filios ac failiā cū opor
tuit corrigē neglexit. Mā ad b̃tē al⁹ iputabūt̃
eis peccata eoz. 26. di. i. ferioz. 7. c. faciētis.

Si aliquo modo aliquis eorum dedit notabile scanda-
lum vel malum exemplum filijs aut familie puta in
honeste ei⁹ presentibus quoquomodo se habendo vel fi-
liabus iam adultis secum dormientibus carnaliter se
comiscendo: Aut in his qui sunt peccati mortalis eis
consentiendo mortale est. **S**i uxor occulte de pecu-
nijs seu rebus viri in notabili quantitate dedit com-
sanguinejs suis vel alijs personis aut ludis fucijs
et vanitatibus expendit contra eius voluntatem furtum com-
misit ac mortaliter peccavit et restituere tenetur.
Si tamen occulte abstulisset viro exenti furi rap-
tori vel usurario ut domino restituat: Et cum hoc effec-
tu faciat excusatur a furto simul et a peccato. ff. de po-
siti. l. bona fides ut notat hostiensis in su. tit. de pe. et
re. §. Que pena. ubi. quod gret et collec. extra de usu-
ris. Si quis et multo magis excusatur si ipsa uxor par-
ticipavit vel consuevit quoque modo in talibus acquisitis.
scilicet per furtum rapinam usuram et bonum mori fecit. ubi. Idem
dico de omnibus qui per alios aliquid male acquirerunt quia
possunt illis iniustis vel potius ignorantibus accipere
usque ad quantitatem pecunie male acquisite et restitu-
tuere his quibus debetur. Quod uerum credo in consci-
entie foro nisi imminet periculum scandalum fratrum ut quia
proximo innocenti per furto imponi posset periculum pro-
pria infamie proprie persone vel uite aut periculum proprie
anime quia si forte exigetur ab eo iuramentum an rem abla-
tam vel pecuniam habuisset. aut de ea aliquid sciret de

facili piussum icurreret. Si qñ recessit a domo
patris furtive secū asportauit de bonis ei⁹ ad ui
rū qā tenet oīa ei restituere si p dote habuit su
am legitimā uel ultra nisi obtineret ab eo libe
rā remissionē si uero post mortē patris itestati
nupsit ⁊ aliqd a domo fratru asportauit de iure
cōmuni nō tenet restituere nisi cōputata dote
asportauerit ultra attingētē sibi portionē totius
paterne hereditatis uel nisi statutū aliqd muni
cipale obstaret uel nisi renūciasset cū iuramēto
paterne hereditati certificata de p̄iudicio nam
tunc eis restituere teneret. Fz iura.

Auiduis. Si caste i uiduitate uixit ⁊ honeste
cōuersionis fuit ut uidualis status requirit.
Si post mortē uiri tutrix uel curatrix filioz re
māsit. Mā si eoz bona male curauit aut distra
xit tenet ad omne dānū qd pcessit eius dolo ne
gligētia seu culpa ut in. l. Quicqd. S. arbitriū
tutele. Idē si notabiles etias de eoz bonis fecit
Si fecit uel exegit p filiā extractis uarios seu
alios illicitos tenet ad restitutionē ut su. p̄cep
to. 7. Si ab heredib⁹ uiri sui p dote n̄ soluta ali
m̄ta ⁊ aliud emolūm̄tū recepit restituere tenet
ut diciť su. p̄cepto. 7. Si deposuit dotē penes
cāpsorē m̄catorē ⁊ artificē itēdēs p̄cipe aliqd
utilitatis ad discretiōē ei⁹ saluo tñ capitali ufa
ē nīd su. p̄cepto. 7. si trāsiēs ad fas nup. aut al

¶ 2

fcedēs a domo niri asportanit secū furtie d' bo
 nis ei? uel heredū ultra ea q̄ ad ipas de iure p
 tinēt tēf ad restitutionē ultra peccatū. Si p le
 pulsa exegis l' officij niri l' filioz dedit aliqd
 tprale simōia ē p̄cipue si iūneiat pactū seu cōue
 tio. i. q. z. Quaz pio. Si tñ psona secl'aris q̄
 dat pecuniā p huiusmōi spūalib' celebrādis sit
 simplex et inites mori seu cōsuetudini p̄rie ex
 simplicitate talit' loquat' ac si uellet ea emē nī
 de f'pie iūpretandū eius factū. s. qd dederit p
 mōs ecclesie erit tñ admonēdū ne āplius sic lo
 quat' A principibus 7 rectoribus secularibus.

Circa p̄cipes 7 rectores seculares d' ifra
 scriptis fiet p̄sit iūrogatiōes magis 7 mi?
 put fiatni et additiōi eoz expedir' uidebit'. p̄s
 si regim' dignitatē seu dñiū cinitatis uel castri
 sibi uispanit uel obtinuit absqz ullo ti. nā tal' tā
 quā tirānus et raptor tēf oēs cēsus p̄nētū 7 lu
 crū ide pceptū restituē 7 salariū qd ide recipi
 ūt officiales et rectoēs ei? ab eo rapia ē. Nō et
 ipsi ad iūstitutionē tēnt' nisi forte illi officiales
 i oēs enētū erāt necessarij et utiles p cōsuatiōe
 rei pu. illi? cinitatis uel castri ut ptātes et alij
 iusticie admistratores. et tal' tirānus carēs ti
 dñij semp ē i mortali. et gesta p eū ipō iure sē
 nulla ut no. Ino. et do. an. de bu. ex. d' elec. ni

bil 7 de testi. lpo. in litteris, 7 ibi, plene p eos
de hac matia Si p se uel p alios man^uuolētās ī
iecit psonas ecclesiasticas seu religiosas nā pec
tiēs si absq^s supioris obediētia l^l ē de ei⁹ man
dato 7 ē laic⁹ excōicat⁹ ē, 17. q. 4. si q^s suadēte
cape tū l^l tenē ē laico l^l d^l mādato p^latoz suo
rū l^l ut bu⁹ mōi psonas ecclesiasticas ab alioz iū
ria īfēnda opescat ī p^latoz absētia. 7 q^s citius
pōt f^lignēt, de sen. ex. c. ut fame, 7. c. uniu^lsita
tis. 7. e. t. c. Si clericos. li. 6. Si cogit psonas
ecclesiasticas bōa īmobilia seu iura ecclesiarū
laicis q⁹ q⁹ mō submitte seu aliēat excōmūicat⁹ ē
si admōit⁹ n̄ desisterit, de rebus ec. n̄ alie, hoc
c^lultimo. li. 6. Si aggravauit ecclesias seu ui
ros ecclesiasticos talis seu collectis 7 alijs exac
tiōib⁹ q^a si monit⁹ n̄ desisterit excōmūicat⁹ est
donec satisfecerit ex. d^lima, ec n̄ min⁹. 7c. Adū
sus, Et h⁹ uer⁹ ē. sic d^l bōis p^lrijs clericoz q^s ē
īpli⁹ ecclesie ut notat glo. ex. d^lu. 7 bo, cle. c. fi.
Optie circa h⁹ distiguit do. An. de, bu. ibidem.
Si extorsit p uim l^l metū absolutionē seu reuo
cationē excōis suspēisionis l^l īfēdicti nec ualuit
absolutio 7 nouā excōmūicationē icurrit extra
de his que ui me. ue cā fi. c. Absolutionis. li. 6.
Si fecit fuanit seu seruari fecit leges, aut sta
tuta contra immunitatem ecclesiasticā excōmu
nicatus ē ex. de sen. ex. granē, 7. c. Mouerit.

21
4r

BIBLIO
CENTI

Si fecit statuta qd soluant ufe aut solute n resti
tuat sen ea no deleuerit excōmunicat⁹ ē ut i cle.
grani de ufs. Si publicos nfaros alienigenas
7 n ide oriūdos ad exercendū fen⁹ i tris suis ad
misit l⁹ admissos n expulit ifra tres mēses excō
municat⁹ ē ut i. c. nfarū de ufs. l. 6. Si emuni
tatē ecclesie n fuaui extrahēdo p⁹uim ofugie
tē ad eā aut ad aliū locū sacū granit peccauit
i 4. q. 4. **P**ior 7 ds puniri sicut p⁹rie lese maies
tatis f3 Inno. 7 nota p Jo. de legna. 7 Jo. de
imo. i cle. prima de pe. 7 re. Si ecclesias 7 lo
ca sacra seu religiosa niolauit ul⁹ pphanauit p
icēdiū l⁹ effractionē eoz sacrilegium omisit pp
qd excōmunicat⁹ ē ipso iure extra. de sen. ex.
Tua nos 7. c. Cōquesti. Cō. Inno. 7 domi⁹ An.
de bu. ibidē 7 dicūt hoc nerū solū i his duob⁹ ca
sib⁹. In ceteris nero sacrilegi nō f⁹ ipso iure ex
cōmunicati sed excōmunicādo. cō. Ric. i 4° di.
i 2. Cōf. dnrā. 7 Jo. de legna. **S**i bona ul⁹ p
dia ecclesiastica inuasit usurpauit sen tenuit abs
que cōsensu eporum seu rectorū earūde. ecclesiarū
excōmunicatus ē nisi ea ecclesijs restituerit. iz
q. 2. Quicūq3 7. c. se. Si abstulit aliqd de bōis
ecclesie seu de p⁹uētibus ad ius sacerdotū ut ca
lices pānta 7 huiusmōi dño semel cōsecrata mor
taliter peccauit 7 ut sacrileg⁹ ds excōmūicari. iz
q. 2. n⁹li liceat. Si dedit licētiā granadi⁹ l⁹ mo
lestādi q⁹. q⁹. mō i p⁹lōa l⁹ reb⁹ iudices clesiasticos

pp h. q. ab eis fuerit sentētia excois suspēsiōis
l' iēdicti i aliq. s dños rētores seu officiales p
mulgata excoicat⁹ ē nt. i. c. Quicūq. de sen. ex
li. 6. Si fuit bētic⁹ fautor aut, defēsor eoz ex
coicat⁹ ē ipō iure. 24. q. i. c. i. 7. 2. ex. eo. ad
abolēdā 7. c. Excōmūicam⁹. i. 7. 2. 7 alias mlt
tiplici pēa ponit i iure. Si milit phita sarrace
nis seu de suis portib⁹ ut eis deferāt extrahi p
milit aut eis auxiliū l' fanorē psta⁹ psumptit ipō
facto excōmūicat⁹ ē ex. de iudicis. ita q. rūdā. 7.
c. ad liberādā. Si christiāos naufragiū patiētes
reb⁹ suis spoliavit nisi rēddiderit excoicat⁹ ē ex.
de. rap. Excōmūicatiōi. inde d' b' ēt su. pcepto.
7. Si fecit l' ccessit rēpsalias tra psonas ecclesi
asticas generalit⁹ seu spetialit⁹ nisi. i. mēse rno
canerit excōmūicat⁹ ē ut i. c. Et si pignoratiōes
de iniur. 7 dā. dā. li. 6. Et i rēgl'a. n. d. c. li. in
mēn. p. Jo. An. Si ad ecclesias i q' patronus
fuit idoneos n pntavit s iēptos idiotas l' cōcu
binarios et al's malos pntavit uel subditos suos
ecclesiaz patron⁹ tales eligē ac p'senta⁹ psuasit
mortalit⁹ peccavit. Si rēcipit peccuniā ut pnta
ret aliquē cū esset patronus uel ut supplicat⁹ pa
pe seu epō p bñficio al cui cōferēdo excoicat⁹ ē
excōmūicatiōe papali nide. i. c. io. Si nona pe
dagia guidagia 7 bui⁹ mōi posuit seu instituit nē
et antiqua augmētavit qā n l's nisi d' ipatoris
uel regis uel laīa. cō. lūia 7 auctoritate. l' ex

antiqua consuetudine cuius iurisdictionis non extet memoria intro-
ducta sint ex. de u. signi sup qd dā. Et extra for-
ma predicta faciens excōicat^{ur} excōicatiōe papali. ut
hēt i excōicatiōib^{us} pcessus curie 7 tenet^{ur} ad resti-
tutionē oīus q̄ exegit illis a qb^{us} accep^{erunt} si sciunt^{ur}
aliog^{ne} erroget^{ur} i pias cās. Si uō auctoritate pre-
dicta ex cā irrationabili noua instituit nel antiqua
7 consueti augmētauit 7 de hac auctoritate appa-
reat ut ibi. Tūc si ipse fecit id pp qd iposita sūt
7 istuz itēdit facere puta reficere pōtes tene-
re stratā publicā securā manutenere iusticiam 7
huiusmōi licite pōt exigere ab adueniētibus nel
trāsēūtib^{us} noua 7 antiqua aduēta alia si pp de-
fectum iustitie nel qd ex negligētia seu cupidita-
te nō tenet securā itinera nolēs expēdere uiato-
res i psona offendūt^{ur} nel rebus expoliāt^{ur} aut ali-
qd dānū patiāt^{ur} teneēt^{ur} eis ad plenariā satisfacio-
nē s^{ed} hosti. 23. q. 2. do. Et qd supradixi qd lici-
te pōt exigere iunctigal itelligit^{ur} solū p reb^{us} q̄ ne-
gociatiōis grā differūt^{ur} nō sūt p reb^{us} q̄ ad usum
ppriū nel ad utilitatē fisci aut grā ruris exercē-
di portāt^{ur}. C. de uecti. 7 cō. l. uniuersali 7 glo. d.
c. lup qd dā qd uerū ē d^{icitur} iur^{is} s^{ed} d^{icitur} consuetu. b. n. fua-
tur l^{ib} hosti. i. su. c. ti. dicat qd hec consuetu. ē irra-
tionabil^{is} nec pōt facē qd debeat^{ur} uecti. p predictis
reb^{us} qd uidet^{ur} uerū quo ad forēses s^{ed} qd ad icolas
forte pōt tollerari talis consue. s. qd soluatur nec

tigal ēt p reb' ad usux ppriū ptinētib' saltē de
fructib' nonis terraz q supponūt ad suportādū
onera loci de qb' nllū ad hoc foret solutū necti
gal ab eis sec' aut de his quas emerēt p qb' se
mel solutū fuisset 7 sic uidēt sentire. Jo. de imo.
i cle. fi. de. cē. Si fuit rebellis cōtinuax 7 iobe
diēs supiorib' suis i his ad que de iure tenet p
cipue pape l' epō nō curādo snias excōis aut iter
dicti cū excōicat' seu iterdict' esset qinis se ige
rēdo uel alios fuare nō pmittēdo ē excōicat' ut
i cle. Grauis de sen. ex. Si bellū sciēt assumpsit
iustū seu de quo phabilit dubitauit mortaliter
peccauit. Mā f3 hosti. ex eo qd bellū nō appet
clare iustū psumit iustā ex pte mouētis extra d
iure iu sic. 3. 7 tenet ad restitutionē oim dam
noz ide seqntiū l3 subdit' i bello dubio excusē
ut su. pcepto. 7. ubi de hoc plene. Si bellū iustū
cū auctoritate supioris mouit 7 ea q iusto bello
de iur fuari debēt fuauit 7 p posse fuari fecit
nā al3 peccauit tenet ad restitutionē ois abla
toz ex. de resti spo. oli 7 ibi Inno. si fidē pmis
sas ēt iimicis niolant l' treguas n fuauit mor.
ē nisi ipi fidē pri' niolassent. 23. q. i. noli si obsi
des suos nō liberauit mor. ē Si a subditis exe
git l' extorsit ui l' metu collectas seu faucia in
debita i psonis uel reb' suis aut alias q. quomō
grauauit idebite 7 contra pacta ac pūta cum
eis rapina n cōmisit uid: plene i pisa. c. Talia

Si bona imobilia aut iura coitatis uel subdi
torz quocumq̃ sibi usurpauit uel aliquē iniuste
p̃scripsit 7 ei bona cōfiscauit mortale ē 7 tenet
de oī dāno. **S**i decedētibz sū filijs n̄ p̃misit te
stari 7 legat̃ ad placitū aut decedētibz iustitias
noluit succedē eos ad quos de iur̃ ptinebat here
ditas s3 sibi eā uendicanit tē oīa eis restituē
nisi ibi ēēt cōsuetudo p̃scripta s3 hosti. **S**i leges
statuta uel decreta grauia 7 iusta fecit 7 qd̃ fie
rēt cā efficac̃ extitit nā si sint cōtra ius naturale
ip̃o iure nō tenēt. di. 2. **Q**ue cōtra mores. 32. q
3. **F**lagitia 7 huiusmōi cōditor statutoz 7 legū
7 eius heredes tenet̃ restituere dānificat̃ oē dā
nū qd̃ ex eis cōtingit s3 durā. **S**i officia regim̃is
nēdidit graniter peccauit nā h̃o strictissime p̃bi
beret̃. **C.** ad. l. iul. r̃pe. l. fi. **S**i uero mutuū ac
cepit ab officialibz h̃o pacto seu cōuentionē qd̃ sibi
satisfaciat de officio ufa ē q̃a p̃mutuo ip̃i offici
ales accipiūt officij potestātē unde 7 ip̃i tenet̃
relinquere officio 7 restituere quicquid habuerit
ultra sortē 7 ip̃se dominus q̃ dedit eis peccandi
occasionē p̃iceps ē criminis secundum thomam
7 in p̃sa ubi supra. **S**i officiales tyrannos 7 cu
p̃idos in terris suis scienter posuit uel ex quo
eo se male habere in officijs suis intellexit nō
remonit. seu prouidit cum potuerit sine damno
rei publice. **E**t sine periculo proprie persone
tenetur in solidum restituere oē dānū quod ip̃i

officiales intulerūt iniuste subditis suis. Ps. Sco.
i. 4. di. i 4. Si in officijs publicis posuit indeos
Mā b. phibe. 44. di. Mā la. 17. q. 4. Cōstituit
nec l3 eos granare collectis ultra consuetū fm
tho. nec expellere ut in. c. Quod sup his extra
de uo. notat Ymo. 7. Jo Andreas. Si nimis da
rus 7 vindicativus fuit seu homicidia mutilatio
nes 7 huiusmodi sceua iniuste uel ēē iuste nō tñ
iustitie zelo sed potius ex uindicta et odio pro
curavit nel pmisit nā utroq3 casu est mortale 7
in prio tenet de omni dāno. Si penas uel emē
das in pecuniā ppter cupiditatem uel odium et
non propter correctiones delinquentiū extorsit
uel ultra debitū accepit l' penas corporales aut
mortis in pecuniariam pp cupiditatem et avari
ciam cōtra iusticiā cōmutavit quia mortle ē et
tenet de iusto dāno. Si iusticiā nēdidit ul' mu
nera unq3 accepit uel ipedivit seu ut debuit mi
nistrare noluit. aut latrōes. fures 7 hui' mōi ma
lefactores i terris suis inalescere ex ei' defectu
pmisit aut sustinuit seu n̄ obuiavit. tenet de oi
dāno. Si exñs ipse uasallus alteri' n̄ fuavit ei
fidelitatē i his q̄ de iure debuit iuxta formā iu
ramti. qā mortle ē. Si i fuis dñg sui sustinuit i
iustas m̄suras 7 pōdera aut iusta p̄cia reꝝ nēa
liū sciēt. qā mortale 7 teneri uidet si cōmode
pōt obuiare. Si pupillos uiduas et paupes non

21
4r

BIBLIO
CENTI

defendit contra oppressores suos ut tenet. 83. di.
error. 7. 87. di. p. totum. Si ambitiosus fuit in
ordinate aspirans ad dignitates et divina et sic ad
ea afficiatur quod ne statum perderet seu ut ampliaret
peccare mortaliter patens foret. Del hac uita nu
quam finiri uellet mortaliter peccauit. Si p. tialis e
aut p. tiales suos fouit et sustinuit mortale e. Si
nimis sumptuosus et curiosus fuit in edificijs. ne
scitu et apparatu ciborum equorum et familie in cambis
autibus diuersis popis et huiusmodi. Si nimis se occu
pauit et familia in uenationibus et aucupijs p. cipue
diebus festis omittis missa et diuis. Et p. b. sub
dites grauauit et eorum sata et ne mora uastauit ul
tra mortale tenet de illato danno. Si duella ba
stilia tornea mta aut alia spectacula anime et
corpori piculosa fieri fecit. et p. misit mortaliter
peccauit. Si histrionibus supflue tribuit et huius
modi turpes personas in curia tenuit quia in lz. unde.
infra e. ti. c. 12. Si de honestate morum et castita
te familie sue non curauit sed in pudice se habentes
cum masculis et feminis retinuit nec cum posset cor
rexit mortaliter peccauit. Si e coniugatus in
terroga ut in precedenti. c.

In iudicibus ordinarijs seu delegatis laicis uel ec
clesiasticis et alijs personis que in iudicijs concurrunt
assessoribus actoribus reis et testibus. c. quartum.

Circa iudicē secularē ordinariū seu d'lega
tū possunt sic fieri i'trogatiōes. Primo si
iurisdicțiōe seu potestātē indicādi sibi usurpanit
Mā sic indicādo mortaliter peccauit cū talis po
testas nullā tribuat auctoritatē 7 similiter mor
talit' peccauit si fines mādātū sue potestatis sciē
ter uel ignorātia crassa excessit. Si tiore cupidi
tate odio l' amore uel alia cā iuste indicauit nā
si hoc sciēter fecit mortaliter peccauit 7 teneť
i foro iudiciali 7 pñiali leso ad omne iteressē si
ille p quo sentētiā tulit iustā nolit uel n̄ possit
satisfacere ex. de iure si culpa. 2. q. 6. hoc etiā
placuit i glosa. cō. 1k. ay. hosti. 7. nū. Si iniuste 7
male indicauit p ignorātiā. Mā siue sit ordinari
us siue delegat' siue arbiter si ex ignorātia cras
sa h' fecit ut qa p se nesciebat qd cōmuniť scire
debebat nec apitis iustigāť curauit aut si sciebat
studere tñ 7 uideť mat'ā neglexit uel assessorē
assumere noluit seu min' idoneū assumpsit i foro
pñiali teneť ad oē iterēē pti lese ut i prio cāu
fz ray. 7. nū. si nō ignorā. pñabili 7 pñita oī de
bita diligē. studēť. ac pitoz cōsulēť 7 nil d' atigē
tib' ad rei ūitatē iustigādā cōmittēdo male indi
cauit excusat' ē ab obligati. restitutiōis 7 eo cāu
si h' d' cō. assessoris fecit ipe assessor i solidū tēť
pti lese si ū male cōsu. sciēť si ū ignorā. l' negligē
tia sua. ff. qd q'qz iuris. l. 2. cō. ray. hosti. 7. nū

Si accipit pecuniā ut male iudicaret si solū te-
nef ut supra ad omne interesse sed ēt pecuniam
sic acceptā tenef restituere nō ei q dedit cū tur-
piter dederit sed ei in cuius iuriā recepit. i. q.
i. **I**ubem⁷ c. se. **S**i acceperit pecuniā ut iudi-
caret uel ut n male iudicaret tenef restituere ei
q dedit nisi dedisset aium iudicis corrūpet. 2. q.
3. q recte 7 ibi glo. 7 **Archi**. **Cō** hosti. 7 **Kay**.
Si cū tenef iudicare noluit 7 ppter hoc aliquis
amisit ius suū tenef restituere totā litis extima-
tionē ei q pp hoc lesus ē 23. q. 2. domin⁷ 7. q.
4. **Administratores**. **Cō**. **Sl**. **S**i existēs iudex i
ferior a pncipe penā a iure taxatā reo totalit^r
relaxauit sen^r diminuit cū dē iure nō possit pecca-
uit et tenef satisfacere coitati uel accusatori cu-
ius quādoqz interest ut reus pniaf pp aliquā i-
uriā sibi illatā fz tho. fa fe. q. 67. **Cō**. hosti.
Si iniuste reo auxit penā a iure taxatā tenef ei
restituere si soluit fz tho. 7 **Kay**. **S**i iudicauit
fz allegata 7 pbata cōtra tñ ueritatē quā ipse
nouit licet tho. ubi supra 7 fa fe. q. 64. dicat
in hoc casu iudicem excusari si non potest aliter
innoxium liberare attamen contrarium tenet.
Alex. de al i 3. pte in. di. 4i. ar. 3. q. i. 7 **Hic**.
de li. exo. 23. **Cō** hosti. **Sl**. iū. **Gemi**. i. c. cum
efni. d. sen. re. i li. 6. dic. qd opt. tho. pōt pce-
dere ubi agi^r de pēa retactabili 7 i sen. q potest

retractari p uia appellatiōis. **Sec^o** ubi agit^r de
pena corporali q̄ ē irretractabilis 7 hec opi. ui
det^r satis inniti rōni. **Si** iudex sine idigētia i fra
udē accepit assessorē nā tūc de suo ei puidere te
net^r ut i. c. Statutū de Rescrip. li. 6. ubi decla
rat^r p archi. 7 Jo. An. qñ dicat^r i fraudē assume
re assessorē. **Si** exñs iudex ordinari^o accepit ali
qd a ptib^o peccauit mortalit^r 7 restituere tenet^r
ut supra qa nō lz iudici iustū iudiciū uēdere nec
aliquid p salario. accipe. xi. q. 3. nō lz nec etiā
sumpt^o Delegatus nō nihil pter expēsas petere
pōt 7 modica ensenia. i. osculēta 7 poculēta ut
ibi 7 extra^o de ui. 7 ho. cle. cū ab omni 7 p Spe.
ti. de lalar. §. i. cō. pisa. iudex. i. §. 4. li exñs
minister iudicis execut^o ē ei^o sentētiā iustā. **Nā**
si hoc scit certitudinalit^r nō excusat^r a mortali
nec ds obedire. **Si** uero dubitat tūc enī excusat^r
obediēdo xi. q. 3. **Quid** ergo. 7. 23. q. 1. **Quid**
culpat^r 7 notat tho. fa fe. q. 64. cō. Ray.

¶ **A** iudice ecclesiastico ordinario seu delegato. si
officiū assumpsit indicādi nesciēs iura graniter
peccauit. **Nā** 7 si laico illit^rato dūmō habeat cō
suetudinē 7 pitiā indicādi possit cā cōmitti nō
tñ ecclesiastico iudici h^o pōt cōmitti nisi sit pit^o
mediocri saltē iuris sciētia. **C.** de iudi. certi iu
ris. di. 20. e. i. **Si** p iurisdictionē aut ptate eccle
siastica obtinēda dedit aliquid t^rpal^r, nā t^re ius sit

Qi

ex
4r
BIBLIO
CENTI

spūale n̄ ē dubiū qđ mortaliť peccauit 7 simo
niā omisit ex. ne pla. m. su. c. i. 2. 7 3. Et idē
ē fm hosti. Si cōueit đ certa quotta puentus
seu lucri licitū tñ ē epō et cuilibet alťi plato
pure et simpliciter cōmittē uices suas. Et dei
de tali ei⁹ uicario cōstitue certū salariū ut no.
glo. in. d. c. i. et Abb. **S**p. ibi. Si exñs ordia
rius uel delegatus cōtra consciām et iustitiā in
grauam alťi⁹ ptis i iudicio qcqz fecit p gratia
uel p pecunia suspens⁹ ē p añū ab executiōe
officij extra đ sen. 7 re. indi. cū eñi. li. 6. Si
fñas excōis suspēñōis uel iēdicti nimis de fa
cili fulminant. **N**ā hoc nō lz nisi p cōtumacia
et pcō mortali. xi. q. 3. **N**emo. et. c. si aut no
bis. Et si sine mōitiōe legitima pmissa uel sine
scriptis seu al' tra ordinē iuris grauē peccauit
et ē suspens⁹ ab igressu ecclie p msem unū ex.
đ sen. ex. sacro. **I**ndice tā seculari quā ecclī
astico. Si ordie iudiciario nō seruato iudica
uit grauē peccauit. nā null⁹ ē adēnand⁹ nisi iu
dicio ordiabilē bito aut ouicat aut reū ipse se
cōfiteat nisi alias crim foret māifestū. 2. q. i
8. his oib⁹. Si ptē cōtrariā quoq. mō iuste gra
uauit dillatiōes cōtra ius aut qones seu iqsitio
nes ad quas respondē nō tēbat fecit. Si dolo
se locū appellādi dedit aut p⁹ appellatōnē legit
timā i cās pcessit seu allegatiōes frinolas fecit

¶ adit. si dieb⁹ festinis exēcut indicialia pbi
bitū ē, ex. d^r fer, c. i. si paupib⁹ uiduis et orfaīs
n̄ subueit ut tēf. nā si sciēt deligt i quolibz pdi
ctorz n̄ ēē mortale. ¶ Ab accusator seu actor.
Quā accusator seu actor regit i iudicio. naz
iudicis ē neiez sine accusator dāna. z. q.
i. multi. iō ab eo pōt sic ifrogaī. si alū accusa
nit d^r eric. nā si calūniose egit iponē. ei falsas
crim ex malicia uel peten⁹. aliqua bōa tāqz sibi
debita q̄ tū nouit sibi n̄ debēi i utroqz casu pec
cauit mortalit^r 7 d^r oī dāno ide secuto tēf leso
mō sibi possibili siue lesus fueit i t̄p̄ralib⁹ siue i
fama l^r i p̄sōa. i. q. 4. nō sane i fi. e. c. q. 6. si
res. tū se māifestaī pōt scūz ubi uite iminēt p̄
culū nūqz tēf si i p̄ḡssu cāe crialis pecūia cor
rupt⁹ aut rei accusati l^r āicoz ei⁹ p̄cib⁹ idut⁹ iōz
diate destitit a p̄secutiōe cāe icoate. s. colludē⁹
o rō 7 n̄ iducē⁹ legittias p̄batiōes quas hz oīa
tū mo^r peccaū qz ipedit benū rī pu. qz p̄cura^r
p p̄batiōes crīuz f̄z t̄bo. f̄a f̄e. q. 68. sec⁹ si ēēt
i cā cil^r ubi agit d^r t̄p̄ralib⁹ 7 d^r idēnitare sū ac
q̄litie iur^r ipi⁹ actoīf nā q̄libz pōt r̄nūtiaī iur^r suo
7. q. i. qz p̄ictosū si h̄is iustā cāz sū crialē sū
ciuilē p̄ idebita media eā p̄secut⁹ ē utēdo m̄da
cūz i iudi. f̄lis i f̄lis 7 testi. ac p̄batiōib⁹ alijs ne
p̄deit eā qz l^r mo^r peccaūit f̄z t̄bo. ubi sū. q.
69. 7 22. q. 2. facit n̄ tū t^r p̄p b⁹ ad aliqd alī

Qz

ex
42

BIBLIO
CENTR

pti certi⁹ foret n^o saltē p^osumeret habē cās in
stā 7 sic i iustate tādē repit Et hoc uerū i causa
civili sec⁹ aut i criminali qa nisi cert⁹ sit de cri
mine 7 possit legitime p^obare si accusaret n^o ex
cusaret a mortali Si quādoq³ aliqd optinuit ex
iusta sentētia data p^o eo a iudice nā f³ omnes
doc. Si habuit malā cōsciētiā dū pēdebat litigiū
restituere obligat⁹ nec sentētia cū defēdit uel si
p falsos testes uel falsa instrumēta uel falsas al
legationes sciēt⁹ obtinuit tene⁹ ut supra ut i. l. i
E. Si pp falsas. Si uero tēpore late sentētie
fuit bone fidei sed postea habuit certā noticiā
q^o p se data fuit iusta quāuis sentētia ex quo
iā transiuit i rē indicatā 7 cōdemnat⁹ n^o se appel
lanit uideat⁹ excusare cū p quo data ē secundū
hosti, in su. de sententia. §. 2. tamen quia b^o est
stra ius naturale 7 quia nemo d³ locupletari
cū alius iactura l³ dāno, de reg. in. Locupleta
ri. li. 6. Ideo f³ theologos talis tene⁹ restituē
sic habita 7 sic notat Inno. 7 do. An. de bu. ex.
de immu. ec. Quia pleriq³. Arco. Si aliqui
accusatus seu ipetit⁹ sup aliqua re iuridice a suo
iudice dixit falsitatē, l³ tacuit ueritatē nam siue
b^o fuerit in causa civili cū ageret⁹ de re tēpo
rali siue in causa criminali cū accusaret⁹ de ali
quo crimine 7 adderāt semiprobationes uel cum
igrebat⁹ sup crimine de q^o erat ifamat⁹ peccauit

mortalitē f3z tho. fa fe. q. 69. **S**ec^o aut si de b^o
requeret a n^o legitimo indice l^o et a legitimo s3 nō
iuridice. Si accusat^o l^o ipetit^o calūniose se defen
dit. s. falsitatē dicēdo l^o iūtatē tacēdo quā dicē
tenet ut su. aut alias fraudē 7 dolū adhibendo
mortē peccavit et si cās iustā bisset. Et si iura
mētū calūnie pōtiterat ut i cā criali fieri d3 ex.
c. iuramento calū. **I**nhēntes. piur^o ē notat tho. fa
fe. q. 63. Si post sētētiā cōtra eū latā se appel
lanit cā afferēde more ne cōtra eū iusta sētētia
exequat^o. peccavit mo^o qā cōtra iusticiam egit iō
punied^o ē 7 leso tenet de dānis 7 expēsis. 2. q.
6. p3. cō. tho. sec^o aut si appellavit credēs habē
iustā cās. **V**ā teste. **S**i i iudicio requisit^o sciēt^o
dixit falsitatē mortē peccavit f3z tho. fa fe. q.
70. 7 ē piur^o. nā testis semp iurat dicē nēq^o ali
as n^o credēt ei quātecūq3 religiōis foret ex. e.
nup. 3. q. 9. hortam^o. **P**ōt tñ i criali cā remitti
iuramētū de cōsensu ptiū nisi i cā matrimoniali
ex. e. **T**uis tenet i sup sciēt^o flm testificās i fo
ro cōtētiōis dōi dāno leso iude secuto. 2. q. i. **M**o
tū. 7. i4. q. 6. si res. **S**i rē sibi dubiā testificā
do certā asseruit mo^o peccavit 7 ē piur^o si iuravit
se sci^o qd nescit 7 tē^o ad rēstitutiōē si exide qd
dānificat^o ē iuste. d3 igit^o certū p certo asse.
7 dubiū s3 dubio pferre. cō. tho. **S**i tñ ex labi
li mēoria atigeret qd qd crederet se certudialit^o

scire qđ nescit uidet̃ excusari a mortali 7 a īstī
tutiōe f3 tbo. ubi sū. ar. 23. q. 4. de occidendis
sec⁹ si ex īpmeditatiōe 7 neglīa Si p̃ testimoniō
ferēdo peccuniā accepit mortali⁹ peccauit. 14. q.
4. nō sane 7 si hoc fuit ī cā spirituali sicut ē ma
trimōialis d̃ decis 7 hui⁹ mōi symoniā commisit
pōt tñ testis accipe expēsas ab eo solū q̃ eū p̃lu
cit si forte at̃igat ex testimoniō ferēdo dictā uel
opā suā l̃ lucrū 7 hui⁹ mōi dimitte⁹ l̃ p̃de⁹. Ac
cipiēdo aut̃ illicite peccuniā p̃ testi. restituet ei
a q̃ accepit. nisi ille dederit ad corrūpēdū testē
nā tūc d̃ be⁹ ei ī cui⁹ iuriā accep̃ l̃ paupib⁹.
Ad aduocatis iuriscōsultis 7 p̃curatorib⁹ capi. 4.

Primo ītroget cōfessor ab aduocato si aduo
cavit p̃bitus a iure nā si sciē⁹ b⁹ fecit uī
det̃ peccasse mortali⁹. Si sciē⁹ defēdit cās iniu
stā l̃ disparā mortali⁹ peccauit 7 tene⁹ ad resti
tutiōē alīi p̃ti f3 tbo. fa. fe. q. 71. s3 si ex igno
rātia sua nō cognouit iustā esse cās iō eā defēdit
excusat̃ eo mō quo ignorātia excusare pōt Si nō
ignorāt̃ ab iitio iustā suscepit 7 postmōm ī pro
cessu iudicij cognouerit eā talē oīo reliq̃re d̃s 7
cliētulo cōsulere qđ desistat 7 cedat l̃ p̃ponat cū
adūfario de cōi cōcordia sūi fraude ut ī. l. Rē n̄
nonā. E. de iudicijs hec tbo. 7 Ray. ī cā nō du
bia licite pōt patrocinari f3 iūi. si fidelit̃ 7 lega

lit i q̄stū iustitia p̄mittit cās sui cliētuli fōit 7
defēdit nībil de cōtigētib⁹ ōmittēdo. **Mā** ad hoc
tēf. 7 si p̄p suā iprudētiā l̄ negligētiā notabilē
q̄a noluit diligētē studere 7 laborare pro ut cā
exposcebat āmisit eā mortaliē peccauit 7 tenet
ad restitutionē dāni inde secuti cliētulo suo. ff.
de offi. p̄si. l. utilitas. **Idē** Ray. 7. hosti. Si p
didit adūsario secreta cliētuli sui uel alias dolo
malo fecit ei p̄dē causas iustā mortl̄r peccauit
7 tenet ut su. ff. de iudi. l. Fili⁹ familias. Si i
aduocādo debito mō usus ē. **Mā** n̄ licet p̄ponē
uel aduocare p̄caciter cōiciādo seu uociferādo
7 tales p̄cares aduocati q̄ n̄ ratiōe sed p̄bris pu
tāt esse decertādū reddūtur infames. 3. q. 7. si
qs adeo. Si falsa iura leges l̄ glosas allegauit
seu falsa istrūta aut falsos testes l̄ corruptos
ac falsas rationes seu p̄bationes iuris uel facti
induxit uel p̄duxit mortaliē peccauit. Si q. q.
mō aduersario sui cliētuli bonā causam abstulit
uel in aliquo eum grauaui petendo dilationem
superflua faciendo positionē duplicem uel ca
uillosam. uel per instructionem falsi testis uel
quia induxit clientulum suum ut negaret uerita
tem 7 huiusmodi. **In** omnibus his secundus.
Hostiensē. Tenetur in solidas aduersario q.
ad uerum interesse. **Idē** dicendū de iuriscul
to 7 procuratore si scienter opem uel cōsilium

dederit i cām iustā 7 ex ope l' consilio obtēta
ē victoria causē alias n̄ ex. de reg. iur. Null' .li.
6. Si innit ullū tractū uel ullā pactionē fe
cit cū colligatore quē i ppriā rēpit fidē. Nā
b' pibitū ē. 3. q. 7. Si q's adeo. Si salariū in
moderatū recepit peccauit 7. restitnē tenet f3
tho. Nā q'suis licite possit petē moderatū 7 de
eo pacisci sine ab initio sine finita cā. 14. q. 4.
c. Nō sane. n̄ tū imoderatū petē pōt. 7 attēdit
moderām salariū f3 alex. de. al. i. etia pte. di.
44. f3 quātitatē causē laborē aduocātis sciētiā
7 faciēdiā assessoris l' aduocati 7 consuetudinē re
gionis. 3. q. 7. apud urbē. cō. tho. Si pactū ijt
cū cliētulo de quotta pte litis pnta de decia l'
cētesima. nā b' n̄ l3 7 pibet. 3. q. 7. §. arcēf.
Si dieb' festiuis se occupauit i studio 7 alijs ad
officiū aduocationis ptinētib' n̄ p el'ia ul' itū
tu pietatis s3 lucri cā l' cōmodi tēporalis pecca
tū ē. Si aduocauit consuluit l' pcurauit sciēt i cā
ufaria mortalit' peccauit 7 si ei' ope l' consilio ali
qs sniat ad soluēdū ufas l' q's solute nō restitu
ant uidef ipe teneri. Si i cā paupū 7 misabi
lium psonaz iusta patrociniū pstitit. Nā ad b'
tenet eo mō quo ad alia opa misericordie de qui
bus. 86. di. Nō satis. Nec fere oia i'terrogari
pnt a iure consultis 7 procuratoribus.

A notarjjs. Capitulu. 6.

Si officiū tabellionat^o exercuit ipit^o 7 iex
pt^o exñs. Mā si ex notabili ignorātia ma
le dictauit istrumta l' testamta seu d'bitas solle
nitates 7 clausulas omisit qb^o ualidat^o tract^o 7
istrumta pp qd exorta s^t litigia 7 bona pdita
mortl'r peccauit 7 tene^t de oi dāno ide secuto.
Idē ē si b^o accidit ex ei^o notabili negligentia.
Si falsificauit aliqua istrumta, aut scrip^tas su
as l' alienas addēdo l' minuēdo mortāl'r pecca
uit. 7 tene^t de oi dāno ide secuto. Si rogat^o
itestis eoz q n erāt m̄tis sue opotes s^t a sensu
alienati sciēt notauit testamtu eoz tā is usum
rōnis hñtū. nā peccauit mortl'r 7 tene^t ut su.
Si q^o q^o mō fecit o^tra statuta q qñ creat^o fuit no
tari^o obfuar iurauit. nā si o^tra fecit piur^o ē Si
aliqua statuta dictauit uel i scriptis fdegit aut
redegi fecit sup appbatione n^ofarū l' o^tra ecclesi
asticā libertatē nā i utroq^o cāu mortalit^o pecca
uit 7 excōem incurrit ut i cle. ex grani de n^ofis 7
ex. de sen ex. nouerit 7c. Graue, si sciēt fec. in
strumtu d' n^ofis l' ifraudē n^ofarū s^t hosti. piur^o ē
qa cū creat^o notarj in. n̄ face^t 7 cōr ifamis effe
ct^o ē nec d'ce^to poterit testi. nec istrumta officē
ex. de testi. l. ex quadā l. si. n̄ tñ tē^t fstituer^o
peccuniā bitā p labore suo quāuis illicito s^t si
tractui fēcaticio dedit cās efficacē iducēs ptes

ad talē tractū tenet ut supra dictū ē de p̄sone
ta p̄cepto. 7. Si maliciose occultant l' nō exhi
buit iſtrumēta ſeu ſcripturas publicas aut teſta
mēta ſeu cōs'ronū libros destruxit 7 huiusmōi
l' alteri dedit. nā ultra peccatū tenet d' omni dā
no leſis ex b' cū p̄ſtet cauſam efficacē. C. de edē
do. l. 1. Itē apud quē. Si dieb' feſtiuis abſqz neceſ
ſitate ſed lucrī cupiditate cōfecit iſtrumēta copi
auit ul' extrēdit ſcripturas cū diſferre poſſet mor
tale nideſ 7 p̄hibitū extra de fer. c. i. Si imode
ratū p̄tiū extorſit 7 ultra cōſuetū p̄ ſcripturis
uel mercede ſua. nō licet de hoc i ſpecu. plene
ti. de ſalar. §. 2. Si exiſtens notari' epi p̄ ſcri
bēdis nominibus ordinādoz uel alias ab eis per
cepit 7 ē ſalariatus ſimoniā cōmiſit extra. e. c.
i. Si aut nō ē ſalariatus tūc ſi id qd ei ſoluitur
ouenit ei cōſiderato labore 7 qualitate negotij li
citū ē alias nō ut ibidē notat do. An. de bu. 7 cla
ri. A doctorib' magiſtris ſeu ſcolarib'. c. 7.
Si offiū docēdi ſeu doctoratū illicite obtinē
peccuniā p̄mittēdo uel tributa dādo mortā
lit peccauit 7 p̄hibet extra de magiſtris p̄hibe
m' 7 exigēs crimē ouſſionis cōmittit extra. e.
c. i. 7. c. quāto idē hoſti 7 Cof. ſi gradū l' magiſ
teriū nō ad utilitatē animaz 7 honorē dei ſs ad
ſui oſtētatōnē 7 gloriā q̄ſiuit p̄cipalit' mortle
ē. Si doctor publice docēs leges l' p̄hſicā ſciēt

admisit ad lectionē suā religiosos aut sacerdo
tes seculares & et clericos s; i dignitate consti
tos excōicat⁹ ē ex. ne clē. & mo. sup. specula. Si
legēs i quacūq; facultate publice sciēt⁹ admisit
ad lectionē religiosum sine pprie religiōis bitu in
currit excōnē ut i. c. piculosa ne clī & mo. l. 6.
Si scolares retraxit & subtraxit alijs doctorib⁹ &
magistris sub qb⁹ audiebāt nā f; Jo. de legna.
si h⁹ fecit i odiū doctoꝝ & scolares iā itrabāt il
loꝝ scolas tenet⁹ eis⁹ ad restitutionē sallarij & ho
noris sibi subtraxit si aut nū dū itranerāt die ut
supra pcepto. & habet⁹ de eo q retraxit uolētē
religionē igredi. Si mutauit pecuniā scholarib⁹
ad hoc pīcipali⁹ ut itrarēt scolas suas nā cō
misit & si ex hoc assecut⁹ ē aliquā utilitatē q pos
sit pecunia extimari ut q accreuit scolis suis
maiorē scursus psonaz & effect⁹ ē doctor maio
ris fame tenet⁹ errogare oē illud lucrū paupib⁹
ut notat Jo. An. i reg. peccatū de reg. in li. 6.
i mercu. Jo. de legna. & Jo. cal. i. c. nauigāti ex
tra de usis. Si magister ex his scholarib⁹ collectā
iposuit & ab eis alqd exegit. nā si hēt sallarium
publicū sufficiēa & beneficiū magisterio ānexum
& p docēdo a scholarib⁹ exigit pmiū symoniam
committit. Secundum Hostiensē quia uendit
obsequium spirituale ad quod tenetur ex officio
extra de simonia caplo. Mō. i. q. 3. uēdētes &

e. nō solū. Spōte tñ oblata ꝛccipe pōt Si ūo n̄
habeat salariū sufficiēs nec beneficiū pōt acci
pe collectā p laborib⁹ suis. 37. di. de qbusdā in
glo. ar. 12. q. 2. Caritatē 7c. qñqz 7. c. se. 7. nī
de f̄ hosti. inuere qd̄ ēt possit exigere nō tñ a pa
upe nec ut scolares expellat de scol̄ aut accipiat
libros aut res eoz s̄z poti⁹ iopiā suā eis exponē
do cō. Inno. Ab. sy. de magistris. c. pe. alif 7
meli⁹ dilīguit Si didicit l̄ docuit sciētias p̄bi
tas ut ē sciētia nigromācie artis notorie l̄ libros
ctinētes f̄pia l̄ ibōesta seu poetaz figūta mō
uidetur 7 p̄bitū. 37. di. Jō. Si sciēt̄ uel ex
ignorācia docuit errores notabiles mortale ē 7
teneť satisfacere mō possibili retractādo q̄ docu
it. Si se iactant de doctria l̄ alijs detraxit 7 in
uidit se eis p̄ferēdo aut sectas iter scolares nu
trinit seu aliqd̄ ad emulationē alioz magistroz
fecit 7 eis scolares subtraxit grauif̄ peccauit 7
tēť ut supra dictū ē de doc. si n̄ adhibuit debitā
dilīgētiā circa p̄fectū scolariū i sciētia 7 mōz
disciplina nō curans qd̄ uirtuose 7 honeste ui
uāt uel nō op̄scēs eos s̄ uicijs i quātū potuit ul̄
docēs eos nō utilia s̄z curiosa 7 faciēs nimis na
catiōes. In huiusmōi notabilis negligētia mor
tale uidet̄. Si fuit nimis rigid⁹ 7 crudel̄ corrigē
do peñ ē q̄a leuis tñ castigaō ē ei p̄missa d̄ sen.
ex co. cū uolūtate 7 ex. d̄ homie. ad audiētiā.

Si liberavit clericū i minoribus grauit̃ seu non
cā discipline et leuit̃ aut existētē i sacris excom
municat̃ ē. d. c. cum uolūtate. Si studio uacat
7 sciētie aliquo fine illicito p̃cipalit̃ ut pp am
bitiōē honorē lucri cupiditatē 7 huiusmōi pec
catū ē. Si sciētys 7 disputationib⁹ supfluis uel
ēt piculosis se occupauit uel ē negligentis fuit
studē lectionib⁹ necessarijs. Si actus suos in ec
clesijs fecit nā pbibitū ē. de immu. ec. decet
Si iuramta uel statuta uniūsitatis fuauit. **Mā**
alias mortale ē Si pōpis dissolutiōib⁹ conuinys
7 hui⁹mōi se iordiate 7 ultra sui stat⁹ cōdecētiā
dedit uel alios ad hec q. q. mō iduxit. Si ex sec
ta l̃ parzialitate praticauit uoces r̃ctoris eligē
di l̃ subtraxit scolares altius doctoris ut audi
ant sub suo nā mō peccauit 7 tenet̃ ut su. Si
obediens fuit p̃ceptori suo uel doctori in his q
tenet̃ nā alias peccauit. Si dieb⁹ festiuis i stu
dēdo uel scribēdo se occupauit p̃cipalit̃ cā lu
cri uel tēporalis utilitatis. **Mā n̄ lz nisi ut bēf**
su. p̃cepto. 3. Si ut inēsset actibus aliquorum
ommissit missas audire i festis l̃ ommissit ieiunia
ecclesie confessiones 7 huiusmodi mortale est.
A medicis pbificis et cirogicis. c. 8.

¶ Si se ad praticādū posuit i medicina sine
sufficiētī pitia. nā si pp b. d. dit medicinā l̃

remediū nociuū ifirmo mortalit̃ peccauit q̃a n̄
licuit ei usurpare q̃o alienū ē fm hosti. i. su. ti
de homi. 7 extra co. **T**ua nos. ū. hoc ē t̃z. **I**n
no. 7 do. **A**n. de bu. Facit extra d̃ iur̃. **S**i cul
pa si ex h̃s p̃tus 7 sufficiens negligēt se habuit
ad ifirmū. nā si ex notabili ei⁹ negligētia ōmī
sit aliqd necessariū ifirmo 7 hoc ex ei⁹ infirmi
tas in aluit peccauit ut supra q̃a negligētia p̃f
7 ip̃itia s̃t i culpa. 83. dī. c. i. **S**i curādo ifir
mū nō ē secut⁹ artis traditiōes s̃ capitis sui
opinionē nā si ex hoc attingit ifirmo aliqd ma
li notabilis tenet 7 peccauit ut supra. f̃z hosti.
ubi supra. **S**i nō adhibuit debitā diligētia cir
ca curā ifirmi p̃sonalit̃ eū uisitādo signa ifir
ra uidēdo medicinas dictas 7 regim̃ uite ordinā
do i culpa ē 7 peccauit ut notat hosti. 7 do. an
de bu. i. d. c. **T**ua nos. **S**i dedit medicinā in
firmo dubitās an debet nocere l̃ p̃ficet mor̃
peccauit q̃a nullo mō d̃s dare nisi f̃z artē ostet
sibi ex sciētia q̃o debeat p̃ficē. nā i dubijs tuti
or uia ē eligēda 7 nota **I**nno. 7 do. **A**n. de bu.
d. c. **T**ua nos. si sciēt̃ ōmisit dar̃ ifirmo medici
nā opportunā nā peccauit ut su. 7 si studiōse q̃o
q̃mō aggrauauit ifirmitatē gr̃a maioris lucri
p̃cipiēdi l̃ fecit ifirmū recidinare ultra mer.
granit̃ ē puniēd⁹ f̃z **I**nno. hosti. 7 do. **A**n. de
bu. ubi su. **S**i adbit debitā diligētia i ordinādo

medicinā ifirmo. **N**ā si pp defectū corruptionē
uel uetustatē speciez nel rezz i medicinā posita
rū ifirm' icurrit piculū 7 ipe diligētiā omnē quā
debut. nō adhibuit i reb' medicinalib' eligendis
n̄ excusat f3 **I**nno. hosti. 7 do. **A**n. de bu. ubi
supra sec' si adhibuit. Si habēs apotecā aroma
tū coegit directe uel idirecte ifirmos quos hūit
i cura sua emere ab eo medicinalia ul' ab alto cum
quo ouenit picipere pte lucri nā si pp hoc secu
tū ē ifirmis aliqd dānū corporale ut quia alibi
emissent res meliores 7 utiliores uel tēporale ut
q3 būissent minori p̄cio teneē de omni dāno. **S**i
fuanit pceptū ecclesie q3 p̄cipit medicis. s. ut
cū eos ad ifirmos uocari otingerit ipsos ante
omnia moneāt 7 ad cōfessionē inducāt. s. cū efec
tu antequā ad curā manū apponāt nec sufficit
suade r̄ nisi cū effectu ifirm' obediat ut no. hosti
Io. an 7 do. an. d'bu. i. c. cū ifirmitas ex. de pe.
7 re ubi dicit host. q3 medic' huiusmōi cōstitutio
nis trāsgressor peccat mortalit̄. **S**i dedit cōsiliū
uel medicinā uel alias suadet aliquid pro salute
corporum quod uertatur in periculum anima
rum puta quod quis fornicetur ut euadat cete
ras infirmitates uel medicinam dedit pregnantī
ad occidendam puerperium pro cōseruatione
matris uel potum inhebriantem 7 huiusmōi nam
mortale ē 7 phibitum ut i. d. c. **C**ū ifirmitas i. fi

no 6m
e

Si extorsit salariū imoderatū a diuitib⁹ nō ē
curare renuit ifirmos paupes. **M**ā ad hoc tenet
alias mortalit⁹ peccat. **S**s. di. c. i. ubi dicit glo
sa qd medic⁹ tenet curare gratis nō solū paupes
sed et diuitē q nolet aliqd dare 7 sine consuerie
dines sine moria poterit medic⁹ expēsas repe
re ut ibi 7 plene in **S**pe. ti. de salar. **E**. postre
mo si paupib⁹ uel religios⁹ uel quibuscūqz alijs ali
quid dolose uel ad expientia cōpiculo dedit nā
mortaliter peccauit. **S**i nimis de facili p̄sua
firmis uel debilibus frāgere ieiuniū uel comede
re carnes i diebus phibitis absqz ratioabili cā
peccatū ē. **S**i nō b. psuasit sanis p. cōseruāda sa
nitate uel alia cā nō rationabili mortale uidet⁹.
Si emulatione detraxit alijs medicis uel alias
dānū intulit tenet. **S**i statuta sue uniūsitatis p
uare iurauit 7 postea trāsgressor eorū fuit nā to
tijs piurus fuit 7 mortaliter peccauit. **S**i uisitā
do mulieres ifirmas 7 cā ifirmitatis tādēdo eas
de industria 7 itēione libidinosa pcessit ad ali
quid ibonestū ē mortale. **S**i exns cirugicus in
cidit aliquem. **M**am si fz artē clare cognoscit
utile ēē illū incidi i aliqua pte corporis n pecca
nit incidēdo. **44. di.** **S**i quis abscederit 7 caplis
se. **S**ecus si dubitat de incisione uel et de inci
sore qd nesciat bene facere qa tñc abstine dē 7
potius dimittere infirmū uel incisione i mān dī

quā cū dubio icidere f3 Inno. 7 do. An de bu.
ubi su. **Ab** offi. consiliarijs 7 aulicis principū, c. 9.

Si ex his officialis principis seu civitatis in
ste 7 fidelit̃ i officio suo se hūit neminē
recusando. **Mā** si erat sufficiēt salariat⁹ qdqd ex
torlit p ipbitatē p̃textu officij sui tenet resti
ture seu paupib⁹ erogare. **Si** nō nō erat salaria
t⁹ 7 f3 morē nel consuetudinē officij sui aliqd ac
cep̃ nū exculari. i. 4. q. 4. **Nō** sane 7 ibi glo. 7 ar
chi. **Si** de ipositōe principis ab e⁹ subditis aliqd
plus debito sciēt exegit nel extorsit ad restituti
onē tenet et si ad eū nil puerit. 23. q. i. **Mili**
tare cō. Inno. i. c. **Quia** pleriqs de imu. ec. **Si**
quātū potuit obviavit malis 7 pximoz dānis nā
qñ alicui cōstat de iniuria seu dāno alēi illato 7
obviare pōt sine piclo pprie p̃sone 7 sibi hoc ex
officio iūbit si nō obuiat mortali t̃ peccat nisi ob
viare uergeret ad rei pu. mai⁹ malū 7 tenet l̃nso
lidū de oī dāno. 26. di. **Faciētis. Cō. Seco. i. 4.**
di. i. 4. **Si** castrū trā l̃ nullā fidei ei⁹ cōmissas ab
stulit dño suo legit̃io possessori 7 p̃ditorie tra
didit alēi nullū ibi ius habēti. **Mā** tenet ei de
oib⁹ dānis ide secutis extra de iur. **Si culpa. Si**
ex his offici⁹ seu vicari⁹ ptatis capitanei l̃ alēius
reitoris iniustū aliqd cōittētis i officio suo non
restitit nel contradixit ei p posse uidetur ultra

Ad i

peccatū teneri de oī dāno lesis, E. de appella. l.
qm̄ fa Et hoc ibi tenet Bal. Si exns consiliarius
consiliū dedit fraudulētū pīcipi cōitati seu alī
psone pīuate nā si fuit circa maleficiū l̄ quasi
7 ex tali consilio secutū ē dānū ē alias secutus te
net lesis oīra quos datū ē consiliū plene satisfacē
ff. de reg. i. l. Consiliū. 7. c. null⁹ de reg. i. l. 6. Et
ibi p̄ dīnū. 7 Jo. An. i. nouello. Si nō fraudulēt
consuluit circa extractū l̄ quasi tenet t̄ ei cui consiliū
dedit. ut i. l. Quod si cū scires. Et notat̄ i dicta
reg. null⁹ sec⁹ aut si nō fraudulēt p̄fertim si alias
nō erat secutū ut ibi. Si cū pponeret̄ aliquādo
a pīcipe l̄ cōitate i eoz consilijs qbus ip̄e habuit
interesse aliqd statuēdū seu deliberādū qd cede
ret i dānū rei publice l̄ ē alius psone pīuate
ut de iponēdo collectas aut alia onera indebita
clericis uel laicis. Nā si exp̄sse assensit tenet de
oī dāno ide secuto lesis. Si nō nō assensit sed tñ
nō tradixit exp̄sse 7 pub. ex pusillāmitate uel
ne ceteri reputet̄ cū infidelē pīcipi uel illi statui
hoc casu licet mortalit̄ peccet nō tamē secundū
quosdā satisfacere tenetur nisi contradicēdo obui
are potuisset illi malo seu grauamini uel nisi ad
cū pueniret cōmodū pīculare seu bursale quia
tūc uidet̄ efficacit̄ assentire imo ē tacēs sic ex
q̄ uocat̄ ad h̄. ut consulat̄ inuoluit̄ pena 7 peccato
cū his q exp̄sse assenserūt ut no. Inno. c. i. de his q

fi. a ma. pte capli. Si quoquomodo in litteris uel
favoribus principis alicui bona sua uel iura usur
pauit aut alias impeditur puta ne creditores po
tuerit suos debitores conuenire uel causam suam
prosequi et huiusmodi. Nam ultra peccatum tene
tur de omni damno lesus inde secuto. Si adulat^r e
principi laudando eum de bono quod in eo non est aut si
est malo fine laudauit uel laudauit de malo. Nam
grauiter peccauit et si laudando eum de malo ut de ra
pina de uindicta. et huiusmodi ille motus est ad
aliquod malum faciendum propter illam laudem quod alias pro
babiliter non fecisset teneatur de omni nocumento cum
ipse dederit ad hoc causam efficacem que nimis habet
consensus. Ad hoc. 93. di. Si inimicus Si posses
siones locorum piorum uel ecclesiarum malicijs seu astu
tibus circumueniendo conduxit paruo precio in
grauamen ecclesie uel pauperum ultra peccatum
tenetur de omni damno satisfacere.

Si possessiones uicinas uel suis contiguas usur
pauit ampliando terminos suorum uel alias quoque
modo occasionem aduenit ut domini earum co
gerentur sibi eas uendere uel locare puta mole
stando eos directe. Vel indirecte uel eis cominā
do. seu apud principem calumniando. Ultra
mortale tenetur lesus de damno. Si petijt a
principe bona damnatorum. Nam prohibe
tur uide in capitulo finali de Rescriptis libro 6.

¶ 2

Si pro pecunia data iſceſſit apud principē pro
accuſatis uel carceratis ut libent. **N**ā ſi tales
ſt culpabiles ⁊ merito pūiēdi grauif peccauit
iniſtitia iſpediēdo ⁊ tēf pecuniā paupib⁹ eroga
re. ar. i4. q. 4. **Q**ui bētis. **S**i nō ſt inocētes ⁊
ipſe iſterceſſor nō ē ſallariatus pōt eā retinere.
ſed ſi ſallariatus ē dē eis a qbus pecuniam bñit
reſtituē nifi foret ei liberaliter data ⁊ dōata p
cipue poſt libationē et abſqz pacto pcedente .

A ciuib⁹ . c. x.

A tunc prio qrendū ē utrū ocioſe uiuat ⁊
ſi ſolū d⁹ ppriz puentibus an ēt alicui
exercitio itēdat licito. **N**ā ocioſus fu⁹ phici⁹
i tenebras exteriorē. **D.** 24. ſi locādo poſſeſſi
onē: pecuniā ruſtico mutuauit ut eā colat. **M**as
ſi pp mutuū aliqd emolūmēti plus iuſto ab eo re
cipiat uſa ē. ſec⁹ aut ſi pp mutuū i nllō granef
ruſtic⁹ l⁹ tal⁹ pſta⁹ fiat ei i adiutorizū uſquequo
poſſeſſionē laborauit. ſi mutuauit frumētum uel
aliud granū ruſtico qñ erat uile recepturus tm̄
dē alio tēpore et cū reddit⁹ ē carius nā ſi mutuauit
itētiōe ut lucreſ uſa ē. **S**ecus ſi ruſtici neceſſi
tati ſubueniat. idē ſi dedit ei certā pecuniā tēpore
quo frumētū erat cariffimū hoc pacto qd⁹ certo
tēpore reddat ei tantū frumēti quātū potēit tē
bēri p illa pecunia qā licet tunc maiorē quan

titatē frumenti haberet p illa quā habuisset tē
pore date peccunie nō ē tamē ibi usura nec pecū
nisi itentio prana fuerit. i. 4. q. 4. Si q̄s cleric⁹
7 ibi archi. Si colonos suos grauauit idebite de
cepit uel carcerauit uide supra ti. 3. Si decias
soluit itegre ut teneſ nide su. ti. 4. c. 2. Si de
posuit peccunias apud cāpsorē uel artificē uide
supra p̄cepto. 7. Si dedit aīalia ī sociā uide in
fra. c. se. Si absq̄s necessitate rōnabili mutuo ac
cepit sub usuris etiā si ab eo q̄ erat patus non lz
tbo. Si ifideliter se habuit ī fidei cōmissis tutel
la seu ad ministracione paup̄z uel pupilloz te
neſ ē de leni culpa si exns patron⁹ p peccunia
aliquē p̄sentauit simonia est ut i. c. de iure extra
de iure. pa. 7 i. c. Querelam de simonia.

A mercatorib⁹ cāpsorib⁹ 7 p̄sonetis .c. xi.

Circa hoc ē sciēdū q̄ negotiator dicit⁹ q̄
rē cōpat ut itegrā imutatq̄z uēdendo lu
cret⁹ 7 h. phibet clericis 7 religiosis ex. ne cle.
ul mo. p totū laicis nō mercari lz cū debitis cir
cūstācijs ūde p̄nt sic itrogari. Si ferrū lignami
na arma 7 alia q̄cūq̄z mercimōia detulit ī alex.
l ad alia loca sarracenoꝝ t̄re egipti l ad aliam
frā soldāo subiectā sine liñā pape quā liñā uene
ti solū q̄ ad uictualia dicūt⁹ generalit⁹ hēz ut
ferē q̄dā p̄uilegio Martini quiti icurrit excōnē

¶ 3

papalē extra de indeis .c. ita quorūdā 7.c. ad
liberādam Si negociatur fine debito 7 bonesto
nā f3 alex. de al. 3. parte. su. ēt laico mercari
nō l3 nisi pp duo p̄rio pp necessitatē ut. s. possit
satisfacere sibi 7 sue familie f3 decentiam pro
p̄rj stat^o 2° pp pietatē ut s. lucre^r ad subvenien
dū paupib⁹ nel distribuēdū i alias pias cās puta
ad puidēdū rei pub. ne. s. res necessarie ad usus
7 vitā civiū l^r patrie desinit 7 lucrū ide expetit
nō quasi finē sed quasi stipēdiū laboris ad alium
ūo finē mercari mortale ē p̄cipue ubi mercādī
finis p̄cipalit^r i lucro ponit^r. cō. tbo. fa. fe. q.
77. Si venit seu pactū fecit cū alijs m̄catori
b⁹ q3 oēs nēdāt certo p̄tio tales merces l^r q3 ipse
sol⁹ nēdat 7 nō aliq certā rez specīe seu mercan
tiā illicitū ē pactū f3 hosti. 7 a iure phibitū. E
de monopol. l. unica ubi dicit^r q3 talis exēfēs mo
nopolīū bonis p̄p̄ijs spoliat^r exilio p̄peruo dāne
tur 7 tenet^r ad itēē si q3 ex hoc dānificat^r ē. Si
qñq3 cū p̄sciuerit naues aducētes aromata aut
alias mercantias fore subm̄sas iarravit seu emit
omnē mercatiā cinitatis illius speciei subm̄se
nō l3. Mā hoc dicit^r monopolīū 7 iō talis icidit
i penā p̄dicte legis. i. Si exercuit mercatiā q̄ de
sui nāfā illicita 7 mala sic. ē facē ufā 7 hui⁹ mōi
l^r q̄ ut plurimū hoies utāt^r ad mor. ut ē m̄cātia
aleaz taxilloz 7 cartaz seu naiboz l^r frapato

in panem non videtur posse excusari a mortali facie
do tenendo vendendo l. q. q. mo ea alienando et omnia
peccata que eorum occasione perpetrantur ei tamquam coopato
ri imputantur. 2. q. 1. notum. et ideo tunc non est absolue
dum nisi illam dimittat mercatiam. d. pe. di. 4. f. las et
duobus. c. se. co. tho. fa. fe. q. 167. ar. 2. i. fi. Si
mercatiam exercuit diebus festiuis nisi per rebus neces
sariis mortali est quia exo. 21. prohibetur de opus facile
sicut est negociari. videtur de b. in. p. cep. 3. Si exer
cuit mercatiam in ecclesia vel loco sacro prohibetur. et pec
catum. 42. di. non os. 7. 16. q. 7. et b. hic est quod doctores
citant de templo omnes vendentes et ementes. d. 21. Si ne
gotiando usus est perjuris mendacis vel iuramentis et huius
modi. Nam hoc est peccatum quicquid veniale quicquid mortali
videtur su. p. cepto. 2. et. 8. Si mercatiam suam sciens plus
iusto pretio vendidit vel alteri priori priori emit. Nam si
pretium illius mercantie est per rectores civitatis
statutum et taxatum non lesus augetur vendendo nec minuetur
emendo. Si vero non est sic taxatum lesus cuiusque vendere vel
emere recte sicut contra videtur in loco ubi videtur tempore
tractetur et illud est iustum pretium ut notat glo. i. c. In
civitate extra de usibus et ibi do. An. de bu. si igitur
sciens ut dixi plus iusto pretio vendidit vel mio
ri emit mortaliter peccavit et tenetur ille qui plus ha
buit restituere ei qui dampnificatus est si sit quid notabi
le secundum thomam. secunda secunde. q. 77. et
Seco. in. 4. di. 14. idem est si ignoranter et ex

21
4r

BIBLIO
CENTI

errore extimās rē tñ ualere qā lz n̄ peccet tēf
tñ satisfacē leso cū aduerterit de errore alias
tūc peccaret mortalit̄ 7 hoc uerum itellige nisi
emptor uel uēditor leso sit psona sagacissimā
nec ad b̄ necessitate 7 paup̄tate coacta qā tūc
uerisimile n̄ ē qd sit decept⁹ ex q̄ aduertit d̄ p̄cū
excessu 7 tñ uolūtariē cōsensit 7 sciētī 7 cōsentiē
tī n̄ fit iniuria neqz dolus de reg. iuris. Sciētī.
li. 6. Si aut̄ excessus sit qd minimū 7 strabens
bona fide credit illud esse iustū p̄cū lz rigidas
nec peccat nec tenet̄ ad restitutionē. Et si cō
tra cōsciētīā lz in modico sciēter excesserit non
pōt excusari a peccato saltē nēial cū oīs decep
tio 7 fraus sit peccatū 7 d̄ illud paup̄ib⁹ erro
gare. i. 4. q. 4. Qui habetis 7 sic declarat Jo. d̄
ripol. Et Geral. odo. Nō ob. p̄dictis. c. cūz di
lecti. ex. de emp. 7 nen. ubi dicit̄ qd lz strabē
tib⁹ inicē decipe usqz ad dimidiā iusti p̄cū qā
illa decretalis bz locū iur̄fori tñ ad uitāda lit̄
gia n̄ aut̄ iur̄poli. s. d̄i 7 lex diuina nil iustū r̄li
qt̄ ipunitū 7 r̄putat illicitū si i stractib⁹ iustie
equalitas n̄ fuit. cō. p̄dictis. Inno. ex. de usis
In ciuitate do. An. de. bu. i. c. Quia pleriqz d̄
imn. ec. glo. 7. archi. x. q. z. b̄. ius. Si solū rō
ne t̄mini rē uēdidit pluri qz ualeat t̄miori emit
rōne p̄mafe solutiōis. nā introqz cān ufa ē. Si
de su. p̄cepto. 7. Si uēdidit rē pl⁹ qz ualeat qā

emptor ex re quā emit multū iunat. **M**ā h. ē iū
stū 7 illicitū nisi cū res q̄ nēdit̄ i detrimentū ce
deret nēditoris q̄ multū illa re idiget 7 sibi est
pucilis tūc enī poterit nēdē licite pl⁹ q̄s ualeat
fz se quātū ē dānū qd̄ icurrit ex ei⁹ nēditione
fz rbo. fa fe. q. 77. 7 sco. i. 4° di. 14. q. 2. ubi
addit qd̄ idē ē i tractu pmutatiōis accōmodati
ōductionis 7 locati. **S**i tñ emptor h. casu libē
uoluerit aliqd̄ pl⁹ q̄s ualeat res dare. qd̄ idē m⁹
tū iunat seu lucrat̄ pōt̄ fciipi. **S**i aliqui rē emit
ut integrā imutat̄q̄s nēdēdo lucrat̄. **M**ā fz **C**ri
so. n̄ lz sic lucrari carius eā nēdēdo q̄s emerit
nisi eā cū labore de una r̄giōe ad aliā trāstulerit
f̄ cū piculo suauerit aut industria sua meliorata
fuerit. sed mō emē ut statim lucrat̄ cū pposito si
ne omnib⁹ p̄dictis additiōib⁹ ne certificādo em
ptorē de ualore ipsi⁹ rei nēdēde. oīo illicitum
ē 7 tales negociatōres a re publica eiciendi 7
exulādi s̄t fz **S**co. 7 alex. ubi supra cō. hosti. i
su. **S**i i suis m̄cātijis dolū cōmisit l̄ fraudē rē ui
tiosas exponēdo ueniale nā cū ex hoc det̄ empto
ri dāni 7 piculi occasionē dāni qd̄ si p̄p̄ei⁹ uici
um seu defectū res sit m̄ioris p̄cū 7 ip̄e nil de p
cio minuit. piculi uero si p̄p̄ei⁹ uiciū usus rei f̄d
dat̄ impeditus l̄ noxius puta cū q̄s nēdit equū
claudicantem pro ueloci domum ruinosam p̄ fir
ma cibum corruptum aut uenenosum pro bono si

uēditor nō detegit ī specie ⁊ clare huiusmōi de
fectus ⁊ uicia occulta uēditio ē illicita ⁊ dolosa
⁊ tract⁹ null⁹ .iz. q. 2. c. Quisq; ī. fi. ⁊ tenet
ad restitutionē p̄tū ēptori eqū sibi restituētī ut
notat tho. fa. fe. q. 77. ⁊ Spe. ti. de emp. ⁊ uē.
q. anpe. Si uēdidit aux. l' argētū alchimicū p
uero. uide. i. c. se. Si omisit fraudē ī ipsa re seu
specie rei ut uēdēdo auricalcū p auro lapidē n̄
p̄ciosus p p̄cioso uinū lipbatū pro puro carnes
bircinas p castratis. unū aroma mixtū cū alio
p puro cerā mixtā cū raxia l' alio p pura. unū
medicinale p alio ⁊ hui⁹mōi nā q b̄. sciēt facit
si decipit l' decipe itēdit p̄ximū peccat mortl'r
⁊ tenet ad restitutionē si ē notabile qd f̄s tho.
ubi su. Si uero ignorāt uēdēt unā rē p alia n̄
peccat qdē s̄z cū de errore suo pp̄dēt satisfacē
tenet ⁊ quod dictum est de uenditore idem est
⁊ de emptore qui scienter emit rem pretiosam
quam uenditor credit esse uilem uel modici ualo
ris quia ⁊ ipse iniuste agit et ad restitutionem
tenetur. Sed aduerte p clariori intelligētia
predictoz quod ubi nullum periculū imminet
ipsi emptori. nec ī uendendo iustum precium
multum exceditur ⁊ emptor censetur ī emēdo
satis industrius ⁊ res uenialis p libito sibi ex
aminandā exponitur tunc uenditor non tenetur
defect⁹ rei uenalis sibi manifestare p̄cipue cū

eos non celat nisi solum ut de re sua habeat in
suum pretium. Si fraudem adhibuit vendendo l' emendo cir
ca quantitatē rei. s. i. pondere numero l' mensura.
Omnēs ponderib' uel mēsuris p' superiorē uel antiquā
consuetudinē nō approbatis ul' aliter exēpli gracia
de pondere si dedit xi. uncias pro una libra car
nium aromatum piscium lane lini 7 huiusmodi.
Exemplum de numero ut si res quas dare debet
in certo numero tribuit diminutas. Exemplum
de mensura ut si dedit decē brachia pāni linei l'
lanei pro undecim uel sextarium grani diminu
tum seu metretam uini olei uel alterius liquo
ris non plenam. In omnibus his si ementes a
iusto precio fraudantur omnes qui sciēter sic
decipiunt mortaliter peccant 7 tenentur ad sa
tisfactionem damnificatis uel si parum ē dānū
pauperibus. Si tamen huiusmodi corruptio pon
derum uel mēsurarum est communis 7 consequē
ter omnibus nota non uidet' ibi proprie esse fra
us nec mortale. Tenere autem unam mēsuram ad
emendum 7 alteram ad uendendum semper est
mortale nisi illis cum quibus mercatur hoc inno
tescat de utero. 24. Si negociādo fecit pmuta
tionē rei ad rē qd uulgarit' dicit' barato puta exi
stēs lanifex uel trapecita dedit pānū unū laneū
extimatū ab eo flore. c. alfi mercatori q' dat p
illo bailā unā lane aglie extiatā ab eo flor. c. 113

in b^o abstracta pmutatiōis pōt iteruenire fra^o duo
b^o mōis aut i qualitate rez pmutataz 7 tūc si ē
fra^o ex pte uni^o tātū qa. s. sciēt dat alteri rē de
fectuolaz ipso ignorāte cū tñ reccipiat ab eo rē
bonā mortalit^o peccat 7 tenet ei satisfacē si no
tabilit^o lesit extra de iur^o. Si culpa si aut^o utqz
itēdit altez decipere 7 abutroqz dat al^o res de
fectuolā p bona utroqz ignorāte fraudē alteri^o
utqz mortalit^o peccat pp malā itētiōē. 22. q. 4
Qui piurare. Quo nō ad satisfactionē pōt fieri
recōpēsatio ut unus al^o nō teneat si deceptio
fuerit equalis. Si tñ utriqz ut pratici scirēt sic
cōsuetū fieri nō uidet^o ibi fra^o nec al^o alteri tene
ri de reg. iur. sciēt. li. 6. Aut deceptio iteruenit
i p^ocio qa. s. un^o quisqz eoz excedit i extimatiōe
rei sue 7 tūc uidet^o simili mō. posse distinguī ut
supra. Si p se fraudauit uel p alium defraudari
fecit pedagia uel gabellas iuste licite ipositas pu
ta occulte mercimōia itroducēdo i ciuitatē u^o as
serēdo unū aliud esse aut mincriis quātū ut
sic uel nihil u^o minus solueret. Mā sic rapinā cō
misit seu furtū fz Ray. 7 tenet restituere illis
qbus talia debent^o. Ro. 13. Redite omnibus de
bita cui uectigal uectigal. neqz ad penas que i ius
te sunt a iure cōmuni uel municipali extra huius
modi deceptores nō tenet^o i foro scie nū pri^o cō
dēnat^o fuerit. 12. q. 2. fīnitas. i. fi. cō. tbo. Fasf

Si soluit creditorib⁹ p mēimōnīs ēptis i fīno
cōstituto. **M**ā si secus fecit tenet eis ad omne
i fesse ex. de pigno. **S**ignificāte. Si distulit mēce
dē reddē oparīs seu laboratorib⁹ i op⁹ suū cō
ductis ultra tēpus cōtēū cū eis l' aliqd de p̄cio
cōtēto subtraxit seu falsas monetas p bonis de
dit grauit⁹ peccauit 7 tenet eis satisfacē de oī
dāno 7 i cōmodo qd p̄pessi fuerit. Si cōductis p
certo p̄cio n̄ soluit iusta p̄missa s̄z dedit pānum
uinū 7 hui⁹mōi loco p̄cij. nā illicite egit nisi h̄
fecerit cū eoz libera uolūate s̄z h̄ casu si illi
n̄ idigēt usu rei illis date 7 necesse habuerit eā
uēdē miori p̄cio tūc cōductor tenet eis resarciri
qd min⁹ habuerūt. **S**ec⁹ aut si a p̄cipio opis
h̄ pacto cōduxit eos ut de labore suo p̄tim daret
peccuniā p̄tim pānū 7 alia uictualia. **M**ā tūc si
pānū l' alia sibi det p pte solutionis s̄z cōtētio
nē 7 uēdat iusto p̄cio. s̄z qd alijs cōit uēdit l's
pderēt reuēdēdo n̄ tenet cōductor. **I**dem esset si
uēderet sibi plus iusto p̄cio qā sic cōit solet fie
ri 7 cōducti a p̄cipio h̄ sciebat 7 al' expti erāt.
Mā sc̄ti 7 cōsentiētī nulla fit iniuria de reg.
iū. sciētī. li. 6. Si fideiussor fuit p aliq. soluēdi
ei⁹ creditori. **M**ā si ex hac fideiussōe aliqd ac
cepit nisi iterē suū si p̄tulit usa ē ex. eo. **I**der
uenit. **A**ntecurā tū p mare l' p terrā mēces sus
cipiēdo i se piculū eaz 7 ratiōe piculi cōuenire

qđ mēcator sibi tradat certū qđ p q^o libis cētēatio
ualoris ipsaz mercū licitū ē f3 Lanī, d'ridol.

De societate.

Si straxit societate cū aliquo ad cōe lucrū
7 dānū 7 ifideliē se habuit ī ea subtrahēdo
l' retinēdo aliqd occulte d'cōi peccūia seu lucro
societatis peccauit mō^r 7 restituē tene^r si straxit
societate h^o.mō. l. dādo peccūiā mercatori
ad mēcādū l' artifici ad exercēdū. nā si cōtraxit
cū pactō uel ēt sine pacto s3 tñ hac intētiōe
pripicali qđ capitale sit saluū 7 ptē lucri bēat
cōtract^o ē ufari^o ut notat glosa ī. c. pleriq3. i4.
q. 3. Con. 230. 7 acur. ff. pso. l. Si n̄ fuerit. Si
straxit societate fuit diligēs ī reb^o societatis.
Nā ī societate ipntat^r ēt culpa leuis q. s. cōside
rat^r qñ qđ nō ē sic diligēs ī reb^o societatis sicut
erat diligēs ī reb^o ppr̄is tēpore inite societa
tis. ff. pso. l. Soci^o socio. 7 sic restituē tēf^r nīd^r
de hac matia plēn ī su. pīsa. c. societas. i. 7. 2.

De Socidis.

Si dedit aialia ī socidā 7 q^o.mō l' q^o. pacto
Nā hui^o mōi aialia l' pecora mltipl^r tradi
solēt. si g^o. h^o.mō tradit ad custodiā. s. alicui dā
do. xx. capita pascēda s3 certa mēced^r l' ēt certa
portione pvenientis exz tūc si dñs sibi retinet
periculū animalū. f3. nñ. est contractus loca
tionis 7 de se licitus secus si non retinet pericu
lum sibi. excepto tñ eo quod contingeret ex me

ra negligia custode qd semp ptins ad custodiētē si
tradidit p mōs mutui dā. alicui 7 rustico. xx. ca
pita cū pacto qd sint firma i nūero l i pēio eoz
i oēs enētū tūc si accip aliqd de luc. nfa ē qa ce
ders ei solū rōne mutui qd .pbibet. 14. q. 3. nfa
si tradit p mōs societatis 7 hic tract^o pōt ēt
fieri multiplici iuste 7 i iuste iuste qd fit qñ i so
cietate utri⁹ qd cōis ē 7 equa ddit. ad iudiciū bōi
7 pratici uiri ut. s. equalit^r pncipēt lucrū 7 dam
nū pportionabil^r exēpli grā un⁹ h⁹ xx. capita ali
us totidē l ēt solū. x. 7 cōicāt ea ad inicē 7 p
clū 7 emolumtū 7 ēt expēsas equalit^r cōicant ea
ad inicē si equalit^r ponūt i societate l p rata f3
qd qlibz pōit al⁹ tract^o ē illicit⁹ 7 tra iustia qñ
s. melior ē ddi. un⁹ quā al⁹ uids de hac materia
plene i su. pisa. nfa. z. d. cābūz licitis 7 illicitis
Circa cābia notādū qd ad. b. ut qd ex eis
lucrū rports lici. oz qd tle lucrū pūciat aut
rōe custo. aut rōe patie aut rōe mone. iō pōt cir.
b. sic itrogari prio si cāpsor cābiē. flor i monetā
l exōso qd dī cābiū minutū rec^o p unū d. nā p
flor. nā ut dicit Jo. de le. i. c. fi. de nris hic ca
sus n uidet bñ excusabil^r ab nfa nisi attēto itēē
7 fia^r cludit qd ubi qd pl⁹ accipiat n ē bñ tū⁹
i scia nisi ēt illo pl⁹ rōe itēē ut su. rēpīat. s. la
boris itieris opaz pētionū salarioz 7 factorz q
p hui⁹ mōi arte exercēda subijt. Si i hui⁹ mōi cā
būz minutis sciēt miscuit mōetas falsas icifas l

designare ei, uel alteri p eo, c. ducatos uenetos
nā ls cāpsor ide lucref tamē talis tract⁹ licit⁹
ē. tū qa rōe patrie supuenit lucrū tū quia cedit
ad utilitatē utriusq; tū rōe iteresse, s. expēsaz
7 dicif cābiū p litteras. Si fecet cābiū p ueneti
as siue cābiū sic cū l cābiū a libre di grossoni, i.
ducatoz qd fit hoc mō. ego egēs hic mediolani
x libris grossoz, i. cētū ducatoz recipio a te cā
psore mediolaneū ibidē, i. o. uel pl⁹ uel min⁹ si
cut tūc mī cābia currūt 7 ualēt decē libre gros
soz 7 ide ad unū mēsem teneor tibi ad restitu
tionē tātū quātū infra. x. dies cōputādos a die
celebrati tract⁹ nalebūt, x. libre grossoz i ciui
tate uenetiaz q aliquādo ualēt pl⁹ aliquādo mi
nus 7 sic aliquādo pdit aliquādo lucref cābiēs
licet ut in pluribus lucref. nā hic tract⁹ ē usura
rius qa cāpsor i hoc casu principaliter itēdit lu
crū 7 sperat illas. x. libras grossoz recipe i ma
iori ualore quā dederit qa ut plurimū sic cōrigit
alias nō mutuaret licet qñq; ēt atingat illas in
minori recipe 7 sic ibi ē usura cū iternueniat mu
tuū cum intētionē lucri. i. 4. q. 3. c. i. ar. eo, ti.
In ciuitate, cō. laur. de ridol. Si exñs thesaura
rius seu depositarius alicuius domini uel cōita
tis aut officij uel gabelle habuit recipe eoz pec
cunias seu itratas ut p loco 7 tempore distribu
at alijs officialib⁹ 7 stipēdiarijs seu alijs salariatis

Q i

el
y

BIBLI
CEN

intra eorū dispositionē nā si talis recipiēdo abu-
in smōi pecunias ul' numerādo a quoq; exigit ali-
qd pnta unū denariū p flore. 7 ē sufficiēt p la-
bore suo salariat' tenet sic acq̃sita l' extorta pau-
pib' erogare. i4. q. 4. Nō sane nec i hoc excu-
saret cōsuetudo cū foret irrationabil' 7 ex nimia
cupiditate itroducta sec' aut si nō esset. sufficiē-
ter salariat' de labore suo. Si ex nō depositari'
ut supra negociat' ē cū p̃dictis pecunijs 7 cū eis
lucrat' nā si talis stet p̃culo cōitatis uel domini
lucrū ide pceptū p̃tinet ad eos deducta tñ m̃ce
de laboris ipsi' aut si ex hoc exercitio dānifica-
nit creditores ipsi' dñi l' cōitatis nō soluēdo eis
salaria sua tēpore statuto ul' nō itegre tenet eis
de omni dāno 7 graui' peccauit. Si nō pecunia
stat ei' p̃culo ut cōiter attingit qa tales solēt da-
re fideiussorē nec do' seu cōitas nec eorū credito-
res ledāt illud lucrū erit suū rōe industrie. Si
quādoq; attingit eū habere pecuniā specialē quā
timens minorari uoluntate principis futuro tē-
pore mutuanit eam alicui hoc pacto ut restitua-
tur sibi in equali precio in quo erat cū ab eo mu-
tuo daretur. Nam si facto mutuo minorata ē po-
test recipi i illo equalenti i quo erat qñ mutua-
nit nec tract' ē illicit' fs alex. de alexādria 7
notat i tractib' sancti Bernardini fmōr. 40. ar-
3. c. i. ¶ Si fecit tractus usurarios uel alias

fraudulētos 7 illicitos 7 quos. **N**ā si sciēter fe-
cit mortaliter peccavit 7 tenetur satisfacē lesis
Si sensalis prosoneta mediator fuit sciēter con-
tractum fraudulentoz mortaliter peccavit 7 re-
stituere tenetur idem si fuit mediator contractus
usurarij cum distinctione tamen que habetur su-
pra precepto septimo. **S**i mediator extitit in
alijs contractibus licitis puta uenditionis equoz
dorum 7 huiusmodi 7 sciēter male consuluit
emptori in eius damnum 7 sui ac uenditoris uti-
litatem mortaliter peccavit 7 tenetur ei satisfacere
de regulis iuris. **N**ullus li. 6. in nouella et
idem ē si male consuluit uendenti **S**i fuit medi-
ator in matrimonijs contrabendis 7 mendacijs
usus est in preiudicium notabile alterius contra-
bentium mortale uidetur. **z. q. 2. c. primum.**
Si emit res raptas l' furatas 7 huiusmodi uide
supra precepto. 7. **S**i pp lucrū exposuit se sciēter
piculo mortis mortale ē. **S**i trāstulit ad ptea lon-
giquas uel p multū tps absens fuit a cōiuge sua
absqz urgēti necessitate 7 absqz ei' l'ia nō uidet
absqz piculo peccati mortalis cū p'babilit' p'itet
ei occasionem mali.

Ab artificibus mechanicis oparjz 7 h'moi. c. 12
Si fecit artem cuius artificium ē indif-
ferens ad bonum et malum usum. **D**e
facere gladios. lanceas. balistas sagittas.

7 quedā uenena qbus utimur ad sanitatē 7 hui⁹
mōi nā secūdū **R**ai. si talis hoc fecit⁹ uel uēdit
pp hoc ut homines talib⁹ abutātur uel si sciēter
uēdat uel donat eis quos scit abusuros mortaliē
peccat 7 grāuissime z. q. i. **N**otū 7 cia peccata
q occasione illaz rex ab alijs ppetrātur sibi ipu
tātur 7 reus ē apud deū omniū aīaz q pp hoc
peūt. **S**i aut habuit bonā itentionē nec credidit
illos talibus abusos nē habēs aīum idifferētē nī
bil sup hoc cogitabat aut ignorabat qd esset illi
citū talia facere uel uēdere nō uidet peccare nī
si forte ex qualitate psonē uel tēporis cognosce
ret l. p. babiliter sibi sciētia dictaret qd emēs nō
querit illā rē nisi ad malū ppetrādū qd tū de fa
cili credē nō dz. cō. hosti. 7 tho. Fa Fe q. i. 69. ar
z. **S**i uero facit artē oīo pnciosam 7 ad nullū
usum humanum utilē serua qd dixi i principio. c.
pcedētis ubi multa habēt q et tīgūt artifices.
Si i arte sua mēdacys sciēt⁹ usus ē 7 cū itētiōe
fallēdi pximū mortale ē. zz. q. z. c. i. 7 tenēt
restituere lesis. **S**i aut nō itēdit nocere sed se
idēnem fuare ueniale ē f3 tho. 7 Ric. i q. nisi as
sidue 7 ex mala cōsuetudie mtiat⁹ qd tūc f3 host.
mortale ē. **S**i usus ē iuramētis nē pūrys uide su
pra ti. 3. pcepto fo. **S**i usus ē i iustis seu falsis
mēsuris uel pōderib⁹ uide supra. c. pcedēti **S**i hu
mectauit mēcātiā sicut qūqz fit i pipe sibihero

crocho lana 7 asimilibus q̄ pōdere nēdūt ut ma
gis pōderēt grauit̄ peccauit 7 dānificatis resti
tuere tenet̄. Si iniuste diffamauit alioꝝ merces
opa ul' artificia ut sua meli' uēdat 7 ei. apothē
ca maiorē scursus hēat tenet̄. Si nouitatū fuit
curiosus inētor nā 7 ipse peccauit 7 ceteris oc
casionē peccādi p̄buit f̄z tho, ubi supra p̄ ide. Cu
so igt ab arte calceoz̄ sutoꝝ 7 textoz̄ multa ab
scidere oportet. Si i arte sua fidei sue se fiduci
alē omittētes decepit i qualitate seu quātitate
rei aut i p̄cio uidet̄ mortale 7 eis restituer̄ tēt̄

Ab aromatarijs .

Primo q̄rēdū ē si i sponēdis medicis mi
nus diligēt se habuit aut nō posuit ea que
medic' ordiauit uel nō posuit ita bona 7 recētia
sicut oportuit uel tāquā i expt' male composuit
Nā si medicina fuit nociua uel nō p̄ficua infir
mo p̄dictis de causis cum ex hoc habeat sequi ne
cessario grauior egrī infirmitas uel mors atque
medici infamia non uidetur excusari a mortali
7 tenetur de omni damno. Si scienter uendidit
unā rē pro alia ut corruptam pro bona antiquā
p̄ recēti uilem p̄ preciosa mortaliter peccauit 7
lesis tenet̄ de omni damno. Si sophisticauit aro
mata cōmiscēdo res uiles p̄ciosis min' bonas op
tis 7 uēdidit p̄ puris ut solz fieri i siropis cōfec

Qz

electuarius speciebus cereis et butiris. nam ultra
peccatum legis satisfacere tenetur eo modo quo dictum
est supra. c. 12. Si tamen butiris mixtura non sit noci-
ua sed fit ut res reddatur magis delectabilis et de-
trahatur de pretio quantum conuenit non uidetur illicita si
scienter excessit in pretio uendendo res uiles pro pretiosis
et cari quia contra fit ab alijs aromatarijs nam ul-
tra peccatum tenetur legis satisfacere si est quod nota-
bile aliter est pauperibus erogandum. Si docuit uel scienter
uendit ea quibus preceperat aborsus et ad hoc effectum
uel uendit uenena eis quos credidit abusu-
ros mortale est. Si uendit scienter res defectuosas ali-
cui et expedit monetam falsam credens sic alium posse
decipere quia in emendo eam et in recipiendo monetam ipse
est deceptor nam hoc nullo modo licet ex quo defectum
rei uel morte nonit. Si alicui mutauit pecuni-
as principaliter pro hoc ut iret apothecam suam usum est
Vide eodem titulo capitulo septimo. Si in diebus
festiuis uendit uel alios uendere fecit seu per-
misit indifferenter uel tenendo apothecam apertam
Nam hoc non licet nisi pro imminente necessita-
te. Vide supra precepto tercio. Alanifices uel
trapezitas. Si dolum non in arte sua uel fraudem
quocumque commisit faciendo panes lane minus pro
ciuitate et bonitatis uendendo pro panis lane maioris
pretij et bonitatis uel minus tincture pro alia nil mi-
nuendo de pretio ultra peccatum tenetur restituere legis

Si cōmilit fraudē faciēdo trahere pannos ad ti-
ratorium ultra modum debitum artis. Nam cū
hoc cedat ad damnum eientis quia pannus defi-
cit a mensura si postea madidatur 7 conditur ut
moris est tenetur nēdens ultra peccatum empto-
ri satisfacere idem dico de his qui uendunt cali-
gas factas ex panno minus debito balneato que
postea eū eis emptor utit̃ restrīgūt 7 decurtāt
7 cito lacerāt. Si tradēdo lanā ad fillādū dedit
ontias. i. 3. pro libra fraudulēter nolens tamen
soluere nili pro filatu unius libre peccat 7 tene-
tur satisfacere nisi ita esset de more patrie. Si
uendit pannos laceratos ad tiratorium licet re-
mādos aut male textos l̃ tictos l̃ cardatos p̃ bo-
nis. Nam hoc non licet nisi dēmat de precio quā-
tum importat ille defectus alias fraudem 7 do-
lum cōmittit 7 tenetur satisfacere ut supra eodē
titulo capitulo. i. 2. ad idem tenetur mediatores
qui scientes tales defectus faciunt uendere pro
bonis. Si distulit soluere creditoribus suis vel
mercedem reddere operarijs. uide ubi supra.

Ab Aurifice 7 mōetario.

Si fecit l̃ uēdidit aux̃ l̃ argētū alchimicū
p̃ hō ultra p̃m̃te^r emptori satisfacē de dāno cō.
R 4

tho. fa fe. q. 77. Si tñ expēdereſ tñ p tanto
7 tale p tali ſine aliqua falſitate forme uel ma
terie ñ uideſ illicitū ſz. d. ol. i. cō. ſuo. Si emit
p ſe calices ſacros ñ oſlatos p̄hibitū ē. io. q. 2.
h° ius. Si cadit monetā l' muniſmata ſine oſen
ſu p̄cipis. Mā ſine auctoritate eius non l' ſm
ſar. E. de falſa moneta. l. 2. 7. 3. uel ēt anc
toritate regis domini ſeu uniūſitatis ſupiorē ñ
recognoscētis uel q in h° tāto tēpore p̄ſcripſit
q̄o initū ñ extat memoria. extra de ūbo. ſigni.
ſup q̄buſdā. Et q cōtra fecit grauī peccat. et
m̄ltipliciter punit. Si cudēdo l' fabricādo mone
tā fraudē q̄. q̄. mō cōmiſit i materia forma pōdē
uel ualore. Mā ſi i unoq̄. q̄. hōz quattuor defec
tus repit iuſta peccunia defraudat unde notat
glo. 7 Inno. i. c. Quāto. de iureiurādo. Si mo
netā fabricatā falſificauit tōdēdo l' rigēdo. ſ.
monetā eneā iargētādo ſeu de aurādo aut mone
tas graues eligēdo 7 cōſtando 7 alias trāſire p
mittendo ſicut faciūt campſores. Māz hi cēs ſt
infames ēt falſarij et m̄ltipliciter punit. E.
de fal. mo. l. i. 7 dicto. c. quito. con ibi hoſti.
Si alienbi emit monetas diminuti pōderis put
ibi currūt ut aliū locū portaret cū lucro uēdi
tur. nā ſi ubi eas uēdidit i differēt ſicut expē
diūt ſicut itegrē monete non uideſ. i h° peccare
cū nulli inferat damnuſ 7 ſibi ex industria ſua

7 labore q̄rat lucrum sicut contingit etiam de
alijs mercimonijs que plus minus ue valent in
uno loco quam in alio .

¶ Tabernarjs.

Si uendidit unā speciē uini p̄ alia^m uel postq̄
exposuit uinum uenale 7 atraxit homines
miscuit illud aqua uel minus bono uino graniter
peccauit nisi subtraxerit de p̄cio quātū debuit.
Si ad clarificandū uinū aliquid corporibus no
cium miscuit. Si uendidit uinum m̄suris in
iustis uel minus plenas dedit ultra peccatū tene
tur restituē. uel pauperib⁹ erogare ut supra.
eo. ti. c. iz. Si postq̄ uendidit uinū aut alia
comestibilia occulte subtraxit ea comedit uel
bibit ad h^o ut ēt alia emant ultra peccatū r̄sti
tuē tene^r. Si diebus festiuis uendidit principa
liter p̄pter lucrū summo mane etias in qualibet
maiori sollēnitate aperiens tabernam mortali
ter peccauit. Si sciēter uendidit uinū se i ebrī
are uolētibus nō curans de peccato dummodo
lucretur. mortale est. Et idem si p̄pter lucz
precipue diebus festiuis procurat quod ibi uen
dantur quedam ad potum concitancia ut magis
bibatur. Si i domo sua tenuit meretricea latro
nes ribaldos 7 aleaz⁹ lusores prestando eis na
uos carticelas 7 taxillos et exigendo i pro eis

peccunias mortle. Et efficiť pticeps ořum pec
catorř taliř. 2. q. i. Morř. Si cariř 7 plř debřo
nēdidit simplicibř 7 ignotis aut tranleřtibř qř
alřs qa pibitř ē ex. de emp. 7. uē. c. i. Si fi
delis fuit i fřado res suas hōpitibř , nā ad hř
teneř 7 si amisse fuerit satisfacē obllgatur řm.
Bar. in. l. i. ff. de. fur. aduer. nau. cau. 7 notat
collec. extra de loca. c. i.

A suture .

Si retinuit seu occulte subtraxit d panno 7 seri
co tella bōbice 7 huiusmōi. Nam furtř cōmi
sit. Et si sit qđ notabile restituē teneř nisi p
babiliter persona cuius est mercedē laboris eiř
uel omnino non dedisset uel diminute Si aliqñ
promisit aliquid facē. cum sciret non posse at
tendere peccatus est. Si diebus festiuis 7 noc
tibus precedentibř laborauit uel laborare fecit
aut permisit seu toto mane maiorum sollempni
tatum se occupauit in uestiundo nouas uestes
tam uiros quam mulieres non uidetur excusari
a peccato et si propter hoc ommittitur missa
est mortale .

Si sic uestiēdo mulieres ul' aliquid circa eas fa
ciēdo se habuit inboneste uel alicui scandalum
dedit mortaliter peccauit. 7 Si i arte sua ali
qd illicitř pēr se fecit ul' p alios puta uestes ni

minū candatas scolatas ipudicas 7 hui⁹ mōi nō
excusatur a peccato. Si famulos seu operarios
quos mercede cōduxit bene 7 fidelit^r tractavit
7 eis pacta seruavit. nam alias tene^r illis satis
facere. Si puer⁹ quē cōduxit grauit^r pculsit nel
nulnerauit tene^r d^r dāno qa leuis tm castigatio
talibus permissa est. ff. eo. Item. queritur.
Si per errorē uestē alicuius dedit alteri tene^r
ei ibidem.

A locatore et Conductore

Si sciēter locauit aliquā rē uiciosas putā
domū ruinosam equum claudicatē uel ali
as defectuosum hoc ignorāte aductor peccauit
mortalit^r si ide secutū ē uel uerisimilit^r seq po
terat notabile dānū aductori 7 tene^r ei de oī
dāno ide secuto 7 similis tene^r si locauit rē uī
ciosam ignorāt licet nō peccauerit. ff. loca et
aduc. l. si addes. §. i. 7. notat hosti. 7 durā in
su. suis eo. ti. 7 Jo. an. ex. e. c. i. Si notabilit^r
cari⁹ quā debuit rē suā locauit cōsideratis adicti
onib⁹ occurrētib⁹ peccauit pl⁹ 7 min⁹ f⁹ q⁹ aduc
torē grauaui. Si locauit opas suas i faciēdo
aliquā rē 7 dānū itulit dño rei rē ipsas destrua
do i totū l^r i pte nā si hoc attingit culpa sua ē
leui aut illoz quoz ope l^r opa utit^r tene^r de dā
no dato f⁹ hosti. sec⁹ si diligētia adhibuit quam

diligēs paterfamilias adhibuisset. ff. eo, si mer
ces. l. Qui colūnā de casu uero fortuitu nō te
nef nisi p pactū exp̄ssus fuerit uel aliqb⁹ casib⁹
exp̄ssis cū clausula generali ut notat Jo. An. ubi
supra Si locauit opas suas tñ l' locauit rē 7 ope
rā simul l' accepit specie ex inominato tractu
ut aliqd faciat i ea licet postea cāu fortuito ipe
dit⁹ fuerit totā tñ mercedē accipiet nisi mora l'
culpa sibi possit imputari uel nisi tēpore quo non
potuit i ea opari alfi opat⁹ ē a quo mercedē ha
buit ut notāt Inno. 7 Jo. An. ubi supra 7 host.
i su. e. t. Si aditor male tractauit rē sibi locatā
ut equum ul' boues nō pascēdo 7 nimis fatigādo
7buiismōi tenet ad arbitriū boni uiri f3 Ras.
in lu. Si aduct⁹ ad op⁹ alicui⁹ ex festinātia ul' ne
gligētia nō fidelit⁹ 7 diligēter opat⁹ ē sepe pau
lando uel morā trabēdo tenet satisfacere de dā
no. Si seruies seu laborator exñs alicui⁹ magistri
fideliter se habuit i omne sibi cōmisso nā si ali
qd ei occulte subtraxit uel i aliq⁹ decep⁹ peccauit
mortaliter si ē qd notabile 7 restituere tenet ul'
ēt si sit qd minimū 7 fecit aīo dānificādi f3 tho
sa fe. q. 61. 7. 14. q. 6. c. uolo. **P** A pistore.

Si fecit panē nimis pōderosus ita qd emtes sūt
decepti l' mioris pōderis quā debuit l' alteri⁹ fa
rinā bonā accipit illis qb⁹ faciebat panē 7 posuit

minus bonā uel cū nimio furfure quia peccauit
7 tenet ad restitutionē. ¶ **A** macellario.

Si macellari⁹ uēdidit carnes corruptas p sanis
ē mortale. Si uēdidit unā speciē pro alia ut ca
prā pro castrato 7 huiusmōi aut diminutū pōd⁹
ut xi untias p libra peccauit 7 tenet de dānis.

¶ **A** cerdone. Si uēdidit spetiē corij p alia minus
bona i solularib⁹ peccauit 7 tenet de eo q^o pl⁹
accepit ratione huius deceptionis. Si uēdidit so
lulares maiori precio propter solutionis dilatio
nem. ¶ **A** bistrione. Si fecit representationes seu
iocos cum uerbis turpibus uel actibus turpia re
presentantibus uel cum incātationibus nā hoc
illicitū ē 7 mortale. Et talia exercētēs non sūt
absoluēdi nec communicandi nisi omnino destite
rint. Et de his loquitur .c. p dilectione de con.
di. 2. 7 di. 26. Qui donant ubi dicitur quod qui
talibus donāt p opere suo graniter peccauit. Fa
cere autem ad recreationē 7 solatium hominib⁹
exhibendum dummodo fiat in locis temporibus
7 modis opportunis 7 a personis laicis nō uidet^r
prohibitum secundū thomam secunda secunde
questione. ¶ **A** musico. Si usus est instrumētis
musicis. Nam quamuis de se usus talium sit li
citus 7 consequenter fabricatio 7 uenditio pōt
tamen multipliciter esse peccatum in usu eorum
ut si ad lasciniā puocandā 7 nimiam cōplacētā

ſenſualem precipue cum i diuinis officijs pulſan
tur ballate 7 cantiones laicales cum hoc cedit
ad magnā dei irrenētā. Que, n, ſuentio chriſti
ad belial. Sed an hoc ſit mortale an ueniale re
liquo dei iudicio. Si pulſat organa in feſtis ad
officia principaliter pp lucrū turpe ē 7 illicitū.

A Ruſticis 7 agricolis. capi. 13.

Primo Si quōquomō excōicat' fuit ut pro
dānis illatis nel furtis 7 huiusmōi ſeu cū
excōmūicatis picipauit. Vide ſupra e. t. c. 1. Si
ſcit 7 credit oia ſacramēta eccleſie 7 ſi ē cōfirma
t' de hoc ſupra pte tertia. t. 3. c. 2. Si ſcit ora
tionē dominicā 7 ſymbolū apoſtolorū et credit q
i eo cōtinē ipſicite l' explicite ut habet ibidē. c. 1.
Si obſeruauit feſta ipſe cū familia ſua et in eis
miſſam integrā audiuit ut tenet uide ſupra pcep
to. tercio. Si obſeruauit ieiunia quātū potuit n̄
tamē ad ea tenet niſi ut habet ſupra pcepto.
ſecūdo. Si ſacerdoti ſuo inobediens fuit in his
ad quem tenet aut contra eū ſe pterue habuit.
nel ei detraxit in re notabili mortale eſt. Si de
cimas non ſoluit integre ſecundum bonam conſu
etudinem loci ſeu qd nilius erat de iudſtria de
dit mortale uide. Si furat' ē aliqd nicio ſuo pu

ta asportado fructus unās nuceas castaneas pul
los 7 huiusmodi peccauit s3 intētiōē quā habu
it 7 tenet restituere omnia s3 tbo. **S**uas aut co
medere in uinea alterius 7 spicas sterere nō ui
detur peccatū. de con. d. 4. discipulos. **S**i per ani
malia sua damnificauit agrū uel uineam alicui
pascendo ea uel alias ledendo nā ultra peccatum
tenetur uel animalia dare uel extimatiōē dam
ni restituere extra de iniurijs. c. **S**i leserit 7 ca
pitulo finali. **S**i alias quoquomodo nocuit proxi
mo suo uel damnificauit per se uel familiā suam
uel dirumpendo sepes aut incidendo arbores 7
nemora 7 asportado ligna 7 huiusmodi. **E**t pre
cipue si mutauit terminos agrorum uel possessi
onum addendo aliqd de terra uicini sui agro suo
arando uel alias. **I**n his omnibus peccauit 7 re
stituere tenetur extra de iniurijs capitulo finali
Si regulauit facta seu negocia cōmunitatis 7 in
fideliter se habuit uel iniuste 7 ex culpa sua dam
nificauit cōmunitatem in generali seu aliquem
de cōmunitate in speciali quia tene 7 ut supra
Si tenens possessionem ad fictū male tractauit
seu non diligenter curauit uel censum integre 7
debito tempore domino non tradidit seu alia cū
eo conuenta non seruauit cum tamen potuerit
peccauit 7 satisfacere tenetur. **S**i partiarus
fuit 7 aliquid subtraxit de fructibus fingens se

24

BIBLI
CEN

minus recollegisse uel alias fraudē uel notabilē
negligentiā i dānū domini cōmisit ut nō scindēdo
culcinādo aut nō seminādo terrā uel fruct⁹ debi
to tēpore nō colligēdo aut boues nimis fatigan
do adeo ut pierit uel notabiliter deteriorati fue
rit p̄cipue pp̄ p̄priū cōmodū peccauit ⁊ tenetur
ei de dāno. Si aialia tenens in socidū nō respō
dit ex integro de lana fetibus ⁊ huiusmōi ei q si
bi dedit aialia qa tenet ⁊ ē mortale. Si familiā
suā gubernauit f̄s p̄cepta dei ⁊ ecclesie ut habet
supra. e. ti. c. z. Si de flagelis dei ⁊ ifortunjs
ipatiēs fuit uel aliqd cōtra deū iordinate locut⁹
ē. Mā si deliberate fecit mortale ē Si testimo
nium falsus dixit p̄cio uel odio ⁊ si uicino suo i
uidit ⁊ accusauit eū apud dominū seu officiales
iuste pp̄ qd dānificatus ē peccauit mortaliter ⁊
tenet ad restitutionē de dāno dato. uide supra. e.
t. c. 4. De uarijs ac falsis opinionib⁹ quas habet
rustici ⁊ uetule multipliciter ut de incantationi
bus ⁊ diuinationibus ⁊ similibus de hoc dicitur
plenius supra i primo p̄cepto. Si iplenit uota
lua uel non uide supra p̄cepto secundo. Si impa
tiēs fuit i laborib⁹ aut ex iheria maluit mēdica
re quā laborare. Si uolūtarie occasionē laborā
di i die festi sibi p̄perauit ut secādo fenū tali die
qd cogat laborare i die festo i curādo cōgregādo.
uel recōdēdo mortale uidet. De maledictionib⁹

iniurijs rixis cōtentiōibus choreis 7 uanitatib⁹
potatiōibus supfluis ludis iuramētis piurijs ac
mēdacys uide de singulis supra in locis suis.

A publicanis seu daciarijs. c. 14.

Si exercuit seu exegit per se ipm l^o p^o alios
dacia seu gabellas illicitas nā huiusmōi ex
actiones iure canonico cūili 7 diuino s^u reproba
te nisi ab ipatore uel rege uel lateranēsi cōcilio
s^u cōcesse uel alias ex lōga cōsuetudine cui⁹ inicij
n̄ extat memoria debeāt ut supra. e. t. c. 3. ple
ne habet 7 aliter exigēs sciēt mortali⁹ peccat
7 restituere tenet^r. Si exigit uel extorsit uecti
gal p^o eis reb⁹ pro quibus solui nō debet l^o si d^o
eis p^o qbus debet solui exigit pl⁹ quā debuit. nā
si ultra data statuta seu cōsuetudies rōabiles eius
dē pedagij aliqd sciēter exigit mortali⁹ peccauit
7 restituere lehis tenet^r. Si falso 7 mēdaci⁹ ad in
uentiones fecit iponēdo alicui qd^o pedagij defra
udauerit nā ultra peccatū tenet^r ei satisfacere
de ōi dāno ide secuto 7 de calūnia sibi iposita si
uero exigit penā 7 emēdā i quā q^o iuste icurrit
p^o eo q^o decep^o seu decipe uoluit pedagij ocul
te deferēdo res obnoxias pedagio nō ē illicitum
dūmō nō exigit l^o extorqat ultra quā ei de iure
pmittit^r s^u datū rōabile tñ ei⁹ dē. Si exigit p^o se
l^o p^o alios pedagij a clericis ēt prie tōsure tantū

R i

nel a religiosis seu psonis ecclesiasticis p perso
nis l reb' ppris seu ecclesiay suay qb'cūqz quas
nō cā negociationis deferūt l differre faciūt ex
cōicationē icurrit ut i. c. quāquā de cen. li. 6. a
qua excōne absolui nō poterit. s. ab epō nisi pri
us facta restitutōe f3 glosas ibidē i fi. nec suffi
ceret cautio sz requir' actualis rstitutio ut notat
glosa in cle. p'senti. e. ti. cō. Ste. Jo. de legna. 7
Jo. de imo. Si uero p reb' quas huiusmōi p'sone
ecclesiastice cā negociationis deferūt noīe suo l
ēt alieno uel deferri faciūt exigat' uectigal seu
pedagiū licitū ē tamē stabitur iuramēto eorum
uel ēt nuntioy suoy nisi psonay qualitas hoc di
suadeat si questio sit de clericatu. s. an' deferēs
sit clericus uel nō ul' qd ree portetur causa nego
ciationis uel nō cō. prediti doc. Si exegit per se
uel per alics pedagiū p reb' quas portāt laici
p usu pprio de hoc uide supra. e. t. c. 3. Si exi
stēs depositarius seu canepari' peccuniay exac
tay p pedagio ifideliter se habuit. Nā si occulte
aliquid exegit a socys uel subtraxit aut retinu
it seu alias quoquomodo defraudauit ultra pec
catum tenetur omnia restituere.
¶ Rectoib' seu administratorib' hospitaliū 7 alio
rū locoꝝ pioꝝ ac domoꝝ religiosoz. cap. 14.

Si nonit se n̄ idoneū regimini bui' mōi loco

rum plox. nā eoz gubnatio ū pōt sine dei offē
sa amitti nisi iuris puidis idoneis et bōi testio
nū. q. sciāt uelit 7 ualeāt loca ipa ac bōa eoz 7
iura utilitē regē et eoz puet et reddit i plona
rū misabiliū usum fidelit dispēsare ut hē in
cle. q. astringit de reli. do. Si existēs rector seu
administrator alicui hospitalis seu loci pū cōfe
cit inētariū bonoz omniū eiusdē loci 7 iuramētū
pstitit. Nā ad h. teneat ut ibi et iurabit iuxta
formā quā ponit. Spe. i. ti. de tutore in princi
pio. Si bōa 7 puetis hospitalis, seu loci pū q.
quomō in usus pprios ouertit. nā h. nullatenus
lz ut i dicto capitulo q. astringit, scilicet ultra
uictū et uestitus nec fructus ē a solo superatos
facit suos talis rector ut notat glosa ibidem et
sic in h. habet minore potestātē quā patus qui
huiusmōi fructus facit suos ut plene dicit. i.
c. 17. Et si scient eos ouerterit in usus pprios
alif quā pdixi mo^r peccat 7 ad restitutionē te
neat ut notat i dicto. c. q. astringit 7 ibi p. Jo.
de imo. 7 alios doc. Si fuit negligēs recupera
re bona res 7 iura ipsoz locoz a manibus occu
pantium seu usurpantium. Nam ad hoc tenetur
et si nō facit peccat cū 7 negligēs acquirere quā
do potest teneat. i. z. q. 4. Quicunque. Con.
Jo. de imola. ubi supra. Si ex negligentia
sua permisit collabi et disperdi domos aut
R z

edificia ruina deformari tēp ad emēdā. Mā b° ē
signū euīdēs male administratiōis 7 debēt hui⁹
mōi repari de redditib⁹ locorū q sup sē ut notat
glo. ubi sū. Si ea q ad certū usuz sē oblata seu
relicta in uita l i morte ad aliū usuz cūterit ē
piū. Mā b° n l3 nisi auctoritate sedis apostolice
pēpue qū pnt cūti ad usuz deputatū f3 lapuz.
Si nō nō pnt ad illū usuz cūti poterūt ad aliū
cūti ē p i feriorē a papa f3 q. sda. uide notata.
p Jo. de imola. ubi supra 7 do. An. de bu. in. c.
significatum de prebem.

A clericis 7 i sacris ordinib⁹ cōstitutis. cap. 16.

Circa clericos 7 i sacris ordinib⁹ cōstitutos
pnt sic formari irogatiōes plus 7 minus
prout cōditioni eorū uidebitur expedire.
Srio. Si rite ordinat⁹ ē. Mā si exiis irregula
ris puta bigam⁹ homicida mutillator illegitim⁹
7 hui⁹ mōi 7 absqz dispēsatiōe ordinē fcepit mō
peccauit nec h3 executionē ordinis nisi dispen
sent⁹ euz eo. alias si exequeref peccaret adhuc
mō. Si fuit ordinat⁹ ante etatē legitimā mō
peccauit 7 d3 suspēdi ab executiōe hui⁹ ordinis
usqz ad etatē legitimā ex. de tēp. or. uel nō ē
cō. glo. in. cle. generalē. de eta. 7 qua. uide ubi
Si fuit ordinatus extra tempa congrua debet
deponi extra. eo. c. sane. Si fuit ordinatus per

salutū i uno ordine p̄termisso taliū supiorē recep
ultra peccatū debet deponi sed ex disp̄latione
ep̄i si nō ex malicia hoc fecerit pōt ad ordinem
ōmissus p̄moueri. di. 42. Sollicitudo 7 extra de
cle p sal. p. c. unico. Glo. Rai. dicit qd hoc ca
su ēt ad supiores ordies pōt p̄moueri p ep̄um se
cus uidet si ex malicia. Si p simoniā ordinē re
cepit aliqd tēporale dādo uel p̄mittēdo p ipsa
ordinatiōe ordinatori ul' alēi cui⁹ qd sū sit mun⁹
a manu sū ab obsego uel a lingua. nā sic excōnē
7 suspēsiōnē icurrit a qua nō pōt absolui l' dispē
sari nisi a'ro. pō. p̄ter quā i mortis articulo ut
ps i extrauagāti Martini qnti q̄ icipit dānabil'
7 alia Eugenij papa. 4. q̄ icipit cū detestabile.
Si sciēt ordiat⁹ fuit ab ep̄o simoniaci l3 nō simo
niace. Mā mortalit' peccauit 7 nō recep̄ executi
onē ordis sed ē ipso iure suspēsus 7 irregularis
fz Rai. nec pōt p episcopū dispēdari. i. q. i. Si
qs a simoniacis sec⁹ si ignorāt qd tūc poterit ab
ep̄o sed nō ab eodē con. host. Si exns excōicatus
maiori excōicatiōe ordinē sacrū ul' ēt nō sacrū
sciēt suscipit mortaliter peccauit nec ordis exe
cutionē recepit Si uero ignorāt ignorātia p̄ba
bili tūc si ē cleric⁹ secularis solus papa dispēlat
Si uero religiosus abbas uel p̄lat⁹ eius extra
de sen. exco. cū illoz 7 ibi glo. 7 doc. 7 ric. i. 4.
di. 12. ar. 3. q. i. Si exns in mortali peccato ēt

oculto ordinē recēpit nā mortalit̃ peccauit f̃s
ik̃ai. sic recipiēdo ordines sicut 7 alia sacramē
ta. 40. d. **D**ulte 64. d. illud cō. tho. 7 pe. in. 4.
sen. d. 14. Si sciēs se excōicatū l̃ i peccato mor
tali exhibuit se i aliquo actu seu officio ordinis
ut faciēdo accolitatū subdiaconatū diaconatum
aut sollēnit̃ aliqd̃ sacramtū ministrādo puta bap
tismū sacrā eucharistiā seu penitētīā 7 hui⁹ mōi
mortaliter peccauit 7 totiēs quotiēs hui⁹ mōi ac
tū fecit f̃s tho. et alex. Si excōicat⁹ maiori excō
municatiōe sollēnit̃ celebrant nā ex hoc efficit̃
irregularis xi. q. 3. si q̃s ep̃s. i. 7. 2. nec pōt dis
pēsari nisi p papā de sen. exco. **I**s q li. 6. Cōsti
tut⁹ tñ i miorib⁹ solū si ministrat seu exercet of
ficiū snū ē cū sollēnit̃ate f̃s quosdā nō efficitur
irregularis q̃a illa duo capitula nō locūt de eis
s̃z host. sentit q̃s si talis se īgerat dīnis tāquā in
suo ordie l̃ officio nō tāquā accolit⁹ l̃ exorcista
irregularis efficit̃ ut. c. cū medicinalis de sen.
exco. li. 6. ar. 23. di. accolit⁹ 7 trib⁹ capl̃is seq̃n
tib⁹ idē colec. extra de clē. ex. mi. **A**llud 7 arch.
xi. q. 3. si q̃s a suo 7 bec opinio uerior ut habet̃
i spe. t. de lega. Si usus ē ordine a quo erat sus
pēsus nā sine suspēsus erat a iudice sine a iure
et ministrant i ordine a quo erat suspēsus irre
gularitatē incurrit xi. q. 3. si q̃s ep̃s et p solū pa
pā dispēsari pōt ut in dicto. capitulo cum medi
cinalis. Si existēs interdict⁹ usus ē ordie nā irre

gularitatē atraxit siue ei sint interdita diuina siue
ecclesie ingressus ut i. c. is cui de sen. ex. li. 6.
Si celebravit sciēter in loco interdicto non exiit
sup hoc privilegiatus nec i. cāu a iure accessio irre-
gularitatē incurrit a qua nisi p. ro. pon. dispensari
poterit extra de sen. ex. q. li. 6. Si usus ē ordie
quē nō habebat, Mā f. rai. q. nullū habēs ordi-
nē uel aliquē habēs exercuit officiū alteri⁹ quem
nō habuit. In priō cāu si nō uelit cessare debz ex-
cōicari 7 nūquā ordinari extra de nō or. m. c. i.
In sō cāu dē deponi ab ecclesiastico ordie quē
habebat. c. i. 7. 2. 7 ē irregularis ut notat Sco.
i. 4. d. i. 3. q. 2. Si usus ē ordie i. irregularitate
Mā toties incurrit nonū irregularitatis uiculū l.
saltē trāsgredit^r toties dei 7 ecclesie pceptū ex.
de tēp. or. sepe. li. 6. 7 de sen. ex. is q. 7c. is cui
coli. Si extitit notori⁹ fornicator alio de trib⁹
mōis. Et qā confessus ē i. iudicio p. se ipsum uel
conuictus uel crimen adeo manifestum est quod
non potest ulla tergiversatione celari nam talis
ipso iure suspēsus ē q. ad se 7 q. ad alios. 32.
distinctiōe. c. pre^r bec 7. 2i. di. Si q. s^r. Et hoc
uerū siue talis fuerit in sacris siue i. minoribus
ordinibus cōstitutus ut notat. Archidiaconus.
trigessimā secūda. distinctiōe. capitulo Ad huc.
Et est suspēsus ab omnibus actibus ordinum
quam diu in uicio perseuerauerit et si interim

officia sua exequat efficitur irregularis 7 hēt
opus p ro-pō, dispēsari ēt si a nicio cessasset f3
Inno. 7 ho. ut notāt. Archi. 7 d. An. de bu. un
de licet a nicio cessauerit si ante dispēsatiōē uti
tur officio suo mortalit̃ peccat si aut̃ sic suspēs⁹
nō ē execut⁹ officia sua idiget tamē absolutione
quā poterit tūc ep̃s facere f3 Inno. debet ēt ta
lis ab alijs euitari i missa 7 diuinis officijs d. 32^a
nullus 7. c. p̃ter bec ēt antequā sit admonit⁹ f3
omunē opi. doc. quā tenēt tho. Ray. ūū. Inno.
host. Jo. cal. 7 d. An. de bu. 7 b. uex. f3 ea q̃tī
nēt i corpore iuris, s. q̃ a tali nō debēt audiri
diuina nec recipi sacram̃ta nisi baptism⁹ 7 encha
ristia i extrēa necessitate. 32. d. 8. uex. Circa
bec tñ aliqua inouata s̃ p cōciliū basileñ. uide
i pisa Cleric⁹. 3. 8. i. i additiōe. Si tōsurā non
portauit l̃ nīs breuē peccauit si itēdit uti priuī
legio clericali f3 Ric. i 4. di. 24. ar. 2. q. i. si
exercuit officia uel cōmercia secularia maxie cle
ricali honestati idecētia ut ministrare i taberna
l̃ publice stare ad macellū aut se tirānidi imis
cuit seu arma portauit ad aleas lusit comam nu
triuīt uestē nimis breuē l̃ de pāno rubeo aut uī
di detulit. Mā h̃ oia clericis phibita s̃ ex. de.
uī. 7 ho. clericorū p totū. Si nimis familiaris
l̃ domestic⁹ fuit cū mulierib⁹ precipue extrane
is l̃ habitauit simul cum eis. Nam hoc est pro

habet ex. de cob. cleri. a nobis. Si exercuit of
ficiū alicui⁹ ordiis sacri sine debitis ornaētis ut
faciēdo subdiaconatū sine manipulo. diaconatū
sine stolla l' celebrādo missas sine uestibus ab
episcopo benedictis. s. sine amictu alba cingulo
stolla manipulo 7 planeta. Nā sine his celebrās
grauit⁹ peccat f3. Ric. 7 Seco. in. 4. d. 3. Vbi
tñ cōsuetū ē cingulū n̄ benedici n̄ credit Ric.
q3 celebrās cū cingulo non benedicto peccat.
con. Arch. de. 3. d. c. cōcedimus 7. Semi. d. pe.
e. de gradatio. li. 6. Si celebrauit sciens sine
lapide sacro aut sine licētia aut sine adiutor
l' sine missali l' bni⁹ mōi. Nā in quolibz horz ui
det⁹ mortale q3 p̄bitū ē de con. d. i. c. i. 7. c.
Concedimus. 7 de. 3. d. 3. hoc quoque nec excu
sat ignorantia iuris.

Si existens i sacris ommissit horas dicē canoni
cas. Nā totiēs peccat mortl'r quotiēs sciē 7
ex industria seu maliciosa negligentia ommissit
unā horā l' plures nō q3 sint tot mortalia quot
s̄ hore ommissē in die sed si unam ommissit est
unū mortale si duas uel plures eodez die est ēē
unū tñ peccatū mortale s3 tāto grauius quāto
plures omisit q3 totū officiū unius diei cadit
sub uno p̄cepto 7 sic omittēs officiū unius diei
sue in toto sue in parte trāsgredit⁹ solum unū
preceptū. Secundū Gl. Secus si ommissit ex ob

linione l' infirmitate .imo fz Inno. Infirmi ex
cusant a dicēdo officiū l' etiam ab audiendo si
directe uel occasionaliter eis possit obesse.

Si dicēdo officiū diuinū alijs exercitijs extrin
secis seu manualibus se occupauit aut mētē eua
gare n̄ curauit trāsgressor ē p̄cepti ecclesiastici
extra de .cele. mi. dolētes .ubi districte p̄cipit
clericis in uirtute obediētie ut diurnū officii
piter 7 nocturnū quantum eis deus dederit stu
diose celebrent 7 deuote.

Si fecit officium fm ordinem ecclesie romane
uel metropolitane. Nā ab hoc tenēt clerici secu
lares fm. Guil. 7 notat Jo. de imo. in cle. Gra
ui. de celle. mis.

A sacerdotibus simplicibus .

Si celebrant missas i locis ab episcopo nō ase
cratis nā hoc n̄ licet nisi p̄ sūma necessitate pu
ta ubi ecclesie cōbuste sūt l' in itinē cū defuerit
ecclesia. qa tūc licet celebrare sub aere seu i tē
toris cū tabula tñ cōsecrata de .c. d. i. c. Sicut
7. c. Eōcedimus alias uero in domibus oratorijs
priuatis nō licet nisi ex privilegio pape uel ex
rationabili cā de licentia ep̄i. Cō. Ric. i. 4. d.
i3. ar. 3. q. i. Si celebrant in mortali exis
nisi prius de eo cōfessus licet cōtritus peccauit
mo^o nisi in casu de q^o su. parte. 3. ti. .c. 2. Si
celebrant mundum dictis maturinis. peccauit

mo^r fm Guil. 7 host. An uero primā celebra^r
nō ē mortale nisi sit cōtra pceptū l' institutum
uel cōsuetudinē loci fm. e. Guil. Si celebrauit
ad faciendū ueneficia uel maleficia, mortale est
7 prohibitum. 26. q. 4. Quicunque.

¶ Si celebrādo nō cōsecrauit aut si consecrauit.
sacramētū nō sumpsit l' solū sumpsit hostiā absq^s
sanguine. Nam h^o p^rhibitū ē, 7 mortale grauis
simum de. 5. d. 2. Relatum 7. c. se.

¶ Si nō existens ieiun^o celebrauit mo^r peccauit.
7. q. 1. Nihil. 7 de con. d. 2. liquido.

Si nō in azimo cōsecrauit sed in fermentato gra
uiter peccauit agens cōtra statutum 7 consuetu
dinem ecclesie secundum thomam.

Si cum hostia quasi corrupta uel uino acetoso
scient^r celebrauit grauit^r peccauit fm thomas
in. 4. d. 2.

¶ Si omisit aquā cū uino ī calice ponē ex ignorā
tia l' certa sciētia grauit^r peccauit de con. d. 2.
c. 1. 7 se. Si euomuit sacramētū ex uoracitate l'
ebrietate mortle ē de. cō. d. 2. si q^s p ebrietatē
Si nulla sanguinis cecidit super terrā. l' alibi
extra calicem pōt de facili esse mortale de cō.
d. 2. Si per negligentiam.

¶ Si post pollutionē nocturnā pcedētē ex causa
mortali īmediate celebrauit sine necessitate ui
dēt mortale ēt si confessus fuit de ea fm. tho.

Si nimis raro celebravit p̄cipue si i sollēnita
tib⁹ magnis sine cā ratiōabili celebraſ noluit
uideſ mortale fm tho. Si plures missas in die
dixit i casu n̄ cesso mortale ē. Casus cessos
pōit host. insu. c. t. 7. d. An. d. bu. i. c. cōsulisti
Si missas celebravit tardius q̄s debuit mortale
uideſ p̄cipue si notabiliter excellit t̄p⁹ statutū d̄
Eō. d. i. Nocte. 7. c. Solēt. Si corporalia ve
stes sacras 7 uasa ministerij 7 bul⁹ mōi mūda te
nuit 7 nitida. Mas ad b̄ ex p̄cepto tenet ex. d̄
cu. eucha. c. Relinq. Si semel dedicata cultui
chūino aliquñ suertit ad alios usus. Mas b̄. phi
bitū. ē. i. 3. q. 3 que seml. Si cōsuevit mēsas bñ
dicē 7 post refectionē gratia actiones reddē
ut debet. 44. di. Non liceat.

A beneficiatis canonicis 7 curatis. cap. 17.

Circa canonicos 7 bñficiatos ultra multa
i p̄cedeti cap. dicta. q̄ ēt eos t̄gūt p̄nt d̄i
frascriptis p ordinē iſrogari. P̄rio si p bñficio
simplici l̄ curato officio l̄ dignitate ecclesiasti
ca obtinēda simoniā cōmisit. Mas q̄ p talib⁹ quō
libz pecuniā l̄ aliud q̄ p̄cio extiarī possit ded̄
rit l̄ r̄cepit aut i b̄ mediator extiterit suspēso
nē ip̄o facto 7 excōmunicatiōē incurrit siū simōia
fuerit oclta siū mātifesta nec ab eis p̄f q̄s i mor
tis ar. ab alio q̄s p siū. pō. absolui potit. 7 sic p

motus electus l' confirmat' p symoniā nihil iuris
acquit i eis sz ipso iure talis electio sen collatio
nulla ē nec facit fruct' suos sz ad illos omniū
q pcepit institutionē sub aīe sue piculo ē abstric
tus ut pz l' extrauagāti Martini. qnti. q icipit
mīte. 7 i alia ei' dē que icipit dānabile. 7 i alia
Eugenij. 4i. q icipit. cū d' testabile. Si bñficiū
officiū l' dignitatē ecclesiasticā obtinuit oblata
ab alio pecunia p eo. **N**ā si ipso sciēte l' ēt ig
rante simonia omīssa ē cū epō seu collatore be
neficiū cū ex h' collator ex cōmūicatiōe icurrat
ut su. collatio nulla ē. Si uero pecunia data ē
l' pmissa alteri qz collatori 7 pmo' expisse con
tradixit n̄ obest ei. ex. eo sicut tuis. **Q**d uer
nide' qn pecunia data ē p affirmatiōe post elec
tionē. ab. sp. t3 qd n̄ sit simonia. **S**ec' si p elec
tiōe l3 contradicā nisi h' fieret ab iūmīco uolēte
p motionē ipedi' ut ibi cō. ho. si. uero pecunia
data fuerit ab amico l' pmissa eo ignorāte 7 hu
iusmōi pmissiōe infueniēte postmodum electus
fuerit l' p motus l3 ipse p motus nō sit symonia
cus ex q. l' b'. ignorauit tñ renūciare tenet bñfi
cio. ex. eo. de symoniace 7. c. nobis. cō. **R**ic i.
4. d. 24. ar. 2. q. 3. 7 qn simonia ē omīssa per
ipsas l' p aliū eo sciēte 7 nō contradicēte tenetur
restituē omnes fructus perceptos. i4. q. 6. **S**i
res. 7 extra de restitu. spo. **G**rauis generaliter

enī possidēs sine tñ. tenet ad oīa dāna et lucra
pcepta l' pēpiēda. ff. de re. nē. si maius. deduc
tis tñ expēsis q̄ fiūt gracia fructuū q̄rēdoꝝ et
cōsuādoꝝ q̄ deducunt tā a bone fidei q̄s a male
fidei possessore 7 deductis ēt expēsis i fuitiū l'
utilitatē ecclesie factis. cō. Ray. 7 tho. 7 idēz
iuris ē de illo q 7 si prius nesciuit tñ postq̄s sci
uit n̄ statim renūtiavit ex. eo. de simoniace. Si
q. q. mō emit l' uēdidit aliqd' officiū ecclesiasticū
ut uicariā ppositurā siue pconomatū pcuratio
nē. f. rex ecclesiasticarū administrationē aduo
catā l' castoldionatū 7 huiusmōi. Nā in his om
nibus dicūt pug. 7 Bar. brix. semp cōmitti si
moniā si emanat 7 hoc q̄a phibitū ē ex. eo. Ad
nostrā. i. q. i. Si q̄s ep̄s. 7 dicit d. An. de bu. i.
c. Tua nos. ex. eo. q̄s. dare pecuniā uel aliud
tēporale ad causandū dictionē iuris spiritalis
siue cū pacto siue sine pacto. siue ante siue post
simoniā inducit. i. q. i. Emēdari. dicit tñ in ca
pitulo. Deniēs. e. titulo q̄s datione pecunie si
ne sentione nō comittit nisi symonia mētalī.
fm host. q̄ p penitētiā abolef 7 sufficit sola cō
nētio ad iducēdū simoniā dato q̄s n̄ fuet p̄mis
sus bec ille. Si obtinuit bñficiū p p̄ces carna
les. nā fz doc. si q̄s porrigit p̄ces p se p obti
nēda dignitate bñficio seu ecclesia habēte curā
aiarū tales preces iducunt simoniā ēt si al' erat

dignus eo ipso quod se in hoc igerit ambiciosus et contra
sequitur indignus reputatur. et hec opinio est communior.
et securior quam tenet hugo. hostiensis. Thomas. secundus. secundus. secundus.
quod. 100. et in directorio in. l. 3. e. t. Si autem porriget
preces pro beneficio simplici indigeat nec indignus eo
propter aliquod crimen vel impedimentum non est simoniacus nec
peccat sed eos extra eo, tamen nos si uero non indige
at uel sit indignus peccat sed. Ray. et thomas. i. quod. 2. cle
ricos. i. 2. quod. 1. Illi autem satis contra. ab. super. de. in. repa
tro pro nostras. Si alteri precibus beneficium obtinuit
et preces sunt carnales ut quia ille qui preces attendit princi
paliter ad penitentiam tunc sed omnes doc. Si preces porriga
tur pro indigno simonia est i. quod. 1. Sunt non nulli. c. de
ordinationibus si non porrigatur pro digno et elector suus
collator bene principaliter respectum non ad preces car
nales sed ad merita et dignitatem promouendi non est
simonia extra de eta. et quia. Tunc. i. quod. 1. lator est
secundum si principaliter facit fauorem precibus vel tunc rogatis
expectatis ex hoc consequens laudem vel fauorem ab eo cuius
precibus satisfactum quia tunc simonia contra. sed thomas. fa
se. quod. 100. non tamen ex hoc beneficio renunciare tunc ex.
eo. c. si. in. direttore est in. l. 3. e. t. dicitur quod si quia
pro se suum pro alio est indigno rogatus suus elector. suus quod
alios suum pro dignitate suum pro beneficio non dicitur benefici
um simoniacum habere licet iniustas funderet preces nisi in
tenderet ex precibus se obligare collatori beneficii
uel per exauditionem precum ipsam quem rogat

*De illis qui
sunt non nulli:
1. 1. 1.*

exonerare ab obligatione alicuius seruicij ei prius
exhibiti 7 sic uidetur conclusiue dicere quod symonia
per preces inducta non puniatur ab ecclesia vel censura ec-
clesiastica iure nisi per hoc fiat aliqua pactio vel
conuentio et si pecunia daretur per Innocentium Si obtin-
it beneficiu per obsequiu alicui puta plato prestitum
nam secundum doctorem si obsequiu fuit illicitum 7 inbo-
nestum ut quia seruiuit prelato in mercantijs seu
ad utilitate patrimonij sui seu consanguineorum suo-
rum hac intentione principali ut beneficiu obtine-
at 7 platus propter hoc principaliter confert uter-
que symoniam committit. i. q. i. ordinationes 7. i.
q. 3. Saluator contra. tibi. 7 Ric. i. q. 4. non tamen tene-
tur beneficio renuntiare nisi ut supra dictum est
de precibus interuenierit pactio vel conuentio vel nisi
eo alias indignus fuerit puta quia illiteratus vel
notorius fornicator 7 huiusmodi Si uero obse-
quiu sit licitum 7 existens dignum fuit sine pacto
non est symonia nisi habere respectus principaliter
ad obsequium ut notat glo. i. c. cum essent. e. t. a
ba ibi. clarius 7 ab sy. Si electus a patronis uel
a collegio non petijt confirmationem ab eo ad quem
spectat nam si ante confirmationem administravit vel
infra tres menses post assensum electioni de se cele-
brate prestitum ipsius electionis confirmationem non
petijt eo ipso cadit ab omni iure ex ipsa electio-
ne sibi quesito de elec. auaritie. 7. c. Quam sit l. 6

ut post ipsa trinitate poterit amplius affirmari.
Sufficit tamen penitus confirmatione licet ad obla-
tionem ex quo per eam non fiat ut deo debeat glo. 7. Et
de hoc plenius ibidem. Si de materia domini sepe-
lis vel per potestatem ecclesiasticam beneficium obtineat
Nā talis dicitur inter alios ex eo si licentia per ho-
stium fiat et si laico nec potest aliquid de reponalibus vel
spiritualibus disponere nec absolute aut sacramenta
potestatis illius ecclesie ministrare et necesse dicit
religione vel dispensatione ad eo qui potest docere ex
tra de elec. nihil et de res. spol. In litteris et
ibi plenius per Jumo et de. R. de bu. Si ex his ille
gignit absque dispensatione beneficium recipit. Per
hoc est vera ratio extra de elec. Juraque adeo il-
lud bene non potest in beneficio nisi simpliciter episcopus cum ta-
li potest dispensare sed de curato vel dignitate hoc
papa ut in. c. is qui de fili. filii. li. 6. Et. R. de
4. d. 24. ar. 4. d. 5. Si beneficium in ecclesia per-
manet est beneficium in ecclesia alteri nam si hoc
sit solo tractatu et mentione potest sit acceptatio
superioris ad quem spectat collatio illius beneficium
est simonia reputatur extra de res. punita cum om-
nibus et c. Quodlibet propter quod dicitur de illis digni-
tates et prebende dicitur ecclesiis vel de unius
ecclesie sed una bene omnes antequam ut i. de res.
significandi de prebenda. Quia si essent prebende
unius ecclesie pariter vel in uniformis rationis

Si

et solū esset diuersitas tēporaliū q̄a tūc secūdu
pan. posset unus canonicus cum alio canonico
ei⁹ de ecclesie permutare sine auctoritate supio
ris sicut tēporale cū tēporali. **Nā** aliud ē cano
nia aliud est prebēda de prebē. **Relatū.** idē **In**
no. i. c. **Quelitū** intī tamē uidet̄ s̄z host. i. su. e
ti. 7. d. bu. **An.** de bu. i dicto. c. **Quelitū** q̄o non
fiat talis pmutatio sine auctoritate superioris. Et
ante factū hoc esset tenēdū post factū uero satis
forte posset pcedere opinio **Inno** ut notāt. **Jo.**
de **Inno.** i. cle. ne cōcessione. e. t. ubi plene de
hoc. **Si** aliquod officiū. uel beneficiū ecclesiasti
cū habēs renūciauit illi eo pacto ut detur alteri
puta nepoti suo aliquo sibi dato uel promisso si
monia ē secūdu **Gov.** 7 host. 8. q. 3. Talia ēt si
non processerit ad actū renuntiandi. sed solū ad
actū paciscēdi 7 uterq̄ peccauit mortaliter nec
ille cui sit collatū ē beneficiū illud retinere pōt
tale. **Nā** renuntiatio beneficiū uel officiū ecclesi
astici debet fieri in manibus ei⁹ qui hēt illud cō
ferre uel confirmare extra. e. **Admonet** 7 debet
fieri pure 7 absolute. i. sine pacto 7 cōuētiōe ex
tra de offi. dele. ex parte primo. **Si** habēs litte
ras a sede apostolica sup pūsiōe sibi fiēda de
aliquo bñficio renūciauit litteris p aliq̄ tēpora
li peccunia l̄ pēsiōe itueniēte pacto simoniā cō
mittit s̄z **Inno** 7 host. 7 talis priuatiōis 7 pēsiōe

si quā recepit. **S**i si ex officio iudicis l' bonis iu-
ri s mediātib' pure renuntiet 7 ex altera parte
aliqud tēporale dat ei nō ē simoniacū extra de
renū. sane. 7. c. Deniēs 7 ex. de pac. cū pridē.
Si plat' exñs cōmisit alicui uices suas seu iuris
dictionē suā sub annuo censu. **M**ā cū tale ius spi-
rituale fit pro eo aliquid dare uel recipere simo-
nia ē ex. ne. pla. ni. su. c. i. 7 se. 7 ut dicit host.
sicut p tali cōmissione iurisdictionis n̄ lz recipere
certā quātitatē pecunie multo min' lz recipere
certā quotā. i. certā ptē puēt' cō. d. An. de bu.
ibidē. c. z. **S**i exñs cleric' uel canonic' p̄bēdari'
locauit p̄bēdā seu fructus beneficij sui ultra tps
uite sue nam hoc nō licet ei nisi fuerit rector ul'
platis ecclesie ut notat Inno. in' c. Querelam
extra ne pla. ni. suas. 7 ibi. p. doc.

Si beneficiū seu ecclesiā male tractauit pmittēs
eā ruere aut edificia cellabi uel possessiones cul-
pa uel negligētiā sua deteriorari. **M**ā ultra pec-
catum tenetur satisfacere si lesio grauis fuerit ut
notatur i directorio. l. i. t. i. 7. Idē host. in su. t.
de pe. 7 re. g. **Q**ue pena.

Si male cōsumpsit l' distraxit fruct' sui beneficii
nā fz doc. fruct' tales aut erāt ad mēsas seu pro-
priū usus deputati 7 tūc lz peccet male utendo
uel cōsumēdo eos tamē ad restitutionē nō tēf' nec
ip̄e nec illi. q ab eo recepūt ut i cle. illa d' excēf

§ z

prela. sup uerbo ad mēsam. Dinites tamē 7 po
tētes qui p extortionē fraudē seu uiolētiā 7 hu
iusmōi de eis reciperent bene tenētur f3 Sol. 7
tho. fa fe. q. i 84. Aut erāt fructus siue pūctus
beneficiū 7 de his omnis p̄lat⁹ 7 quilibet cleric⁹
habens beneficiū cū administratiōe quādiū ui
uit 7 sanus ē donare pōt itellige de iā p̄ceptis 7
reconditis moderate tamē extra de dona. ceterz
Host. nō in sū. e. t. 8. Et quid 7 de pe. 7 re. dī
cit qd cōsuetudo generalis t3 qd p̄lati si sani sunt
7 sui cōpotes pūt donare peccuniā fructus 7 hu
iusmōi p sue libito uolūtatis cū autē incipit infir
mari nihil iuris habet in eis nec de iure cōi de
ipsis testari pōt l3 possit elemosinā facē extra de
testa. ad hec si tñ cōsuetudo specialis uel statutū
ecclesie q nō nimis grauaret ecclesiā disponderet
qd posset testari secus esset qa tūc posset testari
extra de testa. Relatū 20. 7 de cōces. p̄bē. ex pte
7 notat Semi. i. c. p̄nti. de offi. or. li. 6. 7 Jo.
an. ibidē i mercu. Clericus nō nō habēs admini
strationē sed simpliciter 7 psonalit beneficiat⁹
pōt de fructib⁹ stipēdio qd ei ex tali beneficio
aduēit i uita donare 7 i morte testari ad libitū
7 generalis cōsuetudo quasi ubiq3 hoc appbat ut
notat glo. i dicto. c. presenti ecclesia tamen ei
succedit i eisdē fructib⁹ si decedat ab intestato
extra de testa. Relatū 20. 7 ibi plene p do. an.

de bu, de hac materia aut erāt reddit⁹. cap. seu
clericis uel ministris distribuēdi ⁊ bos si plat⁹
sibi retinet uel alicui donat mortalit⁹ peccat ⁊
restituere tenet⁹ quia nec dāda ē elemolina de
alieno. 14. q. 4. Neq³ aut erāt reddit⁹ ad diuinū
cultū specialit⁹ deputati seu paupib⁹ erogādi aut
ēt fidei sue ut fidelit⁹ distribueret simplicit⁹ cōmi
si ⁊ de eis si dat causa necessitatis seu elemoli ne
l⁹ ē psonis honestis p recōpensatione patrocini⁹ ⁊
laboris quē ipendūt ecclesiis f³ quantitatē labo
ris ⁊ industrie sue bene ⁊ laudabiliter facit. 12.
q. 2. Quicunq³. 2. Si uero dat consanguineis suis
nō indigētib⁹ uel cā turpitudinis aut fauoris hu
mani ⁊ hui⁹ mōi ultra peccatū tenet⁹ restituere
de bonis patrimonialib⁹ l⁹ p industriā acq⁹ sitis si
habet nisi i ultio cāu daret ut redimeret nexa
tionē suā ⁊ nisi sic ipse satisfecerit tenentur illi q⁹
talīa ab eo male acceperūt cō tbo. ubi supra. Si
canonic⁹ seu beneficiat⁹ ex⁹ns i cathedrali l⁹ alia
collegiata ecclesia recep⁹ quotidianas distribu
tiones q⁹ loco p⁹bende dātur itereffentib⁹ horis ca
nonicis cū ipse absens fuerit l⁹ ē presens sed ho
ris nō iteraferit. Nā talis illicite recipit eas
nec facit suas imo ad omnium restitutionē tēf⁹
nec ualet consuetudo i contrarium nisi infirmi
tas ⁊ rationabilis corporalis necessitas aut in
sta ⁊ uenidens ecclesie utilitas excusaret extra d⁹

cl'eri. n. res. c. consuetudinē. li. 6. 7 ibi plene per
Gēi. Si p'cipalit' vadit ad horas p' lucro q'a t'a
tū habebit grauit' peccat. 7 uidet' simōia mētal'
ut notāt glo. ibidē i. fi. Si defuiuit ecclesie sue
celebrādo 7 officiū suū dicēdo sicut debuit naz
si nō fecit fruct' bñficiū illicite pcepit 7 ad eo
rum restitutionē tenet' ut notat Jo. cal. extra d'
celle. mi. c. i. 7 Gēmi. i. c. fi. de. rescrip. li. 6.
Arch. 44. d. c. i. 7 f'z eū talis peccat mortaliter
cō. 1. Ric. Si defuiuit ecclesie sed nō debito mō
cū. si i. mortali culpa foret nā talis f'z Archi ubi
su. tēf' restitut' fruct' quōs pcepit quadruplici rō
ne uide ibi 7 idē dicit cal. de cel. mi. c. i. do. An
7 car. ibi tenēt' strariū. Ab si dicit q' l'z prima
opinio sit rigida tū tutior ē i foro aie. Si i be
neficio fecit residētā psonalē nā ut dicit Inno
extra de cle. nō re. c. Cleric' oēe beneficiū resi
dētā requirit nisi strariū ostet uidet' tū f'z host.
7 Jo. An. post eū q' sufficiat de seruire p substi
tutū idoneū si sic se habeat consuetudo quod ne
intelligit Archi. 31. di. Sacerdotibus i p'bedis n
indignitatib' uel curatis Et notat gēmi. i. c. fi.
de rescrip. li. 6. Ex cā tamen rationabili pōt
ep's ad tempus dispensare ut in .c. licet canon
de ellec. li. 6. Si plura beneficia cum cura hēt
nam de iure communi habens dignitatem seu p
sonatum qui idem s'f' uel bñficiū curatū si f'z tal'

recipiat absqz dispēatione pape ipso iure uacat
primū extra de prebē. De multa 7 de oīue .c.1.
li.6. Sed si primū retinere stēderit fo expolia
ri poterit ut i dicto .c. De multa ubi dicit. di An
de bu. hoc uerū esse postquaz oīcut⁹ ē beneficiū
7 eius pacificā possessionē cū fructib⁹ 7 habet i
c. Si tibi oīcesso cū glo. sua. li.6. licet tamē ha
bere personatū cū cura seu beneficiū curatū 7
pbenā cui annexa ē pothialis ecclesia uel aliud
beneficiū curatū nec ē oītra p̄dicta ēt si sint in
eadem ecclesia dum mō deservire faciat ecclesie
annexe p idoneū uicariū ppetnū ut i .c. super
eo de pben. li.6. 7 ibi glo. 7 Sēmi .

Si habēs beneficiū curatum ni occupat secundū
etiam curatum seu se sciēter iniuste intrudit in
eo priuatus ēt primo.

Secus si habens ecclesiam curatam 7 postea uio
lenter occupet prebendam uel simplex beneficiū
ēt si ei est annexa alia ecclesia curata ut i .c. Cū
qui de prebendis li.6. 7 ibi

Si duas uel plures ecclesias seu pbenas hēt
Nā d: iure cōmuni absqz dispēatione nō licet ni
si i.4. calib⁹ primus ē qñ ecclesie s̄ ita tennes
quod neutra sufficit ad sustentationem Secun
dus est si una dependet ab altera. Tercius est
propter raritatem clericorum. Quartus est si ec
clesia annexa ē dignitati l⁹ p̄bēde. 4° ē si hz unā i

S 4

non hos aspo

titulatā 7 aliā cōmēdatā. Vide plen⁹ i. pisa bñfi
ciū. i. §. 3. **E**p̄s tamē sup pluralitate p̄bēdarū
scu bñficiōz simpliciū l̄ ē qd qd hēat benefici
um curatū 7 simplex dispēsare pōt ut notat glo.
i. c. litteris extra de p̄bēdis qd uidet̄ ē sentire
ibidē. d. An. de bu. qñ beneficia sūt i diūsis ecclē
sijs. **S**ec⁹ si i eadē ecclesia. **G**lo. i dicto. c. i. de
cōsu. sup ūbo nisi unicū dicit qd ep̄s pōt dispēsa
re. qd qd hēat unū psonatū l̄ officiū cū canoni
catu 7 p̄bēda ē i eadē ecclesia. Quod aut̄ habeat
duas canonias eiusdē ecclesie dispēsare nō pōt
quāquā i diūsis possit 7 sic uidet̄ debere itelligi
opinio **I**nno extra de cle. nō re. c. fi. **S**i plura
bñficia ēt simplicita hēt cū nō idigeat 7 unum l̄
pauciora sibi sufficerēt f3 statū suū nō l3 nec ta
lis uidet̄ i bono statu f3 **K**av. 7 tbo. ēt si hēat
cū dispēsatiōe ep̄i uel pape qd dispēsatio ēt p
papā facta sine iusta cā nō excusat quo ad deū
extra de uoto nō ē 7 ibi glo. 7. do. **A**n. de bu. **S**i
beneficiū curatū aut poebialis ecclesie regimen
recep̄ ante t̄ps a canone p̄fixū nā q hui⁹ mōi cu
rā suscep̄ ante quā xxv. ānū attigerit ip̄o iure
priuat⁹ ē nec pōt ep̄s dispēsare qd āte p̄dictam
etatē curā talē hēat sed sol⁹ papa ut i. c. l3 canō
de ellec. li. 6. sup ūbo carere. **S**i ad poebialis
ecclesie regim̄ assumpt⁹ ē nō ex̄ns sacerdos. **M**as
si se i fra ānū computando a die assignati sibi re

giminis ad sacerdotiū se p̄moueri nō fecerit
lapso āno priuat⁹ ē nisi foret ecclesia collegiata
ut i. c. statutu, 7c. cū ex eo, de, ellec. li. 6. 11. d. 1.
Sunt tñ ep̄i disp̄sare cū talib⁹ cā studiū qd nō p̄
moueāt usq; ad septēniū nisi ad ordinē subdia
conat⁹ 7 illo intermedio tēpore d; de sufficienti
incario ecclesie p̄videri q curā exerceat diligēt
ut i dicto, c. cū ex eo. Si sciētia 7 morib⁹ se sen
tit idoneū ad hui⁹ mōi curā 7 regimē nā si nō ē
opetent litterat⁹ 7 uita et morib⁹ cōmēdād⁹ ut
dicit⁹ i. c. cū i cunctis de ellec. 7. c. licet canon
c. t. li. 6. nō uidet⁹ i statu salutis nisi renūtiatur
i. c. nisi cū pridē. 8. p. defectu extra de renun.
Si p baptismo nel crismate peccuniā exegit nā
symonia ē et phibitū, i. q. i. c. dictū ē 7c. Bap
tizādis et ibi glo. 7 Archi. de hoc plene Ric. et
Sco. in. 4. d. 4.

Si p eucharistie collatiōe aliqd exegit symonia
ē et phibitū, i. q. i. Nullus et. c. dictū ē.

Si pro celebratione misse aliqd ex pacto acce
pit. nā secundum Ray. si habēs beneficium uel
ecclesiam in titulum quam tenetur officiare et
aliquid exigat etiā pre textu laboris l' sumptu
um symoniā cōmittit. i. q. 1. Iudices et ibi glo. 7
Archi. i. q. 3. Dēdētes si tñ talis sacerdos paup
est cogi pūt pochiani ei offerre l' assignare ūde
sustētari possit. i. 6. q. i. Statuim⁹. 32. d. p̄l. bec.

c. 13. canon
c. statutu
et c. q. 1. d. 1.
de elec. h. 1.

Si uero ad hoc nō tenet 7 deficit ei sumpt⁹ pōt
accipere. i. q. i. Iudices 7 de pben. Significatū
ubi hoc idē notat. Jo. An. et. d. An. de bu. Et
ls hoc cāu possit aliqd recipere p̄supponit tamen
semp qd p̄sbyter debeat gratis celebrare. i. q.
2. licet ep̄m. Quod si sumpt⁹ hēt nec ad h^o tenet
aut debet celebrare gratis aut cessare qd ls for
te quando non tenet ad ista aliquid recipere
non esset simonia eo qd nō tenet quis suis stipen
dijs militare est tamē turpe lucrum cōcordant
thomas secunda secunde. q. 100. et Ric. in. 4.
Si pro anniuersario celebrando ex pacto con
uenit de aliquid dando simonia est et illicitum
Si tamen ex deuotione aliquid ecclesie def⁹ ec
clesia tenetur pro illis celebrare pro quibus da
tum fuerit secundum Ric. i. 4. d. 14. ar. 4. uide
de hoc plene extra. de p̄bē. c. Significatū per
Jo. An. et. d. An. de bu. excusari tamē uidentur
a simonia seculares qui iuxta morē patrie pro
anniuersarijs seu missis celebrandis dant certas
pecunie quantitatē quāuis dādo ex simplicita
te proferāt uerba ac si huiusmodi emere uellēt
nā uidet in hoc potius eoz intentio pie posse in
terpretari qd dent p̄ mōm elemosine quā qd ue
lit emere licet ūba plata sonāt Si exegit aliqd
p̄ pfessione audiēda alias nō auditur⁹ nā talis si
monia cōstitit ēt ab ecclia p̄uicdā. i. q. 4. quā pio si

aut si petierit aliquid sibi tamen principaliter propter lucrum
auduit simoniam metalem consistit Si lina alii offit
di suo potius dare noluit nisi pro pecunia sy
moniam consistit sibi Rai. si tamen pecunia exigat i ab
solutione ab excoione suspensione l'indictio quasi
pro pena culpe pcedetis pro qua fuit excoicat' sus
pensus l' interdicit' no e simonia nisi iterio fuerit
corrupta sibi tibi. fa se pe. 7 bo. Si pro sepultura
quicquam exegit simoniam consistit sed nota quod quando
que accipitur nomine sepulture officium ecclesiasticum
cum quod impedit sepeliendis 7 hoc quia e quid spiri
tuale uedi non potest. i. q. i. dictum. 13. q. 2. Pre
cipiendu quicquid sepultura accipit pro loco 7 terra ab
epo consecrata seu cimenterata 7 talis locus non potest
uedi siue ibi sit sepult' aliq' siue non quia sacer est
13. q. 2. Questa quandoque sepulturam dicitur tuba
marmorea uel lapidea 7 hec uedi non potest si
ibi sit sepult' aliq' quia ex h. factus e locus fligi
osus. 13. q. 2. Questa. 7. c. Postquam sec' si ibi nll
lus sit sepult' 7 sic h'et quod pro exequis mortuorum ni
hil potest exigi nec pro eis d' aliquid dando pacisci. si
tamen sit consuetudo quod aliquid detur pro sepultura pnt laici
propter sepultura a clericis libere exhibita appellat' propter ad
fuada laudabile consuetudinem ex d' si. ad aplicam.
idem notat. 10. an. 7 do. an. d' bu. ex. d' sepul. Ab
l'edz Qd si clerici aliquod corpus sepeliunt nollent ni
si fieret eis cautio ab heredibus d' fucti redimendo

ea q̄ ueniūt cū fune simoniā cōmittūt 7 m̄to
magis q̄ peccunias exigunt nolētes alias sepel
lire. dicto. c. *Questia*. Facere aut pactum de re
dimendo lectum pannos equum 7 hui⁹ mōi ēt an
te portationē defuncti ad ecclesiā licitū ē fm
host. quia hec temporalia sūt dūmō non negetur
sepultura l̄ immisceat ius sepulture. Si habēs
diuersa cimiteria apud ecclesiā suā taxauit
p̄ quāta peccunia quis ponat in tali cimiterio.
Itam fm host. simonia ē ex. eodē. *Audiuius.*
7. c. *Sicut*. Et eodē modo si pro peccunia crux
specialis portet ad funus. dicto capi. *Audiui⁹*
Si solert 7 diligent curam sibi cōmissam exer
cuit 7 quomodo se habuit in sacramtorū admini
stratione in infirmorū uilitatiōe 7 hui⁹ mōi. Et
primo eucharistias 7 crisma sub fideli custodia
clauibus adhibitis cōseruauit ut precipitur ex.
de custo. eucharistie. c. i.

¶ Si sepe eucharistias renouauit ut debuit. Itā si
ex b̄. q̄ multū distulerit renouare aliqd ē cor
ruptum uel perditum mortaliter peccauit.

¶ Si cum debita reuerentia eucharistiā ministra
uit ac infirmis detulit euz oportuit aperte 7 cū
lumine ut debuit. Itā si secus fecit. aut ex ei⁹
defectu absq̄ communione 7 ceteris sacramen
tis aliquis obijt grauitur peccauit.

Si sciēti existēti in mortali aut sensu deficienti
l' ifirmo nomitū patiēti cū p̄abili piculo eno
mēdi eucharistiā dedit mo^r peccauit. **S**i audi
uit cōfessionē alicuius nullā super eo iurisdictio
nem habens seu auctoritatē a iure uel ab eius
superiore 7 eum absoluit mo^r peccauit. **I**dem ē
est si absoluit subditū suū a casibus superiori re
seruatis sine hoc faciat sciēter sine ignoranter
fm Ric. in. 4. nec ualet absolutio. 7 tenet in
quātum pōt sine scandalo errorem suū taliter
absoluto significare. **S**i scientē absoluit a pec
catis eū quē sciēbat excommunicatū maiori excō
municatione mortl^r peccauit nec absolutio ua
luit fm doc. cōiter. **S**i sciēter absoluit nolētē a
mortali discedē nec qd' alijs ds. satisfacē morta
li^r peccauit. **S**i audiēdo cōfessionē nimis fes
tinauit nec prout oportuit seu d' qb' nō debuit
interrogauit aut i pplexis casibus pitiores nō
cōsultuit. nā i his de facili mortalit^r peccare po
tuit. **S**i i iūgēdis penitētjs idiscrete^r se habuit
ut quia nimis puas seu magnas uel scādaloſas
dedit. **S**i peccatū in confessione auditum sine
licentia confitentis quoquomō reuellauit mor
taliter peccauit. **S**i omnes subditos suos p^o an
nos discretionis confiteri 7 communicare fecit
7 nollentes quātū potuit suāsit induxit 7 cogit
l' saltē episcopo denuntiavit. **N**am ad hoc ex

officio tenet alias grauiter peccat. Si sine auctoritate episcopi nota dispensauit uel commutauit mortali peccauit nec ualuit talis dispensatio extra de noto. c. i. Si nimis facilis fuit ad dispensandum in ieiunijs ecclesie peccauit. Si matrimonijs clandestinis interfuit. Nam hoc est prohibitu et ex hoc talis sacerdos triennio suspenditur ab officio sacerdotij ut in. c. Cum inhibito eo. ti.

Si sciēter secundas nuptias et clandestinas benedixit. Nam hoc est prohibitu ut in. c. i. et in. c. Vir autem extra de secundis nup. Et sacerdos benedicens secundas nuptias de suspendi ab episcopo et sic suspensus non potest absolui citra sedem apostolicam. ut notat hosti. in dicto. c. i. cui cō. Archi. 34. q. 3. in copulatione.

Si rite baptizatus est a muliere sciēter iterum re baptizauit mortali peccauit. de. cō. d. 4. Rebaptizare et hoc agens si est clericus de deponi. ea. di. c. eos et c. Qui bis et si est publicus efficitur irregularis ex. de apo. c. Ex litterar. cō. Ric. in. 4. di. 4. ar. 4. q. 2. Si baptizauit cum crismate non nouo. i. non eiusdem anni. Nam hoc fieri prohibet preterquam in mortis articulo et contrafaciens debet puniri. e. d. si quis.

Si cognouit carnaliter filiam spirituale quam baptizauit et in confessione audiuit aut eius commatrem grauissimum scelus commisit. Si benefice

7 modeste in conuersatione sua se habuit ubi pater
7 exemplo in fide 7 moribus subditos suos instruē
do admonēdo 7 cōpellēdo iuxta posse ad bene
uivēdum 7 ut per viā salutis ambulēt sicut tene
tur 7 habet ex. de reg. iuris. Quamuis.

Si contumaces acubenarios usarios 7 huiusmodi
notorios peccatores non correxit 7 arguit publice
7 private quātū eorum saluti expedire cognovit
graviter peccavit. **Nā** ad hoc ex pcepto tenet f3
doctores. **S**i quātū bono modo potuit ludos
illicitos 7 malas corruptelas in parochia sua
non extirpavit graviter peccavit.

Si sortilegas divinas 7 huiusmodi in parochia sua
sustinuit 7 non correxit graviter peccavit. 26. q.
4. **P**ervēit. 7. capitulo. Contra si mulieres chris
tianas in domo iudeorum fuisse 7 eorum filios lacte
nutriti promisit. **Nā** hoc prohibet ex. de iude. c. Ju
dei. **S**i indulgentias dedit cum non posset 7 ob
questus ecclesiam suam maiorem indulgentiam quam
haberet scienter pronuntiavit mortaliter peccavit.
Si questores falsas indulgentias in ecclesia sua
pronuntiare aut reliquias non veras seu ab ecclesia
non approbatas venerandas populo exhibere sciē
ter permisit 7 huiusmodi. **E**t si cum eis de quo
ta elemosinarum participavit. **E**t de participando
pactum fecit. **I**n omnibus hijs mortaliter pec
cavit 7 restituere tenet. 23. q. ultima. c. preterea.

Si benedictionē mēse 7 gratiarū actionem dice
re cōsuevit ut debet. Si usurarijs alienigenis 7
alijs de ipsius terre nō oriūdis publice usuram
exercentibus ad hoc domum suam locauit l' alio
titulo accessit. **Nā** ex hoc ipso facto excoīcatus
fuit ut in .c. usurarium de usuris. li. 6.

Si induxit aliquem cum effectu ad nouendum in
randum seu pmittendum ut sepulturā apud ei⁹
ecclesiam eligat uel iam electam ulterius nō im
mutet ipso facto sententiam excoīcationis incur
rit a qua ab alio q̄s a papa pref̄ q̄s in mortis ar
ticulo absolui non poterit ut in cle. Cupientes.
de pēnis. Si sciēter 7 sponte precipauit cum ex
coīcatis a papa 7 ipsos ad officia diuina rece
pit excoīcatus est 7 absolutio pape reseruāt ex
tra de sen. exco. significant.

Si falsauit litteras pape uel falsis usus ē sciēter
uel remouit ēt unā solam litterā ab eis excoīca
tus est extra de cōf. falsi. Ad falsariorum.

Si scienter in cimiterijs sepellit tēpore in
dicti in casibus non concessis a iure uel excoī
catis publice aut nominatim interdictos l' usu
rarios manifestos excoīcatus ē ut i cle. i. de se
pul. sepellientes aut occidentes se uel mortū
decedentes mortaliter peccant.

Ab ep̄is 7 ceteris prelati superioribus cap. i. 8.

Ad episcopos et alios prelatos secularibus possunt
quod fere omnia que dicta sunt supra de clericis
beneficiatis et curatis. deinde quod possunt. Si se cogno-
scit idoneum scilicet moribus et uita, nam episcopus omnia sacra-
rum litterarum habere peritiam et scire eruditam fidei
cum ex officio teneatur docere populum sibi commis-
sum et rationem reddere omni poscenti eum de fi-
de et alijs ad salutem pertinentibus nec sufficit pre-
latis bona uerlatio et morum honestas nisi adda-
tur doctrine scientia. 36. di. 8. ecce. 7. 38. di.
di. c. oēs. et si non est saltem competenter litteratus
episcopus potest ab officio remoueri, extra de eta-
et quali quauis.

Si legitime affectus est dignitate seu prelato-
ne an ipso existente irregulari bigamo illegitti-
mo excommunicato suspensio homicida aut no-
torio scubinario. Nam in his omnibus scienter
ex his si ad prelationem est assumptus nec prius
dispensatus uel absolutus assidue in mortali manet.

Si electionem confirmationem dignitatem seu con-
secrationem simoniace obtinuit uel alias iniusto
titulo. Nam talis non est pastor sed animarum decep-
tor et excommunicatus excommunicatione papali et te-
netur resignare et omnia que precepit restituere ut
supra. c. 17. Si autem confirmationem episcopatus uel
alterius dignitatis administrationi se ingessit
per se vel per alium. Nam talis si quid ei per electionem

Et

ius erat quesitū eo ipso prinatus ē ut i. c. aua
ritie de ellec. li. 6. Si de religione ad episco
patū assumptus ē nā talis ad huc tenetū noto cō
tinētie 7 paupertatis licet factus sit dispēsator
bonorū ecclesie nec a voto obediētie absolut⁹ ē
sed p accidēs nō tenet obediētie cū supiorē n en
bēat sicut et abbas monasterij ut dicit rbo. fa
fe. q. 88. teneēt portare habitū sancte religi
onis 7 ad alias observātiās regulares q̄ nō im
pediūt pōtificale officiū f3 eūdē rbo. ibidē. q.
184. 7. hosti.

Si monachū nʳ aliū religiosum de monasterio
ad officiū ecclesiasticū traxit contra volūtātē
abbatis vel alterius plati sui nā hoc ē phibitū
7 graue peccātū. 48. di. c. i. 7. 2. 7. 18. q. 2. quas
sit. 7. c. se. Si contulit ordinē vel bñficiū simo
niace excommunicationē papalē incurrit 7 tenet
ad restitutionē omniū preceptorū ut supra. c.
17. in principio 7 extra de iniuri. c. fi.

Si contulit beneficiū retētis sibi fructibus vel
aliqua pre eorū. Nā hoc ē phibitū 7 simonia si
fiat ex pacto consuetudinē extra ut ecclesiastica
bñfi. si dimi. cō. c. ut nostrū et extra de censi.
Inbemus. i. q. 3. si quis prebēdas.

Si uni contulit plura bñficia. Nā b. ē oīa iura
octuagesimaquinta distictiōe. c. Singula nisi i
aliquib⁹ casib⁹ de quibus supra i cap. precedenti

Si aliquē sciēter ordinavit infra etatē legiti-
mam mortale est 7 debet suspendi a collatione
ordinū extra de tempo. or. capitulo. Si non
est nec in etate pōt ep̄s dispēlare ut notat glo-
sa in cle. Generale de eta. 7 qua.

Si cōtulit sciēter ordies p saltū aut duos seu
quattuor minores simul cū subdiaconatu mor-
tale ē 7 p̄bitū 7 debet deponi. 77. di. c. 1. 7
extra de eo q fur or. su. c. cū hoc. Si cōtulit or-
dines sacros extra tēpora cōstituta mortale ē 7
d̄s privari auctoritate ordinādi extra d̄ tēpo.
or. sanc. Si ordinavit alteri p̄ochianū sciēter
sine licentia sui supioris suspēsus ē p ānū a col-
latiōe ordinū ut i. c. eos de tēpo. or. li. 6.

Si in ordinatione aliquid omisit de substanti-
alibus precipue in quibus imprimitur caract̄
mortaliter peccavit 7 tenetur iterum totū ite-
rare in alia ordinatione.

Si uero quod omisit non ē substantiale non os-
rite factum iterari sed quod omissum fuit sup-
pleri in alia ordinatione nec priusquā sit sup-
pletum debet ordinatus exercere officiū. Vide
theologos in. 4. d. 24. 7 in capitulo presbiter
de sacramētis non iteran. 7 ibi p̄ doc.

Si fecit ordinādos diligenter examinari de
etate scientia 7 moribus. Nam ad hoc te-
nēt alias peccat mortaliter. 24. d. quādo ep̄s

¶ z

Si sciēter vel pignoratiā inexcusabilē indignū
admisit ad ordinē vel beneficiū mortaliter pec
cavit s3 thomā. 7 alber .

Si pmonit aliquē sine titulo ad ordinē sacrum
nā hoc phibitū ē extra de pben. ep̄s 7. c. cum
secundum si singulis ānis renouavit i die cene do
mini sacrū crisma quod oficitur ex oleo 7 balsa
mo. **N**ā ad hoc tenetur. de cō. d. 4. **S**i quis de
alio nec debet cōferre hoc sacramētū nisi ieiun⁹
de cō. d. 4. ut efi. nec debet iterari ibidē. c. dictū
7. c. se. **S**i nō uisitauit ut debuit diocesis suam
singulis annis sed sustinuit clericos i delictis su
is absq3 correctione pecunia corruptus n̄ obtē
tu obsequiū sibi prestiti seu fauore carnali graui
ter peccauit. 83. d. si quis episcopus. 7. c. Error
7. c. Cōsentire 7 extra de of. or. Irrefragabili
7. c. Nihil 7. 84. d. puenit 7. c. se.

Si aliquid accepit ut correctionē faceret vel ut
ab ea cessaret aut minus peccatum puniret vel ut
uices suas cōmitteret seu super aliquo dispensa
tionē faceret. **N**am in his 7 huiusmodi simoni
am cōmittit si p pecunia p̄cibus vel obsequiis
fecerit s3 tho. fa se 7 extra de si. **N**emo 7 idem
si accepit aliquid ut fuet iustitiā. **S**i erga pau
peres fuit auar⁹ **N**ā erga eos tenetur esse libera
lis 7 ipsis q3 sibi sup est erogare. 86. d. Fra
trem nostrū et. c. non satis .

Si fuit pat' refugiu 7 defensor uiduaz 7 orph
noz 7 paupeꝝ 7 aliaꝝ psonaz miserabiliu naz
si nō fecit sic granit' peccauit. 27. d. p. totam.
Si uisitationē sue diocesis fecit l' fieri fecit per
aliū 7 aliqd exegit pter pcurationē q' exigi dz
solū i uictualib' p'hibitū ē ut i. c. exigit. de cē.
li. 6. **S**i delicta clericor' 7 alior' subditor' lai
cor' puniuit ex auaricia pena peccuniaria 7 nō
potius ad reprimēdum 7 opescendū eor' delicta
mortaliter peccauit.

Si i uisitatione sua n̄ diligēt' q'suit de quib'
debuīt p'cipue de uita 7 honestate sacerdotū et
officiatiū. s. quomō se habent in officijs suis in
cōfectione 7 administratione sacramētoꝝ 7 si
ritū 7 formā ab ecclesia traditā fuēt 7 q' mōse
habēt in audiētia cōfessionū 7 cura animaz sua
rū sibi cōmissaz. Et si tenēt ecclesiam mundam
7 uestimēta sacerdotalia 7 altaris ornamenta si
cut tenēt ut su. c. i. 6. Nam si in huiusmodi
inuenit eos notabilit' deliquisse 7 non puniuit l'
prouidit quod aut illi se emendent aut de alijs
loco eorum si illi sunt incorrigibiles graniter
peccauit 7 omnia mala 7 damna animaz que in
de secuntur ei imputantur ex. de iniuri. c. si.

Si sustinuit i officijs 7 beneficijs notorios scu
binarios uel alijs sceleribus manifestis infectos
Et usuris. ludis. tabernis. negocijs secularibus.

Denationibus ⁊ huiusmodi uacantes. **Ita** in his
omnibus nō pōt excusari a mortali si eos nō pu
nit cum potest sine periculo scissure uel maioris
scandali. 44. di. **Conuersationes** in glo. 23. q.
4. Cum quisque.

¶ Si laicos subditos notorios peccatores quos p
se uel ex aliorū denuntiatione nouit adulteros
usurarios inimicicias seruantes nō corrigit per
censuras ⁊ per alios modos quibus melius pōt
grauiter peccat nisi omittat quia nō speratur
emendatio sed potius deterioratio et timeretur
de scandalo ut in dicto. c. cū quisque et. 83. di
nemo. et capitulis sequentibus.

¶ Si malas cōsuetudines quas nouit in sua diocesi
nitit quantum potest auferre ut uendere et labo
rare diebus festiuis non confiteri nec cōmunica
re semel in anno tripudiare seu alia secularia in
ecclesijs et locis sacris fieri uiolare ecclesiam li
bertatem uel emunitatē ut qā clerici cōueniātur
in iudicio seculari uel qd debitores et malefacto
res de locis sacris uolēter extrahātur ī casibus
nō accessis et huiusmōdi. **Ita** cōtra hec oīa tenet in
uigillare et obuiare ne fiāt et post admonitiōē
nolentes desistere excommunicare et punire alias
grauiter peccat si timore uel negligentia ommit
tit. 43. d. **Sit** rector.

¶ Si inuigilauit contra hereticos sortilegos ⁊ diuinos

eos ad fidē nerā reducēdo aut si se emēdār nolu
erit acriter puniēdo. **N**ā ad b^o tene^r ex officio.
z6. q. 4. c. cōtra. 7. c. se. 7 ex. de here. **A**d abo
lendā. 7 in cle. ex graui de usu. **S**i aliquē ppri
is manib⁹ ūberauit nā b^o ei nō ls. 44. d. ep^s
Si bona ecclesie male gu^bnanit l' illa nō indigē
tibus tradidit seu alias inutilit^r expēdit. **N**am
grauiter peccauit. io. q. 2. ep^s 7 tene^r restituē
ut supra. c. de curatis.

Si res l' bona ecclesie l' ep^satus alienauit sine
necessitate 7 debita iuris sollempnitate grauiter
peccauit. io. q. 2. c. i. 7. fi. **S**i iura alia^r eccle
sia^r nō fuanit sibi oia uēdicando 7 paulatī ius
pochiale subtrahēdo. nā b^o ē omnino illicitū 7
p^hibitū. io. q. i. **C**onstitutum.

Si bona alia^r ecclesia^r nacatiū sibi usurpauit
Nam grauit^r peccauit cū debuerit in utilitatē
ecclesie expēdi uel futuris successoribus fidelit^r
reseruari 7 ē suspēsus donec plene restituerit.
extra. de elec. qa sepe. li. 6.

Si ultra morē ātiquū a pochianis p^sbiteris sue
diocesis aliquid exegit l' eos grauaui^t grauit^r pec
cauit. io. q. 3. **Q**uia. 7. c. se. 7 ex. de exces. pla
to^r. c. primo ubi idem notat. **A**b. sy. 7 plene
de test. requisiti. **S**i habuit yconomū clericus
qui perrexit rebus ecclesie sub cuius testimonio

res ecclesie gubernentur nā ad hoc tenet f3 in
ra. 89. d. nolum? 7. c. Quia i qbusdā. 7. c. Ju
dicatū. Alio suspēdi debet ut i. c. Indecenter
ea. di. Si advocatos vel sibi serviētes nō debi
te remuneravit contra iura fecit. iz. q. 2. Qui
cunq3 7. c. se. Si debita sua vel a predecessore
suo relicta occasione ecclesie sue nō solvit. Nā
ad hoc tenet secūdū Anno extra ne pla. ni. su.
c. querelā 7 idem ab sp. ibi.

¶ Si exemptos ut quattuor ordines mēdicātes 7
alios habentes privilegium exemptionis iniuste
molestavit vel eorū privilegia nō servavit ad su
um iudiciū traxit vel alias eos q. quomō ipugna
vit gravavit vel male tractavit graviter pecca
vit. Nā contra iura fecit. districte enī p̄cipit
prelatis ut predictorū exemptorū privilegia ser
vent 7 eos affectu benivolo habeāt cōmēdātos
nec se ipsis difficiles graves duos aut asperos
sed potius favorabiles propitios benignos 7 li
berales studeāt exhibere extra de exces. pla. ca
nimis primo 7 20. 7 extra de privil. dilecti. 7
c. quāto 7. c. i his 7. c. t. c. volētes. li. 6. 7 i
c. Audū de sepul. 7. c. Religiosi de privil. 8.
sane. i. cle.

¶ Si monasteria monialū diligēt visitant Nam
ad e^o officiū ptinet ea singulis ānis visitare ēt
si sint exēpta ut i. cle. attēdētes. de sta mona.

Si questores uel alios pmiit mēdaciē p̄dicar
sen falsas indulgētiās p̄nūciare uel ip̄emet cō
cessit aut p̄nūciavit indulgentiās quas nō potu
it graniter peccauit extra de p̄. 7 re cū ex eo
Si non tenuit uicariū peritū 7 bonum ad trac
tādum 7 diiudicandū causas in foro stentioso
nā ad hoc tenet̄ precipue qm̄ non est sufficient̄
doctus in iure .

Si fuit p̄sonarū acceptator 7 p̄pter hoc iustiti
am poscēti non exhibuit distulit l̄ negavit aut
quod maius est sententiam iniquam protulit.
Nā in omnibus ijs mortaliter peccauit et ad
satisfactionē tenet̄ ut supra . e . t . c . 4 .

Si sine iusta causa uel cause cognitione aut
ordīe iuris iudiciario pretermisso aliquē excō
municauit uel alias iniuste granauit mortaliē
peccauit . 7 granit̄ puniri debet 7 ad iteresse te
net̄ granato . 24 . q . 3 . De illicita extra de sen .
exco . c . Sacro . Si p̄ minimis culpis et dānis
et patos corrigi excōmunicauit . Nā hoc p̄hibi
tū est . xi . q . 3 . Episcopi 7 . c . Nemo .

Si causas difficiles minus diligent̄ per se ip̄m
examinauit pōderauit 7 iudicauit ut ē matrimo
nū . diuortū l̄ alijs delegauit p̄cipue idiotis et
lenib⁹ . Nam huiusmōi nō debuit cōmittere nisi
iusta causa et necessaria impeditus et tūc p̄so
nis ī iur̄ p̄tis 7 exptis ex . de . cō . 7 affi . ex l̄ris .

Si pprias iurias dure uindicauit nā hoc ē de
testabile. 46. d. sedictarios.

Si testamēta 7 ultimas uolūtates p̄cipue i le
gatis ad pias causas nō fecit exequi nā ad hoc
tenetur extra de testa. si beredes. Si dispēsa
uit i uotis uel inramētis i qbus nō potuit uel
si potuit indiscrete tamen 7 sine rationabili ca
usa graniter peccauit uide supra precepto 2°.
Si incerta male dispēsaui uel sine rationabili
cā p minori quantitate cū usurarijs raptorib⁹
7 huiusmōi cōposuit graniter peccauit ut su
parte prima. c. i. i. fi.

Si pape et alijs suis superiorib⁹ ac sacris cano
nibus obedinit. Nam ad hoc tenetur. 92. di.
obediētia 7 24. q. i. p. totū. Et cōtrafaciens
graniter puniri debet extra de excels. prela.
nimis et duobus caplis se.

Si habitū uita 7 moribus exēplaris fuit. i uita
sobrius. Si suppellectilibus p̄ciosis utitur. Si
in apparatu 7 ornatu domus 7 equorū aut fami
lie nimis sumptuosus fuit 7 nimis curiosus.
Si ecclesiam suā uisitauit 7 i sollempnitatibus
missam cātāuit diuinis officijs interfuit 7 deuo
te exsultauit 7 ab alijs debite celebrari 7 cātari
fecit ut tenetur.

Si orationi priuate 7 lectioni sacre scripture
uacauit ut debet. 36. di. per. totum.

Si existēs eruditus p̄dicauit populo uel saltem
ei de utilibus p̄dicatorib⁹ ⁊ cōfessoribus p̄uidit.
Nā ad hoc tenet extra de offi. or. int̄ cetera.
Si existens in mortali usus ē ordine suo q̄a to
ciens mo⁹ peccauit quotiens huiusmodi actum
facit ut tangendo res sacras quasi officio suo
frugens ⁊ huiusmodi fm thomam. ⁊ alb.

Si mulierū familiaritatem quasi pestem uitauit
⁊ raro de domo exiuit. Si adulatores abhor
ruit. et huiusmodi.

Si in cōuiuīa multum se occupauit. Nam hoc
ē episcopo detestabile ⁊ p̄hibitum. ⁊ ex hoc est
acrit̄ corripiedus. 44. di. Multis. ⁊ caplis se.
Si detractores susurrōnes ⁊ huiusmodi male lo
quentes libenter audiuit uel tacuit. Nec cor
rexit ut debuit ⁊ potuit. Nam hoc mortale
uidetur fm Pa se q. 73.

Si ad mensam suam sacras lectiones legi fecit.
Nam hoc episcopis ⁊ sacerdotibus precipitur.
44. di. c. pro reuerentia.

Si familiam honestam habuit ⁊ eam uerbo ⁊ ex
emplo salubriter gubernauit ⁊ erudiuit. Nam
de his rationem reddere oportebit deo in die
iudicij. hebre. ul. 7. 47. di. g. necesse.

Si exercuit officiū inquisitionis contra hereticos
ut tenet. nā si carnali amore odio ul' timere aut
cuiuslibet cōmodi tēporalis affectiōe nel obtētu
maliciose et fraudulēter labē heretice prauita
tis sen qd ipsi i executiōe officiū inquisitionis impedi
at falso alicui psumpserit iponere nel quoquomō
nexare nel cōtra iustitiā ⁊ cōsciētā suam omisse
rit cōtra quēquā pcedere ubi fuerit pcedēdū sus
pēsus ē ab officio p triēniū ut in cle. **M**ultoz
de here. ⁊ circa fi. **A**lii uero inquisitores epō in
feriores in hoc ut supra deliquētes eo ipso excō
municatiōis sentētiā incurrūt aqua nisi p **R**o.
pō. preterquā i mortis articulo absolui poterūt
Si locauit aliquā domū usurarijs. alienigenis ad
fenus exercēdū. **N**am ipso iure suspēsus ē ex. de
usuris. **Q**uāquā li. 6. **I**dē si permittit qd huius
modi usurarij in terris suis et ei⁹ iurisdictioni sub
iectis fenus exerceāt nisi infra tres mēses eos
expulerit ut ibi. **S**i cōsecratiōes altariū l' eccle
siarū calicū ⁊ patenarū aut benedictiōes corpo
raliū ⁊ uestiū sacrarū seu cōsecrationes ablatum
uel abbatissarū non fm formam ⁊ ecclesie ritū
uel pro pecunia fecit. **N**am mortaliter
peccauit et simoniam commisit. i. questione. 3.
Si quis prebendas.
Si pro aliqua iustitia nel gracia spiritali al
quid accepit mortale est ⁊ simoniacum.

Prelati religiosorum possunt de multis in-
rogari q̄ dicta s̄ supra. c. 18. ut eorū cō-
dictioni et statui melius uidebit̄ expedire. dein
de si simoniace religionē ingressus ē uel ad eam
alium simoniace recepit nā pro religionis igres-
su siue uiroz siue mulierū nō licet aliquid dare
et recipere quasi precium ēt paupertatis p̄textu ex-
tra de simo. Quoniā simoniaca Si tamē mona-
steriū sit tenue dicūt. Vin. Tācre. Ray. Jo. et
Host. q̄ recipiētes uolēti intrare p̄nt dicē nos
libēter et gratis te recipim⁹ ad cōfortiū nostrū spi-
rituale s̄ cū bona nostra nō sufficiāt nobis et tibi
bi porta tecū unde possis uiuere l̄ sic p̄uideas tibi
unde uiuas tūc enī si igrediēs monasteriū ali-
qua bona offerat nō cōmittit̄ simonia dūmō pure
fiat hoc et in fraudem nō dicat̄ et sine aliquo pac-
to ar. i. q. 2. 4. i. 7. c. si quis pp. Sed Bernar.
Inno. Bar. brix. et Archi dicūt q̄ nec ante nec
p̄pōt aliqd peti. i. q. eos qui. 7. q. 2. Si q̄s pre-
bendas. et sic dicēdo simoniā cōmittūt tā recipi-
ētes quā recepti et si ignorēt. i. q. 2. 8. 2. et
ex. e. Qm̄ et hec opinio tutior ē et quātū ad mu-
lieres appbata ex. de statu regul. piculoso. li. 6
ibi Districte inbibem⁹ uide ibi glo. sup̄ ubo absq̄
penuria potest dici ut notatur in dirz. li. 3. t.º

16. §. Quod si monasterium ubi hec omnia re-
feruntur. Quod si monasterium est ita tenue quod abs-
que penuria non possint ibi plures uiuere pnt
recipientes dicere ut supra. Et hoc casu uera est
opinio priora nec est simonia dummodo nihil ultra ad-
dat. Si autem possint absque penuria sustentari licet
non comode. non possent predicta uerba dicere
extra. eo. Quoniam. 7. c. non satis hec ibi. d. An
de bu. i dicto. c. Quoniam recitat opi. uide ibi
sponte aut oblata semper licet recipere et si pri-
mo gratis sit recepta puella et monasterium te-
nue sit dicit host. quod possunt moniales agere
extra patrem per alimentis filie licet si pater decessit age-
re possunt ad partem sue hereditatis ut in autem. de
sanctissimis episcopis. §. nullam. col. 9.

¶ Si illegitime natus est. Nam talis si dignitate
uel prioratum que creatur in religione per electionem
obtinere non potest sine pape dispensatione
retinere de filijs presbiteri. c. si.

¶ Si transiit de ordine medicantium ad non medi-
cantium. nam talis non potest in eo prioratum nec ali-
quam administrationem aut regimen animarum
habere. extra de regula ut professores in cle.

¶ Si recepit aliquem ad religionem non principaliter
pro deo sed pro temporalem utilitatem aut alia
sinistra intentione uel sine debita exaltatione uel
si receptum non recipiendum licet repulit sine causa ex sua

idoneitate recipiendum graviter peccavit.

Si i ordine medicatiū aliquē ifra ānū pbatio
nis ad pfeſſionē recepit. **N**ā talis mortaliter
peccavit 7 ipſo facto ſuſpēſus ē a receptiōe cu
iuliſbet ad pfeſſionē i eodē ordine extra de re
gula. **N**ō ſolū li. 6. ſi tamē tali ſuſpēſione du
rātē aliquē recipiat nō irregularis fit ut notat
Jo. An. ibidē. **S**i exiūs de ordine medicatiū
locū ſeu domū ad habitādū recepit ſeu dimiſit
ſine licētia pape. **N**ā talis excōnē incurrit ut
i. c. cū ex eo de exceſ. pla. li. 6. 7 i cle. cupiē
tes de penis. **S**i abbas exiūs pſuit diuerſis mo
naſterijs nā hoc ē phibitū ex. de relig. do. c. fi.
Si ſollicite 7 fidelit̃ quo^{ad} ſpiritualia 7 tem
poralia adminiſtravit pp deū ſolū ſine ambiti
one 7 alia ſiniftra itēctione alias cū piculo aīe
ſue adminiſtravit. **S**i ſciēter criminoſos indi
gnos 7 n̄ idoneos ſciētia l̄ oſciētia ad pfeſſio
nes audiēdas l̄ ad officia regiminis vel p̄dica
tionis pmonit vel ſuſtinuit cū poſſit illos iuriſ
dice remouere non uidet̃ poſſe excuſari a mor
tali 83. di. error. 7 capitulis ſe.

Si i uifiſtatiōe ſubditoꝝ iuris ordinē ſuanit.
nā ad h̄. tenet̃ ex. de accuſ. quali⁷ qñ. i. 7. 2.
7 ex. de ſimo. l3 ubi dicit̃ qd ſi p̄lat⁹ erravit et
exceſſit tēſ errorē ſuū corrigē iō canēdū ē di
ligēt̃ p̄lato ne i corrigēdo ſit nis ſimil⁹ nimis

rigidus. 44. di. **D**isciplina. 7 nō faciat pceptā i
dilecta 7 nisi p re ardua. **N**ā si cogeret p pce
ptū l sententiā subditū ad aliqd i q. subdit⁹ n te
nef ei obedire mo^r peccaret. **N**ec sit nimis cre
dulus i pcessu accusatiōis iquisitionis l denūcia
tionis criminū nec pceptis i platiōe sentētie ex
cōnis l alterius cēsūre alias gravi^r peccat. **S**i
curā habēs monialiū diligēt 7 honeste eas visi
tauit 7 ad eaz regulā suādā efficacit^r induxit
puidēdo eis de pfectore idēo sciētia 7 psciētia
quātū potuit 7 qd^r penitus abstineat a familia
ritate suspecta quorūcūqz niroz laicoz clerico
rū 7 ēt religiosoz ne exeāt clausurā lēt admit
tant aliquos intra monasteriū nisi ex rationa
bili causa ut pcepit in capitulo piculoso de sta.
regula. li. 6. **S**i i dispensando in ieiunjs in esu
carnū in habēdo superflua ad usum in peniten
tjs taxatis p regulā 7 cōstitutionis 7 huiusmōi
indiscrete se habuit. **N**ā si sine ratiōabili causa
dispēsavit sic inducēdo regularis discipline rela
xationē 7 religionis enervādo rigore^r graviter
peccavit 7 ipse de hoc reddet deo rationem. **S**i
nimis se secularibus negocijs et temporalibus
implicavit per curias principum discurrendo n^r
pro minimis cum aliorum scandalo litigando et
propter hoc a cura inbitorum desistendo. et
ipse spiritualibus orationi et lectioni minus

uocando. Nam in ijs oibus grauius ⁊ leui⁹ pec-
cavit secundum quantitatem excessus.

Si nimis curiosus et sumptuosus fuit i edificij
monasterij ecclesie ornamētis ⁊ huiusmōi. Mas
ē detestabile ⁊ p̄bitū. i. z. q. z. aux. et. c. glia
epi. ex huiusmōi aut exhauritur sepius in prela-
to omnis spiritus. et deuotio.

Si moribus et uita fuit exēplaris in cessu bitu
⁊ gestu modestus in locutiōe grauis et fructuo-
sus cauēs discordias pacē nutriēs oīs patiēter
audiēs et tollerās singularitates euitans coēm-
nitam sequēs cui pōt nemini blādiēs actis affa-
bilis susurratiōes detractiōes irusiōes ꝑfabula-
tiōes maledictiōes ⁊ stētiōes i se et i subditis
eliminās si malas ꝑsuetudines seu corruptellas
ꝑtra regulā et religiōis decētiā iduxit aut pri⁹
iductas nō extirpauit quātū potuit ut ꝑprietā-
tis uiciū fratrū discursus ad placitū. familiari-
tates mulierū esus carniū ubi ē p̄bitū et alia
huiusmōi ꝑcipue ꝑtra tria essentialia nota reli-
giōis graui⁹ peccauit nā nihil apud deū ē dāna-
bilus offitio ꝑlationis si ꝑfunctorie exerceat
40. d. āte oia debz igit ꝑlatus oī circūspectio-
ne diligētia sollicitudie et timor sic de sibi ꝑmis-
sis curā gerere qd sit irrep̄hensibil apud deū ⁊
homines qd si nō pōt huiusmōi corruptellas et
relaxatiōes extirpare nec posse sperat i futuris

Si

pp p̄tinaciã 7 obstinaciã seu rebellione subditoꝝ
eoz curã dimittat. 2. q. i. §. qñ uero.

Areligiosis.

AReligiosis possunt q̄ri ea q̄ hñt̄ supra. c.
i. 4. d. clericis 7. c. se. si hñt̄ bñficiũ cura
tũ. si s̄ p̄dicatores p̄t ab eis q̄ri si p̄dicatũ exi
stēs i mortali. nã mortl̄ peccatit totiēs sic p̄di
cavit s̄z tho. idē n̄ quotiēs cūq̄ scādaloſa p̄di
cavit aut scandalũ uel seditiōe i plebe ocitanit
si sine licētia suor̄ supioꝝ officiũ p̄dicationis
exercere p̄sumpsit. mortale uidet̄.

Si p̄dicauit principalit̄ hac itentione ut reci
peret peccuniã uel laudē seu fauorē populares
mortalit̄ peccauit 7 simoniã mētalē cōmissit. 1.
q. 3. c. nō solus. cō. tho. 7 Ric. i. 4. di. 24.
ar. 3. q. 2. 7 si super hoc paciscat̄ simoniã incur
rit et qñ ad ecclesiã.

Si p̄dicauit nimis curiosa principalit̄ ad sui
ostētationē et inanem gloriã ibi cōstituēdo finē
suũ mortale ē si habēs gratiã p̄dicādi a p̄dica
tione se subtraxit p̄cipue cum a superioribus se
bi iniūgereť peccauit.

Si p̄dicādo aliqua ad retrahēdus p̄sonas a solu
tione decimarũ dixit ipso facto excōicatus est
ut i. cle. Enpiētes de p̄is. et idē de ōni religio
so ē nō p̄dicatoꝝ ut ibi sed ut habeat locũ bec

excoicatio requir' quod talia ūba pferant' intē
tione retrahendi a solutiōe ut supra et obliga
tis ad decimas ecclesijs pſoluendas. Secus si ū
bac intentiōe retrahendi uel non obligatis ad
decimas uel ēt obligatis sed nō ecclesijs ut ibi
notat Jo. de legna. Jo. de imo. et pan.

Si requisitus fuit a rectorib' ecclesiar' uel uica
rijs aut loca tenētib' ut i p'dicatione nel cōfessi
one cōsciam faceret predicationē audientibus et
sibi cōfitentib' quod decimas soluant. nā si nō fe
cit mortaliter peccauit si cōmode facere potu
it 7 alijs penis granib' puni' uel puniri debet
ut in dicta cle. cupientes.

Si religionē igressus ē simoniace sciēter l' igno
rant'. Nā talis nō pōt i illo mōasterio remanē
extra de simonia. qm simoniaca. 7. c. Ex insinu
atiōe uidē ibi 7 pleni' de hoc in pisa. simonia. 6
in principio. 7 hoc itelligit' de simonia comissa
ex pacto uel cōuentione 7 hui' mōi ēt si ceteris p
t'qz cōittētib' sit occulta f's ray. ar. dicti. c. qm
Si religionē igressus ē nō itētiōe pura deo fuit
di s' q' paup' erat l' laborā' tēdebat l' si puella
erat q' nubē nō potēat l' coacta a pētib' imita
igressa. nā si uolūtātē nō mutauit u' i mortali
7 nō i bono statn. si i igressu rel'one m'dacia di
xit l' aliqd dolose tacuit p'f'ri notabilē ifirritatē
l' d'bita seu ifamiā l' al' scādaloſa peccāi grani ē

52

Si fecit p[ro]fessionē cū itētiōe nō suandi eā mor-
tali[ter] peccauit. Si p[ro]fessus ē ī monasterio disso-
luto ubi regulari[ter] nō uiuit si p[ot]t mutet locū 7
si opus fuit cū disp[en]satiōe. q[uod] si nō p[ot]t et ali-
os ad regule ob[ser]uantia[m] 7 ordi[is] reformationem
reducē neq[ue] ipse solus suare studeat. 7 si ibi n[on]
uiuit ī cōmuni 7 necesse h[ab]eat sibi de necessarijs
p[ro]uidere caueat ne pecuniā n[isi] aliqd recipiat te-
neat expendat uel alijs tribuat sine bona licen-
tia p[re]lati sui generali uel speciali et eius h[uius] pla-
cito. et sit ipse semp[er] patus oīa ponē ī cōi et in
manib[us] p[re]lati ordi[is]. Nec thesauriset aut sup[er]
flua n[isi] deliciosa h[ab]ere q[uod]at seu sollicitet nec ad
hauismōi affectū h[ab]eat iordinatū. et sic forte po-
terit cū salute p[er]trāsire si in celis bene se h[ab]eat
Tutius tamē ēt ut predixi locū mutare. Si ha-
bens notū religionis artioris ad aliā laxiorē ī-
gressus ē. Mā si adhuc p[ro]fessus nō ē nō p[ot]t ibi
licite remanē sine disp[en]satione si uero ias p[ro]fes-
sus ē in laxiori licet peccauerit 7 pro noto non
cōplēto sit ei p[re]uia imponēda p[ot]t tamen ī eadē
licite remanere fm archi. in. c. Qui post uotum
de reg. li. 6.

Si p[ro]fessus ī aliqua religiōe approbata uult trā-
sire ad aliā equalē uel laxiorē nō p[ot]t sine disp[en]-
satione ut notat Jo. An. 7 Gemi. in. c. cū singu-
la de p[re]ben. li. 6. 7 do. An. de bu. extra de reg

Significatū, de ordie nēo m̄dicantiū ad nō mē
dicantiū uel monachalē nō pōt sine dispēlatiōe
pape nisi ad ordinē cartusienē al' tā igrediēs q̄s
recipiēs icurrūt excōnē papalē ut i extrauagā
ti Martini. 4. si ad rel'onē aliq̄s iduxit simōia
ce l' dolose puta asserē. q̄s ibi regula sua ē
fī m' l' dicen. q̄s regula sua nō obligat ad mortl'e
uel reticen. austeritates religionis quas ille si sci
ret nullo pacto ad eas se obligat peccauit mor
talit'. Si uolētē igredi religionē seu mōasteriū
obfūatiē regularis auertit ut traheret ad suas
alt'am ifamādo suā uero usq̄s ad terciū celū ex
tollen. Nā talis dānationē etnā nō euadet cū
stra caritatē iustitiā et sacrā scripturā feceit.
Si sufficient' nouit 7 itelligit substātialia sue
regule 7 ad eā ptinētia. Et si stra illā aliquid
egit p̄cipue stra obediētiā castitatē 7 paup̄ta
tē. nā hōz transgressio semp ē mortale in alijs
aut nō oīs regule transgressio fm tho. 2a. 2e. q.
186. ē mortale. ideo ēt circa h' p̄nt sic i'troga
tiōes formari. Si. si fecit stra aliqd' p̄ceptū
a plato oreten' factū puta cū dicit p̄cipio l' mā
do i uirtute obediētiē l' spūs sancti uel sub p̄a
excōis uel p' alia ūba huiusmōi ut fiat istud uel
illud itendēs subditū sub peccato mortali obli
gare ad illud faciendū. Nā huiusmōi trāgressio
semp ē mortale fm tho. 2a. 2e. q. 186. nisi q̄s p̄

cipiſſet talem qd i quo ſubditus nō teneatur ei
obedire nel eēt peccatū .xi.q.3. nō ſemper.

Si dolose ſeu p ipſe oportunitatē plati uolūtātē tra
xit ad ſuā idem uidetur .

¶ Si extra aliquod pceptū regule ut cū aliqd i ea
pceptorie mandatur uel ſub pena excōnis aut
carceris nel pene grauioris et huiusmōi. Mā ta
lia ūba cōter cēſe obligare ad mortale. 7 idē
de pceptis i cōſtitutioibus ordiſ cōtentis .

¶ Si tranſgreſſus ē alia i regula etēta q nō ſt p
cepti ut cerimonialia ordiſ nel ſilentii 7 hui⁹
modi hoc ē tñ ueniale niſi fieret ex etēptu ſm
tho. ubi ſupra. Mā q pfitet nō uonet ſuā oīa
q ſt i regula ſub obligatione peccati .

¶ Si aliqd hēt nel habuit dedit nel accepit cōtra
uolūtātē prelatorū tacitā nel expſam. Cōtra
notum paupertatis fecit 7 mortaliter peccauit .
Idē nideſ ſi litteras ſcripſit nel recepit oculte
ſine licentia prelati. iz. q. i. non dicatis.

¶ Si notū caſtſtatis niolauit quoquomō. opē nel
tactu uenereo locutione turpi 7 amatoria ul' ē
cogitatioē carnali 7 in munda deliberata ſeu d
lectatioē moroſa. Mā in horū quolibet ē morta
le ut dictū ē ſupra pcepto. 6. 7. 9.

¶ Si conuerſationē ſcandalofas ſeu nimīā famili

aritatē habuit cū mulierib⁹ nā si sic repit⁹ esse
extra casus necessitatis p̄bibēdus ē ēt si sint af
fines p̄pter p̄babile piculū . 32 . di . hōspiciolū
7 di . Si . p̄ totū alias nō absoluēdus .

Si sine manifesta causa 7 rationabili mōasteria
mōialiū frequentavit . nam cū hoc sit omnino
clericis p̄bitus extra de ui . 7 ho . cle . mōaste
ria . multo magis religiosi 7 si īgressus ē mōa
steria monialiū sancte clare sine licētia 7 i ca
su nō cōcesso excōmunicat⁹ ē et absolutio pape
reservat⁹ idē ē si īgressus ē monasteria moniali
um ordinis p̄dicatoꝝ q̄ nō pōt absolui nisi a
papa uel a magistro eiusdes ordinis ingrediens
uero alia monasteria de iure cōmūi nō incurrit
excōmunicationē sed i multis locis est excōmū
natio sinodalis hoc tamē non ligat ignorantes
extra de consti ut aiaz li° 6° . **S**i dixit ho
ras canōicas . nā q̄libz regularis p̄cipue p̄fessus
tenet⁹ ex p̄cepto ad eas ēt si nō hz ordinē saczū
al⁹ peccat mortalit⁹ ut supra . e . ti . c . i 6 . 7 fm
guil . tenet⁹ dicere illas f̄z ordinē sue regl⁹ l⁹ p̄i
natoꝝ statutoꝝ ut notat . Jo . de imo . i . cle . gra
ui de cele . mis . si absqz rationabili causa offici
us dixit ex . ecclesiā p̄cipue i dieb⁹ sollemnib⁹
uel stetit somnolētus aut dormiuit nā si ex hō
nō dixit itegre illud idē redicat uel aliqd loco
ei⁹ supleat 7 si p̄ maiori pte omisit illud iteret

Si i choro incōposit⁹ corpore fuit oculis nag⁹
7 mte distractus p̄cipue aduertēter. si risit uel
alios ride^r fecit pp ei⁹ lenitatē aut uerbū dis
solutū. si cerimonia officij ex negligētia non
finauit. male legit uel cātanit i omnib⁹ his uēia
le ē nisi fiat ex cōtēptu tūc enī mortale ē. **S**i
pennas uel pēitētias taxatas a regula uel a offi
tutiōib⁹ aut p̄latis nō fecit nam si ex negligen
tia uel obliuione omisit ueniale n^r si nō ex
cōtēptu mortale ē si ultra officiū diuinū p̄ua
ti p se 7 p alijs sibi cōiunctis benefactorib⁹ et
tribulatis p̄cipue recōndatis uiuis seu defunc
tis aut meditatiōi deuotiōi 7 sacre lectiōi quā
tus debuit nō uacauit s3 poti⁹ legit curiosa 7 iū
tilia ut doctores gētiū 7 fictiōes poetarū qd ē
p̄hibitū. 37. di. iō si quādoq3 scient^r elligit idi
gnū i p̄latū n^r nō elligit illū quē iudicauit me
liorē ad illud officiū s3 aliū ratiōe amititie aut
alia nō rectā itētiōe mortali^r peccauit .
Si accusauit calūmiose p̄latū uel cōfrēs de ali
quo crimie uel testificat⁹ ē aut iniuste ab accu
satione destitit uel alias p̄latū subditū uel o
tiū falso ifamauit uel ēt uera dicēdo itentiōe i
famādi fecit i his oib⁹ mortali^r peccauit .
Si fecit uel cooperatus ē ad aliquā conspirati
onē cōtra prelatos uel adinuēnit tenuit l^r nutzi

uit i mōasterio uel conuentu sectas partialitates
7 diuisiones mortale ē 7 detestabile crimen. si
frat rē delinquētē iuxta formā euāgelicā nō ad
mōuit uel i uisitatiōe iuxta pceptū plati i omni
ni uel i pticulari factū dicēda 7 correctiōe di
gnā nō reuellauit nā si sciēter dicēda tacuit.
mortalz peccauit. 7 idē dico si i dicēdo ordinē
fraterne correctionis nō fuanit debet epī accu
sationē legitimā pcedere iſcriptio 7 iquisitio
nē clamosa iſinuatio denūtiatiōez autē caritati
na correctio extra de ſimo. licet. 7. i. q. 2. c. si
peccauerit. **S**ōt tamē crimē fratris ēt occultū
denuntiari ecclesie uel plato absqz secreta ad
monitione pūia i plerisqz casibus ut notat. sic
i. 4. d. 19. ar. 3. q. i.

Si inutilitē tēpus expēdidit 7 ocio uacauit qd
ē omniū sentina uicioz si fuit obstinat⁹ curia
lis l' cauidic⁹ si usus ē pānis pciolis 7 cibis ex
gſtis si i habitu curiosus si i clauſtro l' capitō
fuit litigiosus irzeuerēs ad maiores uel circa al
tare **J**urans i cōmuni sermone **M**as i his omni
bus ē mortale uel ueniale fm itentionē 7 quali
tatē facti.

Si comedit carnes quādo ē prohibitum extra
iſirmitatē. **S**i usus ē lineis ad carnē uel lec
tis plumeis.

Si omisit ieiunia eccl esie regle vel cōstitutio
nū ordinis peccauit ut supra .

Si egre 7 cū idignatiōe rep̄hēsiones maiorum
sustinuit vel eorū obediētiā nō affectuose s3 taz
de q̄uolose dissolute fecit peccauit ut supra .

Si alicorū mores cōditiones et ifirmitates in
caritate nō supportauit vel alijs se grauē reddi
dit aut eos irrisit peccauit ut supra .

Si minus leuis vel dissolutus fuit uerbis gesti
bus vel iocis alios ad risus iduxit nā licet re
creatiōis causa quādoq3 fiat et raro ad suble
uādū tediū sit tollerabile laudabilius tam̄ est
ab hui⁹ mōi cessare **S**i singularitates i cibo po
tu uesitu et hui⁹ mōi q̄sinit uel ppter hec mur
muranit peccauit nā ex his sep̄us ori⁹ scādalu⁹
murmuratio et idignatio iter fratres .

Si nimis tenax fuit i retinēdo uel pdigus in
dādo aut psonarū acceptator dādo uel distri
buēdo de rebus cōmunibus unī magis quā alte
ri iuxta affectiones suas peccauit magis et mi
nus fm quātitatē excessus .

Si cōfessionē et cōmunionem secundum regu
lam mores uel consuetudinē religionis non fre
quentauit . **I**ta hoc aliquibus pceptum est
semel in mense ut clemētina ne in agro de sta
tu monachorū . Aliqbus sep̄us . Aliqbus rari⁹

Si fuit tepidus in dilectiōe dei ⁊ pximi nō do-
lens de eorū offensa ⁊ non ardentē affectans
bonorē dei ⁊ animarū salutē ut decet .

Si nimis carnalit̃ dilexit consanguineos suos et
affines nimis dolens de eorum aduersitate ⁊
gaudēs prosperitate uel eā sibi affectans . si nimis
eos uisitat ⁊ q̃rit uel gaudet ab eis uisitari . **S**i
cū eis ⁊ cū alijs secularibus loq̃r uel ĩrogat q̃
nō expediūt ut de guerris ⁊ huiusmōi uel p̃ eis
procuret beneficia ecclesiastica uel temporalia
officia . nā hoc ē ualde piculosum precipue si ta-
les sint inepti uel indigni .

Si artificiū aliquod uel exercitiū fecit illicitū
aut honestati religiōis indecēs ut burlas uel
uestes rechamatas uel linea reticulata ⁊ huius-
modi quod sepe repitur i monialibus modernis
prohibenda sunt .

Si proficere nō curat s̃ inuitus facit q̃ f̃nat et
se male cōtentum esse in religione repit nec re-
cognoscit se pro hoc beneficio et ceteris ad r̃cō-
pensandū deo obligatū . Talis ipocrita ē ⁊ i sta-
tu damnationis fm̃ t̃bo .

Si quandoq̃ dimisit habitū . **N**ā religiosus seu
religiosa semp̃ d̃s tenē habitū sue religiōis sue

in lecto quiescens sine alibi consistens nisi sit a deo ur
gens necessitas vel gravis infirmitas quae habitum non
patere. 2o. q. i. uindicta. alias uero peccare morta
liter. Et si temere sine habitu appareat in conspectu
secularium ipso facto excusationem incurrit ut in. c. ut
periculosa. ne cle. vel mo. li. 6. Et idem est si ap
paruerit coram eis in habitu suo. sed cooperto ha
bitu clericali sine rationabili causa ut notat Jo. an.
in cle. quoniam de ui. 7 ho. cle. de reg. iu. Tertium in no
uella. Si ad studia litterarum iuit non licet iuratus
a prelo suo et cum consilio maioris partis sui conuenit
Nam talis ipso facto excusationem incurrit ut habetur in
dicto. c. ut periculosa. si ad audiendum leges nisi phi
losophiam iuit. nam si infra duorum mensium spatium non re
dierit ad claustrum ipso facto excusationem incurrit ex. ne
cle. l. mo. c. super specula. Si religionem et habitum sue
religionis animo non reuertendi aliquando desinit. nam talis apo
stata indicatur. ff. de re. mi. l. defectores et excoi
catus ut supra propter temerariam habitus dimissionem
quod est speciale in religioso apostata. nam alias apostata
non est excoicatus sed excoicatus ut notat glo. i. d. c.
ut periculosa super verbo ipso facto. Si induxit aliquem
ad nouendum iterandum vel fide inposita seu ali
as promittit ut sepulturam apud eam ecclesiam eli
gat. vel iam electam ulterius non mutet. Talis scilicet
etiam excusationis incurrit ipso facto de sepul. c. i.
li. 6. 7 in cle. Cupientes. de penis.

Si clericis uel secularib⁹ sacramentū eucharistie
uel extreme unctionis & mīstravit aut mīmonium
sollēnizavit. i. publice & sollēniter sponſos bñdi
xit nō habita sup his poebialis pbi licētia spe
ciali. nā excōnem incurrit papalē. ut in cle. reli
giosi de priuil.

Si excoīcatus a canōe sine speciali accessiōe ab
soluē psumpsit pēquā i casib⁹ a iure pmissis uel
ppr priuilegia sedis apostolice ei accessa eandē
excōnem incurrit ut ibi. & hoc intelligit^r i distin
cte de excoīcatis a quocunq³ canone a papa p
mulgato ēt si talis religiosus absolueit excoīca
tos a canōe mīori excōne pp p̄ticipationē & sic
sentit glosa ibidē sup ūbo a canōe. cō. guil. pau
Jo. d^r legna. & Jo. d^r imo. i dicta cle. Relosi. Si
a sūia p statuta p̄intialia l^r sinodalia p̄mulga
tis seu a pena & a culpa absolue quēq³ p̄sumpsit
eandē sūiam excōis incurrit ipso fco ēt si religi
osum uel cōsciū ab huiusmōi absolue p̄sumpsit
ut ibidē notat glosa super uerbo quāquā.

Si exūs mōachus uel canōic⁹ regularis ū hñs
admisrationē absq³ lñia p̄latorū suoz ad curi
as p̄cipū se trāsferre p̄sumpsit ut p̄latis uel
mōasterio aliquod dānū inferret talis ipso fco
excōis sentētiā incurrit. ut i cle. ne in agro. de
sta. mo. Si mōach⁹ exūs sine licētia sui abbatif
ītra sēpta mōasterij arma tēuit excōis incurrit

nt ibi. Si de facto straxit matrimonii exco-
municat⁹ ē extra de consan. 7 affi. eos i cle.
Si nō seruauit interdictū qd⁹ fuit cathedralis
seu matrix ecclesia loci illi⁹ excoicationis sen-
tentiā incurrit nō obstatib⁹ priuilegijs seu idultis
statutis uel consuetudib⁹ quibuscūq⁹ ei concessis ut
i cle. ex frequētib⁹ de sen. exco.

Si ex hīs de ordie minoz⁹ tēpre interdicti recepit
ad diuina fratres uel sorores terci⁹ ordinis ex-
coicationē incurrit extra de sen. ex. cum ex eo
in clementinis.

Incipit quarta ps hui⁹ opusculi de penitētie i
iunctione 7 peccatoz⁹ absolutione.

Expeditis trib⁹ hui⁹ opusculi principalib⁹ p-
tib⁹ restat uidē ultimā q⁹ i duobus cōsistit
scilicet in pñie iniunctiōe 7 peccatoz⁹ absolutiōe. sed
qm̄ non pōt debita forma p ministrū apponi nī
si primo materia debita sit itegre preparata. et
cū materia penitētie sit stritio cōfessio et satisf-
factio sine qb⁹ nō pfici⁹ hoc sacramētus merito i
h⁹ sacramento sacerdos hoc ordie pcedet. Ut pri-
mo diligēt⁹ peccatoz⁹ cōfessionem audiat 7 de
hoc supra. secūdo pñiam iniungat. Tercio abso-
lutionē i pendat. 7 notat Guil. 7 Jo. An. in cle-
Dudū de sepul. Intendēs igit⁹ 7 ego hūc ordinē
seruare declarabimus primo quō cōfessor se ha-
bere debeat in penitētie ipositōne deinde i pec-

catorum absolutione. **Capitulum primum**

Circa primū. s. pñtie ipositionē p maiori
declaratiōe sciendū ē qd triplex ē pñtia. s.
sollēnis publica 7 priuata. Sollēnis ē illa q fit
i capite quadragelime cū sollēnitāte q bēf. d. l
In capite. 7 iponit solū ab epō uel de eius mā
dato fm hosti. in su. de offi. Archipre. publica
uero pñtia pprie dī illa q fit i publico nō tū cū
pdicta sollēnitāte ut cū iungit pegrino ire p
mūdū cū baculo 7 pera bñdictis 7 hui⁹ mōi hāc
pōt iponē qlibet sacerdos pobiāo suo nisi ad
sit in strariū cōsuetudo i aliqua ecclesia. priuata
aut pñtia dī illa q cotidie fit saltē semel i āno
q qd secrete 7 soli sacerdoti peccata sua cōfite ē
dī pe. di. 3. In 1° 7. c. repiūf 7. c. oīs dī pe. 7 f
7 hāc pōt iponē ē qlibet sacerdos. s. qm fglā
rit p quolibz mortali peccato dī septēnis ipōi
pñtia. 33. q. 2. hoc ipm 7. 8. se. 7. 22. q. i. pdi
candū nisi maior uel minor inēiaf p canōes ex
pñtia iō eos ut maturi⁹ pcedat 7 ne alicui ignorā
tia sit occasio deliqndi hic inferere uolui.

Incipiūt canones pñiales.

Prim⁹ canō dicit qd si pbr fornicatōes fece
rit. x. ānoꝝ pñiā agat f3 formā traditā. 82. di
pbr. si fornicatōes. 1° canō dicit quod sacerdos
cognoscens filiā suā spūalem scilicet quā bapti
zauit uel ad cōfirmationē tenuit uel i cōfessiōe

audiuit. xij. añoz debet penitentiam agere et si publicū sit deponendus ē. Episcopus autē q̄ talia cōmisit. iij. añis peniteat. et p̄biter et mulier religiōi tradat̄ reb⁹ suis paupibus erogatis. 30. q. i. Si quis sacerdos et. c. non debet. Si quis peccauerit cōtra naturā ⁊ ē clericus ⁊ ponat̄ ⁊ religiōi tradat̄. Si laicus excōmunicetur ⁊ a cetū fiat usq; ad satisfactionē cōdignāz fideiū alienus supra de excess. prela. c. clerici. Si quis cū brutis coierit plusquā p̄ septē años peniteat. 33. q. 2. hoc ipsum ⁊. §. se.

¶ Si quis cōmiserit icesū eadē pena puniat̄ ut ī iuribus supra p̄xime allegatis. adde qd̄ uicium contra naturā grauius ē quā cū matre propria peccare. 32. q. 7. c. Adulterij malum.

¶ Si sacerdos clandestinis nuptijs iterfuerit triēnio suspēdat̄ et si culpa hoc exegerit graui⁹ puniat̄ supra de clande. despon. c. cū inhibitio. §. penul. Si quis uotū simplex uiolauerit tribus annis penitē dz. 27. d. si uir. Si q̄s excoicatus celebrauerit triēnio penitē debet et a uino et carnibus abstinē. 4. ⁊ 6. feria. 2. q. 3. de illis

¶ Qui aliū iniuste accusat ad mortē. xl. dies ī pane et aqua cū. 7. annis peniteat si mors sequita fuerit. Si uero debilitatus mēbro fuerit accusatus p̄ tres quadragesimas peniteat accusator supra de accu. Accusasti.

Quicumque filiā suā spiritualem uel cōmatrē co-
gnouit p. 7. ānos peniteat. 7. similiter cōsentien-
tes. s. mulieres. 30. q. 3. nō oportet Si quis des-
pōsatā alij duxerit eā dimittat et p. xl. dies i pa-
ne et aqua et p. 7. annos peniteat supra de spō.
du. c. Accepisti Et itellige despōsatā. s. ūba de
presenti. Qui cognouerit duas cōmatres uel
sorores siue sit uxoratus siue nō admin⁹. 7. ānis
peniteat l³ plus deberet. 30. q. 4. si pater homi-
cida uoluntarius sine spe restitutionis deponit^r
7. 7. annis penitere dz. 40. di. miror. uel si causa
subsit ut magis casuale homicidiū quā uolūtari-
um presumatur. 4. annis peniteat. 40. di. eos
ūo. et. c. Si qua femina. et. c. si q³ uolūtate.
Matricida p. x. annos peniteat f³ formā satis
asperā traditā. 33. q. 2. latorem.
Uxoricide toto tēpore uite sue peniteat et satis
durior sibi penitētia imponit^r quā matricide. 33
q. 2. admonere et. c. quicumq³.
Si quis p^priū filiū interfecerit et pposito; idu-
ci debet ut toto tēpore uite sue peniteat i mona-
sterio ut. c. i. de his qui filios occiderūt et si nō
posset ad hoc iudici annorū trium penitētia indi-
catur quorū unū in pane et aqua pagat et si op-
presserit in lecto dormiēs ut i. c. si. extra de his
qui. si. oc.

Si quis periurauit. xl. dies in pane et aqua et
xi.

7. annos peniteat 7 nūquā sit sine penitētia. f.
interiori hoc est ut semp debeat de peccato. i. 6.
q. i. Quicunq; facit. 40. di. clerico.

Pro falsa mensura. 30. dieꝝ in pane 7 aqua im
ponat penitētia supra de emp. 7 uen. c. z. ut ibi
Si quis sollempniter penituit 7 postmōs ad uomi
tū redyit. x. annis peniteat. de pe. di. 4. Si qui
uero. Qui deuotā uel monialem cognouerit. x.
annis peniteat. 27. q. i. deuotā 7. c. precedēti.
Qui cantat missam 7 nō coicat anno penitere dꝝ
7 interim a celebratione 7 coione cessare dꝝ cō.
di. z. Relatū nec alia ibi exprimi penitētia.

Si sacerdos clericum mortuū in palla altaris in
uoluerit. x. annis 7. 4. mensibus peniteat diaco
nus uero triennio 7 dimidio de cō. di. i. nemo cle
ricus per ignorantiam.

Qui. cōmittit sacrilegiū uiolando ecclesiam uel
crisma siue calicē sacrum pollutis manibus acci
pit uel similia cōmittit. 7. annis peniteat 7 i. du
obus primis nō intret ecclesiam 7 usq; ad quar
tū nō offerat 7 tribus diebus in ebdomoda a ui
no 7 carnibꝝ abstineat ieiunādo sed alia cōsideran
da sunt. q. habētur. i. z. q. z. de uiro nefādo.

Si qui parentes frangunt sponsalia filiorum tri
ennio seperentur a cōmunionē 7 filij similiter si i

culpa sint. 31. q. 3. si q parentes. ar. de pe. d. i.
sicut. Qui ducit in matrimoniū quā polluit per
adulteriū. 4. annis peniteat. 31. q. i. si qua uidua.
Maledictus contra deū l' aliquē sanctorū. p. 7. eb
domodas penitere dē eo modo quo tradit' su.
de cle. male. c. 2.

Si sacerdos reucllat cōfessionē de iure antiquo
deponi debebat 7 toto tēpre uie sue ignominio
sus pegrinari p mūdū de pe. di. 6. Caueat sacer
dos. postmodū dēfminatū fuit qd depositus ad
agēdā penitētiā ppetuā i artū mōasteriū detru
dat. i. e. c. oia in fi. Qui opulsus cōditionali
piurat si liber ē. xl. diebus in pane 7 aqua peni
teat cū. 7. annis seqntibus in cōmuni penitētia
Si uero seruus eiusdē ē p tres quadragesimas 7
legittimas ferias scilicet secundā quartā 7 sextā
peniteat. 32. questione quinta. Qui opulsus.

Qui piurat in manibus episcopi aut in cruce cō
secrata tres annos peniteat si uero in cruce nō
consecrata unum annum peniteat qui autem co
actus 7 ignorās periurauerit si postea cognoue
rit tres quadragesimas peniteat. 22. q. 4. cap.
Qui periurat. **Q**ui scienter falsum iurat l'
aliū iurare compellit uel inducit quadraginta

℞ z

diebus in pane et aqua cū .7. sequentibus ānis
peniteat et nūquā sit sine penitētia et alij si cō
scij fuerit similiter peniteāt. zz. q. 4. Si quis
piurauerit et. c. si quis conuictus.

Si quis coactus puita redimēda uel alia neces
sitate piurat tres. xl. uel secundum aliquos tres
annos peniteat. zz. q. 4. Si quis coactus Qui
i dicēdis horis canōicis 7 alijs dominis officijs
a consuetudine metropolitane pprie ecclesie dis
crepat. 6. mensibus cōione priuatur si hoc ex cō
temptu fecerit. iz. di. de his.

Episcopus q correctionē subditoꝝ p uēditione
ministerioꝝ dissimulat duobus mensib⁹ excōni
subiaceat ceteri uero clerici eadē pena uel alia
cōpetēti plectat^r. i. q. i. quicquid.

Sortilegus diuin⁹ 7 malefic⁹ secularis .xl. dieb⁹
peniteat si peccatū ē occultū extra de sort. c. i
si uero ē notorium cōmunionē fidelium priuē^r
de cō. di. z. pro electione.

Sacerdos qui uidet in astrolabio duobus annis
peniteat extra de sortil. c. ex tuarum.

Clericus qui scienter 7 maliciose magicis arti
bus icātationibus 7 huiusmōi usus fuerit l^r tales
alij cōsuluerit bonore dignitatis sue priuat^r i ar
tum monasteriū detrudat^r ad ppetuā penitētiā
peragendam. z6. q. 4. Non oportet 7. c.

Si quis episcopus 7. c. Aliquantū.

Si quis stillauerit in terrā siue tabulā de san-
guine consecrato quadraginta diebus peniteat si su-
per altare tribus diebus si sup linteū altaris ⁊
ad aliud stilla puerit quattuor diebus si usqz
ad terciū nouē dieb⁹ si usqz ad quartum, xxx. di-
eb⁹ peniteat de cōse. d. 2. li per negligentia.

Si quis laic⁹ per ebrietatē uel uoracitatē eucha-
ristiā enomuerit quadraginta diebus peniteat cle-
ricus uero uel monachus, 70. diebus. ep⁹ aut, 9
diebus peniteat. Sed si pp infirmitatē hoc acci-
derit septē diebus peniteat. d. 9. distin, 2. Si
quis per ebrietatem.

Qui presbiterum interfecerit, 12. annis penite-
at extra eo. c. secundo.

Si quis domū seu areā cuiuscunqz uolūtariē in-
cēderit sublata uel incensa omnia restituat ⁊ 3.
annos peniteat extra de iniur. si quis domum.

Qui cōicat cū heretico scienter, 4. ānis penite-
at, 24. q. i. Si q⁹ dederit ⁊ c. se.

Qui ignoranter cognoscit duas sorores ⁊ matrē
⁊ filiā uel amittā ⁊ neptē. 7. annis peniteat. si
scienter ppetuo careat cōingio, 34. q. ul. Si q⁹
cum duabus ⁊ c. se.

Patronus res ecclesie dilapidans āno peniteat
16. q. ultima filijs. Qui lustrat domum suā cum
magicis icatationib⁹, 4. ānis peniteat, 26. q. 4
li q⁹ ariolos ⁊ duab⁹ causis seqn. q iurat n̄ facē

pacē cū pximo suo āno peniteat 7 ad pacē rede
at. 22. q. 4. Qui sacramēto .

¶ Seruus adulter homicida regulariter .7. ānis
peniteāt et idē p fornicatione licet nō ita aspe
ra penitētia iponat. 22. q. i. p̄dicādū cū glosa
7. 33. q. 2. hoc ipm. et. 8. se.

Quāquā hos canōes p̄niales hic ifueri nō ta
mē hoc ideo feci qa cōfessor debeat aut te
neat semp p̄nias put i eis cōtineat iponere cū ho
die omnes penitētie arbitrarie sint 7 cōfessoris
arbitrio cōmittat. 26. q. 7. tēpora 7 de pe. d.
i. 9. De surā 7 extra eo. c. Quēsitū 7. c. de his qui
Sed ut ex hoc sciat melius differētiās peccatorū
cognoscere 7 fm eorū granitatē cuilibet penitē
ti put agnuit penitētiā iniungere cōsideratis tñ
cōditione 7 p̄sone dignitate sexu officio paup̄ta
te cōplexione societate ac dispositione ut dicit
host. in su. eo. ti. 8. q. penitētia. Debet enī peni
tētia peccato correspōdere. ut. s. supbo. humili
inungatur oratio auaro 7 cupido elemosinarum
elargitio: luxurioso 7 guloso abstinentia 7 carnis
maceratio. Quod uerū ē: nō de necessario ul' ēc
de agno i speciali sed de agno tātum i genera
li ut dicit. Sco. i. 4. di. i4. q. i. nā sepe cōtingere
pōt qd aliqs peccet p̄cō supbie auaricie luxurie
7 gule cui de agno deberet correspōdē aliqd p̄
dictorū op̄orū penaliū et tamē talis penitētia ul'

satisfactio nō poterit ei opetē exēpli grā **S**u-
peri q furat⁹ ē nō opetit ei dare p penitētia ut
elēosinas faciat qā n̄ bēt ūde facē nec ut oret l̄
ieiunet aut corp⁹ maceret l̄ peccauerit pecca-
to supbie l̄ luxurire qā eū oporteat eū cōtinue
laborare p uictu necessario n̄ possz postea susti-
nere laborē cōsimilit̄ pōt cōtingē qd̄ diues q pec-
cauit peccato carnis sit adeo delicat⁹ qd̄ n̄ uult
ieiunare nec corp⁹ macerare l̄ psumit qd̄ si sibi
talis pnia iponere cito eā abijceret 7 sic nouo
peccato peccaret. unde in his casib⁹ 7 similibus
discret⁹ cōfessor iponet aliā penitētiā quā cogno-
scit penitētē libētius recipe 7 credit qd̄ debeat
melius ad implere canēs semp ne iniūgat peni-
tētiā q̄ alteri faciat p̄iudiciū l̄ ex qua sequatur
aliqd̄ scādālū seu piculū 7 si peccator oīo nullā
penitētiā uelit accipe a sacerdote sibi ipositam
dicit tñ se habē displicētā alias stritionem de
peccato cōmisso 7 firmū ppositū n̄ rēdinādi ab-
soluēdus ē ne cadat i despationē f̄z **S**co. ubi su-
pra. **I**dē. ūū. ē tñ b⁹ casu 7 quotiēscūqz iponi-
tur pnia mior d̄bito cōfitei nūtiāda pnia q̄ sibi
p peccatis suis ēēt iponēda 7 iducēd⁹ qd̄ eā i se
l̄ in equalēti absqz ipositione uelit ad implere.
Alioqn oportebit eum i purgatorio soluere et
complexe. con. tbo. in. 4. di. 19. nullo tñ casu.

3
 confessor debet exigere promissionem a confitente licet credat
 quod non faciat penitentiam aut aliud quod promittit.
 Sufficit enim si dicat se habere propositum faciendi.
 Et ubi. Salubre est consilium doctorum est quod cuilibet con-
 fitei ad uitandum ambiguitatem de iteranda penitentia
 facta in peccato mortali confessor unum patet noster
 vel aliquam aliam breuem satisfactionem quam statim in
 statu gratie exequatur iniungat Et deinde ei decla-
 ret si contingat reliquam satisfactionem sibi penam
 iniunctam agere in peccato mortali an debeat illam
 iterare vel non tamen dicitur in mortali qui con-
 tritus est.

De commutatione penitentie.

Queritur an sacerdos possit commutare peniten-
 tiam quam iniunxerit. et dico breuiter secundum hosti-
 enses in summa. titulus de remis. §. et an sacerdos.
 quod sic dum tamen discrete et ex causa rationabili et cir-
 ca subditos suos. dicitur. 82. prout aliter non. com-
 paratur. Tu dic. secundum ubi. Quod autem confessor a quo
 commutatio petitur iste idem est qui iniunxit eam
 siue successor eius vel superior ordinarius iudex
 penitentis et hi omnes possunt penitentiam commutare vel
 relaxare. aut est alius confessor a predictis et tunc si
 talis penitentia est secreta et in tali casu iniunc-
 ta in quo ipse sine confessor poterat ab initio ab-
 soluere et penitentiam iniungere poterit et eo casu

relaxare 7 cōmutare. Secus autē ē si ī casu a q^o
ipse ante nō poterat absoluerē aut si talis penitē
tia iniuncta fuerit a superiore qui sibi talē com
mutationē uel relaxationē reseruauerit archi.
ad b^o. 40. di. accidēs. 33. q. 2. latorē 7 ibi glo.
idē ī direc. t. eo. 8. 140. hoc tamē ē casu cū pe
nitētia iniuncta ē a superiore uel in casu sibi res
uato poterit inferior f3 uū. cā cōmutare l^o relaxa
re si urgeat necessitas aut suadeat utilitas ē si
sit publica. Si u^o ē enī interpretari ī his casib^o quod
superior accesserit inferiorib^o potestātē cōmutan
di l^o relaxadi hec. ille. nec uidet^o necesse ex hoc
iterare cōfessionē ut dicit expresse pe. de palu.
licet aliqui contrarium dicant l.

Quomō cōfessor circa ifirmos se habere debeat.

Quāquā pīcīosū sit pēitētiā usq3 ad extrēmū
uite differre de pe. di. 6. Si q3 attū q3
nemo ē despici^o dū in b^o corpore cōstitut^o est
ea. di. nemo p3biter q3 moriētibus l^o ī mortis pī
culo cōstitutis penitētiā negauerit eorū animarū
re^o erit. 26. q. 6. Si p3biter 7. c. se. d3 igitur
cōfessor. cū ad infirmū p cōfessionē uocat^o cū oī
solicitudie cū adire 7 oī diligētia eius saluti
intendere. Facile ē enī prudenti cōfessori in
tali casu animū ēt cuiuslib3 magni peccatoris ad
deum conuertē 7 ad omne bonum p3suadere et

el
y

BIBLI
CEN?

disponere ac tandem eius animam de inferni ba-
ratro liberare. **S**tudeat igitur prior et ante omnia
si sui mentis compos est infirmus pro posse eum ad
contritionem cum spe venie inducere deinde ab eo
querat a quanto tempore citra non est confessus totius il-
lius temporis quo non est confessus omnium peccatorum
suorum ab eo exigat puram confessionem eum interrogan-
do in generali vel in speciali plus et minus prout est
discretionis et confitetur conditioni expedire videbitur
et infirmitatis gravitas sine multo detrimento
patietur et precipue de his interrogandus est.

Si contritatur de omni eo quod deo placuerit circa ip-
sum disponere siue de sanitate vel infirmitate si-
ue de vita siue de morte et si dolet de omni offen-
sa dei et proximi et ei iniurias remittit nam alias sal-
uari non potest. **S**i ad curam sue infirmitatis uocauit
medicum indeum vel infidelē aut ab eo recepit me-
dicinam nam hoc est prohibitum et mortale et ex hoc de-
bet excommunicari si est laycus. **S**i clericus est deus de-
poni. 38. q. i. c. nullus et c. omnes et notat collec-
extra de inde. ad hoc et archi in dicto capitulo
nullus ubi tamen dicit quod si quis moriatur nisi
inueniatur a medico indeo et alium inuenire non pos-
sit creditur hugo. quod in tanta necessitate licet ei vo-
care eum. **S**i uenificorum vel incantantium remedi-
is aut medicamine pro sanitate sua recuperanda
usus est prohibitum est et mortale vigesima sexta.

q. 2.
q. 7.
firmi

Si de
deposi-
tio q
peccat
pote
damne
sufficie
onem fi
cutores
rit. sari
rit. rest
alias sal
Si aut
posse
predic
mitate
indebit
persone
natu
ficor
di. mig
nero
mort

q. 2. c. illud et. c. Qui sine saluatore et ea causa
q. 7. admoneat et extra de pe. et re. c. Cum in
firmitas. in fine.

Si debet aliquid alicui causa maleficij attractus
depositi uel pdecessorū suorū legati nō soluti aut
alio quouis respectu. **N**am non remittitur
peccatum nisi restituatur male ablatum. Ideo si
potest sine mora restituat ne cū alieno discedēs
damnetur in eternum. Sed si pro tunc non pōt
sufficienter ordinet et disponat uel talem cauti
onem faciat quod creditores sint securi et exe
cutores sui si decesserit quam primum fieri pote
rit satisfacere coquantur. Quod si alienum nolue
rit restituere uel ut predixi per testamentum ul'
alias sufficienter disponere nullatenus absoluat.
Si autem uere contritus et ad omnia bene dis
positus satisfactione uel cautione premissis ut
predicitur tunc si non est multum grauatus infir
mitate imponatur ei penitentia prout confessori
uidebitur consideratis peccatorum grauitate et
persone conditione ut supra quam faciat cum sa
natus fuerit. **C**onsequens ē tñ errare i mi
sericordia remittēdi quam in seueritate ulciscen
di. uigesima sexta questione septima alligant. Si
uero fuerit ifirmitate grauatus seu in periculo
mortis constitutus non ē ei pñia iniungenda s; tñ

notescenda quātitas 7 qualitas ea causa 7. q. c.
ab ifirmis declarare tamē debet ei. sacerdos si
tu esses sanus talē penitētiā tibi darē 7 usq; ad
tale tps quāuis ē multo maiorē facere deberes
fz canones 7 si cōualueris facias hoc uel illud si
nō ad deū migraueris facias p pnia talē elemo
sinā uel iniungas heredibus tuis uel amicis ut p
te faciāt 7 si hec acceptat secure eū absoluat ta
lis ēt erit uatico reficiēdus 7 ante mortē oleo i
iūgendus 7 amicorū orationibus 7 elemosinis ad
iunandus ut i dicto .c. Ab infirmis si uero ta
lis ifirmus ifirmitate oppressus loquellā amise
rit uel in frenesim cōuersus fuerit distigue quia
aut talis bene uiuebat 7 ut fidelis christianus sin
gulis ānis cōfitebat 7 se cōmunicabat 7 bui mōi
ls sacramenta nō petierit qā talia ex ispato ac
ciderūt ul ēt si malus 7 obliāt diu i peccatis p
fenerauerit 7 a longo tēpore nō ē cōfessus petijt
tamen sacerdotem pro cōfessione 7 ostendit se
omnia uelle facere que debuit 7 de hoc dent te
stimonium qui eum audierunt 7 periculum est
in mora quia continuo creditur moriturus. In
utroque casu talis presupponitur contritus.
Ideo aliq. de circūstātibus faciēte p eo cōfessio
nē generalē sacerdos absoluat eū ab cōf. cēsuris
casib 7 peccatis. iniūgēs aliqd circūstantib 7 ul
consanguineis aut heredibus p aia ei faciēda si

uoluerit acceptari. Deinde proprius sacerdos ministrabit ei sacramentum eucharistie licet non sit confessus eo quod non potuit. 26. q. 6. is qui alius. Et archi. ea q. c. Si presbiter. nisi timere de eius excommunicatione et nomitu. Item uideatur quod a natiuitate amens fuerit. nam talis potest baptizari et ei in necessitate. scilicet in mortis articulo constituto. scilicet corpus christi dari. ut notat glo. 26. q. 6. c. Qui recedunt. Non autem ministrabit ei religiosus quia est in hoc articulo mortis hoc sacramentum ministrando sine licentia proprii sacerdotis iungeret excommunicationem papalem ut notat pan. Jo. de. legna. et Jo. dmo. i. cle. Religiosi de priuilegio. extrema non unctio omnino talibus data est et si non potuerit coiccare. quia licet per frenesim non pmitteret se iniungi potuerunt ligari et sibi uolentem dari secus aut de eo qui a multo tempore citra non confessus est et notorius peccator existens subito incurrit amenciam et loquellam perdidit nec prius et postea ostendit signa stritiois. nam tali sacramenta non debent dari nec in ecclesiastica sepultura sepelli. De absolutione: quando confessor se habeat circa eam. c. 3.

Dictum superius qualiter confessor de penitentia in iungere restat consequenter hic declarare quando circa absolutionem peccatorum se debeat habere. Obi nota ante omnia quod deus in tanto misterio se immanem

ab omni crimine reperire ut digne 7 salubriter
ualeat illud exercere. **N**ā ultra modū sacerdotū
crimen detestabile ē qui nō prius se indicāt 7 ali
os alligāt de pe. di. 6. §. **S**acerdos quotiēs enī
sacerdos existēs i mortali aliquē absoluit totiēs
mortaliter peccat ut notat glosa ea. d. §. penul.
super uerbo indicādus. 7 **A**rchi. ibidē 7 habetur
indirec. e. t. **S**i tamē cōteratur 7 disponat cōfi
teri nō dicitur in mortali. **I**ustificato igi^r pri⁹
se ipso 7 iā itegre audita penitentis cōfessione 7
debita penitētia iposita 7 cōfite^rs dicat se ex cor
de de oī dei 7 pximi offensa dolere 7 iniurias
ei remittere 7 alterius famam 7 rē uelle restitu
ere et p iurys debite satisfacere ut supra, c. p.
cedēti tūc si cōfite^rs i articulo seu piculo mortis
sit posit⁹ ab oībus cēsuris casib⁹ et peccatis pote
rit cōfessor eū absolvere ut supra pte fa. c. ii. §.
7. **S**i uero sanus fuerit et ligatus reperit aliqua
excōicatione indicis remittat eū ad excōicatorē
seu ad eius supiorē ad quos de iure ptinet abso
lutio fz Ric. i. 4. di. i. §. articulo. 9. q. 4. **S**i
aut sit excōicat⁹ excōicatiōe iuris absoluat eū ab
ea si pōt mō ifra scripto si āt nō pōt remittat eū
ad hūc auctoritatē absolnēdi nec absoluat eū a
peccatis pri⁹ quā fuerit absolut⁹ ab excōne qā ex
cōicat⁹ maiori seu minori excōicatiōe nō ē pri
ceps sacramentoz ecclesie secūdn doc. **E**t notat p

R i
ua a
sum
rige
one ex
cōm
qdā di
teme
Religi
§. i. 103
nō sit e
ta supie
eū abso
eū ad si
nitente
ruit eū
7 faciat
fessio d
soluere
tom cra
nadat i
toritate
licentia
nitens
sub bac
trice m
tali gr

Ricardum in quarto distinctione decima octa
ua articulo nono questione quarta 7 durādū in
summa libro primo distinctione quarta questioe
vigesima qnta. Imo si sciēter maiori excoīcati
one excoīcatū absoluat a peccatis pri⁹quā ab ex
cōmunicatiōe eandē incurrit excoīmunicatiōē lz
qdā dicūt strariū sed prima opinio tutior ē quā
tenent Guil. Ho. de legna. 7. Ho. de imo. i cle.
Religiosi de priuil. 7 de hoc ē t. direc. li. i. t. z.
§. 103. Secus aut si ignorāter absoluat si uero
nō sit excoīcat⁹ sed hēt aliquos casus uel pecca
ta supiori reseruata tūc f3 tho. 7 dur. in su. dz
eū absoluerē ab his a qb⁹pōt. deinde remittere
eū ad supiorē de residuo absolnēdū iformādo pe
nitentem quod illa peccata a quibus ipse nō po
tuit eū absoluerē cōfiteat⁹ episcopo uel ei⁹uicario
7 faciat se ab eis absolui nec per hoc dicitur cō
fessio diuisa quia integre cōfiteatur primo 7 ab
soluens secundo cōfirmat 7 proficit quod incep
tum erat uel si confessus persona simplex fuerit
uadat ipse confessor si potest ad episcopū p auc
toritate obtinenda aut si cōfiteat⁹ mittit de eius
licentia illa peccata in cedula quam ipsemet pe
nitens portet episcopo uel eius uicario scribat
sub hac forma uel simili uidelicet. Latorē uel la
tricem presentium p homicidio uel incestu. In
tali gradu cōmisso absolnēdū penitenti nre trās

mitto ut beneficiū absolutionis impendendo et
salutarem penitentiam iniungendo ipsius sancte
ecclesie reconciliatis. Et confessor cantū ipsius
reddat ne illam cedula alteri legendā tradat.
Et si episcopus remittat eum ad confessorē ipsi
auctoritate absolnendum tunc absoluat illum in
tegre ab omnibus peccatis imponendo illi peni
tentiam solum pro illo peccato pro quo prius nō
imposuerat. At si ille nō habet casum reservatum
uel etiam si habet 7 ipse confessor ab omnibus ab
soluere potest libere absoluat eū mō ifrascripto

De forma absolutionis a peccatis.

Circa absolutionem consideranda est for
ma debita uel propria et completiua.
Sibi nota qd sicut quodlibet sacramentum habet
suam ppriā formā ita ē sacramentū penitētie
q̄ ē ista. Ego te absoluo 7 importat ego te absol
uo. i. sacramentū uel ministerium absolutionis tibi
ipendo uel ofero nō aut iportat ut quidam di
cunt 7 male ego te absoluo idest absolutū te ostē
do qd sequeret ex hoc qd in sacramentis noue le
gis non esset nisi ostensio uel significatio qd est
falsum eo qd sacramenta noue legis nō solum fi
gurant 7 significant sicut sacramenta legis uete
ris sed ē efficiūt qd figurāt. Vnde sacerdos uir
tute clauum absoluit a culpa mortali nō princī

paliter sed ut instrumentum disponēs ad infusi
onē grēe tm̄ p quā fit remissio culpe absolut ē t a
pena nō eternali q̄ cū sit ifinita ⁊ inseperabilis
a culpa nō pōt remitti nisi a uirtute seu potētia
ifinita ⁊ ab eo a quo remittitur culpa sed a tēpo
rali sic. nā cū i cōtritione pena eterna cōmutetur
in tēporalē hic uel in purgatorio soluēdā de illa
pena tēporali cuius homo debitor remanet hic
uel in purgatorio ut predixi soluenda uirtute cla
uina aliqua pars nō tota diminuitur f3 alex. de
al. 4. pte su. q. 28 i. 7 tho. i. 4. sen. d. 12. ar. 3
Sed qm̄ alia ē absolutio a peccatis ⁊ alia ab ex
cōmunicatione de his singulatim infra dicetur
Quo ad absolutionē a peccatis sciendū qd lz ut
pdixi de substantia forme sint tātm̄ hec ūba. Ego.
te absoluo exp̄ssis illis sup̄ qbus absolutio deter
minat̄ si a peccatis. Deprecatio nō q̄ p̄mittitur
⁊ reliqua q̄ subsecūtur nō sunt de necessitatē sed
tamen cōgrue ⁊ laudabiliter apponuntur.

Postquā igit̃ penitēs itegre omnia peccata sua
confessus fuerit ⁊ p̃t requir̃ p̃ futuro t̃p̃e b̃ñ di-
posit⁹ ut supra p̃missa a sacerdote oratione. **Di-**
lereat⁹ tui omnipotēs deus ⁊ dimissis omnib⁹ pec-
catis tuis perducatur ad uitam eternam amen.
Indulgentiam ⁊ absolutionem omnium peccato-
rū tuorū tribuat tibi oipotēs ⁊ misericors dñs am.

yi

24

BIBLI
CEN

*Forma absolutio
a patre etc*

libere et sine conditione absoluat eum nam cum conditio
ne absolutus non esset simpliciter absolutus extra
de regim Acti li. 6. et dicat Dominus noster ihesus cri
stus qui te creavit et redemit te absoluat et ego auc
toritate ipsius quia fugor in quantum possum et debeo
absoluo te ab omni nichilo excommunicationis minoris si tene
ris et restituo te scilicet sacramentis ecclesie si indi
ges iterum absoluo te ab omnibus peccatis tuis con
fessis et oblitis mortalibus et venialibus et circumsta
ntiis eorum. Passio domini nostri ihesu christi et omnia bo
na que fecisti et facturus es et aduersa que sustinui
sti et sustinebis sint tibi in penitentiam et remissionem
et peccatorum tuorum et in augmentum diuine gratie In
noie patris et filii et spiritus sancti Amen.

Quando satisfactio debet precedere absolutionem.

Sunt tamen aliqui casus in quibus ante satisfac
tionem nullatenus penitens est absoluedus nec
in vita nec in morte nisi prius satisfaciat et ido
nece caueat pro iniuriis uel damnis et male abla
tis. Quorum primus est de excommunicatis ut in
fra dicitur. Secundus est de usurariis manifes
tis dicitur enim usurarius manifestus per euiden
tiam facti puta quia mensam paratam tenet ad
usuras uel quia de hoc in iure confessus est uel co

nictus uel si sint de hoc argumenta cum fama
sola autem fama non sufficit ut notat glossa de
usurariis de usuris li. 6. super uerbo manifestos
tales enim usurarii manifesti nec ad confessionem nec
ad sepulturam recipi debent si dicant se uelle resti
tuere uel etiam in ultima uoluntate mandent de
usuris satisfieri. Sed oportet quod de ipsis uel
fuerit prout patiuntur facultates eorum plenarie
satisfactum uel illis quibus facienda est restitu
tio si presto sint ipsi aut alij qui eis possunt acq
rere uel eis absentibus loci ordinario uel uices
eius gerenti. ¶ Aut decano, Archipresbitero uel
abbati qui alias iurisdictionem habet in spiritali
bus de consuetudine. ¶ Aut rectori parochie ipsius
usurarii. ¶ Vel eius cui debet fieri restitutio co
ram aliquibus fidedignis aut seruo publico idest
tabellioni de ipsius ordinarii aut predictorum
mandato de restitutione idonee sit cautum dan
do scilicet pignora. ¶ Vel fideiussores si pos
sunt alias sufficit cautio iuratoria. ¶ Et si usu
rarum quantitas sit manifesta illa semper in ca
utione exprimatur. ¶ Alioquin moderanda erit
arbitrio recipientis. ¶ Ipse tamen si scienter
minorem quam uerisimiliter creditur moderetur
ad restitutionem residui tenetur. ¶ Alias
nullus debet interesse eorum testamentis aut eos

V z

ad ecclesiam sepulturā seu confessionem admittē
uel absolue ut i. c. quāquā de usis li. 6. Si igit
usurarius debite cupit satisfacere ad hoc ut ei
uere peccatū remittat quattuor observare debet
primo si hēt peccuniā unde restituere valeat pri
usquā moriatur p se ipsum uel per fidelem ami
cum restitutioni illā exponat Secūdo faciat pub
lice proponi edictū i locis a quorū incolis sunt
extorte usure quod omnes ueniāt 7 si aliq appa
reāt qbus fides sit adhibēda pri^o al^o poti^o illis re
stituāt quā paupibus eroget ut notat glosa ibi
dem sup uerbo satisfieri. Tercio si aliqd defue
rit p cautionē i doneā suppleat ut supra Quarto
si usurarum habet aliqua instrumenta uel scrip
ta ex tunc ea casset per publicum instrumentum
uel redigat ad debitum neritatis.

De forma absolutionis ab excommunicatione .

Quo ad absolutionē ab excommunicatiōe
Sciendum quod duplex ē excōmunicatio.
scilicet iuris hominis. Ab excommunicatione iu
ris maiori seu minori 7 regulariter episcop^o sub
ditos suos 7 prelati exempti sibi subditos absol
uere possunt nisi papa absolutionē sibi refuau
erit extra de sen. exco. super; uel ēt sede uacante
Capitulum; aut ille ad quem episcopalis iurisdic
tio ptinet extra de ma. 7 obe. c. z. li. 6. **A** snia

nerō hominis nō pōt absolūē nisi qui eam tulit :
uel eius successor si habet eandem iurisdictionē
super excoīcatum quā ipse qui tulit habuit. z.
q. 3. Si epus. z. uel ēt supior fm Ric. in. 4.
Eū tamen alia sit excoīcatio ptinens ad forum
contentiosum 7 alia pertinens ad forū peniten
tiale. Sciendū quod a prima absolūē pōt ēt nō
sacerdos extra de sen. exco. cum illoz. 7. c. Ca
nonica. 7 de cōsu. Quanto. Mā absolūē potius
est iurisdictionis quā ordis. z. q. i. Nemo. Sol
lemnita tamen absolutionis sicut dicē oratiōes
cum stolla psalmum penitentialem 7 i ecclesiā
introducere ē ordis 7 officij. de excessibus pre
latorū capitulo finali 7 de sen. ex. nup. Ab illa
uero que pcedit ex ui clauij solus sacerdos ab
soluere pōt. Ite. tamen de pu. 7 Johannes sup
decretalē A nobis extra de sen. excoīcationis
clarius dicunt scilicet quod omnis superior ēt
non sacerdos habens potestatem excommunicā
di. habet etiam et absoluendi quantum ad resti
tuendum excoīcatum ad actus legitimos habi
lem 7 cōmunioni fidelium sed quantū ad tollen
dam culpā rōne criminis uel contumacie strac
te requirē absolutio sacerdotis cō. Ric. i. 4. d.
i. 2. ar. io. q. 4. ubi dicit qd i pria excoīcatione
non ē necessariū qd absoluens dicat precise ab
soluo te s; sufficit dicē renoco relaxo 7 bni⁹ mo

℣ 3

di uerba in illa uero que fit ex uñ clauium i fo
ro cōscientie debet sacerdos dicere **E**go absol
uo te. **Jo. an.** super uerbo reuocationē ex. de
his q̄ in metas ne cā. c. i. l. 6. circa hoc tripli
citer distinguit 7 soluit uide ibi ligat⁹ tñ pluri
bus sententijs uel una ex diuersis causis si uult
uere absolui debet exprimere omnē sententiā 7
causas 7 sic una absolutio sufficit ad plures ex
cōicatiōes tollēdas alit̄ nō teneret absolutio
qa per surreptionē obtēta esset extra de sen.
exco. officij. 7 de hoc dicit clari **Ric.** ubi su.
ar. 3. q. 10. regularit̄ igit̄ i absolutiōe ab excō
municatiōe maiori quattuor obseruāda sūt. pri
mū ē ut excōmunicat⁹ i omni casu ante quā ab
soluat̄ iuret stare mādatis ecclesie uel ipsius
absoluētis sine quod parebit iuri **E**t licet ho. di
xerit iuramētū ēē de substātia absolutionis tñ
contrariū t̄z cōmunis opinio ūde si ōmittat̄ q̄ fi
eri nō dz t̄z nihilomin⁹ absolutio ex eo. **Cū** de
sideres et dñs an. de bu. ibidē cō **Gof.** et ūñ.
De pueris an debeāt iurare relinqt̄ arbitrio
absoluētis. **Secūdū** ē quod si q̄s excōmunicat⁹
est pro nectoria offensa in proximum non absol
natur nisi prius satisfecerit et sufficiētē presti
terit emendam si potest extra de uerbo sigōne.
Ex parte primo quod presertim obtinet quādo
hoc in iure expresse cautum reperitur. **Alias** si

non potest dñs absolui recepta ab eo idonea cau-
tione qđ satisfaciatur si ad pinguiorez fortunas p-
uenerit. Idem dico si p contumacia aut offē-
dubia erat excoicatus quia similiter sufficit cau-
tio iuratoria ubi nulle expēse petuntur ut ibi 7
in. c. Odoardus extra de solu. **A**bsolutio .n.
neganda nō ē. uigesima sexta questioe sexta. Si
presbiter. **T**ercius est quod absoluat per eam
qui tulit sententiam uel superiorem suus l' alius
cui omīssa fuerit auctoritas absolnendi debita
forma seruata. **S**ic absoluena enim excoicatu
uirgis uel corrigijs scapulas nudas habentem
uerberabit dicendo psalmum.

Miserere mei deus. uel alium penitentialē cus
Gloria patri. percutiendo semel in quolibz ūsu
postea dicat kīrl. cristel. kīrl. **P**ater noster.
.ū. Et ne nos.ū. Saluus fac seruus tuus. **R**es-
pondeat. Deus meus sperantes in te.ū. **N**ihil
pficiat inimicus in eo. **R**espondeat. Et filius
iniquitatis non apponat nocere ei.ū. **E**sto ei
domine turris fortitudinis. **R**espondeat. **A**
facie inimici.ū. **D**omine exaudi orationem
meam. **R**espondeat. **E**t clamor meus ad te ue-
niat.ū. **D**ominus nobiscum. **R**espondeat. Et
cum spiritu tuo. **O**ratio.

Deus qui pprium est misereri semper 7 par-
cere suscipe deprecationes nostram 7 hunc

24
4
famulum tuum quem excommunicationis cate
na constringit miseratio tue pietatis absoluat.
Per christum dominum nostrum, amen undeci
ma questione tertia. Cum aliquis. Quartum ē
quod absoluto fiant mandata iusta 7 rationabi
lia alias appellare posset extra de pac. capitu
lo finali. Erit autem ei precipue iniungendum
quod de cetero non faciat contra^{te} canonem
propter quem erat excommunicatus ut incēda
rio quod nunquam incendat. percussori clerici
quod nunquā pēntiat 7 huiusmōi. 23. q. ultima
pessimam. Aliqñ etiam requirit^r cantio quod de
cetero talia non faciat extra de sen. ex. Graue
Sed si appareret sententia iniusta nullum mā
datum fiat absoluto.

23
In absolute autem ab excōmunicatione mi
nori non requiritur hec sollempnitas extra eō
dē ti. Super in maiori uero licet sine cā ommit
ti n̄ debeat tamē si ommittatur absolutio ualet
nā cū qd possit simplici uerbo excōmunicari ita
7 simplici uerbo potest absolui. Et sentiunt.
thomas 7 Ricardus ubi supra 7 fere omēs doc
tores licet hostiensis dicat contrarium. Imo
etiam quo ad ecclesiam ualet uidelicet absolu
tio sine iusta sit sine iniusta 40. distinctione pō
deret ex. de reg. iur. cū stl. 6. nisi fuerit ex cā

falsa. puta si absoluedus dicat se satisfecisse & i
iuriā sibi remissas fuisse & aliqd tale qd sit fal
sas qa sic iudex nō intēdit absolue ex. de. off.
or. ex. parte. ¶ Sūt et qd absens & inuitus ab ex
cōicatione absolui fm. Tho. & Ric. ubi su. ar.
io. q. i. & z. Et intellige Ric. quod quis potest
absolui inuitus a sententia hominis, non autem
a sententia iuris. uide ibi.

Forma absolutiōis bñtū indulgētiā plenariā.

Primo absoluedus dicat. **C**ōfiteor. Et pmissa
a sacerdote orōne. **M**isereat tui & domin⁹ pbs
xp̄s. subiungat. **A**uctoritate dei & beatorū apo
stolorū petri & pauli & sancte romane ecclesie in
de cōmissa & tibi cōcessa ego absoluo te ab omni
sententia excommunicationis maioris uel mi
noris suspensionis & interdicti si teneris & resti
tuo te unitati fidelium & sanctis sacramentis ec
clesie, & eadē auctoritate inde cōmissa ego absol
uo te ab oibus peccatis tuis cōfessis contritis &
oblitis. itē auctoritate dei & beatorū apostolorū
petri & pauli & sancte **R**omane ecclesie. et et
auctoritate domini nostri. **S**ummi pōtificis
mibi in hac parte cōmissa & in quantum debeo &
possum si ista uice morieris absoluo te ab omni
bus penis tibi in purgatorio debitis propter

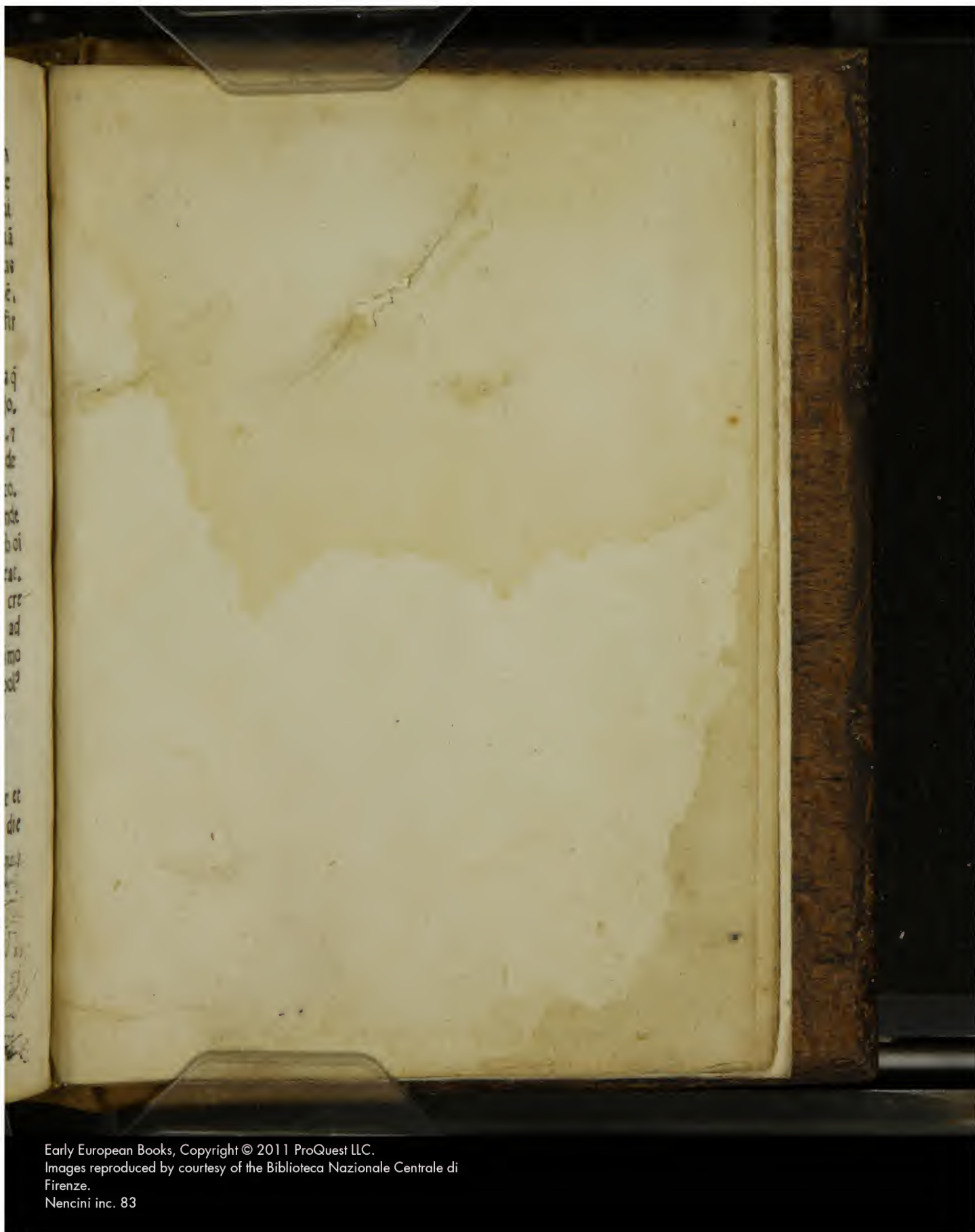
culpas 7 offensas quas contra deum comissisti. et in
quantum inde permittit restituas te illi inocentie
in qua eras quando baptizatus fuisti. Si uero ista ui
ce non morieris reseruo tibi plenariam indulgentiam
tibi concessam a domino papa pultio articulo mortis
tue. In nomine patris 7 filii 7 spiritus sancti Amen.
Interrogationes beati Anselmi faciente infir
mo morienti.

Primo interrogari debet. Si credit omnia que
sunt fidei christiane. Et Respondet. Credo.
Secundo si gaudet se mori in fide christiana. 7
respondet. Gaudeo. Tercio si recognoscit se de
um multum offendisse. 7 respondet. Recognosco.
Quarto si dolet de omni dei offensa 7 responde
at. Doleo. Quinto si proponit de cetero ab omni
offensa peccati mortalis abstinere. et respondet.
Domino auxilio mediante propono. Sexto si cre
dit se meritis passionis christi 7 non propriis ad
gloriam peruenire. 7 respondet. Credo. Ultimo
autem sibi dici si occurrerit tibi inimicus diabolus
semper ei opponas merita passionis christi.

Impressum Anselmi per Dominicum de Despolate et
Jacobum de Marliano. M. cccc. Lxxviij. die
xxi Nouembris. 7 c.

F J N I S.

24

BIBLI
CEN'

220

24
4

BIBLI
CEN'

24

BIBLI
CEN'

Vich
ma
N
L
C
V
M
E
C
A
M
V

Scandalizare e alijs. tanto que quis nro exple per
Quoniam scandalizatur. dicitur de pupillis. ista qui iure
credidit. expe. et u. p. n. afflu. et al. et dicitur
in iure

Diffracta et laboriosa sunt. O signum. mercedis
Qui aut. dicit verum dicit. non laborat

Virtus e. virtus quidam: qui e. simplex qualitas
meritis. ita. et ho.
Habilitas e. qda. de meritis. uenientis laus. pentu
an.

Eundem. huc omnes metem. properant. ad una.
Omnia. p. lege. mores. vocat. atia. suos.
Vita. data. e. et. tota. data. e. sine. fenore. nobis.
Mutua. nec. certa. p. solvenda. die.

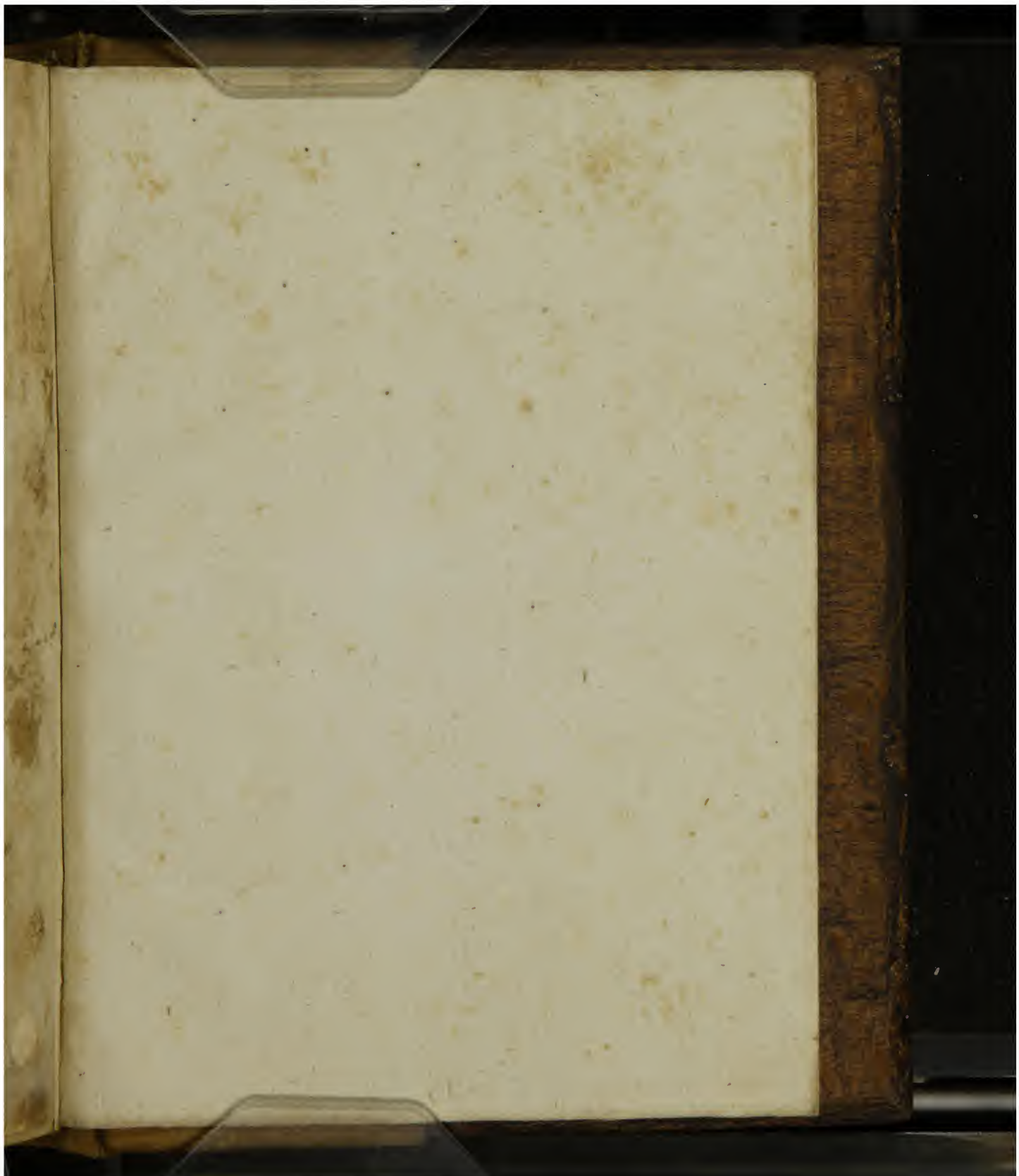
Est. modus. i. rebus. p. ceteri. deniq. fines.
Quos. citra. ultra. citra. q. nihil. p. p. sistere. recti.

Auicenas. at. q. Virtas. diuina. cuius. rei. e.
p. p. ctas. sui. esse. q. stabilitas. e. et. p. hoc. aliqd.
dicit. e.

710. 23. aprilis

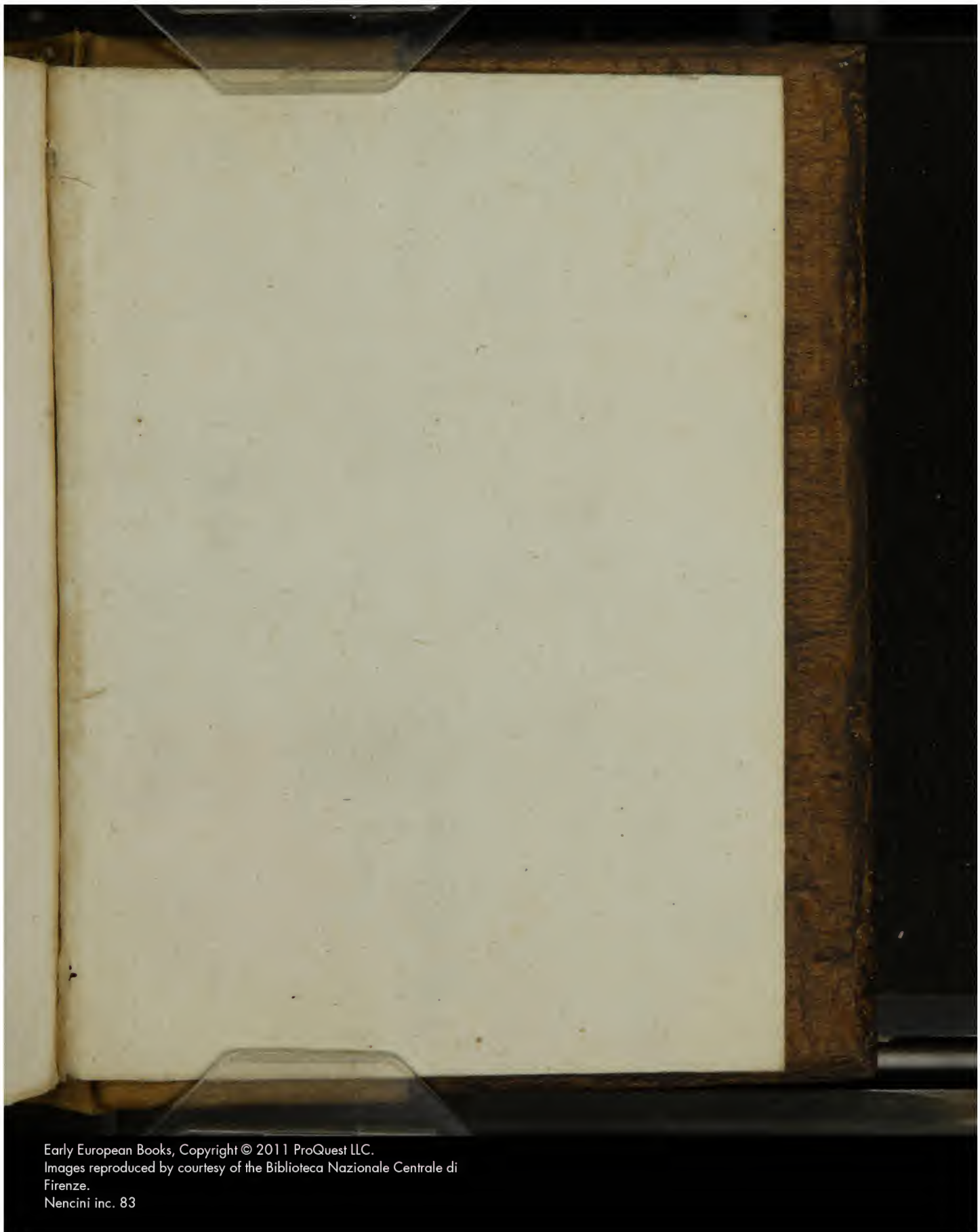
24

BIBLI
CEN'

24

BIBLI
CEN'

24

BIBLI
CEN

